Aidan Higgins
CREPUSCUL

LANGRISHE, GO DOWN
Aidan Higgins
Calder and Boyars — London
Toate drepturile asupra acestei versiuni slnt rezervate Editurii UNIVERS

In româneşte de ION IANCU şi MIRON PAUL DANES
Bucureşti Editura UNIVERS - 1971

1
1937
„Dacă ar fi a aşterne pe hirtie de cîte toate neîngrijelile şi necurăţiile cele de mine la irlandezi văzute, bărbaţi fie ei precum şi muieri deopotrivă, dară cu osebire de acele obiceie şi stări la care ei s-a nărăvit pin locurile dosnice ale ţării, ar fi a scrie asemenea necuviinţe şi scirboşenii că varecine cu fire mai năzuroasă nu ar putea a le răbda."
Barnaby Rich O nouă descriere a Irlandei 1610

i
IN autobuz becurile ardeau slab, portocaliu, în spatele geamului opac, înclinat: înşirate sub plasele de bagaje luminau panourile publicitare cu cercuri repetate, de lumină meschină. Un chip palid ce părea să fi înţepenit, o pîndea în geam. Stătea lîngă fereastră, pe la mijlocul autobuzului, simţind cum stomacul începe să i se întoarcă pe dos. Gaze fierbinţi de la motor se amestecau cu mirosul de tutun tare, brut, cu mirosul fumului de ţigară, care îi era cel mai neplăcut din toate, şi cu alte otrăvuri exalate de două ori douăzeci de plămîni de truditori. Erau cu toţii acolo, în jurul ei, într-o mare duhoare de transpiraţie şi de trupuri nespălate. în acea atmosferă înăbuşitoare, saturată de fum, alţii, mai robuşti decît ea, nu încercau aceste neajunsuri, emanînd, fiecare, propriile efluvii de căldură şi bunăstare. Apoi geamul se înceţoşa din nou : picăturile de umezeală începură să se condenseze, dîre ude porniră să se prelingă în jos : faţa din geam se descompuse şi dispăru.
Mîinile îi stăteau în poală, desfăcute, una peste alta, în mănuşile gri de căprioară, închise cu butoni — mănuşi care vorbeau de timpuri mai bune — cu biletul de întoarcere emis de Compania Irlandeză de Omnibuze vîrît în despicătura mănuşii stîngi. Ferestrele erau închise ermetic şi pasagerii, zgîrciţi la vorbă, mulţumiţi, fumînd, stăteau umăr la umăr, expirînd aburi de bioxid de carbon. în autobuzul care, în acest timp, se tîra înainte prin noroaie, te înăbuşea acea căldură umană colectivă pe care o găsea dezgustătoare şi, în acel loc urît mirositor, se simţea singură. Locurile aglomerate îi făceau rău, claustrofobia ei nu se împăca de loc cu ele: călătoria cu autobuzul, mai ales, o îmbolnăvea.
îşi scoase mănuşile. Lipindu-şi palmele, şi le simţi umede ; le depărta una de alta, îşi pipăi fruntea şi constată că era tot umedă. Simţi în mod precis că îi este greaţă. Ziarele de seară purtau, sub titluri mari, ştiri de război: Venta Deldiablo şi
7
Portalrubio căzuseră :, Madridul fusese din nou bombardat de către artileria insurgenţilor.

Taxatorul îşi făcea drum încet, strîngînd banii de bilete. Cînd îi veni rîndul, ea îi dădu biletul fără un cuvînt şi fără să-şi ridice privirea, văzînd numai taşca uzată de piele şi cleştele de perforat. Taxatorul îl luă cu degetele lui boante şi pătate de nicotină ; trecu mai departe, în timp ce examina biletul, şi îi spuse ceva, politicos. Nu răspunse.
Bine înfofoliţi împotriva asprimii vremii, pasagerii citeau că italienii se înarmează, că Herr von Ribbentrop ţinuse un discurs provocator la Tîrgul de la Leipzig, că Papa binevoise să acorde audienţă Monseniorului Pisani, Arhiepiscop de Torni. Generalul Franco vorbise în legătură cu marşul spre viitor al Spaniei libere. La Melbourne, pe o vreme destul de răcoroasă de vară, Australia serbase o nouă victorie la cricket asupra Angliei, în meciul de baraj. Cercuri repetate de lumină meschină, adieri calde de aer dulceag şi greţos.
Pe genunchii ei, Evening Herald, era larg deschis deasupra pledului de voiaj. Paginile erau întoarse, să vadă toată lumea că Venta Deldiablo şi Portalrubio au căzut, că oraşul Madrid a fost iarăşi bombardat. Citi că un fermier din Kildare, pe nume Furness, şi-a pierdut treisprezece vite din cauza viscolului (adăpostindu-se de urgie acestea mîncaseră tisă şi muriseră). Sudorul din Dublin, care-şi omorîse prietena, pretexta în apărare, nebunia, în cadrul procesului.
Lumea o apucase pe un drum rău. Plină de calamităţi, reale sau imaginare, care ameninţau sau care se şi produseseră. Roţile cele grele se rostogoleau tot mai repede, tot mai aproape. Fie, gîndi ea, fie aşa ! întîmple-se tot ce e să se întîmple, cu violenţa cea mai mare, cu extremă ferocitate. Poate să şi ningă. Oricum, ea nu va mai apuca să vadă încă un război.
Căldura şi mişcările neîntrerupte ale încăperii aglomerate, mirosul de transpiraţie şi de haine purtate multă vreme, toate acestea o făceau să încerce o senzaţie de nesiguranţă în stomac. Căută să o abată sugînd bomboane de mentă. Pentru cei amărîţi, gîndi ea, viaţa nu-i nimic altceva decît o ispăşire. Trebuie să mă dau jos la prima staţie.
Inspiră încă o dată, scurt, aerul infect. Căldura acelei cutii strimte şi ermetic închise, cu reclamele ei de cîrnaţi şi pantofi, cu mirosurile de sudoare şi corpolenţă, de haine purtate îndelung, cu miresmele umede de trupuri, mişcările neîntrerupte, toate acestea îi dădeau o teribilă senzaţie de nesiguranţă în stomac.
Continuă să sugă mentă, sperînd că îi va trece ; gura îi era uscată. Nenorocită în închisoarea aceea, înghiţi, înghiţi iar. Ceva înlăuntrul ei începu să palpite, transpiraţia îi ţîşni pe frunte. înghiţi cu putere. Părea că măruntaiele, moi şi umede, i se ridică în gît. Era groaznic. Strîngîndu-şi pumnii continuă să se ţină, privind fix în faţă, forţîndu-se, cu toată voinţa, să-şi învingă greaţa ce-o invada. Ar fi o ruşine şi, pe deasupra, şi în public, o ruşine !
Aplecîndu-se înainte, îşi apăsă degetele pe ochii închişi, aspirînd încet. Zgomotul vocilor ajunge la urechile ei în pulsaţii obosite, ca un muget ce se apropia şi se îndepărta lent. Rar şi cîte puţin, (viaţa ei depindea de asta), începu să respire în propriul ei miros, în mirosul hainelor ei : o mireasmă aproape stinsă de ferigă de munte. După un timp, greaţa începu să o lase. Se simţea mai puţin crispată ; putea acum să continue drumul. Cu palma mănuşii, şterse geamul şi privi afară. Noaptea era limpede, luna fugea pe deasupra copacilor. Chiar pe cînd se uita la ea, luna se înfundă în crestele muntoase, de pulberea albă, ale norilor de deasupra rîului, apoi se închipui ceva, ca o cîmpie cu dealuri scunde, care dispărură pe măsură ce trecură mai departe.
Aproape de urechea ei o voce bărbătească spunea :

— Tu eşti berbecu' care-i trebuie, o dată ce treaba o fi începută, sufla fierbinte vocea. Ehe, berbecu' care-i trebuie, îţi spun io, zicea înainte vocea cu o insuportabilă familiaritate.
Un pumn puternic, bărbătesc, izbi în spatele scaunului ei, făcînd aproape să-i sară inima din piept. O a doua voce spuse slab :
— Nuu, că-s prea ruşinos. Mi-ar veni să intru-n pămînt, aşa-s de ruşinos.
— Ruşinos! zise vocea mai autoritară. De-ai şti tu ce ruşinos am fost io... al dracu' de ruşinos. Da' mi-am ţinut firea şi aşa să faci şi tu.
Tipul mare şi gros ca un buştean care stătea în faţa ei, într-un pardesiu murdar de gabardină, foarte unsuros pe la guler, îşi deschise în acest moment gura, pînă la capacitatea maximă, într-un căscat fără sunet. Oasele cu bose ale craniului ras cu cruzime se mişcară şi ele, o dată cu fălcile.
— Hm, de, nu ştiu, spuse vocea plină de îndoială.
9
— Păi da' io ce-ţi tot spun ? zise celălalt cu energia unui om care-şi trecuse taurul prin multe garduri. Treci numa' peste chestia asta şi, (într-o şoaptă insinuantă) o să te simţi mult mai bine după aia. Şi, al naibii să fiu, ea la fel. Suge-i o picătură de sînge ctt e cald. Intră tare ca un leu şi ieşi uşurel ca un miel.
Ambele voci se întîlniră într-un rîs domolit. Spătarul băncii pe care stătea se zgudui cînd cei doi, duşi de veselie, îl împinseră cu genunchii. Cel timid chicotea, neînstare să se reţină, stingherit, şi totuşi atras de ideea unei feminităţi dornice şi supuse, la dispoziţia lui. Ea simţi cum începe să-i ardă faţa şi trupul, sub haine. Era prea mult. Urechile îi vîjîiau. Sub tălpi podeaua vibra : presiunea şi forţa brută a acesteia o străbătură, o dată cu bătaia dublă a roţilor mari din spate.
— Berbecu' care-i trebuie !
Imaginea slabă, reflectată, a feţei ei nu dădu vreun semn că ar fi auzit sau că ar fi înţeles. „Nu te holba înapoi la mine cu ochii ăştia obosiţi şi crucişi !"
Căzuse zăpada în mahalalele Madridului în cursul nopţii precedente. Totul era calm pe frontul din Jarama. Italienii se înarmau. în ţară, Conciliul Fraternităţii Bărbaţilor de la Catedrala Sf. Nicholas din Galway oferea rugăciuni pentru succesul forţelor lui Crist în Spania. Voci. O gălăgie confuză din lumea sunetelor ; lumea sfărîmării şi destrămării. Sunetele murdare, lipsite de echivoc ale disputei, ale explicaţiilor şi contraexplicaţiilor. Avocatul zicea că mutilarea fetei era gestul unui maniac. Aproape îi despărţise capul de trup, cu un brici. Un martor a prezentat o bucată din tapetul însîngerat al coridorului casei, de-a lungul căruia fugise fata. Doctorul Cromie de la spitalul din strada Jervois a depus mărturie în legătură cu rănile. Acuzatul invoca, în apărare, nebunia. O cunoscuse pe Ellen Boland cu nouă luni înaintea uciderii ei; era iubita lui şi ţinea foarte mult la ea. Sau ţinuse.
O figură tăcută o privea ; Helen Langrishe îşi întoarse faţa.
Bondocul care stătea în faţa ei îşi împături Evening Mail-u\ o dată şi încă o dată, vîrîndu-1 bine în buzunarul burduşit. Fără ajutorul mîinii sau batistei îşi curăţă nasul, trăgîndu-şi flegma şi apoi înghiţind-o într-un mod lipsit de reţinere. Se rezemă apoi mai comod, holbîndu-se la afişul cu scuipatul interzis, Seiliu toirmischte, scris cu caractere înflorite.
10
Geambaş de vite ; omul de la strungă. O viaţă închinată taurilor castraţi şi juncilor, stănoagelor. Oase şi tendoane. Grăsime aburindă ; Helen Langrishe îşi mută privirea.

Roţile grele se rostogoleau mai departe. Şterse încă o dată geamul cu palma înmănuşată şi privi ca printr-un hublou peisajul care apărea acum pe partea stîngă.
Taxatorul, cu săculeţul de piele uzat atîrnîndu-i, stătea de vorbă cu un alt pasager, cu mîna întinsă după banii de bilet. Regretă că nu îi răspunsese. Lucrurile mergînd aşa cum mergeau la Springfield, se dezobişnuiseră să mai schimbe banalităţi politicoase.
Nişte voci începură o dispută în spatele ei, certîndu-se asupra preţurilor, şeptelului şi nutreţului, luînd Numele Domnului în deşert. Localnici din Kildare (recunoscu inflexiunile certăreţe şi vocalele turtite). „Să fiu al dracu' care n-am făcut asta, sa fiu al dracu' care n-am făcut... să fiu al dracu' care..."
Bombardamentul asupra Madridului fusese (citi ea) ca şi pînă atunci, lipsit de valoare din punct de vedere militar. Italienii se înarmau. Baze aeriene erau în curs de construcţie în Sardinia, în Sicilia, în Italia de sud, ca şi pe insula fortificată (îşi încorda privirea şi citi cu greutate) Pantelleria, cu scopul de a obţine controlul asupra strîmtorilor dintre Sicilia şi Italia.
Călătoreau pe lîngă Inchicore şi Phoenix Park, pe un drum păcătos, cu gheţuş. Grădina Populară, Cazarma Clancy, Poarta Islandbridge, toate trecuseră nebăgate în seamă.
Acum, un munte de gunoaie, întunecos, se ridică în faţa ochilor ; pe malul din spate străluceau lumini venind de la un pîlc de căsuţe meschine, turtite pe linia orizontului. Şi dincolo de asta ce-o mai fi ? Triajul din Inchicore ?
Gropi de zgură ; trenuri de marfă pe o linie laterală. Duhoare de sulf, umbrele unor ferestre de vagoane alunecînd de-a lungul pereţilor prăfuiţi, apropiindu-se de gara Kingsbridge.
Aburi cenuşii călăreau coama grămezii informe. Funii lungi de substanţă alburie, fumegîndă, fuseseră aruncate pe marginile ei. în depărtare se întindea un cîmp negru şi îngheţat, cu gropile lui de cartofi împietrite de gerul alb ; apoi o hală strălucitoare, de sticlă, în grădinile pieţii din Mount Street. O sperietoare de ciori în zdrenţe, cu paie în loc de păr şi cu pălăria pusă strîmb, stătea cu mîinile desfăcute în lături. Mai în spate, rîul şerpuia calm, puţin adînc, pe cîmpie. Lumina

lunii, lucire răsfrîntă în apă, pură şi austeră, rece, depărtată, şi o a doua lună în fundul nului. De ce se zice că nu e bine să vezi luna nouă prin geam ? Ea ar fi văzut-o oricum, nu avea cum să scape, lumina ei rece şi nepămînteană i-ar fi străpuns ochii în orice caz.
în lumina fugară a farurilor apăru o biserică mică şi albă, încadrată în geam, care apoi trecu pe lîngă maşină ; văzu statuile reci a Regelui Hristos şi a Fecioarei, stînd pe tronuri, într-o firidă, privind fix, cu feţe de piatră, pe deasupra porţii ; apoi macazul. Autobuzul vină spre stînga, traversînd un pod îngust de pe lîngă stadion. în faţă se afla Lucanul.
Dincolo de birtul răposatului Murray, văzu, ceva mai în faţă, luminile în mişcare ale unui tramvai, pîlpîind pe zid. Depăşeau tocmai un tramvai care ieşea din oraş, tîrîndu-se încet de-a lungul sîrmei clătinătoare. Cînd distanţa dintre vehicule se micşoră, putu auzi roţile tramvaiului scrîşnind groaznic pe şine. Părea ciudat şi dezechilibrat, de-a dreptul arhaic şi nelalocul lui, aşa de departe, în cîmp.
Curînd ajunseră lîngă tramvai şi pasagerii de pe nivelul de jos putură să se holbeze la ea. Se trase înapoi, ferindu-şi privirea. Tramvaiul era pe trei sferturi gol. Merseră o vreme alături, vatmanul stînd la vedere, pe platforma lui, salutîndu-i. Apoi lăsară tramvaiul în urmă. Luminile lui, reclamele şi feţele albe ale oamenilor zburară înapoi, în întuneric.

Ea una, oricît de puţin călătorea cu tramvaiul, se simţea numaidecît bolnavă din cauza clătinaturilor şi scuturăturilor şi senzaţiei generale de instabilitate.
Treceau acum pe lîngă crîşma Ball Alley şi pe lîngă proprietatea Sarsfielzilor, urcînd dealul înspre ieşirea din Lucan. Alte voci, voci de femei, mai potolite, şopteau în partea opusă. Şoptind nimicuri despre nimic.
— Ie, ie, o femeie de lume...
— Păru-i puţin albit...
— Ie, ie, puţin albit...
Drumul bifurcîndu-se din nou spre stînga, deveni mai îngust cînd autobuzul o apucă printre terenurile de golf şi debleul hotelului Spa. Continua pe hotarul terenului mai ri
12
dicat de pe partea stângă, cu pistele lui de bătaie şi găurile de nisip, protejate. Văzuse în timpul zilei femei sărmane, în zdrenţe, care pliveau fîşiile de iarbă, în genunchi.
Autobuzul fugea acum pe sub Crescent. Mult deasupra, domul din Spa, luminat din curtea hotelului, alunecă pe lîngă ei. Aici locuia doctorul Broadbent şi domnişoara Perry. Apele sulfuroase din Spa aveau reputaţia de a fi la fel de bune ca cele din Aix-la-Chapelle sau Bruges. Drumul coti la dreapta. Călătoreau acum direct către Back Weston. Dincolo de el se afla Dony-comper ; şi mai încolo, coborîşul îi va duce în satul Celdbridge. Un indicator rutier arăta în direcţia lui.
La intersecţia din Donycomper autobuzul se opri şi cinci călători coborîră. Cei doi din spate ieşiră şi ei, tropăind. Se feri să-i privească. Aerul rece al nopţii năvăli înăuntru cînd taxatorul deschise uşile pliante din spate şi perdeaua de fum de tutun, ajuns acum gros ca o ceaţă, se destramă şi fu măturată afară de curent. Apoi uşile pliante se închiseră cu un clănţănit şi autobuzul porni mai departe.
Curînd după aceea traversau podul din Celdbridge. Din nou luminile satului. Ferestrele sparte ale morii şi o dată scrijelită pe piatră ; greu observabilă, acum aproape ştearsă. Cotiră spre drumul Claneului. Zgomotul trecerii lor ricoşa în pereţii morii pustii. Mai departe, printre Oakley Park şi abaţie. Un zid înalt, cu cristal de stîncă sticlind ici şi colo, străjuit de bastioane, şi cu coama acoperită de iederă şi cioburi de sticlă, pe deasupra cărora ieşeau ramuri de tisă. în spatele zidului, terenul era înclinat spre rîu, spre o bătrînă plantaţie de copaci; cărări cu pietriş pe malul rîului, tufărişuri de rho-dodendron, dafin, un cedru gigantic de Japonia, ascunzătoarea Vanessei.
La piciorul dealului, autobuzul trecu în viteza întîi. O schimbare înainte de moarte. Vîntul gemea prin tisele din spatele zidului. Nici un semn de suflet viu. Viaţă scurtă, gîndi ea, viaţă scurtă, respiri o vreme, ţi se permite să exişti, apoi gata! Acum, colţul lui Paisley...
Cotiră şi începură să urce dealul. Zidul făcu loc unui spaţiu deschis, apoi reapăru. Terenul de fotbal Gaelic, clădirea porţii şi terenurile împădurite ale şcolii Charter, destinată tinerelor domnişoare protestante. Colţul lui Brady, alt zid cu coama presărată cu sticlă spartă. Helen Langrishe se ridică.
13
îşi împăturise pledul. Ridicîndu-se cu greu în picioare, îi spuse „mă iertaţi" femeii care şedea lîngă ea, se întoarse confuză, îşi ridică mîna cu care făcu un semn nervos. Taxatorul îi prinse privirea, dădu din cap, aşteptă.
Cînd ieşi dintre bănci, taxatorul lovi clopotul de două ori cu palma. în vreme ce Helen înainta pe pasaj, autobuzul începu să încetinească, oprindu-se în cele din urmă chiar în faţa porţilor albe, din faţă, de la Springfield. Plecîndu-se în afară, taxatorul o ajută să

coboare, ţinînd-o de cot. Uşurată, simţi iar sub picioare pămîntul ferm. Mîna lui îi părăsi braţul.
— Noapte bună, doamnă... Şi, cu bine acasă.
— Noapte bună, zise Helen.
Uşa se închise. Văzu feţe curioase lipite de geam, apoi maşina, ei toţi, dispărură într-un nor de gaze de eşapament. Ajunse cu bine acasă. Rămase acolo în frig, lîngă cutia de scrisori din zid, uitîndu-se după luminile rubinii ale stopurilor din spate care pieriră treptat din vedere. Maşina trecea cumva prin Straffan, sau Clane, sau Prosperous, sau Naas, în drumul ei spre Edenderry ? Nu ştia. Trăise toată viaţa în district, dar nu cunoştea traseul autobuzului pe drumul acesta lăturalnic. Autobuze cu o singură platformă plecau la ore fixe din Aston Quay, după orar, şi se opreau, la cerere, la poarta Springfieldului. Asta-i era de ajuns.
Mai aşteptă puţin, ţinîndu-şi poşeta la piept, ca să i se liniştească respiraţia. Stîlpii albi ai porţii se profilau în întuneric, peste drum. Traversă încet.
începură să se audă alte zgomote, timid mai întîi, apoi cu o forţă crescîndă. Printre cele două clădiri ale porţii se vedea întinzîndu-se plantaţia. Ramurile se clătinau şi produceau un tumult deasupra capului, firele de telegraf adăugind un mise-rere deasupra bălţii ; împinse poarta cea mică, o deschise şi trecu prin ea în alee. Se opri să asculte. Pinul înalt de lîngă pavilionul porţii scîrţîi şi gemu pe toată lungimea lui. Vîntul sufla constant prin ramurile de sus, scăzînd cînd şi cînd pentru a reîncepe cu şi mai multă putere şi atunci foşnetul şi gemetele o luau de la capăt. închise poarta cea mică în urma ei.
Văzu reflexul focului dansînd pe pereţii bucătăriei şi pe tavan şi auzi murmurul rugăciunilor, mai aproape acum. Familia Keegan recita Mătăniile Sfinte înainte de a se duce la culcare. Perechea cea bătrînă, cei trei fii ai lor şi cele două

fiice arierate stăteau în genunchi pe lespezile goale în faţa focului de iarbă uscată. Auzi vocea ruginită a bătrînului rostind invocaţia. Familia dădu răspunsul, vocile lor neomogene amestecîndu-se într-una singură, cea mai înaltă fiind a mamei, dulce şi patetică ; recitau Mătăniile una după alta, Ave Măria după Ave Măria, Gloria Patri după Gloria Patri, cîte zece deodată, un oratoriu pentru vocile celor umili, buni la suflet. Rămase ascultînd. O mişca adînc ; întotdeauna o miş-case. Ceea ce asculta ea acum, spus în taină, era lucrul care ţinuse poporul unit, care păstrase credinţa Irlandei catolice, sărace şi oprimate, în vremurile de restrişte.
Porni mai departe prin întunericul de sub copaci. Vîntul ofta prin ramurile din vîrf, toţi pinii cei înalţi clătinîndu-se, je-luindu-se. îi ascultase ca fetiţa, ca femeie tînără, îi ascultase şi mai tîrziu ; nu era nici o deosebire. Acelaşi vînt făcea să foşnească frunzele, suflînd şi peste Donycomper. Acolo se afla Emily, izolată de ele. Merse mai departe, şi totul în jurul ei ofta, rugăciunile se auzeau tot mai stins, foşnetele plantaţiei tot mai intens, sunete care o umpleau de sentimente greu de exprimat, şi mai greu încă de alungat. Mirosul umed şi rece de mucegai, de frunze căzute ce putrezeau acum pe alee, moarte, în aerul tăios al nopţii. înainta încet, punînd un picior după altul, în direcţia în care îşi imagina că drumul coboară, dar nu făcu cincisprezece paşi şi se împiedică de marginea de iarbă, îşi pierdu echilibrul şi căzu, căutînd în zadar să se apuce de ceva. Stătu întinsă pe jos cu faţa lipită de pămîntul care începuse din nou să îngheţe, nevenindu-i să se mişte. Minerul poşetei îi era petrecut de după încheietura mîinii ; o ţinuse cu toate puterile.

începu să se ridice cu greutate şi, după ce îşi reveni puţin, o porni mai departe. Aleea se întindea în faţa ei, mai deschisă la culoare decît întunericul înconjurător, formînd un arc pînă la loja din spate. în punctul extrem al concavi taţii drumului se afla casa ; se profila pe cerul alburiu, dar în rest era ascunsă în întuneric. Curînd ieşi dintre copaci. înainta încet printre uluci, gîndindu-se la Imogen şi la Lily ; probabil se aflau în birou, pe lîngă foc, aşteptînd-o. Probabil că vorbesc, chiar şi Lily vorbeşte probabil, discută amîndouă cum să facă mai bine, cum să procedeze pentru a-şi schimba existenţa, pentru că vechiul fel de viaţa era pe isprăvite. Vor fi nevoite să
15
vîndă casa, asta va ii. Avocaţi, speculanţi de terenuri, misiţi, îşi vor face apariţia tropăind în vreme ce lumea Langrishei-lor se prăbuşeşte. „Nu contează, îşi spuse ea ţinîndu-se de uluci ca să se odihnească, acum nu mai contează mare lucru."
Umbla pe pietriş : simţi pietrişul muşcînd tălpile de cauciuc ale pantofilor şi simţi, mai mult decît văzu, tufărişul de pe margini terminîndu-se în faţa casei. Aleea din faţă se isprăvea acolo unde se îndepărta împrejmuirea de uluci, formina un arc de cerc. Umbla prin umbra casei ca şi cînd nu ar fi avut chip, nu ar fi avut ochi să vadă, trecînd pe lîngă ferestre neluminate, prin întunericul de nepătruns. Porticul de la intrare şi cele două uşi laterale erau negre ca smoala.
Cînd ajunse lîngă uşa holului de la intrare, auzi paşi uşori alergînd şi aruncînd pietrişul; ceva venea spre ea dinspre latura casei. Se opri cu inima zvîcnind. Cumva vreun bandit, informat prin vreo vorbă rostită imprudent, venit s-o doboare în faţa propriei ei uşi ? Ceva tare îi biciui coapsa. Se aplecă iute, gîfîind, şi ceva viu şi ud i se strecură în mînă cu putere.
— Maică Precistă ! strigă ea răvăşită, cu curajul topit de tot. Apără-mă !
Degetele i se încleştară sălbatic pe botul ud al animalului şi îl ţinu aşa pînă cînd acesta începu să scîncească.
—Fii cuminte, şopti ea. Hai, fii un cîine cuminte, îi spuse, căutînd să se liniştească. Hai, du-te...
Era cîinele lui Lily. Alsacianul acela suspect, Oscar. îşi desfăcu încleştarea şi o formă de umbră dispăru undeva în spatele ei, se topi. Merse mai departe, răsuflînd neregulat. Acum mai avea puţin pînă la ele : puţin pînă la minciunile pe care avea să le înşire. Casa era totul pentru ea ; acolo locuise familia Warren, şi înainte de ei, familia Gough, şi înaintea acestora, Timothy Daly, la începutul secolului trecut, conform afirmaţiilor biroului genealogic din Castelul Dublin. Şi înainte de Timothy Daly alţii, fără îndoială, de care nu auzise niciodată, deoarece nu izbutise să urmărească îndărăt istoria casei pînă la zidire, pe cînd căutase aşa, fără scop, pe la biroul de înregistrare a evenimentelor şi pe la biroul de înregistrare a deceselor din Casa Vămilor. Aici trăiseră, de asemenea, tatăl şi mama ei, Bob şi Louisa Langrishe, aici întemeiaseră o familie, admiraţi şi respectaţi de arendaşii lor catolici. Mama ei se convertise la catolicism spre "sfîrşitul vieţii şi fusese înmor-mîntată ca o catolică în cimitirul din Donycomper. Clopotul
16
bisericii anglicane bătuse pentru ea, ca o ultimă dovadă de respect. Două clopote sunaseră la trecerea ei. Masivul clopot romano-catolic din cimitirul aşezat pe la mijlocul străzii principale a satului şi clopotul bătînd subţire şi iute al Bisericii-lui-Hristos de pe domeniile Castletown.

Cînd Helen dădu colţul casei, vîntul rece o lovi în faţă, suflînd dinspre cîmpurile îngheţate, şi iată lumina strălucind în spatele oblonului de la fereastra biroului. Se apropie de fereastră, ciocăni uşor în geam şi îşi auzi surorile ridicîndu-se cu teamă. Apoi vocea lui Imogen întrebînd : „Cine-i acolo ?"
Helen stătea la uşa laterală, în bătaia vîntului, şi se gîn-dea : „Au ajuns nişte adevărate fete bătrîne. Orice le sperie." Auzi şoapte în spatele uşii, picioarele lor hîrşîind, apoi vocea lui Imogen strigă iar :
— Cine-i acolo, vă rog ? Tăcere.
— Este Helen (vocea lui Lily, îndemnînd-o). Dă-i drumul! Auzi cum zăvorul de lemn, greu ca un berbec de piuă,
era ridicat cu totul de pe leagănul lui, apoi uşa fu trasă înăuntru şi le văzu, îndesate una într-alta, arătîndu-i feţele neliniştite, iar îndărătul lor, holul luminat de lămpi, întinzîn-du-se pînă la piciorul scării. Făcu un gest nerăbdător cu mîna înmănuşată şi trecu pe lîngă ele cu capul întors.
în biroul fără aer ardea, risipindu-se pe coş, un foc de cărbuni. Lîngă paravanul de la gura căminului se aflau tava şi o cratiţă cu lapte, acoperită cu o farfurie, cîteva ceşti şi farfurioare desperecheate, precum şi biscuiţii ei preferaţi, în biblioteca aceasta mică, pătrunsă de o căldură uscată, îşi petrecuseră ele cea mai mare parte din iarnă, abia vorbindu-şi şi porţiunea dinăuntru a picioarelor li se pătase maroniu ca nişte scovergi prea arse. în nopţile mai reci, nu puteau să plece de lîngă foc.
Pe fotoliul lui Imogen se afla o carte cu faţa în jos ; Lily citea Evening Mail. „Nava spaniolă «Mar Cânta Brisco» a fost bombardată şi scufundată în golful Biscaya." „In procesul crimei, apărarea pledează nebunia." „O fată ucisă la o petrecere."
Se uită la ea însăşi în oglinda de deasupra căminului, înrămată în mahon sculptat, şi la rafturile de cărţi din spatele ei, care ajungeau pînă la tavan. îşi desfăcu boneta şi o puse deoparte, îşi scoase mănuşile şi capişonul. Pe piept, prinsă cu

o broşa ieftina, metalică, purta o rămurică veştedă de ferigă. Se aşeză şi-şi întinse degetele îngheţate către foc. Le auzi căz-nindu-se la uşă, să pună la loc drugul de lemn. Intrară împreună şi începură să umble în jurul ei, privind-o fără să spună un cuvînt. Aşteptau din partea ei să le aducă o minune, nu necazurile pe care le aducea. Privindu-şi fix şoşonii ascuţiţi, spuse cu iritare :
— Bun. Sînteţi bune să închideţi uşa aia de colo, una din voi, şi să veniţi aici să staţi jos ? Că martor mi-e Dumnezeu, sînt destul de îmgheţată şi aşa, ca să nu mai fie nevoie să stau din nou în curent. Vreţi să ascultaţi ce vă spun ? — pentru că n-am de gînd să repet de două ori.
Cînd toate fură în ordine, începu, privind-o pe Lily dintr-o parte :
— Ei, în primul rînd, bestia asta sălbatică şi sîngeroasă de Oşcar, care a omorît oi, e liber pe-afară şi bîntuie împrejurimile ca un apucat...
HELEN se deşteptă în lumina de zi acidă şi albă. Ziua era destul de înaintată ; îşi dădea seama de acest lucru după direcţia din care venea lumina revărsată molatic în anumite colţuri ale camerei. Valul de frig persista. Trebuia să se scoale. Nu se mişcă, ci închise ochii. în acel moment, simţi ceva îm-pingînd-o pe la picioare. Privi în jos şi văzu două dintre in-cubii şi sucubele 1 casei, ghemuite la picioarele ei. Vărgata şi cenuşiul o priveau cu ochii lor îndureraţi; pupilele reduse la nişte crăpături, se înfigeau în propriii ei ochi.

Stăteau una lîngă alta, ghemuite pe pilotă, în mijlocul unui desen compus din flori de lotus desfăcute şi figuri de egipteni antici; scormoneau cu ghearele în materialul uzat. Erau bătrîne şi departe de a fi sănătoase, una suferind de un abces la ochi şi celălalt de un testicul ce-i creştea înăuntru. încercă să le susţină privirea fixă şi fără clipire.
— Plecaţi, spuse ea în cele din urmă. Duceţi-vă ! N-am nevoie de voi !
La auzul vocii ei, se opriră din îndeletnicire ; dar peste puţin timp reîncepură, prudent.
— Aşa, aşa, zise Helen pe un ton certăreţ, haide că nenorociţi patul de tot !
Ce aveau de îl tot scormoneau aşa cu ghearele ? Foc în burtă. Aşa zicea Imogen. Erau nişte animale fără rost, mereu printre picioarele ei, miorlăind să le dea drumul afară, să le hrănească, să le dezmierde, să le dea drumul înăuntru, mereu şchiopătînd prin preajmă. O dată, demult, pe vremea cînd cotoiul era tînăr şi jucăuş, îl luase în braţe, lipindu-şi-l de piept. Dar trupul lui, ţeapăn ca o scîndură, se opusese oricărui contact cu ea şi, într-adevăr, îi fusese greu să recunoască în el
1 Incubul este un geniu rău despre care legenda spune că ar fi răspunzător de naşterea demonilor, vrăjitoarelor şi copiilor deformaţi ; sucuba este femela incubului.

animalul răsfăţat şi prietenos care, deşi nu avea nume, îi devenise cunoscut, mai mult sau mai puţin, datorită contactului zilnic. Se zbătuse să-i scape din braţe, cu o expresie duşmănoasă în ochi, plin tot de ceva ce părea să fie excrement de pisică şi care o murdărise pe mîini şi pe haine.
Cîteodată aduceau în casă şobolani, sturzi şi prihori dezmembraţi, lăsîndu-i pe jumătate mîncaţi pe lîngă pat, unde rămîneau pînă cînd îi trăda mirosul. Atunci "ea venea cu făraşul şi cu dezinfectant şi lua resturile de acolo. Nimic nu era prea dezgustător pentru cei doi.
Stătea inertă pe spate, printre pene şi fulgi, odihnindu-se. Se uita îndelung la diferite porţiuni ale tavanului şi la ornamentele de stuc, ca la un spectacol demn de contemplare. In faţa crucifixului argintat, ardea candela. Deasupra, tavanul purta o serie de peceţi brun-roşcate, acolo unde o minge de tenis muiată în vopsea fusese izbită de mai multe ori. Privirea ei absentă urmări leneş dîra de pete pînă la locul unde dispărea afară. Aceeaşi veche friză înconjura camera ; în anumite momente de deprimare, devenea mai reală decît viaţa însăşi. Erau reprezentaţi măgari la malul mării, cu capetele plecate, alături de stăpînii lor rubiconzi şi bondoci, care purtau pălării de pai ascuţite şi stăteau în spuma valurilor de la mal, desculţi şi cu pantalonii sumeşi, ca pentru trecerea unui vad. Căpestrele măgarilor atîrnau în apă. în jurul lor, pe plaja îngustă, alergau copii purtînd pe chipuri expresii fericite şi goale, lîngă stele de mare răsucite şi castele de nisip. Se uită la friză cu scîrbă ; nimic nu se va schimba vreodată în ea. Stătu liniştită, încercînd să-şi limpezească pieptul de orice resentimente, dar gîndurile ei ascunse erau destul de amare. Discuţia pe care o avuseseră în seara trecută nu fusese un succes. Reuşiseră să se strecoare, să scape de spusele ei, pre-făcîndu-se că înţeleg, dar ştia foarte bine că nu înţeleseseră ci lăsaseră toată greutatea pe umerii ei. Se holbaseră la dînsa şi după aceea făcuseră propuneri prosteşti. Nu era nimic de făcut cu ele, habar n-aveau de nimic. Nici măcar Imogen, dacă-i vorba pe-aşa. Va trebui să-şi asume singură întreaga răspundere pentru ele, pentru vînzarea casei şi pentru tot ce-o să se întîmple după asta. Şi în mijlocul discuţiei, ca să înrăutăţească şi mai mult situaţia, Lily sărise în picioare strigînd „el e !" şi

ieşise în goană, după ce mai întîi ridicase drugul cel greu de la uşă cu mare zdrăngănit şi scandal. Apoi strigă
20
tele ei demente pe-afară : „Oscar ! Os-car ! 'Napoi aici !" Şi ea, privind fix în foc, întrebase :
— La urma urmei ce face pe afară, eşti bună să-mi spui ? Cine i-a dat drumul ?
Imogen ridicase din umeri şi replicase :
— N-a fost închis. Am uitat.
— Ai uitat ? Uitat ? Asta-i bună ! Ad-o înăuntru înainte de a apuca să fie ea închisă. Pentru numele lui Dumnezeu, cine să-şi mai bată capul cu un lucru ca permisul pentru cîine în acest stadiu al evenimentelor ?
în cele din urmă, Helen se sculă şi începu să se îmbrace, oprindu-se la un complet bej. îşi trase şoşonii, îşi împături hainele de oraş şi le aşeză în garderob. Se duse apoi la fereastră şi trase jaluzelele. Privind afară, văzu norii trecînd fără grabă peste dealuri. Prin cîmpul cel lung al lui Mangan rătăceau vite, suflînd aburi în aerul îngheţat. Totul era aşa cum fusese întotdeauna, cu unele schimbări (moartea părinţilor ei, moartea lui Emily), totul aparţinea ordinii imuabile a lucrurilor. Ieşi din dormitor şi coborî pe palierul rece. Ajunsă în camera de baie, lăsă să curgă puţină apă la chiuvetă, spălîndu-se pe obraji şi pe ochi, lucru care o învioră puţin. Apoi îşi şterse faţa şi mîinile, lăsă prosopul, luă un pieptene. începu să se pieptene cu cea mai mare atenţie. în dinţii de jos se luau şuviţe albe şi lungi. Chiuveta era plină de ele, ale ei şi alte şuviţe, ale lui Imogen, mai închise la culoare. Şi Lily năpîrlea, dar ea se pieptăna lîngă fereastră, la oglinda de bărbierit a tatii, şi îşi lăsa părul pe acolo. Helen se străduise să-şi păstreze dinţii atît cît putuse, pînă cînd în cele din urmă, îi pierdu ; şi iată acum şi părul, care pe vremuri era aşa de bogat şi lucios, i se ducea în smocuri. în curînd or să fie toate trei chele ca nişte moşi, aşezaţi noaptea în jurul focului, asemenea unor arătări sfinte. Putea vedea de la fereastră terenul de tenis năpădit de iarbă şi gardul \du de fag, înalt, de-a lungul căruia Emily umblase de atîtea ori şi, dincolo de gard, ramurile negre şi noduroase din livadă, nemişcate. Ieşi din baie, păşind pe linoleum, coborî pe scara principală. Acolo unde balustrada forma un unghi drept, du-cînd spre dormitoarele mari, coti şi ea, oprindu-se lingă o uşă. Bătu la uşa camerei mici şi neocupate în care Imogen se mu
21
tase de curînd. Tăcere de mormînt. Helen bătu din nou, mai tare.
— Intră, spuse în cele din urmă o voce înăbuşită.
Apăsă clanţa şi intră. Jaluzelele erau trase şi camera era plină de o lumină de ametist în care fire de praf pluteau, ridicîndu-se şi coborînd. Era o cameră strimtă, prevăzută cu un alcov, cu rafturi mergînd de la podea pînă la tavan, dispuse de o parte şi de alta a căminului ; în perete era prinsă o masă cu un singur picior. O treime din podeaua rămasă liberă era ocupată de un pat jos, peste a cărui tăblie de la picioare Imogen îşi aruncase hainele. Pe masă se aflau cîteva sticle goale, burtoase, şi camera era pătrunsă de mirosul dulceag şi bolnăvicios de bere Porter Guinness. Helen se opri pc covorul decolorat, privind dezordinea cumplită din pat.
— Haide, ieşi, Imogen, vreau să vorbesc cu tine.
începu o larmă de arcuri şi un scîrţîit de scînduri; apoi cuverturile fură date la o parte şi apăru capul lui Imogen. Helen o privi.
— Ce te doare ? zise ea.

Imogen se străduia să se tragă în sus pînă îşi scoase şi capul şi umerii. Purta o jachetă de lînă maro, largă şi fără nici o formă, cu tighelul desfăcut la o mînecă.
— Nimic nu mă doare, zise ea într-un fel arţăgos. De ce ?
— Nu arăţi prea bine.
Imogen îşi trase cearşaful nu prea curat pînă la bărbie, privind în josul patului. — Arăt vreodată bine ? spuse ea. N-am dormit prea bine azi noapte, asta-i tot.
Helen se aşeză pe marginea patului. îi venea să-i spună : „Bei prea mult. N-ai nici o mîndrie ?" Zise în schimb :
— Eu una mă simt cu totul altfel (dînd din cap) după un somn bun, noaptea.
Imogen închise ochii şi începu să-şi treacă mîna peste faţă, să destrame pînze de păianjen.
— Am avut un vis rău. Mai ţin minte ceva din el. Tăcere. Stătea între cearşafurile cenuşii, cu ochii închişi.
— Un vis aşa de ciudat, zise Imogen, trecîndu-şi de cîteva ori mîna peste faţă. Am visat că trupul lui Hristos a fost descoperit în munţii Ural, pe lîngă un oraş numit Vlannick, care cred că nu există. Dar mai tîrziu se făcea că eu eram cea pe care o dezgropaseră. Adică vreau să zic că eu eram El,

îngropată sub pămînt de două mii de ani. Ce ar putea să însemne asta, ce crezi ? Te pricepi să tălmăceşti vise ?
— Nu, zise Helen.
Oricum, ce aiureală mai era şi asta ? Hristos ; Rusia; Ura-lii; gogoriţe şi închipuiri de fată bătrînă.
în fine, Imogen scoase un oftat greu şi zise :
— Cred că am să rămîn în pat deocamdată. Nu-mi simt stomacul în ordine astăzi.
Da, Dumnezeu era martor că asta nu însemna ceva nou. De cînd era se tot plîngea de sănătate, cu aceeaşi voce de martiră, topindu-şi cuvintele unele într-altele, înghiţind vocalele, propoziţii întregi pierzîndu-se încet în tăcere. Era de nevindecat cu durerile ei de stomac, cu durerile ei cronice de cap, cu oboseala, ficatul, rinichii, pietrele.
— Vrei să-ţi aduc ceva ? zise Helen, evitînd privirea surorii ei.
Imogen îi surîse palid şi dădu din cap. Nu dorea nimic, îi mulţumea. Va încerca să mai doarmă puţin. Nu avea de loc poftă de mîncare, îşi ducea zilele cu omlete vegetariene, foarte inconsistente, presărate cu pătrunjel, şi mere fără substanţă pe care le cocea pe un capac de tinichea, după ce le scotea miezul şi le umplea cu zahăr nerafinat.
„Şi, mă rog, cine dă de mîncare nenorocitelor de găini ? se gîndea Helen. Sau cumva s-au obişnuit şi ele cu ore de masă neregulate ?"
După încă o tăcere, zise :
— Mă gîndeam să fac azi o vizită la Donycomper. S-a împlinit anul. Ar trebui să meargă cineva.
• Imogen se uita ia porţiunea de tavan de deasupra uşii fără să spună un cuvînt. Respirînd adenoidal, pe nas, îşi coborî privirea pînă cînd ochii i se fixară pe hainele aruncate pe tăblia patului.
— Cu ce te duci ?
— Cu bicicleta mea, răspunse Helen. Tăcere.
— De ce nu ? făcu în cele din urmă Imogen.
Helen se întoarse. Pantofii scîlciaţi ai surorii ei erau aranjaţi unul lîngă altul, alături de pat. Băţul de alun era în colţ. Avea zilele ei pasive şi zile active. Ieri mărşăluise pe afară.

Iarna era un anotimp greu pentru ea ; îi trebuia o veşnicie ca să se dea jos din pat. Susţinea că nu este o pasăre prea
23
matinală şi că e mult mai în formă seara, ceea ce părea discutabil. Era chinuitor s-o vezi ieşind din pat. întîi se strecura afară un picior peste ale cărui degete îndoite era trecut ciorapul, apoi acesta era desfăşurat pînă la gleznă, pe urmă mai sus şi, în cele din urmă, într-un mod expert, tras pe sub cuvertură pe pulpă. Putea să treacă şi cîte o jumătate de oră pînă să iasă al doilea picior, la fel de alb şi corodat de pete ca şi primul, ca să-şi primească şi el ciorapul peste degetele înconvoiate, pentru a se retrage apoi iute înăuntru. Urma apoi o pauză lungă în care se reculegea, îşi aduna forţele pentru lupta de fiecare zi, timp în care se zgîia la tavan, ne-putîndu-se discerne nici o scînteie de inteligenţă omenească în privirea ei fixă.
în cele din urmă, după multă vreme, cuverturile erau împinse la o parte şi apărea Imogen, complet îmbrăcată cu excepţia pantofilor, în care îşi introducea imediat picioarele. Avea pe faţă o urmă de culoare naturală. Era pusă acolo de o dragoste veche. Amintirea unor obscenităţi trecute dădea obrajilor ei palizi, acum la bătrîneţe, un reflex trandafiriu.
— Scuză-mă, zise Imogen, dînd parcă să se scoale, trebuie să fac o vizită undeva.
Helen nu aşteptă, ci traversă camera spre uşă şi ieşi. Ajunsă la jumătatea scărilor îşi aduse aminte : nu o vizitase ea pe Imo;;en cu intenţia expresă de a-i spune ceva, de a-i cere ceva ? Da, dar ce ? S-o tai şi nu-şi putea aminti. Memoria îi juca feste. Era cumva ceva în legătură cu vînzarea casei, sau cu testamentul, sau ce altceva ? Nu-şi putea aminti. N-are a face, o să-i revină în minte mai tîrziu, de la sine. Coborî scara principală pînă în hol. Era trei şi douăzeci şi cinci, o zi sumbră şi rece atîrna peste terenurile orăşelului Ballymakealy Upper, care se află în parohia Killadoon, care se află în dioceza Celbridge, care se află în baronatul Salt, care se află în comitatul Kildare, care se află în provincia Leinster.
2
•T ĂRĂ să se grăbească, Helen pedala agale de-a lungul zidului Şcolii Charter. Zidul se termină ; începu un gard viu ; apăru coliba lui Muldowney, cufundată în pămînt, apoi o mlaştină îndiguită, plină de o apă brună, de turbă, cu aspect melancolic. Dincolo de apă se întindea în depărtare un cîmp arat, plin de ciori şi ploieri răspîndiţi peste brazdele negre şi împietrite, încă o mică porţiune de drum şi şoseaua începu să se lase în jos pe măsură ce se ridica dealul. în partea dreaptă era strada mare din Killadoon, ce ducea spre o poartă albă, în depărtare, pe care ea nu o putea vedea. O luă la vale, cu frînele pe jumătate puse, făcînd să sune clopoţelul.
Aerul aspru îi intra în plămîni, o lovea peste faţa înlemnită de frig. Ochii îi lăcrimau astfel că începu să-i fie greu să mai vadă. Nu că ar fi avut vreo importanţă, cunoştea drumul foarte bine şi dealul o purta singur pe panta lui egală. Şoseaua fugea pe sub roţile ei, sfîrîind. Şirul de fagi îşi pierduse de multă vreme frunzele, acum adunate grămadă şi împietrite de ger la poalele zidului. Pe deasupra gardului viu, tuns, văzu o casă înaltă de piatră depăşită de un catarg de steag. Oakley Park. Ocoli pe după colţul lui Faisley. Urma colibei lui era vizibilă în zid. Murise sau plecase şi casa îi fusese dărîmată. Zidul era înclinat înspre interior, după forma casei; acum că plecase chiriaşul, pietrele fuseseră puse la loc în construcţia din care proveneau. Mortar şi ciment, linii albe, neregulate ; în zece ani, sub muşcătura vremii, totul se va şterge şi se va acoperi de muşchi ; în douăzeci

de ani puţini vor fi aceia care îşi vor mai aminti că acolo fusese vreodată căsuţa lui Paisley.
Trecu de abaţie şi, o clipă mai tîrziu, intra în sat. Era puţin înainte de cinci. Strada pricipală era aproape pustie. Asta îi convenea ; îi displăcea să fie ţinta privirilor. Pedală încet, în susul străzii principale, prin ploaia fină, trecu pe
25
lîngă Şelarii Brennan de lîngă piciorul podului boltit. La capătul mai îndepărtat al satului, pe deal, stăteau deschise porţile de la Castletown. Acolo unde se termina drumul public, începea calea cea lungă şi dreaptă cu tei.
Prăvălii sărmane, prăvălii de dulciuri, porţile negre ale mănăstirii pe o zi cenuşie, fără tonuri, spre sfîrşitul iernii, cu lumina dispărută din tot şi toate. Helen descăleca şi îşi împinse bicicleta în curtea bisericii. O propti de zid, acolo unde tencuiala căzută lăsa să se vadă pietrele unei biserici mai vechi. O pereche mai în vîrstă stătea pe potecă, sporovăind. Auzi, în timp ce se apropia :
— Numai săracii trebuie să muncească din greu ca să-şi cîştige banii.
— Oh!
— Aşa merg lucrurile mai mereu.
O văzură şi se dădură deoparte, înclinîndu-se atunci cînd trecu printre ei. Se închină la vasul cu apă sfinţită şi intră în pridvor. Uşa se închise în urma ei şi Helen înainta în liniştea bisericii. Stîlpi albi, înalţi, se înşirau spre altarul cel mare şi spre cele două altare laterale. Florile albe şi candelele stinse de pe altarul principal îl făceau să apară trist şi îndepărtat, între mozaicurile criptoceltice. Miros de tămîie, lemne sfinte, lac şi ceară de podele ; miros de ulei sfînt, lumînări de ceară ; mirosul violent al stranelor. Puţin cam înăbuşitor. A ce mirosea ? A lînă de Angora ?
Două statui de sfinţi erau aşezate în nava centrală, mai jos, aproape de amvon. Bridget, cu obrajii îmbujoraţi, patroana comitatului. Sfîntul Patrick, cu mitră de episcop, în odăjdii grele, galben şofran şi verde, întinzîndu-şi cîrja episcopală, binecuvîntînd cu două degete ale mîinii o congregaţie inexistentă. Biserica era goală. Ba nu... Doi enoriaşi îmbrăcaţi în negru făceau devoţiune la icoanele cu Patimile lui Hristos, şopteau acolo, ducînd mătăniile la buze, îngenunchind ; buzele li se mişcau. înaintau încet, unul în spatele celuilalt.
Helen merse de-a lungul navei, pe partea Epistolei, cizmele ei cu talpă de cauciuc nefăcînd aproape nici un zgomot pe dale. Lampa sfîntă, suspendată de tavanul boltit, în lanţuri minuţios lucrate, atîrna în faţa Binecuvântatului Sacrament. Flacăra ei miniaturală, rubinie, arzînd în ulei în spa
26
tele geamului de protecţie, lumina slab şi clipea, scăzînd, pentru ca imediat să se reaprindă. Cartoanele cu numele preoţilor erau întoarse cu faţa în jos pe catifeaua grea şi purpurie a confesionalelor. Reverendul Pater Binchley ; preotul parohial P. Pierce.
în spate, prizoniere în ramele lor grele, silueta Mîntui-torului şi a lui Simion din Cirena păşeau una după alta sub cruce, într-un basorelief de culoarea noroiului. Pe un suport de alamă ardeau lumînări pentru morţi, pe una din laturile confesionalului vicarial. în timp ce se apropia, una din lumînări se stinse, desfăşurînd o spirală de fum albastru. Helen scotoci în pungă după un ban. îl lăsă să cadă în crăpătură, luă altă luminare şi o aprinse, punînd-o apoi în locul celei stinse. „Umblă cît ai lumină, ca să nu te ajungă întunericul."
Ochii bulbucaţi ai Bridgetei o urmăreau de pe stîlpul ei de lîngă amvon. înveşmîntată

cucernic într-o rasă neagră de călugăriţă, aurită la mîneci şi la poale ; un şirag greu de mătănii îi atîrna la brîu, fixat de cutele veşmîntului. Lumina roşiatică din faţa altarului înalt clipi, scăzu şi se stinse. Helen trecu în spatele unui stîlp.
Deasupra crucii urcau spre căpriorii de lemn ai acoperişului vitralii înguste reprezentînd Sfîntă Treime. Gînd ajunse la jumătatea pasajului dintre rîndurile de bănci, lumina sfîntă se reaprinse. Făcu o genuflexiune şi intră într-una din băncile din centru. îşi scoase mănuşile şi îngenunche, dreaptă, pe scîndurile de lemn. închise ochii şi, lipindu-şi palmele îngheţate în faţă, se rugă să vadă un drum de ieşire din toate necazurile care o aşteptau. în faţa ochilor ei închişi, lumina sfîntă, mică şi strălucitoare, se mişcă, îşi schimbă poziţia, altarele se apropiara.
în cele din urmă, îşi descoperi faţa, deschise ochii. Altarele, nebuloase, se îndepărtară din nou. Se dădu înapoi. Pe placa din faţa ei stătea scris Rugaţi-vă pentru cel ce a dăruit-o şi un nume scurt şi plat, Dumphy.
Pe suprafaţa rîului ce ieşea cu viteză de sub pod se formase un nor cenuşiu care înainta contra curentului, fără mare spor. în vreme ce Helen se uita, soarele slab de iarnă,

străpungînd pentru o clipă acoperişul de nori, străluci prin crăpătura îngustă. Lumina pătrunse în apă, sclipi prin argila mai deschisă la culoare ce se ridica de pe tuna.
Ramuri parţial cufundate treceau, plutind fără ţintă, scu-fundîndu-se pentru a se ridica iar, acoperite de un strat vîs-cos, se răsuceau şi se întorceau după cum le trăgea curentul. Rîul venea mai umflat, pe măsură ce zăpada se topea pe dealuri. Apele în creştere depăşiseră dîra de nisip — aluviuni aduse de la una din cele cinci arcade — inundînd crîngul de sălcii. Cufundîndu-se în apă, ramurile lor lucitoare se înmuiau şi ondulau, roşii ca arama. Sub arcadele exterioare apa ajunsese pînă la pietrele de boltă. Vasul umflîndu-se şi golindu-se, după cum venea rîul revărsat, se crea o mişcare teribilă a apelor care făcea să se cutremure podul pînă în temelii. Helen văzu o inscripţie scrisă cu var pe unul din pereţii de la malul apei : „Celbridge Engineering 8c Motor Works". Acoperişul de tablă ondulată ruginise pe alocuri, de-a lungul părţilor adîncite.
In depărtare, marcînd capătul satului, clopotniţa brună, mută, a bisericii lui Hristos se ridica deasupra acoperişurilor. Vedea vîrfurile teilor înalţi ai aleii de la Castletown. îndărătul ei, lumina zbură pe pod, peste zid, pe rîu şi pieri apoi în depărtare.
Privi în jos spre undele întunecate şi verzui ; apă agitată de vîntul din ce în ce mai rece, din cînd în cînd cîte o epavă ieşind pe sub pod, la picioarele ei, plutind apoi mai departe, pe lîngă pajiştile de pe domeniul maiorului Kirkpatrick. Era singură pe pod. Puţin mai înainte, o bătrînă în zdrenţe, cu un sac, se ivise dinspre Temple Mills, complet încovoiată sub povara lemnelor de foc pe care le ducea, escortată de doi copii mici şi un cîine. O luaseră pe drumul spre Hazelhatch : cîinele îi urma, alergînd de la o baltă la alta, pînă cînd dispărură cu toţii la orizont.
Helen se întoarse cu faţa spre celălalt parapet şi spre moara pustie de dincolo de el. Un afiş de cinema galben fîlfîia pe perete. Se uită spre el, dar nu putu distinge titlul. Coborî de pe trotuar cu gîndul de a-1 studia mai de aproape dar nu apucase să facă doi paşi pe drum cînd auzi sunetul unui claxon de maşină şi mormăitul unui motor ce se apropia repede pe

şosea, dinspre Lucan. Ezită în mijlocul drumului îngust ne-ştiind dacă să continue să înainteze sau să se întoarcă. Podul avea trotuar pe o singură parte, cea pe care tocmai o

părăsise. Acum era prea tîrziu să se întoarcă. Camionul, trecînd în viteza a doua, dădu coltul şi imediat fu lîngă ea. Rămase pe loc, zîmbind la gîndul posturii ridicole în care se afla, dar căutînd să o înfrunte cu îndrăzneală. Era furgonul de pîine al lui Rourke. Şoferul o privi prin parbrizul colorat. Furgonul se oprise ; şoferul îi făcu semn cu capul să treacă. Helen se execută. Furgonul trecu pe lîngă ea într-un zgomot teribil şi cu pinioanele zdrăngănind, iar şoferul, un om mic şi morocănos, purtînd o şapcă maro şi un chiştoc de ţigară în spatele urechii, o salută ; ocolind la dreapta pe după prăvălia lui Broe, furgonul o porni mai departe în susul satului.
Moara ruinată o privea pe deasupra parapetului de zid. Ceasul se oprise la opt fără şapte minute. Moara şi piua Celbridge. Ferestrele celor patru caturi se prăbuşiseră cu vremea şi ciorile şi stăncuţele preluaseră clădirea. în faţa morii, pe celălalt mal al rîului, la capătul unui zid acoperit cu iederă, atîrna deasupra rîului o clădire turtită, de piatră — vechea Şcoală abaţială, devenită acum Şcoala Naţională.
Helen se aplecă să citească afişul de cinema. Cerul interzis, în distribuţie, Charles Farrell şi Charlotte Henry, rula la Cinema Electric din Newbridge. „Dragostea şi pasiunea frămîntă patru epave umane. Preţuri de intrare 4 peni, 9 peni, 1 şiling. Miercuri şi joi, 10 şi 11 martie". Se aplecă mai jos, curioasă, citi cu greu programul completării. Am dat de o mină de aur cu George Gee şi Gina Malo. Oftă, îşi înălţă capul, văzu şcoala cu ferestrele ei plumbuite şi cu acoperişul plin de muşchi. O prefera tuturor celorlalte clădiri din sat; edificiul acesta mic de piatră de pe Liffey.
Vîntul care venea dinspre apă era distrugător de rece şi îi sufla în faţă. Se întoarse cu spatele spre vînt. „Epave umane, gîndi ea mohorîtă, despre noi e vorba." Bicicleta mare şi verde era proptită cu o pedală de bordura mai depărtată a trotuarului. Păşi pe drum. Era timpul să plece.
Aranjîndu-şi fusta de tafta umflată, în jurul trupului, urcă pe bicicletă şi coborî de pe creastă în josul pantei dea-

lului. Cotind la stînga, pe lîngă „Barul şi Salonul Select" al lui Sammon, intră pe drumul Lucanului, pedalînd cît putea de repede spre cimitirul din Donycomper. Nu trecuse nici un sfert de oră de cînd intrase în sat, călare pe bicicletă. Se şi puteau zări copacii din cimitir, în frămîntare. Tatăl şi mama ei zăceau acolo, înmormîntaţi ; sora ei de asemeni ; toţi Langri-shii moribundi1.
Muritori (lat.).

HELEN stătea în picioare în nava bisericii vechi din Dony-comper şi pentru prima oară în cursul acelei zile se simţi împăcată. Totul se va sfîrşi cu bine pînă la urmă, fără îndoială. Plecă de sub arcada semicirculară. în capela laterală se pomeni lîngă o criptă deschisă. Lespedea era pe jumătate dată la o parte şi o lumină zgîrcită şi nestatornică, pătrunzînd prin alu-nişul şi iedera ce creşteau acolo din belşug, cădea pe praful şi pămîntul pietros de dedesubt. Pe suprafaţa lespezii se puteau vedea urmele împletiturii de răchită care o susţinuse în timpul construcţiei. Pe inscripţia parţial acoperită se putea citi:
ipta aceasta este cui de veci al
Hei Alens din ALENSCOURT
Plină de nelinişte, Helen încercă să zărească ceva în cripta deschisă. Se degaja un anumit miros. Rădăcini prăfuite, o bucată de metal oxidat, oase brune de animale moarte, rămăşiţele puţine ale vieţuitoarelor. Alenscourt: ce-i spunea numele ăsta ? Cîndva poate

că însemnase ceva pentru ea. Se îndreptă din spate ascultînd, gîndindu-se. „Biata mea memorie mă lasă". Precis ■— ceva mai departe, în spatele zidului năruit al bisericii apa curgea cu viteză pe patul rîului.
Helen ieşi din biserică şi se opri pe deluşorul pe care aceasta era înălţată. Rămase acolo cîtva timp, printre urzici şi buruieni, privind în jur. Lîngă uşa sfărîmată, un vas pentru apă sfinţită se umpluse cu o apă limpede pe care pluteau cîteva dude zbîrcite. Biserica nu mai avea acoperiş. Se întrebase de multe ori cam cît de veche ar fi putut fi, dar nu ajunsese la nici o concluzie. Unul din pereţii laterali crăpase de sus pînă jos, într-o spărtură sub formă de pană, suficient de mare să poată trece prin ea şi un bou. în picioare, rezemat de un perete, se
31
afla un dispozitiv ruginit pentru tuns iarba, folosit, poate, pe vremuri pentru îngrijirea mormintelor, şi alături de el, coasa vreunui lucrător, cu lama subţire şi brună.
Pietrele tombale se cufundau în iarbă. începu să scobească în jurul uneia cu ajutorul unui băţ şi cu vîrful cizmei. Peste puţină vreme, inscripţia ieşi la iveală, destul de clară. Urmări cuvintele cu vîrful băţului. ...hodineşte trupul lui KANE carele s-au dusu de la această viaţă în a douăzeci şi şasea zi ale lui Avrilie, 1738. îndreptîndu-se din spate, auzi în apropiere un clănţănit de dinţi. Apropiindu-se de fereastră, se uită printre ramurile retezate ale iederii care apăsa greu pe pereţii sparţi. Dinţii clănţăniră din nou. Privi în jos. Pe poliţa dinăuntru se afla o coroană de flori şi o porumbiţă albă, din argilă, care se ciocneau între ele. Capacul de sticlă sub care se aflau crăpase, şi florile erau acum sfărîmate. Helen atinse pasărea tremurătoare cu mîna ei înmănuşată şi zgomotul încetă. Merse spre o latură a bisericii, acolo unde un alun creştea din zid. Mai jos era o placă pe care sta scris : Ridicat de Ste-phen Coyle întru pomenire. Aci hodineşte tatăl său George carele s-au dusu de la această viaţă. Maiu 18, 1790. în vîrstă de 76 de ani.
Helen îşi croi drum în jos, printre urzici, spre cimitirul pro-priu-zis. Ajungînd la o alee, continuă să meargă încet mai departe. Picioarele ei nu făceau nici un zgomot pe covorul de frunze. Recunoştea foarte greu locurile : descoperi că nu îşi poate aminti unde este situat lotul familiei. Nume şi locuri, o sarcină prea grea pentru ea, vor fi nevoite să se descurce mai departe fără dînsa. O luă pe o alee cu chiparoşi şi tisă, citind numele de pe pietrele de mormînt. Mahoney, Kevany, Kane, Russel, Rourke, Doyle, Dease, Darlington, Dempsey, Tyrrell, Mooney, Tisdell, Cotter, Ahern săpate în marmură, granit şi calcar cu un scris pe care nici un ochi nu putea să nu-1 observe, pe lîngă care nici o inimă nu putea trece fără să fie mişcată ; nici elegant, nici fastuos, nu, însă acestea erau locurile ei şi aceştia erau oamenii de acolo.
Merse mai departe, citind ici şi colo. „Cu dragoste, în amintirea fiicei mele, Maura Russell, decedată la 1 decembrie 1931, în vîrstă de 16 ani. Înhumată în cimitirul vechi. Aibă Hristos îndurare." Helen intră într-o potecă la dreapta şi merse mai departe, în acelaşi pas de înmormîntare.
32
Dintr-un chiparos ieşeau cozile lungi ale lopeţilor lucrătorilor care reparau şoseaua. Inscripţiile îi vorbeau tăcute. „Cu dragoste şi întristare, spre pomenire." Se opri în faţa unui monument funerar. „Salus per Christum. Lloyd Christian decedat în decembrie 1935. Fiul lui Robert Christian, general David Elliot." Astfel că, pe deplin justificat, purta măreţul şi vechiul titlu de gentleman. în pămîntul greblat de la picioarele ei, o bordură de părăluţe tremurau îngheţate, într-un şir dublu. Din locul în care se afla, recunoscu

următorul lot pentru că era al lor. Mai făcu patru paşi şi ajunse chiar în dreptul mormintelor.
Cu dragoste, spre pomenire
„Louisa Kathleen Langrisbe> decedată la 9 mai. Springfield, Celbridge. Şi Robert Langrishe, decedat la 17 septembrie." Zac acolo amîndoi, împreună cu Emily. Mormîntul mamei fusese deschis pentru a o primi şi pe ea. Mama, moartă de mult, dizolvată acum în pămînt, în principiul primar. Emily. Emily, bolnavă de flebită, cu „piciorul alb" pe care şi—1 ungea cu beladonă cv ajutorul unei pene, ca George al Vl-lea. Era ceva teribil de văzut. Tipul acela de care era legată, un individ groaznic, îndesat ca un buştean, stînd înţepenit, îmbrăcat la patru ace, în faţa focului, negăsind nimic de spus. „Mă fascina." Emily tăind revent în grădină, cu un cuţit de pîine. Revent timpuriu, sau vreun alt fel de revent de grădină, fără nume, bun pentru sînge şi pentru intestine. Sărurile de lîngă patul ei. Covrigi cu smîntînă, unşi cu unt. Neîncredere din partea ei, refuz. Un scaun înalt. Uluirea ei cînd totul se sfîrşise. Bubuitul unei uşi grele, masive. „Apas-o, pămîntule, se rugă Helen, cum şi ea mult te-a apăsat pe tine !" Zăceau în cele din urmă toţi trei, unul în braţele celuilalt, sub un monument simplu, fără nici o cruce celtică, nici o flacără veşnică sculptată în piatră, fără ornamente de trifoi, fără o imagine a Inimii însîngerate. Deasupra lor sufla vîntul.
Şi iubita lor fiică Emily decedată la 3 martie R.I.P.1
' Requiescat in pace (odihnească-se în pace).
33
Crepuscul
Se găseau pe pomelnicul morţilor din altar şi în fiecare an, în noiembrie, se rosteau rugăciuni pentru odihna sufletelor lor.
Cînd o să-mi vină rîndul, gîndi Helen, va fi nevoie de o altă piatră de mormînt, pentru că pe a lor nu mai este loc. Cei morţi zac acum în pămînt, cei vii mai şovăie pe aici : spre răul lor. Pămînt mîncat de pămînt, ros de viermi. Deasupra capului ei, chiparoşii se mişcau în bătaia vîntului. Fagii de peste drum gemură sub greutatea lemnului lor. Se clătinau toţi în acelaşi vînt, slobozind acelaşi strigăt: „spre pomenire, cu dragoste şi întristare, spre pomenire". Cuvintele nu puteau spune mai mult.
Helen auzi zgomot de paşi venind spre ea pe pietriş. Se uită în jur, dar nu putu vedea pe nimeni. Vîntul căzu. Şi liniştea serii se revărsă în cimitir. Copacii nemişcaţi începură să-şi piardă conturul. Paşii se apropiau, tîrşiţi şi grei. Zări mişcîn-du-se în dosul copacilor silueta cocîrjată a unui bătrîn. Helen se mută ceva mai încolo de lîngă mormintele Langrishilor, nedorind să fie asociata cu propriii ei morţi. Aşteptă cu ochii fixaţi pe deschizătura prin care avea să se ivească, îndată. Se apropie încet, coti în alee, veni spre ea cu acelaşi pas de melc, fără să-şi ridice capul, purtînd sub braţ o furcă de grădinărie. între ei, pe potecă, dansa un vîrtej, rotindu-se pe coadă. Apoi, cu energia cheltuită, se năruí la picioarele ei ; frunze, praf, paie.
înainta spre ea, cu capul plecat. Era cumva groparul venit să sape mormîntul pentru a doua zi ? Ajunse lîngă Helen, se opri, îşi ridică întîi privirea, apoi pălăria. Un om adus de spate, într-un surtuc zdrenţăros, o saluta cu pălăria scoasă.
— Splendidă seară, zise Helen.
— Cu-adevărat splendidă, mulţămim lui Dumnezeu. Aşteptă ca ea să vorbească din nou.
— Spuneţi-mi, spuse ea fără familiaritate, sînt cumva intrusă aici, la ora asta ?
Bătrînul îşi înfipse furca în pămînt.

— Nicicum, doamnă. Nu, nicicum. Bineînţeles că puteţi merge unde doriţi. Porţile sînt deschise să poată intra toţi ăi de vor să intre.
Helen se înclină. Foarte bine, nu era contravenientă. Deci el nu era paracliserul.
— Iaste măreţ şi liniştit aici, zise bătrînul. Tot anu' nu se aude altăceva decît păsările şi Shinkeenul cum curge.
34
în liniştea din jur îl putea auzi, bolborosind în albia lui. Nu zise nimic. Shinkeenul. După o scurtă tăcere, vorbi iarăşi; era un bătrîn vorbăreţ. Căuta dînsa cumva pe cineva anume ? Chiar, căuta ea oare pe cineva anume ? Emily Norton Langrishe, decedată, sau ale ei manes : pace rămăşiţelor ei.
— Nu, minţi Helen, nu. Admiram ruinele doar. (Vechea biserică, cu ruinele ei acoperite de vegetaţia de un verde-închis care invadase totul.)
Se întoarse pe jumătate, ca şi cînd ar fi avut de gînd să meargă mai departe, şi aruncă o privire grăbită bătrînului.
— Bătrînele ruine, zise acesta, arătîndu-îe cu capul, au de bună seamă ani fără număr. Se zice că se află o galerie a unui preot care duce de acolo...
— Da, zise Helen politicoasă.
— Tocmai în biserica Sfîntul Wolstan, de dincolo. Chiar în cuprinsul baroniei de Salt. Da' dacă-i vorba, nu să găseşte galerii de-ale preoţilor peste tot pîn Irlanda Catolică ? zise el, privind în jur încet şi fără ţintă, frecîndu-şi pieptul cu o mînă.
— Să nu cumva să te reţin, zise Helen, după un răstimp de tăcere, dacă ai treabă.
Sigur că are treabă. Nu mergea el tocmai spre un mormînt care trebuia îngrijit în vederea unei aniversări ce cădea chiar a doua zi ? N-avea şi furca la el ?
— O văd, zise Helen.
— IM.
Bătrînul îşi luă furca sub braţ.
— Să mergem atunci, zise Helen cu hotărîre.
— Ihî. ^
Înaintară împreună, încet, de-a lungul potecii cu pietriş, în timp ce Helen îşi scormonea mintea să găsească ceva de spus. Nu putea găsi nimic mai deştept. După ce făcuseră vreo treizeci de paşi, Helen îndrăzni:
— Dacă familia Alen a fost înmormîntată aici, după cum am putut vedea, cam cît de veche ar fi deci ? Biserica cea veche, vreau să zic.
El se opri, rezemîndu-şi dinţii furcii în pămînt. îşi lăsă greutatea pe coada furcii şi, pipăindu-şi bărbia nerasă, îi căută privirea cu ochii lui nesiguri şi lăcrimoşi. Helen îşi feri ochii şi se uită la mîinile lui, acoperite de vine înnodate şi umflate ca nişte rîme, mişcîndu-se neîncetat pe coada furcii.
35
3*
— Iote că m-aţi înfundat cu asta, recunoscu el în cele din urmă.
Ea nu zise nimic. Moşul adăugă :
— Am auzit zicîndu-se c-ar fi-hăt,... din vacul dă mijloc. Se uită spre ea, neajutorat, cu ochii lui fără culoare, frîn-
gîndu-şi mîinile de truditor, făcînd-o să se simtă stingherită.
— Fii bun şi pune-ţi pălăria, spuse ea, şi hai să mergem mai departe. îşi urmară drumul.

Zilele acelea, minunatele zile de vară, cînd se dusese neînsoţită pe domeniul bisericii Sf. Wolstan ; şi dăduse peste un zid împrejmuitor semeţ, ornat cu deschideri din loc în loc ; şi o urmă pe un piedestal de granit, pe care se putea citi inscripţia „Murind, noi trăim mai departe", şi data de 1 mai 1756. Era acolo jos un pod de piatră care se întindea peste rîu, o mostră de construcţie irlandeză, veche şi pitorească, durat de John Ledecer la începutul veacului al patrusprezecelea. Avusese cîndva ambiţia să scrie o istorie a întregii regiuni, urmărind înapoi, în timp, numele, marile domenii : Swift şi apoi Grattan de la Abaţie, senatorul Conolly de la Castletown, Charles Napier de la Oakley Park. Dar nu ieşise nimic din asta. Totul se afla disparat şi fragmentat în trei caiete mari, verzi. Avea o perspectivă nesatisfăcătoare asupra întregii lucrări ; nu putea asambla materialul pe care-l strînsese, în nici un caz într-un fel coherent. Cu trecerea anilor, înseşi probele citate se înfundau înapoi în pămînt, ca pietrele de mormînt din cimitir. Pămîntul acesta, atît de indiferent faţă de propria istorie, faţă de luptele duse pe el şi pentru el, întorcea spatele pînă şi celor vii.

Se opriseră în faţa unui mormînt. Un lot de înmormîntare familial, vegheat de o cruce celtică înaltă de şapte picioare şi înconjurat de o plintă de ciment ridicată de o jumătate de picior deasupra ierbii.

Bătrînul îşi descheie surtucul şi scoase dintr-un buzunar interior un pacheţel de hîrtie brună, cam desfăcut, pe care-l puse pe pămînt, lîngă mormînt. Scoase apoi o cotonoagă şi o aşeză lîngă pacheţel. Aruncîndu-şi în spate pulpanele hainei, îşi scuipă în palme, apucă furca cu amîndouă mîinile şi o înfipse în pămînt printr-o împingere îndemînatică făcută cu gheata. Helen îl privi lucrînd. Sprîncenele încruntate îi tresăreau sub marginea pălăriei mototolite, fără boruri şi, lu

crînd, gemea şi mormăia de unul singur. Helen privi încolo. Printre copacii întunecaţi, la distanţe egale, calme în desenul lor neclar, mierlele zburau încolo şi încoace cu ţipete neliniştite. Dincolo de haltă, o juncă dădea cu capul în drugii unei porţi ; se auzea zornăitul nerăbdător al lanţului.

— Da, spuse el aplecat, privind, n-auzi alt nimic decît păsările sau vitele pe cîmpul de colo.

Se apropie cu un pas de el. Vitele pe cîmpul de colo.

— Donycomper, zise ea.

— îhî.

— Un nume ciudat. E irlandez ?

— Este, zise el, cu indiferenţă, aşa am auzit. Io unu' n-am fost niciodată prea priceput la limba asta, deşi domnu' ştie de cîte ori mi-au vîrît-o cu sila în cap.

— Şi Celbridge. Tot din irlandeză ?

Asta nu ştia ; tot ce putea spune era că pe vremuri drumul de diligentă mergea prin pămînturile de la Castletown, pe malul rîului. Drumul actual fusese tăiat prin cimitirul vechi.

— Mormînturile vechi îs pierdute cu toatele colo, pe moşia maiorului, zise el arătînd cu mîna. înţelegeţi, io vorbesc de vremile dinainte, cînd Daysusii şi Goffii şi toţi nobilii ăi mari nu pusese încă piciorul pe-acolo.

— Zău ? zise Helen.

— îhî, spuse bătrînul. Şi iaste o bună bucată de vreme de atunci!

Helen îi prinse privirea sălbatică şi se uită în altă parte. Avea puţine legături cu oamenii din popor şi nu se simţea la îndemînă în prezenţa lor. Imogen se pricepea să vorbească cu ei ; ea nu.
— Ţiu minte pă cînd umbla moara, zise moşul, şi flăcăii din sat cîştiga bani buni. Da, da, şi-mi aduc aminte cînd locuia boierii la Abaţie, Langdalii. Zău că-mi aduc aminte. Olandezul dinaintea lor a fost ăl de-a durat toate alea, şurile şi grajdurile şi curţile...
— Cine ? zise ea, începînd să piardă firul. De cine vorbeşti ? Bartholomew Vanhomrigh ?
— Mda, spuse bătrînul după un răstimp, s-ar putea ca ăsta sa fie numele. Era un olandez. Acolo îi locul lui Vanessy.
Vocea torcea mereu fără încetare.
37
„Mă aflu sub copaci, se gîndi ea, sub copacii bătrîni din Donycomper. Aud cum curge apa. E Shinkeenul, curge prin preajmă. Aşa i-a spus, Shinkeen. Acest bătrîn îmi vorbeşte, spu-nîndu-mi de la capăt povestea casei mele, pe care nu mi-am dat niciodată silinţa s-o aflu ; sau dacă am ştiut-o întîmplător vieodată, nu m-am forţat să o ţin minte. O să vorbească aşa mereu. Aud tot. Fără îndoială, sînt fapte de necontestat în legătură cu oameni care au murit şi locuri care încă există. Le aud. Le aud în cap. Le aud ? Nu, nu aud nimic, nu-mi amintesc nimic, sînt nimic."
— Ai o ţinere de minte grozavă, pe cuvînt, zise Helen, pu-nînd în voce o undă de simţire. Lui îi făcu plăcere complimentul.
— Să ştiţi că am, zău, admise măgulit. Am peste optzeci, da' ţinere de minte şi poftă de mîncare am ca întotdeauna. M-am bucurat toată viaţa de o sănătate bună, mulţămesc lui Dumnezeu.
Continuă să vorbească, limba lui zburdînd prin istoria Irlandei. Pierduse un fiu în Marele Război. Poate din cauza prezenţei atîtor morminte ?... îşi aducea aminte pînă astăzi : băiatul lui şi rîndaşul de la Sf. Wolstan hotărîseră împreună să se înroleze. Aranjaseră totul într-o dimineaţă geroasă, pe Pond Walk. Avea să-şi amintească pînă în ziua morţii acea dimineaţă, în 1917, cînd fiul lui intrase în casă şi-i spusese că s-a hotărît să meargă la război. Ultimele şase luni au stat în Franţa. Fiu-său se înrolase la Guarzii Irlandezi. Brogan, rîndaşul, intrase într-un regiment de cavalerie şi fusese ucis aproape imediat după aceea ; înmormîntat pe pămînt străin. Băiatul lui făcuse serviciul în Flandra şi după aceea la Dar-danele, unde îşi găsise moartea în faţa bateriilor turceşti.
— Oh, dragă Doamne, da' ştiu c-a fost un rezbel spăimîn-tător, zise bătrînul. Grozavă ucidere. Tot noroiul ăla, şi murdăria, şi frigul. Fiul meu Tom, Dumnezeu să-i odihnească su-fletu', a văzut colo în Franţa oameni în toată firea plîngînd de frig.
Brusc, o pală de vînt mişcă vîrfurile copacilor. Bătrînul, îngenunchiat lîngă un mormînt, îşi înălţă faţa spre ea cu un gest brusc, apoi continuă să cureţe buruienile şi florile moarte, fără grabă. Continuă să şi vorbească. Curînd Helen pierdu firul a ceea ce îi spunea.
38
— Pîndea transpoartele! (erau din nou la Dardanele). Să-nţelege că turcii ştia. Bandiţi setoşi de sînge. Sigur că ştia (ridicînd un snop de buruieni). Stătea şi aştepta... (scutu-rînd pămîntul din buruieni). I-a secerat p-ai noştri cu mitralierile (aruncînd buruienile)... Doamne, Doamne !
Deschise pacheţelul de hîrtie din care scoase nişte micşu-nele.

— S-a dus Brogan, zise el, şi propriu' meu fiu, Tom, aivă Domnu' milă dă sufletele lor. Cînd îl aveam, mă simţeam ca un împărat. Şi-acu' s-a dus. Şi iera propriu' meu fiu. Of, cum a murit amîndoi şi putrezăşte dă douăzeci dă ani. Vai, Doamne !
Apucînd cotonoaga de lemn în mîna neocupată, începu s-o înfigă sălbatic în pămîntul de pe mormînt, proaspăt întors, făcînd un şir neregulat de găuri.
— Şi de-aş mai avea unu, zise el, holbîndu-se în sus spre ea, l-aş trimite la rezbel ?
Helen clătină din cap.
—- Nu l-aş trimite ! strigă el, aruncînd cotonoaga.
El unu' n-avea nici o poftă să vadă lumea largă. îşi începuse viaţa ca ajutor de grădinar la Castletown şi intrase, flăcău, la fabrica de bere a lui Guinness. în 1902 cîştiga un salariu bun. Trei lire şi unşpe şilingi pe săptămînă, ceea ce pe vremurile acelea erau consideraţi bani frumoşi ; dacă te gîn-deşti că „ăi dă la transporturi sălta numa' două lire şi cinşpce". în fabrica de bere sănătatea îi fusese minată ; era învăţat să trăiască în aer liber şi viaţa de oraş nu-i pria. îmbolnăvindu-se se dusese la Dublin, la spital, şi fusese supus la două operaţii de sciatică, pentru că după prima îi plesnise cusătura. înconjurat de studenţi în medicină, Sir John Lurrisden umbla prin saloane vorbind cu pacienţii ale căror nume le avea însemnate pe o listă ; îi întreba cum se mai simt şi îi asigura că în scurt timp vor fi sănătoşi şi activi.
— Ehe, Guinnessii ştie să aibă grijă dă ai lor, zise bătrînul cu mîndrie. Bineînţeles că ştie, că altfel n-ar mai fi Guinness !
O întrebă — ştie ea cumva cum îşi găsise Sir Arthur Guinness norocul ? Nu, nu ştia.
■— De-aci a pornit, din Celbridge ; strigă moşul. îhî ! Un grădinar şi fiu-său le fierbea berea colo sus, în Oakley Park. Zice lumea că a prins şpilu'... formula, înţelegeţi, printr-o în-tîmplare. Avea oaspeţi şi să pregătise o cină măreaţă, da' nu

zici că ăi doi arde fiertura. Şi să temea şi tremura amîndoi, cînd s-a servit la masă, să nu-i dea afară. Da' ce să vezi, că în loc de asta, a fost lăudaţi, cum nu să mai poate. Aşa a început. Acolo a avut prima amestecătoare, în spatele bisericii.
— Nu pot cu nici un chip să mă ating de ea, zise Helen, referindu-se la berea Porter.
— Ei, nu-i o băutură pentru doamne, spuse bătrînul. Da' să ştiţi că pentru un truditor i-o băutură bună şi dulce, totuşi, şi nu-i tare. Ce mai, ie ceva pentru bărbaţi. Fără doar şi poate, să ai nişte franzelă, nişte cartofi şi nişte Porter, nu-ţi mai trebuie nimic. Nu, nu, chiar nimic.
— Cred că ai dreptate, concedă Helen.
— După aia a fost administrator la Phoenix Park, spuse bătrînul după o pauză. Şi acu' uite unde-a ajuns.
Continuă să cureţe mormîntul, dîndu-şi toată silinţa şi vorbind în acelaşi timp. Pe la sfîrşitul veacului trecut se pornise o mişcare sindicală în fabrica de bere din St. James Gate. Prima în toată Irlanda. Plătise cotizaţii la asociaţie pînă cînd a trebuit să intre în spital. Fiind în spital a rămas în urmă cu plata cotizaţiilor dar cum a ieşit a început să recupereze, însă cum a ajuns să achite toată datoria a fost desfiinţat sindicatul însuşi. Conducerea fabricii ameninţase să reducă salariile, indiferent de apartenenţa sau neapartenenţa la sindicat, arătîndu-le că angajaţii ei primeau salarii substanţial mai ridicate decît oricare altele din Dublin sau chiar din întreaga Irlandă. Şi asta pusese ©apăt mişcării sindicale.

Helen asculta doar cu o jumătate de ureche, conflictele de muncă prezentînd pentru ea un interes redus. Afară de asta, bătrînul părea că se adresează în aceeaşi măsură şi ei şi lui însuşi, cum au bătrînii obiceiul. începu să se plîngă de starea cimitirului. Erau prea mulţi copaci în el, după părerea lui ; puneau în pericol crucile şi monumentele funerare de valoare.

— Un vînt bun, o furtună zdravănă, şi unii din ei o să să dărîme. O să vedeţi. Aici vin furtuni şi în februarie şi în martie şi în noiembrie, tot timpul.

Şi pămînturile, el ţinea mult la pămînt, care era de fapt aşa de bogat dar aşa de prost împărţit, după părerea lui, şi a cui era vina cea mai mare pentru starea asta de lucruri dacă nu a guvernului, cu zăpăceala lui ? (Acum lotul de morminte era pus la punct, îngrijit şi aranjat pentru aniversarea care cădea în ziua următoare. Trei şiruri de flori de culoarea cas-

40

tanei îşi aplecau capetele spre inscripţia pe care n-o citise, din politeţe, deoarece ar fi însemnat să facă spre ea cîţiva paşi şi să se uite fix la cele scrise). Moşul continuă să vorbească. Dacă tinerii ar putea fi obligaţi să-şi cultive pămîntul, să ră-mînă să trăiască pe el şi să-şi gospodărească fermele şi bunurile, după cum Dumnezeu în mod sigur dorea, n-ar pune asta capăt emigrării, ruina Irlandei ? N-ar fi ăsta un pas spre mîntuire ? Fusese o greşeală să se abandoneze legea pentru cultivarea obligatorie a pămînturilor. Şi-acu războiul economic al lui De Valera. (Helen nu-1 mai putea asculta. Ideea întregii poveşti era că ţara mergea prost dar că situaţia ar fi putut să fie remediată dacă ar fi fost puşi la cîrmă oamenii de care era nevoie. în materie de politică, idolii lui erau John Redmond 1 şi Michael Collins 2.)

— A trebuit întîi să-1 împuşte pe Collins ca să poa' să-i aducă la putere pe ăştia de-acu'. Faptul ie bine cunoscut, dă bună seamă.

Era bine cunoscut ? Ea nu auzise de asta. Atît de mulţi fuseseră ucişi într-un fel sau altul, „Tăbăcărie de piei", obişnuia tata să spună.

Toată vărsarea asta de sînge ; şi care-i era rostul ?

1 Redmond, John Edward (1856—1918), Uder poUtlc irlandez. * Collins, Michael (1890—1922), revoluţionar Irlandez, şef al mişcării de răzvrătire Sinn Fein. In urma semnării unui tratat de pace cu Anglia, a fost asasinat de cîţiva membri fanatici ai organizaţiei.

5

IMOGEN închise uşa şi înainta în cameră. încăperea, neocupată de la moartea lui, păstra un iz învechit şi uitat, pereţii erau goi cu excepţia unui calendar rămas la septembrie 1928 şi a unei lămpi cu parafină, foarte ruginită, prinsă pe perete la un nivel care să convină ochiului. Garderobul şi patul se aflau acolo unde se aflaseră în tot timpul vieţii lui. Patul era despuiat, dulapul era gol cu excepţia unei perechi de calapoade demodate, aranjate pentru o pereche de cizme. Cînd uşa se dădu la o parte, îşi întîlni propria imagine, ştearsă, nemişcată, ochii ei întîmpinînd timid şi nehotărît ceilalţi ochi ; o femeie trecută, cu tinereţea mult în urmă, îmbrăcată de sus pînă jos în cenuşiu.

îşi duse mîna la piept şi căută să-şi anime privirea. Ceilalţi ochi, morocănoşi, o priviră la rîndul lor cu o expresie ascunsă, cu sprîncenele încruntate. Cu 0 mişcare furişă, apropie uşa pînă cînd se închise cu un declic ; întoarse apoi cheia în broasca şi se îndepărtă. Scaunul lui cu tapiţeria din piele verde era tras lîngă masa de scris. Se aşează pe el. într-un suport de sticlă se aflau cîteva creioane şi tocuri, un press-papier de marmură neagră, o

forfecuţă de unghii şi un ghem de sfoară. în călimară, cerneala se transformase în praf. Stătu aşa, şi privi o pată albicioasă de pe tapetul maro şi purpuriu, care arăta locul de unde fusese luată o piesă din mobilier şi vîndută. Sub palma ei, un strat subţire de praf acoperea pielea uzată a mapei de scris. Sertarele conţineau hîrtii şi documente referitoare la moşie, clasate cu grijă şi sigilate cu banderolele avocaţilor „Goodbody & Son" din Dublin, şi cîteva pachete de „Players" cu cîteva ţigări rămase în fiecare. Dintr-un motiv sau altul, el nu termina niciodată un pachet de ţigări, ci îl abandona cu cîteva încă nefumate. Imogen curăţă masa cu palma, şi deschise un sertar la întîmplare. Scoase un carneţel cu foi numerotate, legat în pînză, purtînd pe copertă titlul „Caiet de chirii" ; scrisul precis şi înclinat al tatălui ei. îl deschise fără

42

n interes deosebit. Intrările reprezentau chiriile pentru cele rei case. Luna iunie a ultimului an al vieţii lui. Pavilionul in faţă : T. Boyle, Urma o pagină întreagă de cifre bifate, în-rijit scrise, plătit — primit, două lire şi cinci şilingi pe lună. Pavilionul din spate : Herr Beck. Conform înţelegerii. Imogen întoarse iute foaia şi citi: Ballymakealy Uppr. Pavilionul Collins. Chiriile pe martie, aprilie, mai în restanţă. După asta un număr. „Nu te uita înapoi", se sfătui ea singură, cu ochii ţintă la intrările din carnet. Plăţi sporadice pentru ianuarie şi februarie, îşi reaminti figura cenuşie a chiriaşului, ciung de o mînă, pensionar din armata britanică, şi care mai tîrziu murise de cancer, la sanatoriul Peamont. Căsuţa fusese declarată improprie de către autorităţile sanitare din cauza lipsei oricăror instalaţii igienice. Acoperişul cîrpit pe alocuri, acolo de unde căzuseră plăcile de ardezie. Se afla lîngă pompa cu roată, mai jos de locul unde bărbaţii jucau riscă duminica, după slujba de douăsprezece. Ruinele ei se găseau încă acolo, lespezile bucătăriei şi cîteva cărămizi ale unui zid lateral rămas în picioare, o parte înnegrită a căminului. „Conform înţelegerii." închise ochii, rupse carnetul de la cotor şi aruncă cele două jumătăţi în coşul de hîrtii. Cînd sosiseră Keeganii ? Cei care veneau cu chiria în dinţi, atît cît era, cinci şilingi pe săptămînă. Celălalt pavilion stătuse gol. După moartea tatii fusese grija Emiliei să urmărească plata regulată a chiriilor ; dar Emily murise de nouă ani.

Imogen trase un alt sertar. Tot felul de nimicuri — cotoare de cecuri completate pentru Banca Regală a Irlandei, vechi note de plată de la măcelarul Ahern, o cupură din „Leinster Leader", îngălbenită de vreme, o hartă topografică de artilerie a terenurilor din Springfield, împăturită şi răsîmpă-turită de atîtea ori încît se rupsese de-a lungul îndoiturilor, şi alte lucruri fără nici o valoare. Apucă foaia de gazetă îngălbenită, o despături. Citi: Doamna Louisa Langrishe era originară din parohia Celbridge şi a activat în cercurile culturale şi sociale ale acesteia timp de mulţi ani. Era o supravieţuitoare a generaţiei de mult dispărute, aparţinînd perioadei

prenta generaţiei ei: crezul măreţ şi simplu, marea dărnicie, cristalul nesofisticării, felul de a fi plăcut şi sufletul mare şi bun al femeilor de altădată. Aceia care au cunoscut-o în zilele tinereţii ei, pe cînd norocul îi surîdea şi îi lumina drumul,'îşi

de la mijlocul veacului trecut

43

amintesc bunăvoinţa şi generozitatea cu care dispăruta doamnă îşi îndeplinea datoria faţă de cei săraci şi urgisiţi şi bucuria cu care răspundea oricăror apeluri la resursele ei, pentru alinarea unor nefericiri personale sau a unor necazuri publice. Era greu de găsit un vecin mai bun şi mai atent, mai amabil şi mai respectuos decît ea, un prieten mai credincios şi

mai sincer. Petrecută dintr-o lume în care timpul, schimbările şi mersul lucrurilor au destrămat complet idealurile de care era legată, aceea care a fost doamna Louisa Langrishe a pătruns în împărăţia Vieţii Celei Veşnice, pentru a se bucura acolo de răsplata credinţei şi virtuţilor ei. R.Î.P.
Imogen dădu gazeta la o parte. Mirosul acru al hîrtiei vechi, mirosul stătut al camerei, neaerisită de mult, se îngrămădeau în jurul ei. Rămase aşa, golită de sentimente. „Bună şi atentă." Nu, era de fapt o femeie rece, care-şi ţinea sentimentele pentru ea însăşi.
Mama, cu părul tapat, aşezată într-un scaun cu braţe de lemn, cu mînerul coşului de lucru petrecut peste una din mîini, ascultînd ceea ce avea de spus maiorul. Acesta venise să ceară o părere imparţială. Cît de strict sau cît de indulgent să se comporte în cadrul unei dispute pe care o avea cu nişte chiriaşi de-ai săi — o familie. Auzise totul din întîmplare, fără să tragă cu urechea. Mama se uita la el pe deasupra ochelarilor, în timp ce andrelele i şe mişcau într-un ritm rapid, fre-cîndu-se de rochia pe care o purta, croită dintr-un material greu, în genul bombasinei. El îi expunea cazul, iar ea desfăşura lîna de pe ghem, tot mai multă.
— Să hotărăşti tu pentru mine, Louisa, zicea maiorul. Să hotărîşti tu !
Cînd vorbi, vocea ei subţire părea jignită ; prin ea glăsuia tradiţia.
— Dumneata îţi cunoşti cel mai bine treburile, spuse ea. Dar dacă te interesează părerea unui nepriceput, eu aş zice să nu stai pe gînduri. Dă-i afară ! Oricum nu o să-ţi mulţumească pentru amabilitate.
Bătrînul Clooney avusese dreptate atunci cînd spusese că proprietarii făceau ce voiau cu legea. Mama, femeia aceea ţeapănă, cu principii rigide, rece, nu-şi exterioriza niciodată faţă de copiii ei sentimentele pe care le nutrea. Avea oare vreun sentiment ?

Imogen trase apoi un alt sertar şi scoase din el patru, cinci creioane cu vîrfurile tocite sau lipsă, şi o ascuţitoare care închipuia un glob terestru în miniatură. Găsi o foaie de hîrtie curată şi începu să le ascută deasupra acesteia, cu gîndul în altă parte. Pe măsură ce globul se rotea în mîna ei, cădeau suluri colorate din coajă de lemn şi mină mărunţită. Desfăşură creioanele ca pe un evantai, cu vîrfurile ascuţite în afară, ridică foaia de hîrtie, o îndoi la mijloc şi lăsă conţinutul să se scurgă pe ea ca pe un jgheab, în coşul de hîrtii. Se şterse cu hîrtia pe mîini, îi dădu şi ei drumul în coş, luă din nou creioanele şi le aşează pe sticla striată, împreună cu micul glob terestru albastru.
Se aplecă în faţă şi apăsă pe un resort ascuns în partea de sus a biroului, deasupra unui şir de adîncituri; un sertar ascuns alunecă înspre ea. Scoase din el un document oficial, cu sigiliile roşii rupte, îl desfăcu pe birou şi îşi puse ochelarii pentru a citi un pasaj care o interesa : „Şi dacă banii care mi se cuvin nu pot fi obţinuţi, las în acest caz fiicei mele Imogen cele două sute de lire (£ 200), în prezent aflate în păstrare la domnul Kennedy din Dublin şi, pînă la căsătoria ei, dobînda acestora se va folosi pentru plata chiriei Capelei Capucine din Dublin. Dacă Imogen moare înainte de a se căsători, suma mai sus-pomenită va fi lăsată Ordinului Capucinilor, ca aceştia să se roage pentru odihna sufletului ei".
Semnat Louisa Langrishe — cu scrisul de om de afaceri al mamei ei. Imogen puse hîrtia la loc în sertar. Tatăl ei îi arătase sertarul secret pe vremea cînd era suficient de tînără şi de inocentă ca să poată sta pe genunchii lui. Nimeni altcineva nu ştia de existenţa lui ; şi acolo îşi păstra ea lucrurile particulare. Mama îi explicase că moştenirea provenea iniţial dintr-o proprietate din America. Erau banii Langrishilor, ea nu avea nici un ban al ei. Dar

chiar aşa, aceşti bani nu puteau trece în generaţia a treia. Nici Emily, cea mai în vîrstă, nici ea, cea mai tînără, nu aveau să vadă vreodată măcar un penny din aceşti bani şi trebuiau să se resemneze cu situaţia. Ascultînd acestea, Imogen surîsese, considerînd toată povestea ca o măsură de precauţie, cu scopul de a le învăţa valoarea unor bani pe care ele însele nu-i cîştigau, sau poate cu intenţia de a descuraja orice înclinaţii de risipă din momentul în care ar fi pus mîna pe moştenire. Dar mama nu spusese nimic altceva decît adevărul. Moştenirea nu se ivise. Cereri

în căsătorie nu se iviseră. Banii pe care îi aveau se topiseră. Unde dispăruse traiul pe picioT mare şi ce or să se facă acum ? Apăsîndu-şi obrazul cu degetele, se uita la lampa cu gaz, ruginită, care nu-i spunea nimic.
De cîte ori stinsese mîna lui această lampă, de faţă cu ea ? De multe, multe ori. Micşora fitilul, cu faţa retrasă la o distanţă convenabilă de sticla fierbinte, flăcăruia se topea şi vocea lui murmura în camera tot mai întunecată, urîndu-i noapte bună.
Trecea pragul camerei în tăcere. Uitîndu-se înapoi, cu mîna pe clanţă, îi vedea ochii, izbitor de aprinşi, urmărind-o, faţa lui ca aceea a unui actor pe o scenă întunecată, umbra lui adusă din spate, ocupînd tot tavanul, în timp ce ea închidea uşa încet în urmă-i. Auzea un uff scurt, cînd stingea lampa. Apoi un oftat greu venind din spatele uşii ; apoi scîrţîitul arcurilor din somieră ; apoi tăcere.
Cu oglinda de cositor roasă de o rugină brun-roşcată, cu sticla într-o stare jalnică şi acoperită de praf, lampa atîrna acolo de atîţia ani. Anii scurşi de la moartea tatii. O mîngîia într-un fel al lui, timid. îşi alătura primele două degete de la mîna dreaptă, îşi strîngea degetul mare, şi îndoindu-şi uşor degetele alăturate, ca pentru o binecuvîntare, şi le trecea pe faţa înclinată spre el. îşi apăsa degetele reci pe obrazul ei fierbinte. Altminteri o atingea rareori, nu o săruta niciodată, deşi se considera că este preferata lui. Faţă de fiicele mai drăguţe se purta cu un soi de galanterie. Alerga pe lîngă ea pe aleea centrală, ţinîndu-i ferm ghidonul bicicletei celei noi, cu palma mîinii libere lăsată toată pe spatele ei, în dreptul taliei. Dar oricare ar fi fost legătura dintre ei, aceasta nu durase. Pe cînd era adolescentă, simţise neplăcerea pe care i-o provoca atunci cînd se aşeza pe genunchii lui cu fundul ei fierbinte. Era frumoasa familiei, aşa spunea mama în timp ce îi împletea cozile lungi şi negre. „Tu eşti cea frumoasă, spunea ea, mînuind peria şi pieptenele, cu gura plină de ace de păr, dar Helen e cea mintoasă."
Tata o surprinsese goală în camera de baie, admirîndu-şi silueta în oglinda înaltă. Nu-l auzise apropiindu-se pe coridor, încălţat cu pantofi de tenis, şi o surprinsese cu braţele ridicate, într-o poză ; deschisese uşa şi se găsise în faţa ruşinii şi a ochilor ei arzători. Se ghemuise, cu mîna întinsă după un prosop care alunecase de pe suport şi căzuse, şi gemuse, roşie ca

sfecla. Vai, ieşi! Ieşi, tăticule! Dînsul a fost zguduit, îşi putuse da seama de acest lucru. Carnea aceasta femeiască, sîn-gele lui, concepută de el, fiinţa aceasta cu dorinţe mature, cu faţa tulburată, îi era străină. Se întorsese şi plecase fără un cuvînt. îi auzise paşii de-a lungul coridorului, coborînd cîteva trepte, trecînd de pe linoleum pe covor, intrînd fără zgomot în hol. Tatăl ei cel frumos!
Era oare frumos ? Avea o figură inteligentă care cu greu ar fi putut fi numită frumoasă, dar aproape că era. Ochii de un albastru palid aveau tendinţa să se umezească sub influenţa vreunei emoţii ; la tîmplele lui, sub pielea delicată, pulsau două vine subţiri şi

de fiecare parte a frunţii înguste se afla cîte un rînd de buclişoare ca nişte cîrnăciori. Purta gulere înalte, care erau la modă pe atunci, în picioare ghete roşcate bine lustruite şi cu pingelele înmuiate în ulei pentru a le face suple şi durabile.
în societate era întotdeauna atent ca, dacă nu se găsea vreo scrumieră la îndemînă, să-şi scuture scrumul ţigaretei în manşetele pantalonilor săi bine croiţi şi călcaţi cu grijă. Era foarte politicos, îi plăcea să rămînă nebăgat în seamă si stătea de unul singur cît putea mai mult.
Purta o pălărie tare, de culoare neagră, cu borul răsucit, aranjată pe cap cu o precizie studiată, şi poseda un dulap întreg de costume de tweed, identice — o stofă cu un model în coaste, de culoare bej de toamnă. Costumele aveau gulere mici, corecte, şi în fiecare buzunar se afla naftalină. Aceasta din cauză că avea groază de mucegai şi decădere. Pantalonii călcaţi cu grijă atîrnau pe umeraşe separate. Pe vreme geroasă, costumul pe care avea de gînd să-l poarte în ziua următoare era aerisit la bucătărie şi Biddy i-l aducea în cameră, pe braţ, în timp ce el se bărbierea. întrebuinţa un brici, după ce se săpunea abundent, proiectîndu-şi bărbia spre propria-i imagine din oglinda ovală de bărbierit, care se scotea din perete. îşi pomăda părul. O dată cu costumul de tweed i se aduceau o cămaşă proaspăt călcată, cutia cu gulere şi butonii de manşetă.
Vara, îmbrăcămintea lui tindea să fie mai degajată şi mai puţin căutată. Cînd zilele erau suficient de calde, purta un costum de flanel, ponosit şi îngălbenit de vreme, cămaşă tricotată şi cravată, pălărie de pai şi o pereche de ghete de cricket tocite, cu căputele foarte încreţite, şi care se jupuiau

ca un şarpe ce-şi schimbă pielea. îşi vedea de studii în pavilionul de vară unde rămînea toată ziua în mireasma aceea de caprifoi şi trandafiri căţărători, care pătrundea prin ferestrele deschise.
Veni o vreme cînd renunţă complet la ideea administrării unei ferme. Moşia era condusă de un logofăt care venise o dată cu el de la Longford, Tommy Flynn. Iar el se dedica meditaţiei şi studiului. Aceasta era viaţa pe care şi-o alesese, o viaţă liniştită, ocrotită, departe de frămîntările lumii. Dar în vreme ce el îşi cultiva spiritul, moşia ajunse o paragină şi o ruină. Mare mirare că n-a murit fără să lase testament. Despre agricultură avea idei avansate pe care începuse să şi le pună în practică înainte ca Tommy Flynn să ia treburile în mînă. Nu fusese o reuşită. într-o dimineaţă, îl văzuse împărţind ordine lucrătorilor de la fermă, adunaţi în curtea din faţă. Erau strînşi în jurul lui şi îl ascultau cu gura căscată. Vorbea repede, cu vocea lui subţire, croindu-se cîteodată peste coapsă cu o nuieluşă, pentru a accentua cele spuse, trăgînd de jiletcă în jos, scoţîndu-şi manşetele, studiind feţele lor de nepătruns. „Da, domnu'. Da, domnu'." Cînd se enervă, vocea îi deveni mai stridentă : o voce tăioasă şi ascuţită, neplăcută. Oamenii nu credeau în ideile lui din cărţi, nici măcar nu îl puteau urmări. Atunci începuse să dea din mîini, incapabil să îmbunătăţească sau să schimbe ceva ; îşi mişcă mîinile din încheieturi, aşa cum alungi nişte păsări de curte. „Ei, la treaba, oameni buni, la treabă ! Cred că acum ne-am înţeles. Am pierdut prea multă vreme cu vorbăria!" Feţele lor de nepătruns.^ „Da, domnu'. Da, domnu'." Nu înţeleseseră ce le spusese şi ieşiră din curte cu nişte figuri buimace, cum era de aşteptat. Veniră înapoi cîte unul, la intervale de timp neregulate, pentru a dispărea apoi în camera hamurilor. Fix la şase după-amiază, ieşiră cu o găleată, o băgară în cisterna deschisă şi scoaseră apă, se spălară cu emulsie de săpun pe gît şi pe mîini, îşi puseră hainele pe ei şi plecară pe biciclete prin poarta din dos, lăsîndu-l pe Tommy Flynn să

închidă porţile grele după ei ; acesta îşi dăduse apoi armonica jos din cui şi, cu spatele rezemat de perete, cîntase nişte melodii populare, stînd acolo, în răcoarea serii.
Apoi tata muri. Era toamnă. A murit atunci cînd nimeni nu se aştepta. Căpătase o răceală ; umblase prin ploaie şi, fără sa se gîndească la consecinţe, neglijase să-şi schimbe hai
48
mele ude ; a contractat o pneumonie acută şi într-o lună de zile a murit.
în dormitorul cel mare, care da spre peronul din faţă şi fusese iniţial camera soţiei lui, era aprins focul. Nu voia să stea în pat, cel puţin la început; apoi nu a mai vrut de loc să stea în camera aceea. La începutul bolii zăcea în faţa focului, cu halatul de casă pe el, tuşea şi spunea că se simte mai bine, se uita fix la flăcări, cu vătraiul în mînă. Respira cu greutate, în stadiul mai timpuriu al bolii dădea o luptă teribilă ca să poată respira. Fiecare suflare părea ultima. Bietul lui piept chinuit rezista cu greu ; tuşea mereu, cu o privire încordată. Examinat de doctorul Broadbent, uitîndu-se în sus spre acesta. Zăngănitul unei linguriţe lovindu-se de marginea paharului. Sora în uniformă scrobită, mereu la datorie. Şi apoi, dînd impresia că punctul critic fusese depăşit, starea lui se îmbunătăţi tot mai mult. Se îmbunătăţea dar el era încă slab. Rezemat în perne, sorbind tizane. Vin fiert cu ou. Bietul tata.
Se da jos din pat şi mînca portocale pe care le ţinea deasupra căminului, muşcînd din ele fără să-şi mai bată capul să le cojească ; lăsa să curgă tot sucul, sugea doar miezul cărnos şi apoi le arunca. Dovada unei firi risipitoare, dezordonate.
Apoi recidiva. în camera aceea mică şi înghesuită de deasupra holului, pe vremuri garderobă, începu faza finală a bolii lui. în aceste zile apăsătoare, în timp ce se apropia un Crăciun pe care nu avea să-1 mai apuce, stătea rezemat în p*>rne şi le chema la căpătîiul lui una cîte una, pentru a le vorbi. Dar avea să descopere că nu se puteau abandona aşa uşor obişnuinţe de-o viaţă, şi avuseseră loc atunci tăceri lungi şi penibile. Inima ei se împietrise în atmosfera cu miros de boala a acelei camere mici. Se ferea de ochii lui, de apelul care venea de la cel din pat şi la care nu putea răspunde ; îi ţinea mîna într-a lui şi ceea ce mai era viaţă în el se risipea încet. Nu mai citea, el, care fusese toată viaţa un mare cititor, ci se mulţumea să privească pe fereastră, întrucît avea patul dispus astfel ca să poată urmări ce se întîmpla pe afară. De unde zăcea, putea să vadă fagul de pe pajiştea din faţă şi fazanii care îi ciuguleau trunchiul şi, dincolo de el, o parte din pădurea Killadoon. Soarele, lipsit de căldură, atingea în fiecare zi un anumit punct de pe balcon, nepătrunzînd niciodată în
49
4
cameră, şi cînd părăsea acel punct, încă puţin din viaţa care îi mai rămăsese se mistuia împreună cu el. Se uita la graurii care zburau peste cîmp în lumina tot mai palidă. Se lăsau la pămînt tot stolul deodată, şi ciuguleau de pe jos într-o ciripeală neobosită ; după aceea, unul, doi din ei îşi luau zborul, apoi toţi se înălţau în văzduh şi zburau mai departe, spre alt loc de hrană.
Doi lucrători traversau cu un cal şi o căruţă cîmpul muiat de ploi. Unul din ei mergea în faţă, lîngă cal, ducîndu-l de căpăstru, celălalt şedea pe tăblia din spate a căruţei cu o furcă pentru fîn între genunchi. Creegan venise la uşă, cu şapca în mînă şi întrebase :
— Da' boieru' cum să mai simte ?
— Ei, Creegan, nu-i este bine de loc. Trebuie să fim pregătiţi.

Nu dădea voie să se tragă perdelele nici ziua nici noaptea, în camera aceea micuţă cu tapet de un maro apăsător. Perdele decolorate, de muselină, care fuseseră iniţial ale Warre-nilor. La fereastra lui se făcea tot mai întuneric. Starea lui tot mai rea. Se ducea o zi. Cu faţa lipsită de expresie privea cum se împuţinează lumina, se uita la perdele, la tapet, îşi arunca ochii spre dealuri, spre întinderea cenuşie a cerului. Ce-i ocupa gîndurile atunci ? îşi amintea cum venise prima oară la Springfield House cu o mireasă tînără, adusă din I ongford, de pe Battery Road ; ce îi spusese el atunci, ce îi răspunsese ea ? Veniseră de la Longford cu maşina ; avuseseră mare bătaie de cap pînă să-şi găsească o casă convenabilă ; de cum văzuse însă Springfieldul îl şi dorise. Pusese să se taie doi copaci, doi ulmi din grădina din faţa casei, care închideau perspectiva. Cînd copacii n-au mai fost, se deschisese o perspectivă largă pînă spre dealuri. în zilele senine de vară puteau să observe fumul trenului cu aburi care urca spre Blessington, tot drumul la deal, scoţînd norişori albi pe coşul lui lung. Toate acestea nu mai erau ; dispărute pentru totdeauna.

Viaţa îi devenise acum o povară ; îşi pierduse orice interes pentru activităţile care mai înainte îl absorbeau, nu mai citea, nu mai scria şi nu mai trimitea scrisori el, care toată viaţa purtase o corespondenţă intensă, ci stătea pe spate cufundat într-o letargie care avea să persiste pînă la sfîrşit. Prezenţa lui o paraliza ; nu putea să deschidă gura pentru a

spune măcar un cuvînt. Dînsul ar fi vrut ca ea să vorbească, să-şi deschidă sufletul, să rupă vraja. Dar nu putea s-o facă.

în camera bolnavului radiatorul clănţănea şi gemea. încă o zi se şfîrşea. La patru dimineaţa trecură pe lîngă fereastră lăptarii cu pălării informe trase pe ochi, zdrăngănind din găleţi, se urcară pe gardul din stîlpi de lemn şi începură să zbiere la vaci ca să le facă să se ridice. Jumătate din lungimea gardului fusese vîndută şi înlocuită cu ţăruşi de lemn şi sîrmă ghimpată. Tata prinsese obiceiul să tot vîndă din arbori. Nucul din capătul grădinii fusese vîndut printr-un misit unui cherestegiu ; vîndut cu metrul şi plătit după circumferinţă, împreună cu doi frasini, în aceeaşi tocmeală. Venise un singur om şi-l doborîse cu securea, acolo, în pajiştea din spate. Cumpărătorul avea nevoie doar de nuc, fiindcă cei doi frasini au rămas mai mult de un an pe locul unde fuseseră doborîţi. Au fost vînduţi apoi lui Behan, un lucrător cu ziua din Clane. Celălalt avusese nevoie de nuc pentru furnir. Veni şi rîndul unui porumbar de pe pajiştea din faţă. Să tai un porumbar poartă ghinion şi totuşi fusese doborît. Ca şi un alt frasin înalt, cu coroana bifurcată, de pe pajiştea de lîngă căsuţa din dos ; vîndut şi doborît Au muncit la el pînă după căderea întunericului ca să-l taie în bucăţi; au aprins un foc în noapte ; zgomotul ferestrăului venind peste pajişte, siluete în jurul focului, cineva cîntînd din armonică.

Pajiştea din faţă fusese arendată pentru otavă timp de o lună, cu două lire acrul. Douăzeci de acri. Lăptarii domneau acolo. Văcari. Erau fraţi. Dormeau într-un grajd în curtea din dos, pe paie, se sculau la ore nefireşti şi miroseau a lapte. Chiar culoarea feţei lor era aceea a vacilor ; purtau piei near-găsite, aveau mîini foarte roşii şi o spumă albicioasă pe buza de jos ; purtau nişte pălării muiate de transpiraţie, puse de-an-doaselea, cu boruri întoarse în sus. Erau nişte oameni grosolani şi ciudaţi care dormeau mai toată ziua şi care nu trăiau. în centrul pajiştii fuseseră instalate trei vase mari. Marfa trebuia predată la Dublin, înainte de ora şapte, aşa încît se sculau din vreme.

Faţa tatii întoarsă spre ea, tocmai cînd se uita pe fereastră spre dealurile cufundate în umbră. Pe acolo pe undeva era aeroportul Baldonnel. Negăsind ce să-i spună, el îşi

întoarse faţa. Radiatorul clănţănea şi gemea. Lăptarii trecură din nou zdrăngănindu-şi găleţile. Tata ceru gem de mere. Mulţumită

i*
lui Lily cea econoamă, se găseau pe rafturi vreo şase borcane-de cîte două livre cu gem făcut din fructe doborîte de vînt.. îşi căpătă gemul de mere, o pată roşie printre sticlele de medicamente. Avea obrajii aprinşi. Zilele trebuiau să-i fi părut foarte lungi, zile lungi petrecute zăcînd aşa, fără a avea nimic de făcut, uitîndu-se doar la cutele perdelei de muselină, cu galeria strîmbă, auzind clopotele bătînd din toate direcţiile. Ceea ce nu se schimbă multă vreme pare de neschimbat. Clopotul din pădurea Killadoon avea un sunet înalt şi rapid şi suna la ora unu şi apoi la şase. Sunetul clopotului de la biserica catolică din Straffan venea purtat de vîntul de vest, de cinci ori pe săptămînă. Mai încolo, în sat, bubuia clopotul cel mare şi greu al bisericii catolice Sf. Patrick. Ocazional, în depărtare, pierdut în clopotniţa lui, sunetul subţire al clopotului de la biserica naţională irlandeză. Sunetul clopotelor de la Colegiul Maynooth într-o zi fără vînt. Asta îi ocupa timpul. într-o seară a chemat-o la el. începu imediat să-i vorbească într-un fel în care nu-i mai vorbise de mulţi ani.
— Vino aici, Scoică...
Veni lîngă pat, şi îşi puse mîna pe cearşaf iar el i-o luă între mîinile lui. Apoi continuă cu o voce slabă :
— Acum ascultă-mă. Cînd n-am să mai fiu, va trebui să. fii răbdătoare, Scoică. Pentru că vei îndura în lumea asta mai mult decît celelalte...
Vocea venea de departe şi ceea ce spunea nu prea părea să. aibă legătură cu ea însăşi. Sora îi aduse supă de vită şi îî veghe toată noaptea.
într-o dimineaţă, cînd nimeni nu era la căpătîiul lui, îşi dădu duhul. Sora intră şi-1 găsi mort. Murise într-o dimineaţă foarte calmă. După-amiază apărură maşinile, rulînd încet pe alee. Ea dăduse ajutor la bucătărie unde, după ploaie, totul mirosea a iasomie de la tufa de afară. Intrară să-1 vadă — un murmur scăzut de voci de după uşă. Apoi clinchetul ceştilor şi farfurioarelor atunci cînd Biddy servi ceai cu prăjiturele în bibliotecă. Rămăsese multă vreme la fereastră, contemplînd peisajul dezolant oferit de frunzele ce picurau, de ramurile care plîngeau._ Ploaia răpăia pe capotele maşinilor purtînd numere de înregistrare din Dublin şi din Longford. Se întorsese în cameră.
Viaţa îl părăsise fără nici o greutate. Sora, acum fără uniformă, se afla acolo. Geamantanul era făcut şi aştepta în hol.

Spuse că s-a stins în pace. O repetă. Spusele ei fură bine primite. Surorile catolice şopteau : „îţi mulţumim, Doamne, că te-ai îndurat să-i hărăzeşti o moarte împăcată". Cele protestante dădeau din cap. Ploaia se opri. Maşinile plecară, sunînd înăbuşit, la poartă, din claxoanele lor special amortizate.
îi luă mîinile nesuferit de reci şi-i desfăcu degetele în-•cleştate. Erau inerte şi încreţite. Se aplecă pentru a-1 săruta pe frunte, ţinîndu-şi respiraţia. Fruntea îi era rece ca gheaţa şi umedă. Pleoapele aveau vinişoare albastre. Nasul acvilin şi mărul lui Adam ieşit în afară aparţineau unei feţe pe care nu o mai văzuse. îl primenise bătrîna doamnă Henry. Cît se vedea din sicriu, pînă la bărbie, era învelit tot în hîrtie creponată, albă şi ţeapănă. Fiecare fir din părul lui stătea separat şi drept. Avea un aer de totală rigiditate, de retragere în sine... „Acum să fii răbdătoare". Se aplecă din nou, îi prinse mîinile, puse lîngă el

lăcrămioara, îl sărută. Mortul îşi contempla lungimea nedefinită şi bombeurile întoarse în sus ; acea vis mor-tua 1 a spiritului său acum depărtat o acoperi cu suflarea-i îngheţată. „Acum nimic." Helen, cu ideile ei bizare, fusese toată ziua pe-afară, pe bicicletă. Se reîntoarse tîrziu, cînd sicriul era pus pe năsălie în spatele bisericii din Celbridge. Doar urma lăsată de capul lui pe pernă rămăsese acolo şi se mai putea vedea.

Imogen adună din nou actele şi le puse la loc, în partea din fund a sertarului, ascunzătoarea ei, apoi îl împinse înapoi pînă cînd mecanismul ţăcăni şi se închise. în acel moment auzi cauciucurile unui automobil întorcînd pe pietrişul din faţa casei. Pe aleea din faţă se ivise o maşină care acum trăgea la intrarea principală. Plutea în aer un murmur scăzut de voci.

Lady Brooke din Pickering Forest venise la Lily, ca s-o ia să facă un tur cu maşina la ţară. Imediat, portierele fură trîntite, motorul fu pornit şi maşina se îndepărtă rulînd pe aleea principală.

Oftă, se ridică de pe scaun şi traversă camera pînă la uşa de sticlă. Lăsă în jos ivărul şi trase rama înspre ea. Uşa se deschise înăuntru, scîrţîind, şi făcu să cadă bucăţi de ipsos şi coji de vopsea albă ; ieşi în aerul plin de şoapte al serii.

Se însera ; cerul — o mare trandafirie. Automobilul, un

1 Forţă mortuară (lat.).

Overland, dispărea printre copaci. Pieri în depărtare, lăsînd în urmă un ciclist singuratic care se îndrepta, pedalînd, spre poartă. O femeie înaltă şi ţeapănă, călare pe o bicicletă mare, de turism. Imogen se gîndea „cine Claxonul sună imperativ de două ori, în faţa porţii. O recunoscu în acel moment pe Helen, pornită spre Donycomper. Zgomotul motorului se stinse în depărtare, spre sat ; bicicleta o luă pe acelaşi drum şi dispăru la rîndul ei.

Imogen stătea pe balcon, sub cerul ca o mare trandafirie, în faţa ei se întindea o cîmpie imensă, mărginită pe trei laturi de ziduri de calcar. în vreo două ore lumina avea să dispară, în depărtare, cîmpia era străbătută încet de un nor ridicat din rîu. în faţă se vedea pajiştea, apoi gardul viu din dreptul şoselei, netuns de mult, după aceea zidul ; apoi cîmpul lui Mangan. Curînd avea să se întunece. Se scuia foarte tîrziu — doar atît îi mai rămînea din zi. La vară va fi altfel, o să se scoale o dată cu ciocîrlia. Sicomorul va fi înflorit, cu florile lui albe zumzăind de albine ; fazanii bărbătuşi vor veni, peste zid, dinspre Killadoon. Atunci îşi aduse aminte : casa avea să fie pusă în vînzare. Cei amatori să o cumpere aveau să tropăie prin camere. îi spusese Helen. Şaptezeci şi doi de acri de pă-mînt de prima calitate. Comitatul Kildare. Grajduri imense. Vînat îmbelşugat. Livadă ca pe vremuri. De un deosebit interes pentru crescătorii de animale de rasă şi pentru pasionaţii de vînătoare. „Jackson Stops & Mc. Cabe." Privea pentru ultima oară peisajul acesta paşnic de martie. Nu va mai vedea niciodată toate acestea, niciodată, toată viaţa. îşi sprijini mîna de balustradă şi se uită în jur.

în curînd avea să-şi facă apariţia, ca în fiecare seară, stolul de ciori ; vor veni zburînd peste casă şi se vor lăsa în pădure, cu mare zgomot. în amurg va suna în sat, la o milă depărtare, clopotul pentru rugăciunea de seară şi vîntul va aduce zvonul rugăciunii, Angelus domini. Dar nu era încă timpul. în lumina ce se împuţina, copacii pădurii Killadoon se profilau negri şi lipsiţi de frunze. O primăvară tîrzie. La adăpostul zidului, vitele se mişcau printre rămurele şi urzici, unele din ele rătăcind pe cîmp, altele adunate în rînduri mai strînse, lîngă zid. Putea zări pe deal ruinele clubului „Focul iadului", unde

senatorul Conolly şi jucătorul Buck Whaley se întreceau pe vremuri la băut. Zilele începuseră să fie mai lungi. Pentru ea, care se scula aşa de tîrziu, zilele păreau scurte
54
şi reci, se isprăveau repede. Amurgul avea să înceapă de-acum mai tîrziu, spre seară. Auzi ţipetele mierlelor, fîlfîiri de aripi prin livada laterală ; întreaga cîmpie se estompa şi îi vibra în faţa ochilor. Lucrurile nu arătaseră întotdeauna aşa. Complet altfel, da. Fusese o vreme cînd văzuse dealul şi cerul cu alţi ochi. în zilele acelea fericite sîngele îi luase foc. îi luase foc, după care fusese lăsat să se stingă şi se stinsese, încet, cu părere de rău. Se gîndi: copacii se prăbuşesc, gardurile sînt vîndute, nu ■se schimbă nimic, casa e în picioare ; noi plecăm. Cîrcei de viţă sălbatică. într-un colţ al balconului o grămadă de frunze putrede, ţepene. Lumina dispare. Noi plecăm. Din vremurile acelea, oare ce-mi mai aduc aminte ? Ce-mi mai pot aminti dacă încerc ? A fost bun cu mine ? Da. A fost bun cu mine ; bun pentru mine ; blînd şi atent. înainte de a-1 întîlni, trăisem ca o somnambulă. El m-a trezit la viaţă.
6
DlNSPRE sat începu să bată clopotul pentru Angelus. Era ora şase. Timpul să plece. îşi luau rămas bun unul de la altulv în grădina care acum începuse să se întunece. Bătrînul îşi scoase pălăria şi, întorcîndu-se cu spatele la ea, se cufundă în rugăciunile lui de seară, făcîndu-şi cruci, încet şi cu studiată atenţie. Totul se terminase. Chiparoşii erau acolo, în contururi înghesuite şi calme. Bătăile clopotului pluteau în aer. în curînd va înceta să bată.
Văzu o tărtăcuţă răbdurie şi cheală, de un alb lucios şi mort, şi cu cîteva fire de păr pe lîngă urechi. Se gîndi: „el crede că sînt protestantă. Creadă ce-o vrea." Atitudinea lui ostentativ pioasă o enerva. Bătînul privea drept în faţa lui, în întuneric, mişcîndu-şi buzele, pozînd o concentrare menită să vorbească despre decenţa credinţei lui, despre justeţea scenei, despre exemplul moral şi spiritual pe care îl dădea. Helen văzu că este într-adevăr bătrîn, bătrîn şi epuizat după o viaţă de slujbă şi muncă la stăpîni care nu fuseseră întotdeauna buni ; probabil că n-ar zice nu să-şi lase povara în pămînt sfinţit şi să fie înmormîntat printre ai săi ; printre Tisdelli şi Dar-lingtoni şi Dempsey şi ceilalţi. Helen îşi mută privirea.
Toate îşi pierdeau acum contururile, şi pomii şi ruinele. Auzi ţipătul înăbuşit al unui fazan, oprit brusc ; apoi tăcere. Simţea mirosul gras al buruienilor urcînd spre ea. îl văzu cu coada ochiului pe bătrîn cum îşi îndoaie genunchiul într-o genuflexiune artrítica şi cum îşi continuă, apoi, rugăciunea, cu ochii plecaţi. îşi dădu seama că începe să nu-1 mai poată suferi. Se îndepărtă, luînd-o din nou pe drumul principal care ducea spre poartă. S-ar fi putut ca Imogen să fie îngrijorată şi să iasă să o caute, gîndi ea.
Bătrînul stătea în picioare lîngă copac. îşi termină rugăciunile, se închină, îşi puse din nou pălăria pe cap ; uitîndu-se în jur, o văzu ceva mai departe, îndreptîndu-se spre poartă.
56
îşi lovi furca de trunchiul unui copac ca să scuture pămîntul de pe ea. îşi îndesă hîrtia şi cotonoaga în buzunar, luă apoi furca la spinare şi porni după ea cît putu mai repede. Helen ieşi pe poarta cimitirului. Bicicleta se afla acolo, rezemată de zid. O împinse pînă la marginea drumului. Piciorul ei căuta pedala cînd el trînti poarta. De obicei, puţini vizitatori circulă pe poarta aceasta.
— Seară bună, domnişoară Hillin !
Se opri şi se întoarse. Venea spre ea şchiopătînd. Se opri la trei paşi şi o privi.

— Şi n-ăţi fi vrînd a zice că nu mă mai ţineţi minte ? Helen se uită lung la el. Cine era ? S-o fi omorît şi nu
ştia cine poate fi. El îşi scosese pălăria şi o frămînta în mîini,
— Mă tem că nu. Cine eşti ? Bătrînul făcu o figură nemulţumită.
— Ei, şi zău că aţi fi putut să nu mă uitaţi, dacă ne gîn-dim că am muncit la tăticu' dumneavoastră aproape fo zece ani dă zile. Să nu-1 ţineţi minte pe Josey Feeney, bătrînul vostru grădinar şi mecanic ?
Nu, nu-şi adusese aminte. Nume şi figuri, nu le putea ţine minte, era prea mult pentru ea.
— A, dumneata eşti Joseph ? spuse ea cu o voce slabă. Da, îmi amintesc de dumneata.
Dar nu-şi amintea de el. Neplăcîndu-i efuziunile sentimentale, era recunoscătoare pentru lumina de amurg ; dar dorea să se termine scena. Se simţea stingherită.
— Mi-aduc aminte dă dînsa cum stătea afară pă scaunu' dă vară cu un coş dă mere. Am intrat în grădină cu un iepuroi straşnic, să-1 mănînce la cină, şi dînsa nu mi-a zis un cuvînt ci 1-a apucat de picioarili dînapoi şi mi-a dat un măr. Auziţi dumneavoastră, un măr! zise moşul cu involuntară admiraţie pentru un asemenea spirit de economie. Dînsa iera adevărata urmaşă, he he !
— Cine anume ? întrebă Helen, nedumerită.
— Domnişoara Emily.
Ar fi vrut să se termine o dată. Scena era stînjenitoare.
— Springfield ! exclamă Feeney cu putere. Alea zile, domnişoară Hillin ! Binecuvîntate fie zilele dă dămult !

— Da, spuse Helen. ■— Bun înţeles că s-a schimbat toate acu', declară Feeney,
Da, da, şi nu în bine.
Ea nu răspunse nimic ci rămase acolo, în picioare, cu capul plecat, răsucind minerul de bachelită, slăbit pe ghidon, dorin-du-şi să se termine o dată.
— De cîte ori nu l-am auzit pe tăticu' dumneavoastră, să-racu' Dumnezeu să-1 hodinească, cum cînta şi rîdea de unu' singur pe cîmp, colo sus, spuse Feeney. Da, iera un omuleţ nobil şi ielegant şi dîrz.
„N-ai vrea să mă laşi să mă duc ? N-ai vrea să mă laşi în pace ? Sîntem sărace, ca voi toţi ceilalţi, numai că locuim într-o casă mare şi ne bucurăm de credit. Dar nu ne mai putem achita facturile. în toată casa nu e nimic de mîncat afară de cîteva becaţine viermănoase atîrnate în cămară. După cît mîncăm, mai bine n-am mai mînca de loc. Porridge şi ceai, ceai şi porridge. Fiertură grea şi veche care-ţi apasă pe stomac toată ziua. N-ai vrea să-mi dai drumul ? Parcele, şi iar parcele de turbărie. Mirosul de bălegar şi paie. Sînt palidă şi leşinată, trudită şi pînditoare. N-am nici un pic de viaţă în mine."
— Colonelu' Clements le-a durat.
„Care ?... casele acelea cu un cat, de piatră, printre casele Consiliului Municipal ? Casa păstorului, în mijlocul domeniilor mele. Nici un strop de viaţă nu mai e în mine. Nici un strop !"
— Şi dumneavoastră ? (Nimic nu-1 va face vreodată să tacă). Mai cîntaţi vreun pic acum, domnişoară Hillin ?
— Să cînt ? zise Helen. Eu nu cînt. Cum ţi-a venit ideea asta ?
Bătrînul înainta un pas şi îi scrută faţa cu atenţie.
— Pe Dumnezeu' meu că obişnuiaţi să cîntaţi. Şi ce cîn-tat! Ehe ! Ca o pasăre.

O dimineaţă ceţoasă ; o cîmpie mocirlită ; ceţuri reci venite dinspre rîu străbat cîmpia ; tata zace în pat pe moarte. Springfield, zilele de altădată.
— Era un gramofon. Doar plăci.
„O, Lună a Fericirii Mele !" „îţi aud Chemarea" „Auzi Blînda Ciocîrlie." Valsuri de demult şi foxtroturi lente.
— Aveaţi o voce nemaipomenită, o voce înaltă, insistă Feeney. Da, da.
58
„Galli-Curci, John McCormack. Ce mai contează ? Să creadă ce-i place!"
■— Şi domnişoara Imagine ? zise el, accentuînd mult silaba din mijloc.
li putea vedea faţa întoarsă spre ea, o pată neclară, albicioasă, detaşîndu-se vag pe fondul zidului.
— E bine.
— Da, da. Şi domnişoara Lily ?
— Tot bine, zise Helen.
— Ei, asta ie bine, foarte bine pentru dumneavoastră. „Sînt pe-acolo, asta-i tot ce pot să spun despre ele. încerc
să nu stau în drumul lor, aşa cum şi ele se feresc să-mi stea în drum. Au propriile lor griji. Niciodată nu am avut prea mult de-a face una cu alta, nici măcar cînd toate mergeau bine, şi nici n-am avut prea multe a ne spune. Pe Lily nici măcar nu mai suport s-o văd."
în întunericul de deasupra şoselei, două păsări se roteau, ţipînd. Apoi o singură formă, palidă şi neclară, miş-cîndu-se repede, un proiectil rotunjit şi albicios, zbură pe jos, pe deasupra capului ei. Simţi pe faţă curentul de aer stÎTnit. Forma dispăru în cimitir, bătînd greoi din aripi, şi lîngă zid căzu o singură pană, albă, plutind încet. O bufniţă, poate. Dar erau bufniţe iarna ? Trăise toată viaţa la ţară şi totuşi cunoştea aşa de puţin despre toate acestea.
Se întunecase. Lucrătorii se întorceau acasă pe biciclete. Trecu un grup, venind dinspre Lucan. Bocancii lor grei, alburii acolo unde se uscase noroiul, apăreau în razele slabe aruncate de lămpile cu carbid, muncind la pedale, împingînd la roţi. Munciseră de la opt de dimineaţă, pe cîmp, prin grajduri de vite, pline de bălegar, pe fundurile mlaştinilor (roţile se roteau încet) şi acum se îndreptau spre crîşme. Feeney îi salută cu gravitate :
— Seara, oameni buni.
Ei însă nu-i întoarseră salutul. Nu-1 auziseră. Trecură aproape fără zgomot; razele lămpilor se înşirau pe drum, lăsînd în urmă o dîră slabă de miros sulfuros, de cenuşă umedă.
— Trebuie să mă duc şi eu, spuse Helen.
îşi fixă lampa de la bicicletă, îşi potrivi fusta, îi ură noapte bună şi urcă pe bicicletă, gata de plecare.
59
O urmări din ochi cum pedalează la vale spre moară ; cum coboară panta ; cum dispare apoi. Stătea acolo, în faţa unor pereţi goi ca o scoică părăsită ; era tot ce mai rămăsese din-tr-o moară de apă care tăcea de cincizeci de ani şi mai bine, cu acoperişul prăbuşit pe alocuri ; stătea aşa, ca hipnotizat.
— Mda, ie multe, spuse el cu glas tare.
Punîndu-şi încă o dată furca pe umăr, o luă spre satul ale cărui lumini începeau să lucească printre ramurile goale şi învălmăşite ale copacilor.

IN camera lui Helen jaluzelele erau pe jumătate trase, patul nefăcut şi din pat o priveau fix două pisici rîioase, jalnice, în timp ce o a treia lingea ceva de pe o farfurie aşezată într-un echilibru instabil pe nişte cărţi de pe birou. Cînd o văzu pe Imogen venind, animalul sări jos şi o şterse.
Traversă camera pînă la fereastră şi ridică jaluzelele de o palmă sau mai mult, lăsînd astfel să cadă mai multă lumină pe biroul la care, după aceea, se aşeză. Se aflau acolo coli de hîrtie cu sublinieri foarte vizibile, corecturi făcute cu scrisul neglijent al surorii ei şi o carte pe care Helen o citea, deschisă şi cu un semn de carte între pagini. Aplecîndu-se, Imogen citi: „şi după aceea o plimbare lungă cu maşina prin pădurea Drum-lanrig, ea sporovăind (fără să-i pese de ploaia care răpăia pe capotă şi pe botul maşinii); în ciuda lipsei mele obişnuite de bună dispoziţie şi a întunericului lipsit de speranţă din vara aceea, m-am înveselit şi eu pentru moment. După aceea cina, şi toată societatea rustică şi agitată, toate fură salvate de ea care le transformă în ceva..."
Imogen se opri şi dădu cartea deoparte. încercă să memoreze poziţia obiectelor de pe birou, a fiecăruia în raport cu celelalte, înainte de a începe să scotocească ; apoi, brusc, trase afară un sertar din partea dreaptă.
Fotografii cafenii de vechi ce erau, cu faţa în sus. Le scoase ; patru. Prima arăta un turn de mină ridicîndu-se pe un deal acoperit de un lăstăriş rar. în primul plan se afla o colibă şi în faţa ei stătea un tînăr cu o canotieră sub braţ, privind spre obiectiv. Deasupra lui, pe fotografie, era făcută o cruce cu cerneală. A doua arăta o slujnică foarte simplă,^cu mîinile încrucişate pe burtă, stînd pe un acoperiş-terasă. Părul ei, cu cărare la mijloc, era încreţit tot; purta pe creştet o floare albă ; urechile îi ieşeau în afară, avea sprîncenele groase, faţa exagerat pudrată şi maxilarul greoi, bleg, lăsat,^ al Langri-shilor. Ochii ei, poate din timiditate, erau pe jumătate închişi.

Arăta ca un bărbat deghizat. A treia fotografie înfăţişa un boxer într-o sală de sport, echipat corespunzător, care prezenta fotografului profilul său admirabil şi braţul întins într-o lovitură adresată unui adversar ce nu se vedea. Părul de culoare închisă îi era lins şi purta o pereche de pantaloni de sport, pantofi de tenis, şosete de culoare închisă — era obiectul admiraţiei unui număr de cucoane stînd în picioare, foarte îngrămădite, de-a lungul pereţilor sălii, în atitudini studiate, sub drapelul cu dungi şi stele, sub steagul colegiului Yale şi a altor embleme necunoscute. Pe poză, de o parte şi de cealaltă a picioarelor boxerului scria cu cerneală : Jimmy Britt ? Ultima poză arăta şinele de tren ale minei, exact aceleaşi ca în prima fotografie, dar ducînd acum spre un tunel strîmt, săpat în mijlocul dealului acoperit cu lăstăriş. Tînărul cu canotieră poza în faţa tunelului, cu un picior aşezat pe un fel de cilindru, plecat în faţă, cu bărbia în pumn şi privind gînditor spre aparat. Prezenta aspectul molatec şi binecrescut al unui tînăr gentleman pe care nimic nu-1 grăbeşte.
Imogen îşi vîrî din nou mîna în sertar şi scoase un document care, o dată despăturit, se dovedi a fi un act de proprietate a unor acţiuni, împodobit cu frunze de aur şi o torţă de un verde închis, aruncînd flăcări verzi, încremenite, pe care era tipărit cu litere negre.
LANGRISHE CONSOLIDATED MINING COMPANY
Eliberată lui Robert Langrishe, datată 24 septembrie, cu mulţi ani în urmă. O întinse pe masă. Centrul avea un filigran auriu peste care era imprimat în relief Langrishe Consolidated Mining Company, Arizona, şi, în mijlocul sigiliului, lncorţorated 1915. Era un certificat pentru 3.720 acţiuni din capitalul de bază, complet achitate şi neimpozabile,

ce se puteau transfera numai scriptic în registrele Corporaţiei de către posesor în persoană sau de către un delegat, prin prezentarea certificatului girat în mod corespunzător. O ilustraţie plină de fantezie prezenta lucrările miniere, calea ferată îngustă, puţul şi diferite turnuri de răcire vărsînd fum, totul plasat într-un peisaj montan. Zece cenţi bucata. înregistrat conform legilor statului Arizona. Număr de ordine 93. Imogen o puse la o parte.

62

îşi vîrî din nou mîna ; şi de astă dată, spre marea ei surpriză, scoase la iveală ceva ce nu mai văzuse înainte. O singură copie cu indigo a unui text dactilografiat, ruptă pe mijloc printr-o linie neregulată, a cărei jumătate din stînga lipsea, îşi puse ochelarii ca să citească.

scă.

era acum cîtva timp ; dacă vă dădeaţi seama de faţă sau alte consulturi la care a fost să vă clatine în părerea formată, pă-fi fost că nu.

ică, poate că atribuiţi transpiraţiei o impor-

ori, poate mai importanţi.

transpire la o consultaţie, ceea ce nu a-

erente, care ar putea fi starea de spi-

ente, dacă era cumva nervoasă în acea

eamnă că femeia era sătulă de tovă-

ie starea nervilor ei ? Poate.

ţa unui caz de nevroză fără nici una

te ? Da, ar putea s-o facă.

vă fie prezentate, cînd aceste fapte nu

întreaga ei poveste, cu toate implicaţiile.

înainte ? Nu ştiu dumneavoastră ce gîn-

veste deoarece mi-a dat amănunte

tului ei din copilărie pînă acum.

cientă timp de mulţi ani, ar fi chesti-

umva de ajutor ?

Delaney care a cunoscut-o îndeaproape clientă. Părerea lui este că a întîlnit cidental dar niciodată pînă acum nu s-o consulte ca pe o pacientă, vă propun să ut-o ca femeie timp de douăzeci de ani şi seama de lipsa ei de prefăcătorie decît tă.

a fi consultată ? Am avut în două rînduri de satisfacţie.

să pot decide în acest interval de

Imogen o citi de două ori, de la un cap la altul ; dar nu se putea desprinde nimic din ea. Nu putea pricepe nimic. O puse la loc în sertarul pe care după aceea îl închise. Cu o mînă neşovăitoare trase afară un alt sertar al cărui conţinut îi era fa

63

miliar şi scoase mai din fund un teanc de scrisori legate laolaltă, trimise unui anumit Herr Otto Beck, pe o adresă din Miinchen. Erau scrise de mîna ei. Le dezlegă. O foaie de caiet dictando, împăturită, se afla deasupra ; o luă şi o desfăcu. Pe ea scria : „Acest pachet de scrisori se referă la acei doi ani, cei mai fericiţi din existenţa mea îndelungată şi lipsită de importanţă, deşi aceşti ani au fost însoţiţi de nesiguranţă şi de lipsa elementelor ce ar putea să constituie fericire în prezent". Tonul era Mary Berry în stare pură, deşi era propriul ei scris, de pe vremea cînd avea treizeci şi nouă de ani. Dădu hîrtia deoparte.

Singura scrisoare pe care el i-o trimisese vreodată se afla acolo, adresată la Springfield şi purtînd ştampila poştei din Dublin. Se angajase ca educator ; cîştiga bani puţini, la o familie din Pembroke Road, Dublin. Deschise scrisoarea. Scrisul era de neuitat: colţuros, îndrăzneţ, cu n-urile şi w-urile ca nişte porţi sfărîmate, cu trăsături poruncitoare, cu linii care se năpusteau unele într-altele. Citi : „M-am distrat azi uitîndu-mă la canguri, în grădina zoologică. Sînt nişte creaturi grozav de ciudate. Mama îşi purta puii care intrau şi ieşeau mereu din marsupiu. Au un fel stîngaci de a-şi face curte. Masculul se împleteceşte pe lîngă femela aleasă, într-un fel care face ca partea de sus a corpului şi capului să pară insignifiante şi să semene cu nişte roţi mari şi cenuşii de căruţă, rostogolindu-se încet şi cu socoteală peste un cîmp gloduros, alături de silueta ca de iepure a femelei care pare indiferentă faţă de el. E totuşi foarte atentă, cu urechile ciulite. O adevărată scenă preistorică de amor, înceată şi neîndemînatică. M-am gîndit adesea..."
Nu mai citi ; puse scrisoarea, aşa deschisă, pe masă, o netezi cu palma şi fixă peretele din faţa ei : „M-am distrat azi..."
După un timp împături scrisoarea la loc, cu grijă, o puse din nou în plic şi o băgă printre celelalte. Prefăcătorie, era o prefăcută... scrisorile aranjate într-un fel anume, să pară puse la întîmplare... Prefăcătorii, toate sînt prefăcătorii. E şireată.
Scoase cîteva din scrisori ; ale ei proprii. N-au ajuns niciodată la adresa aceea din Miinchen, cel puţin Helen o scutise de asta. într-o zi le ascunsese într-un anumit loc, într-o perdea, şi Helen dăduse peste ele, le citise, şi le însuşise fără o vorbă. Imogen scoase una şi citi : „Cum e să călătoreşti ? Te oboseşte ? Sau cumva capacitatea de a sesiza noul se uzează înainte ca lucrurile în sine să devină vechi ?" Ea scrisese asta ? Acum cîţi ani ? Fusese fericită pe atunci ? Zilele fierbinţi ale vrajei lungi

şi secetoase ; aşa-zisele zile ale chinului- Otto aşezat pe un scaun de bucătărie, în căsuţă, lîngă uşa deschisă, fumîndu-şi pipa în soarele de după-amiază, purtînd o cămaşă cu mîneci scurte, fără guler, visînd la cine ştie ce. Otto, în genunchi, punînd seminţe în straturile ude din spatele căsuţei. „E un bărbat în lege, tot ce seamănă culege". Adusese lăstari din grădina de la Springfield. Lupini, clopoţei, baloane de Mecca, spireea albastre, săgeata lui Cupidon, zăpejoace. In acea primă noapte, pe şosea, îşi pusese mîna pe fundul ei ; o cucerise încet, pe furiş. Citi : „Fără tine nu sînt bună de nimic. Sînt aşa de singură. Dorinţa mea cea mai aprinsă este să... Dragul meu cel mai drag, îmi dau seama cît de nesigură sînt fără tine. Iată-mă în seara asta, incapabilă să fac altceva decît să zac aşa, tristă, şi să beau gin. Au rămas atît de puţine lucruri acum în viaţa mea. De fapt nu s-a împuţinat nimic în jur, dar omul se închide în el atît de mult, adică eu mă închid. Ascult ce spune Helen — lumea ei este foarte mică şi strimtă, lumea pe care ea o numeşte artă. Bineînţeles, nu vorbeşte prea mult cu mine — eu fiind o subdezvoltată mintal. Am citit, închipuie-ţi, Aripile unei porumbiţe. Găsesc că în cea mai mare parte este scrisă prost sau, mai bine zis, nescrisă destul de bine; un bărbat care încearcă să descrie nuanţe de simţire ce depăşesc posibilităţile lui de expresie. Dacă l-ar fi avut pe Proust lîngă el! Nu crezi că am dreptate ?"
Citi scrisoarea pînă la capăt şi o introduse la loc în plicul ei; scoase o alta şi o deschise : „... Nu mi-a fost prea bine... dar nici un simptom îngrijorător nu s-a mai produs acolo sau în vreo altă parte a corpului meu... M-am întrebat dacă mica mea indispoziţie nu a fost cumva un strop de..." Mai citi încă puţin, mai departe. Şi apoi :

„Cred totuşi că singurul leac în viaţa asta este băutura. Da, da, vorbesc serios. Altfel de ce devin ideile cu mult mai limpezi după ce ai băut ceva ? Pentru că mizeria vieţii se estompează sau de ce ? Trebuie să fie ceva foarte simplu. La urma urmei instinctele animalice devin mai limpezi, de ce nu şi mintea ?"
Instinctele animalice devin mai limpezi. Imogen citi toată scrisoarea aceea de patru pagini, de la un capăt la altul, deprimată de ideile pretenţioase care se vînturau acolo. Făcuse puţină paradă, încercînd să-1 impresioneze. N-ar fi mers. Cu

5 — Crepuscul
el nu ar fi mers. Citi : „Ce crezi, lumea e mare sau mica ? Eu însămi am devenit foarte mică ; zăvorită şi morocănoasă, chiar imună faţă de propriile mele crize de şi mai proastă dispoziţie. Este vechea deprimare, ştiam că o să se strecoare din nou în mine. Şi pe urmă să mai ai puterea să o izgoneşti din suflet — ei bine, nu am această putere."
O citi pînă la capăt; alese aka ; citi :
„Să mă aflu din nou pe bicicleta mea, într-o seară lungă şi senină. Sînt ani de cînd nu mi-a mai priit o seară de vară timpurie. Dar acum găsesc imposibil să mă mai bucur de ceva pe deplin. Zic „acum" — îmi vine să rîd — parc-ar fi fost vreodată altfel. Pentru că şi înainte era întotdeauna cîte ceva care să ne strice fericirea. Vreo prostie, vreo ceartă ; numai că de data asta mă aflam în ceea ce va fi. Drumurile erau aceleaşi ; dealurile aceleaşi ; dar ochii mei şi inima mea sînt două lucruri diferite şi eu sînt între ele şi nu am pace, toată mizeria lumii se poate citi în ochii mei, este ceva ce face parte din mine, nu pot scăpa. Ce pot să fac ? „Să ajungi la o înţelegere" — asta nu spune nimic. Sună la fel de prost ca „să te cunoşti pre tine însuţi" şi toate celelalte fleacuri. Singurele lucruri care ajută sînt furtunile sau vînturile foarte puternice care să sufle peste tine. Soarele nu e bun, dezvăluie totul. Eu vreau să rămîn zăvorită în mine."
Citi mai departe. „Memoria lucrurilor — e mai bună cumva decît lucrurile în sine ?"
Afară se întunecase şi lumina ce intra prin fereastră de-abia dacă îi mai ajungea să vadă în jur. După un timp se ridică, potrivi jaluzelele la înălţimea dinainte, îşi mişcă scaunul mai aproape de perete, luă de pe poliţa căminului lampa de rezervă de la bicicleta Helenei, se aşeză din nou, o aprinse. Arunca o lumină cam slabă dar suficientă. în-torcîndu-se, Helen nu o va putea observa de jos. Imogen alese încă o scrisoare.

„Am pus pe mine şase kilograme. E foarte vizibil pentru că îmi ies în afară toate alea, dar mă simt foarte bine..."
„Trec zilele şi eu devin din ce în ce mai neliniştită. Ar putea să treacă aşa săptămîni, luni, ani. Iubitul meu drag, viaţa mea, nu te gîndi la mine, dacă te gîndeşti... gîndeşte-te cu răutate sau spune-ţi că dacă vreodată în viaţa asta... şi atunci eu cu bucurie aş... dar simţindu-mă aşa de vinovată că nu mai ştiu, zău. M-aş putea convinge că era prea tîrziu, că

e mai bine să-mi revin, să uit că odată... aşa că îţi trimit... eu care nu am nici o cădere ca să spun un cuvînt, să... spune, reprezintă asta o pretenţie prea mare cumva ? (citea repede, tre-cînd peste cuvinte, peste fraze, cu coatele rezemate pe masă, cu mîinile la tîmple, cu faţa apropiată de mîzgăleala aceea ne-n-treruptă)... Mă întreb uneori... să încerc să fiu sinceră, să fiu cinstită, dar dacă are sau nu vreun rost, asta este altceva... Există pe lîngă Parthenay un rîu numit Thouet... deci cum ar putea cineva... sau ai venit să spui altceva ?

Ah, dragostea mea, du-mă din nou în Chapelizod şi vom... să distrugem fericirea noastră de atunci..."
Citi pînă la „şi dacă eşti liber".
Simţi ceva dureros mişcînd în ea, îndărătul coastelor şi timp de o clipă recunoscu acea apăsare uşoară. O altă Imogen, mai tînără, nefericită, îmbrăcată în organdi, cu braţele goale, îi făcea semne. Nu mai vru să citească ; rămase aşezată, cu ochii închişi, în camera întunecată. „Să distrugem fericirea noastră de atunci." încercase să o reţină din toate puterile ; dar această fericire o părăsise. Jos, o bicicletă trecea încet peste pietriş. Helen se întorsese.
împături cele patru foi, le vîrî în plicul lor, apucă vraful de scrisori şi, după ce le prinse cu două banderole de cauciuc, le împinse înapoi în sertarul pe care îl închise, se ridică în picioare, întoarse perna, rearanjă obiectele de pe birou astfel încît să aibă acelaşi aspect ca la venirea ei, să domnească oarecum aceeaşi dezordine. Ţăcănitul unui sertar ce se închide, într-o cameră întunecoasă. O femeie ridicîndu-se în grabă, dînd deoparte documente. Imogen se grăbi cu lampa în mînă spre uşă şi o deschise, stingînd lumina. Prin fereastra joasă de pe palierul scării se vedea o altă lumină slabă înaintînd spre uşa laterală. Luci pe deasupra rezervorului, acoperit. Helen era în curte. Trebuie să se mişte iute. Intră din nou în cameră, unde dinspre fereastră venea o lumină slabă şi înainta pînă cînd mîna ei întinsă întîlni poliţa căminului. Nu mai e timp acum pentru amănunte, nu mai poate să pună lampa exact de unde a luat-o. Să creadă Helen ce o vrea, să creadă că au fost pisicile. împinse lampa printre alte obiecte fără identitate şi se trase din nou spre uşă, înaintînd lateral, ca un crab, cu mîna dreaptă întinsă în faţa ei, cu piciorul drept înainte — un pas, apoi stîngul lîngă dreptul, cu călcîiele

lipite, din nou dreptul înainte, stîngul adus alături, călcîi lîngă călcîi, şi tot aşa, pînă cînd mîna ei întîlni suprafaţa rece a zidului. Uşa deschisă era spre stînga. O găsi cînd mîna ei întîlni golul. Stătea pe palier într-un întuneric absolut. Nici o lumină în curte. Helen se dusese să-şi închidă bicicleta.
Nu putea vedea nimic în faţă doar un întuneric de smoală. Palierul, uşa de vizavi a băii, fereastra de alături ce dădea spre curte, care ar fi putut să o călăuzească dacă ar fi pătruns puţină lumină, toate erau cufundate într-un întuneric total. Ar putea să cadă, să-şi frîngă gîtul pe scări. Ca să poată coborî trebuie să se întoarcă să ia lampa lui Helen.
Se întoarse orbecăind, trei, patru paşi în întuneric. Şi iat-o din nou, muchea dură şi proeminentă, din fontă. îşi vîrî mîna cu o anumită îndemînare, foarte atentă, printre diferitele obiecte, cutii, obiecte de toaletă, lucruri inutile, scotocind după lampă, o anticipa, chiar înainte de a o găsi de fapt ; o anumită formă, tablă neagră, joasă, rece la atingere, micile umflături ale cupei răsfrînte, muchiile rotunjite ; într-un cuvînt, forma precisă pe care o putea recunoaşte prin pipăit.
Aproape, destul de aproape ca să-şi poată închipui liniştea tulburată de mişcarea uşor împiedicată a pendulului, o bătaie calmă, răsunătoare, au un sunet lichid, anunţă prezenţa lîngă obrazul ei a unui ceasornic destul de mare. în bezna aceea sunetul părea puternic.
„N-ai s-o găseşti!" Respirînd cu putere, îşi vîrî mîna ici şi colo printre fleacurile de pe consola căminului. Un obiect oarecare, scăpînd din strîngerea nervoasă a mîinii ei căzu şi se sfărîmă în bucăţi pe grătarul căminului.

Trase cu urechea, forţîndu-se să audă. Tăcere. Nimic, încercă din nou, cu mîna tremurătoare. De data asta găsi ceva ce părea a fi ce trebuie. Asta era. Degetele ei se strînseră în momentul în care uşa de jos se deschidea cu un scîrţîit familiar al balamalelor. Atunci îşi pierdu complet capul. Obiectul pe care îl avea în mînă nu era o lampă, nici pe departe : era o perie de cap. Uitase de ce parte a ceasului lăsase lampa aceea nenorocită şi, oricum, n-avea s-o mai găsească în întuneric. Dibui cu mîinile ici şi colo suflînd iute. Alte obiecte căzură, ca ploaia. începea tocmai să se îndoiască în mod serios dacă o lăsase acolo, de fapt, cînd
68
brusc o găsi. O luă cu o smucitură, se îndreptă spre uşă, aprinse lampa şi ieşi. Helen zăvorise uşa de jos, ce da în curte, şi înainta de-a lungul coridorului pavat cu dale. Deasupra ei, Imogen mergea în vîrful picioarelor, pe linoleumul care scîrţîia. La capătul platformei, pe perete, se proiecta lumina dinspre holul de jos în care ardeau lămpile. Coborî patru trepte, traversă spre scara principală, acoperită cu covor, şi o zbughi în sus, spre camera ei, tocmai cînd Helen, doborîtă de oboseală în urma expediţiei făcute, punea piciorul pe prima treaptă.
8
-A.UD vîntul printre crengile fagului înalt şi scîrţîitul lor enervant, cînd se freacă una de alta. Vine noaptea. Casa respiră în întuneric... şuierător, bronhial.
în curînd vom fi bătrîne. Bătrîne, bolnave şi sărace; şi cînd o să murim, nu o să fie nimeni care să ne jelească sau să-şi amintească de noi după aceea.
îmi este rece. Foarte rece. Lîncezesc aici sub plapumă şi pilotă. Nimic nu clinteşte. Sunetele mor. M-am obişnuit cu zgomotul rezervorului. E în capul meu. îngheţ. Am murit de
îmi încrucişez mîinile pe piept, dreapta peste stînga, cu încheieturile atingîndu-se, degetele se odihnesc în scobiturile de deasupra claviculelor, mintea mi se odihneşte. Sînt resemnată. Treptat, respiraţia mi se răreşte tot mai mult. Tulburate de curentul de aer ce intră prin partea de sus a ferestrei, jaluzelele se mişcă, apoi recad lovindu-se de ramă. Linişte. Se mişcă din nou, fără un sunet. Cad iar cu un zgomot slab, regulat ca o respiraţie. Toată casa scîrţîie şi geme. Au invadat-o şoarecii fugind de frig ; pot să-i aud. Timpul trece. Simt un miros urît. Jaluzelele bat iarăşi. Aud un lătrat răguşit, nu prea departe. Latră aşa de cîtva timp. Unde ? Trăieşte şi el din ce poate să ucidă. Ce poate găsi în mlaştini cînd vremea e rea ? Ouă de insecte, şoareci de cîmp, broaşte, frunze de brîncuţă. Acum e linişte. Umblă. Vulpea, dînd tîrcoale noaptea, pe furiş, găinilor noastre. De departe, de pe la casele consiliului municipal, răspunde un cîine. Acum poate să intre. Nu mă tulbură nimic. Nu a fost uitat nimic. Recapitulez în minte întâmplările mărunte ale zilei. Nu a fost uitat nimic. Bine.
Nepăsare faţă de atâtea, necunoaşterea atâtor lucruri. Atît de multe. Atît de multe. Toate eforturile mele de a fi într-un anumit fel, altfel decît sînt, totul în van. Ştiu asta, ştiu. Şi sînt lucruri pe care nu le-ai spune cuiva în faţă, dar pe care le poţi spune în absenţa aceluia. Obiectele sparte de pe con
70
sola căminului. Scrisorile — complet învălmăşite. Mi-am dat seama în mod precis că a fost acolo vîrîndu-şi nasul peste tot, ca de obicei.

Putoarea asta ! Vine de la luminarea de lîngă capul meu. Un miros de fier încins şi de seu. Luminarea a ars probabil pînă n-a mai rămas nimic şi s-a stins. Am aţipit deci. îmi place să citesc în pat. Mă face să adorm.
Zgomotul rezervorului umple palierul. Ţevile cu plutitor, pătate de rugină, sînt pe jumătate ieşite din apă şi capacul care ar fi putut să atenueze zgomotul lipseşte. Curge, curge, îmi umple capul. Apă care curge mereu, găleţi întregi, destul de multă ca să umple o cisternă, două cisterne măricele. Un lac mic. O cisternă. Am o cisternă în cap.
Nu e ea, totuşi, cea nepricepută ? Eu cel puţin port pe umeri răspunderea pentru toate şi pentru mine însămi pe deasupra, dar ea nu poate sparge un ou fără să-1 verse pe jos. Iar şi-a vîrît nasul peste tot. Lipseşte una dintre pisici — cotoiul.
Măcar de-aş putea fi sigură, dacă-1 mai las singur, că n-o să-1 găsesc frînt în două cu uşa, sărmanul, cu singurul lui ochi lipsit de vedere ! Nu pot. E o spioană prin vocaţie. Cît de proastă m-o fi crezînd ? O să rămîn aici, n-am să mai cobor niciodată. Rămîn aici unde sînt ; pentru că nu pot răbda zgomotul făcut de cei care îmi umblă deasupra capului ; pentru că totul în lumea asta a început să mă irite. Asta am să fac. O să aşez scaunele aici, ca să mă pot mişca de la unul la altul, de la pat la uşă. O să rămîn aici, unde mă aflu, pentru că mai tîrziu sau mai devreme coborîrea scărilor o să mă omoare.
Drept ce fel de jalnică tîmpită mă ia ? Am ochi în cap cu care să văd. îmi dau seama de toate trucurile ei. Scrisorile acelea ale ei ! N-au fost niciodată puse la poştă, şi nici nu a existat intenţia de a fi expediate, unele dintre ele lăsau mult de dorit din punct de vedere al gramaticii şi ortografiei, altele din punctul de vedere al decenţei morale şi măsurii, al oricărui fel de măsură, lăsînd la o parte sintaxa, gramatica şi punctuaţia, lăsînd la o parte numele nostru ; să se dea în spectacol în acest fel ? Cu faţa ei ca o şuncă unsuroasă, nu ştiu ce o fi văzut la ea !
Dar uneori, şi alteori, departe, dincolo de limitele memoriei, am ceva ca un vis care răspunde la — în fine, să-i

spun —regretul pentru ceea ce nu se poate schimba, tristeţe pentru ceea ce nu se va mai întoarce — toate astea, prostii poate... dar şi eu, în felul meu... şi eu...
Hai, hai, ce rost are să scurmi în noroi, să scoţi iar la iveală vechile resentimente ? Lasă-le să doarmă. Iată un biet sfat pentru care nimeni nu ţi-ar mulţumi. Aşa am făcut în tot cursul mizerabilei mele existenţe şi uite unde am ajuns. Dar nu te-ai aştepta să se fi săturat ?. Poate doar dacă însuşi Dumnezeu Tatăl i-ar porunci să-şi vină în fire. Individul ăla ! Niciodată n-a iubit-o. Niciodată. Ar fi trebuit să-şi dea seama. Oricum, şi-a primit lecţia. O lecţie destul de aspră. „Te-ai plictisit Sau cumva necesitatea de a sesiza noul ?" Şi acel ton de implorare camuflată. Ţi-ar veni să crezi că s-o fi săturat şi ea de toate astea. „Iubitul meu drag, nu sînt bună de nimic fără tine. Trupul tău minunat!" „De-aş putea fi aproape de tine. Dragostea întregii mele vieţi, a tuturor simţurilor mele". Ca să obţină ce ? „A tuturor simţurilor mele". Ce fel de vorbe erau astea ?
Aş protesta împotriva neamţului chiar de-ar fi ultimul lucru pe care l-aş face pe lumea asta, chiar într-un tribunal. Căci dacă ea a fost cu adevărat o proastă în ceea ce îl privea, şi bunul Dumnezeu ştie cît de proastă a putut fi, apoi el a fost un adevărat ticălos ; să plece şi să o lase. Ar fi putut să moară. Nu a fost niciodată robustă. I-a zdrobit inima. Ar fi putut s-o ucidă. înainte nu avea nici un fel de grijă pe lume. Uite ce-a făcut din ea. Cît timp a fost cu el — cheltuială şi risipă ! Ce s-a cheltuit şi s-a risipit nu se mai întoarce. Ce importanţă mai are acum ?

„...Trupul tău... de-aş putea fi aproape de tine... o, iubitul meu, dragostea mea, dragostea întregii mele vieţi... a tuturor simţurilor mele..."
Umbrele se îndepărtează. E tîrziu. Frigul îmi pătrunde în genunchi. Vine din pămîntul care îngheaţă tot mai mult, pe măsură ce temperatura scade. Jaluzelele continuă să bată, lo-vindu-se de canatul ferestrei. Sînt lungită în pat, pe partea stînga, picioarele mele îngheţate sînt îndreptate spre rîul care curge prin sat, pe lîngă Straffan, Stacumney, Leixlip şi toate celelalte domenii importante. Bate în întuneric clopotul unei biserici, tras parcă de cineva pe jumătate adormit.
Se aude din nou vîntul prin ramurile fagului celui înalt, urmat de zgomotul obositor al crengilor ce se freacă una de alta.
72
în noaptea cînd cu furtuna, ce mai mugise vîntul prin fag. Dacă ar fi să se prăbuşească ? Ar lovi casa, despicîncl pereţii. Eu aş fi tăiată în două, în pat, trasă prin podea pînă în bucătărie. Leţii, ipsosul, cărămizile, pietrele, toate s-ar nărui ca o hîrtie de mătase, în faţa unei asemenea forţe. Cît e noaptea de lungă se clatină şi geme.
Ajunge pînă aici, la mine, ţipătul* ploierului. Pe deasupra casei, la mare înălţime, zboară potîrnichile de baltă. Pluvia. Semne de ploaie. Pluvia. Slab de tot! încă o dată. Trec. De abia auzite. S-au dus.
Aud toate acestea, faţa îmi este ţeapănă de frig. Totul e beznă. întreaga viaţă s-a stins. Picioarele mi-au murit. îmi frec tălpile, cu degete reumatice, atentă la bătături. Nimic nu ajută. Sîngele refuză să se lase momit în jos, înspre punctele cele mai îndepărtate ale trupului meu. Trupul meu are prea puţină căldură. Cărămida caldă a alunecat în jos şi nu mai pot s-o ajung. S-a dus căldura. Nu are nici o importanţă. Afară, cîmpia înţepeneşte în ger. Mlaştinile au îngheţat. Frigul coboară din atmosferă. îl pot simţi cum se apropie şi sc strînge mai aproape, mai rece decît la Yeniseisk în.timpul gerului cumplit din 1736 cînd temperatura a scăzut la 65 de grade sub zero şi păsările cădeau moarte, din zbor.
în liniştea din jur, camera se roteşte pe axa ei şi toate sunetele se năpustesc înapoi asupra mea. Mă simt singură. Am izbutit să-mi aduc puţină căldură înapoi în membre. Iată deci că sîngele meu subţire, de Langrishe, mă mai încălzeşte puţin. Acum că s-a întors ceva din căldură mă simt mai puţin străină de mine însămi. Mă cufund. E bine. în noaptea asta pot spera să fur o fărîmă de somn. încep să-mi prepar mintea pentru somn, recapitulînd faptele obişnuite de peste zi. Locuiesc aici. Drumul cel murdar duce în sat. Satul meu. Satul meu Kildrought. Am mers acolo cu bicicleta după articole de băcănie : „să fie trecute în cont". Ce altceva poţi să spui. Se pare ca am trăit aici toată viaţa mea şi că, foarte probabil, voi muri aici. Istoria începe şi se sfîrşeşte în mine. în mine, acum, azi. Primăvara, pe malurile mlaştinilor cresc clopoţei. Am mers acolo cu bicicleta, în unele zile limpezi şi reci, umbra mea ur-mărindu-mă pe zid, pe lîngă şcoala Charter şi terenul de fotbal Gaelic, dincolo de punctul în care bătrînul Tommy Mor-rissy, care ducea poşta colonelului Clements, fusese călcat de
73
autobuzul de Edenderry, cînd ieşise din drumul lateral, fără vizibilitate, în şosea ; a fost ucis pe loc, acolo pe deal.
Zilele sînt scurte. Se isprăvesc repede. Repede. Soarele răsare la opt şi jumătate ; se ridică deasupra copacilor. Rămîne toată ziua la mică înălţime şi înainte de cinci coboară şi dispare din văz. Amurgul începe la patru după-amiază. Zile scurte, zile scurte. Dimineţile sînt întunecoase şi noroase, fără soare. Nu sînt dimineţi de loc. S-ar putea crede că e orice

oră a zilei dacă nu s-ar simţi frigul tăios. Prin ferestrele acestea, ochii mei s-au tot uitat, am tot văzut. Ceea ce văd mă apasă. M-am uitat de-ajuns la toate acestea. Tot ce mă înconjoară este pămînt pentru care s-au dat lupte. Astăzi este vatra mea. S-a scris despre el în Cartea Dărilor şi în cronici, pe timpul lui Henry al VUI-lea şi mai înainte, pe timpul Elizabethei. Care, în virtutea drepturilor coroanei ei, şi-a însuşit Conacul din Kildrought, sau Castleton-Kildrought, cum i se mai spunea, şi o moară de apă, ambele în districtul Kildare. Menţionat în ordonanţele parlamentare. în listele emise de Cărţile Dărilor cu şase secole înainte sau chiar mai mult. în listele de domenii confiscate. în arhive. Procese-verbale de constatare. Relevee statistice în rafturile arhivei de la Comisia Funciară. în documente de familie. în testamentele unor oameni morţi. Confiscată şi reconfiscată mereu încă de pe timpul anglo-nor-manzilor. Şi astăzi 74 de acri din acest pămînt îmi aparţin, cîmp de bătălie uitat care nu înseamnă nimic pentru mine. Nimic. Acele nume mari, acele mari domenii. Castletown. Alens-court. Donycomper unde locuieşte Madame Popoff, căsătorită cu rusul cel alb. Killadoon unde locuieşte domnişoara Kitty Clements cu mama ei. Abaţia care este neocupată. Oakley Park. Windgates. Rose Lawn. Pickering Forest. Pe urmă nimic. Napier. Allen. Kane. Conolly. Dease. Onorabilul George Ca-vendish. John Graham Hope de la Poer, al 5-lea baron Decies (cine s-a înecat oare cînd cu inundaţia ?). Aşa cum a fost totul de la început aşa este şi acum şi aşa va fi mereu, lume fără capăt. Nimic. Invazie după invazie ; ocupaţie după ocupaţie. Morile oprite pentru totdeauna sînt martore. Ruinele acoperite de vegetaţie, turnurile rotunde, îndrăgite de regele John, cimitirele părăsite, monumentele Geraldinilor — acum sfărîmate — toate sînt martore ale acestui trecut. Şi Joe Feeney e martor. Istoria sfîrşeşte în mine. Acum. Astăzi.

74

Sînt pradă unor închipuiri ciudate. Cîteodată, noaptea, aud încălzirea centrală zdrăngănind, ceea ce este imposibil, în-trucît nu trece de loc abur prin ţevi. E posibil să-mi imaginez că Feeney e acolo, la cazan, şi face focul ? Nu, ştiu că este imposibil.

îmi venea să strig de enervare cînd ea începuse să scormonească focul. Nu putea oare să-1 lase în pace ?... să-1 lase, să-1 lase. (Aplecată în faţă, cu mîna întinsă...) Zgomotul vătraiului mă irită. Scormonitul ăsta în buşteni şi în cărbuni mă irită. De abia te obişnuieşti cu... cu ceva... să zic cu o anumită aşezare a lemnelor şi a luminii... şi atunci deodată să strici tabloul... alte sunete... focul arde repezit, complet altfel. Zgomotul cel mai exasperant este zdrăngănind vătraiului în cutia căminului. încercările ei idioate de a face ordine.

Ţeava cu plutitor iese din apă şi capacul lipseşte. Apă maronie, stătută, metal ruginit, mirosul de amoniac Scrubb, mirosul acela îngrozitor. Apa care se scurge toată noaptea. Se scurge în capul meu. Nu e de mirare că sînt nervoasă.

Alături de lumea reală mai există una. Cred asta. Bătrînul care-i ducea poşta colonelului Clements a fost călcat de autobuzul de Edenderry şi ucis pe loc. Un om în vîrstă, cu favoriţi, cizme înalte, grele, şi purtînd o uniformă albastră. Roţile din faţă au trecut peste el în momentul în care ieşea, pe bicicletă, din drumul lung şi fără vizibilitate care ducea spre Killadoon. Drumul acela lung care pornea din faţa casei. Un om atît de mic şi bătrîn să piardă atît de mult sînge ! Bătrînul Tommy Morrissy.

Aud zgomote în calorifer. încălzirea centrală funcţionează din nou, credinciosul Feeney a făcut focul jos, în camera cazanului. Aud clar zgomotul, clănţănitul ţevilor care îmi dă de ştire că aburul fierbinte circulă din nou.

Jaluzelele fac din nou zgomot. Apoi nu mai aud decît scîrţîitul şi geamătul neîntrerupt al casei vechi, zgomote care continuă toată noaptea, de la temelie pînă-n pod, şi şoarecii care mişună. Toată casa e a lor. Nu văd însă ce cîştigă din asta.
Deşi zgomotul din calorifer durează de cîtva timp, în cameră nu s-a făcut mai cald. Imediat zgomotul încetează. Camera îngheaţă din nou. Cred că pot să-mi reglez... să reglez... Nu... nu... şi treptat mintea mi se goleşte de toate. Toate. Afară de credinţa că pentru a fi împăcată cu Creatorul meu, cu cel

care m-a făcui... Scîrbă crescîndă faţă de tot ceea ce trăieşte. Putreziciunea. Cumva pentru că sînt bolnavă ? Putreziciunea. E îngrozitor să te gîndeşti. E îngrozitor să te gîndeşti la ei cum stau acolo, înghiţiţi de pămînt. Cum or fi arătînd ? Trebuie să fi putrezit de mult; fleşcăiţi ; ceva asupra căruia nu trebuie să stărui. Duhoarea acră a cartofilor în gura lor de pămînt. Tuberculi prăfuiţi încolţind. Viaţa asta execrabilă care nu cedează nici un milimetru.
N-am cunoscut niciodată dragostea trupească sau sufletească. Oamenii cred că ei mă plictisesc, dar de fapt nu e aşa. Cu mîna goală mă duc la ei, cu mîna goală plec. Nu are sens să deplîngi ceea ce nu se poate schimba ; dar o faci totuşi, asta este.
Ceva negru, groaznic. Ceva ce curge din sicriu şi formează băltoace. Putreziciunea suptă de scîndurile sicriului, de pămînt. Ligament cu ligament. Se micşorează, dispare, secată de vară, devine uscată ca praful. Moliile morţii. Nu se mai află în viaţă. Bătrînul domn Johnston de la Rose Lawn a murit de tifos atunci cînd un canal de scurgere a irupt în apa lui de fîntînă. O scurgere. Nu se mai află în viaţă. Emily — nu se mai află în viaţă. Paloarea de ceară a feţelor lor. Minţi confuze. Nu îmi plac vocile lor. în special vocea lui Imogen. Lily rareori deschide gura. Nişte surori de rînd. Insipide. Da, da.
La ce fărîmă de fericire poţi spera cînd ai uitat cum mai este să fii sănătos, cînd eşti bolnavă şi nu te poţi gîndi decît la boală, la formele pe care le ia boala ta, cînd nu mai ai nimic altceva. Acum cînd mă uit în oglindă văd o femeie bătrînă, bătrînă.
Drumul de azi m-a extenuat. Nu mai fac asta. Nu mai sînt în stare s-o fac. Cîţiva paşi prin grădină. Ca o revenire la copilărie. Crupe. Le simt gustul în gura mea de copil din acele zile. Buddleia, în grădină, în mai. O viaţă fără pată. Cît de absolut fără rost apar toate, spre sfîrşitul unei vieţi fără prihană...
Graurii vin în fiecare vară să-şi clocească ouăle în zidul sfărîmat, acolo, în colţul grădinii de piatră. Cîteva rotiri pe acolo, ajunge. Şirul de mesteceni argintii din spatele pavilionului de vară. Flori lungi, stacojii, primăvara, profilate pe ţesutul cojii de un alb de hîrtie, vrîstat la rîndul său de fişii ne-gre-maronii. Fecundate de vînt. Brize de vară. Zi calmă la

mare. Tăcere. Apoi valul din nou. Acest cuvînt. Val. Sunete de vară pe un ţărm. Valul obosit care se apropie, urmat de nenumărate pietricele, mai mari şi mai mici, purtate încolo şi încoace. Ca printr-un ciur. Briza. Un oftat stins.
Conuri mici, alungite. Toamna seminţe cu aripi flutură, nenumărate, spre pămînt. Nenumărate. Şirul de mesteceni frumoşi, argintii. Acum e linişte. Numai fagul geme. Cît e noaptea de lungă geme, din rădăcini şi pînă în vîrf, cu un vaiet adine şi neîntrerupt. Sînt trează şi îl ascult. Şi cu acest zgomot în urechi, sînt luată şi dusă departe.

G RADINA de trandafiri si grădina principală se sălbăticesc : tufişurile şi iarba ascund aleile ; buruienile se înmulţesc peste tot. Boitele rustice se prăbuşesc sub greutatea trandafirilor căţărători şi tufele de trandafiri de stîncă înaintează, masive, încetul cu încetul, acoperind potecile neumblate. Ploaia cade fără încetare, ciocănind mărunt făgetul gardului viu şi livada, în care ramurile supraîncărcate ale merilor s-au lăsat spre pămînt. Cînd fructele cad şi putrezesc, ramurile o iau razna peste potecile acoperite cu vegetaţie. Deschizăturile gardului viu devin tot mai strimte, domeniul se închide în el însuşi, cu iarba lui de rînd, cu fructele putrede şi viespile care roiesc. Toamna, Lily iese cu un coş pentru a culege fructe coapte din care să facă gem de mere, şi îl pierde în bălăriile înalte. Trece un an şi îl găseşte întîmplător, acum de neîntrebuinţat, putrezit de umezeală şi devorat în parte de melci şi furnici. Ca şi cum grădina ar fi de pe acum părăsită, aricii ies din gardul viu în număr nemaipomenit de mare şi roiesc peste tot, centimetru cu centimetru, pe pajiştile neîngrijite. (Imogen a dat o dată peste unul, făcut ghem, şi a crezut că e o grămăjoară de bălegar.) Plasa de tenis, rămasă afară în permanenţă şi atîrnînd acum, îngreuiată de ploaie, îşi tîrîie franjurile triste pe jos. Se întinde de-a curmezişul terenului, pătată de păsări, pentru a se cufunda pînă la urmă în iarba deasă şi înaltă care a înghiţit şi un tăvălug de grădină. Pe cadranul solar cresc buruieni, palmierii îşi pierd frunzele mari.

Zăpada de decembrie sfărîmă geamurile serei. Putregaiul mănîncă suporţii goi ai acoperişului şi jumătate din el cade peste ceea ce s-a prăpădit acolo înăuntru — roşii de care nu are nimeni nevoie, un arbust de ceai singuratic, viţă de Belgia. Frunzele castanului se usucă şi cad, cîte una şi în mănunchi. Toate aceste produse ale putrezirii şi morţii sezoniere cad pe pămînt, lipsite de lumina şi căldura verii. Frunzele se aştern peste fructele căzute care în curînd vor fi acoperite. Şi astfel totul

sc duce. Muncitorii de la cîmp îşi împart între ei costumele tatei. Lily este înşelată într-o combinaţie pentru vînzarea Bram-ley Seedlingsului. Iarna invadează grădina şi livada, coborînd din cerul îngheţat, urcînd din pămînt, transformînd totul din calea ei în pustiu. Slab şi înfometat ca un lup, clinele alsacian Oscar rabdă de foame în groapa de cenuşă, în curtea din spate.

Şi în casă totul este neglijat şi în decădere. Subţiate de purtare pînă la urzeală, covoarele sînt tăiate în bucăţi mai mici, pentru a fi folosite. Sînt înşirate pe gardul din faţă şi lăsate acolo o zi, apoi sînt tîrite din nou înăuntru, în alte camere decît ar trebui. Helen îşi pune dantura falsă într-un pahar cu soluţie Milton şi apă. A devenit foarte ciudată şi se gîndeşte la toate lucrurile pe care nu le poate suporta. In camera lui Lily, unde o fereastră stă mereu pe jumătate deschisă, s-a adunat apă de ploaie, făcînd o pată pe covorul hărtănit. Sînt acolo, fiecare în camera ei, fiecare cu necazurile ei, zac cufundate în somn, pe paturi mari de alamă, aranjate cu căpătîiele prin colţuri, paturi care par a fi fost gîndite pentru a boli în ele : dorm şi visează la timpuri mai bune, la timpuri mai rele. Şi astfel, totul se duce.

II

1932

„Precum s-ar părea, dezertările şi frica tot atîta prăpăd fac cit şi armele vrăjmaşe"
Sir James Perrott Cronica Irlandei 1584-1608

10
„...că e frumoasă, a spune drept este, ochii ca bungetul pădurii şi părul, de ciuboţica cucului, şi tăcută stătea, în pădurea sălbatică, pe muşchi purpuriu şi pe dafin, aşa era culcată, în pace sub fagul cel alb, copilă a copacului, ca o frunză fericită, pierdută acolo, ca o floare în vînt, acum căzută, cum curînd va să fie, căci curînd, curînd mă va cuceri, mă va peţi, cu mine s-o căsători şi, vai, m-o plictisi! acum, adînc şi liniştit dormea."
Veghea lui Finnegan 1
O TTO Beck era aşezat pe pajişte, cu spatele rezemat de gardul de stîlpi şi îşi savura pipa, ultima *pQ acea zi, lăsîndu-şi gîndurile să rătăcească. Soarele începuse să coboare, în spatele copacilor. Sta să apună, în cele din urmă, făcînd astfel să se sfîrşească încă o zi lungă, cu soare fierbinte şi strălucitor. Pipa lui de cireş trăgea bine. Amestecul de tutun pe care şi-1 preparase singur, deşi nu chiar Cope's Escudo, era totuşi un amestec bun şi tare şi îi făcea plăcere să-1 fumeze, îşi fuma pipele într-o rotaţie strictă. Avea patrusprezece. Cea de cireş era cea preferată. Se sculase şi umblase după treburi încă de la şase dimineaţa şi acum se simţea obosit şi împăcat. Viaţa la ţară îi pria. Fumul de tutun ajuta să ţină musculi-ţele la distanţă, dar o armată neliniştită de insecte, mişunînd pe pămîntul uscat şi prăfos pe care creştea iarba, păduchi de lemn şi furnici în număr mare, umblau şi pe el şi erau răbdate cu o stoică indiferenţă ; era Lemuel Gulliver.
Lumina se ştergea de pe cerul de seară, cu părere de rău ; deasupra Killadoonului se vedea purpuriu şi violet. Cînd soarele se scufundă, copacii de-a lungul uliţei din spate se ridicară parcă pentru a-1 primi. Lumina mai stărui pe trunchiuri,
1 Roman de James Joyce.
83
=6*
apoi, alunecînd în jos, dispăru spre dealul Ardrass. Alături de el, în sac, nevăstuica albă tresări. Timpul trecea. Se lăsa amurgul. El nu se mişcă.
De-a lungul şirului de pomi săltau codiţele albe ale iepurilor, dispărînd în umbra gardului viu. Văzduhul era plin de zgomotele care se nasc vara după căderea întunericului. Mirosul bolnav şi perfid al vreunui copăcel în floare venea spre el în valuri fierbinţi şi persistente ; nu magnolia, nici rhodo-dendron, ci altceva, ultradulceag şi copleşitor. Pe deasupra pajiştii zburau lilieci. Stătea acolo fără să se mişte de aproape o oră şi trei sferturi.
în acel moment, auzi în tăcerea din jur paşi apropiindu-se pe drumul plin de praf ; dinspre casă se apropia călcătura uşoară a unei femei. Se ridică în picioare şi se rezemă de gard. Le întîlnise pe surorile Langrishe şi se întreba care din ele o fi : Helen, Lily sau cea mai tînără, Imogen. Hotărî să se întoarcă în ultimul moment şi să o salute, indiferent care din ele era. Dar fusese văzut. Paşii se încetiniră şi se opriră la o oarecare distanţă de el şi o voce ascuţită de femeie, cu un accent cultivat, i se adresă :
— Scuză-mă, ce stea e aceea ?
Se întoarse şi văzu că era cea mai tînără, domnişoara Imogen ; arăta cu degetul spre un punct situat deasupra pavilionului din spate. îşi scoase pipa din gură, se întoarse cu grijă, privi în sus. Cerul era senin, o singură stea timpurie, Abendstern ; datorită ei merge omenirea înainte.
— Luceafărul de seară, rosti el. Venus. întotdeauna joasă, întotdeauna aceeaşi, prima în întuneric.

— Aha, ea este ? zise Imogen, puţin surprinsă de ironia din vocea lui. Credeam că este Hesper, adăugă după o pauză.
— Hesper ? spuse el. Nu. Este Venus, fără nici o îndoială, cea mai strălucitoare dintre cele patru planete... vizibile, vreau-să spun, cu-eebiul liber. De fapt este o-planetă, nu o stea.
—■ Cum poţi şti dacă e Venus sau nu ? Nu sînt la fel ?
— La fel ? La fel cu ce ?
— Ei, una la fel cu alta, răspunse ea, şi stelele şi planetele.
— Potărît că nu. Mai întîi planetele sînt mai aproape decît stelele. Şi toate nouă se mişcă în jurul soarelui, pe un fundal de stele care nu se mişcă. Cum poţi să ştii că e Venus, ai întrebat. Ei bine, pentru că este mai luminoasă decît toate celelalte planete şi stele, după cum vei vedea, pentru că este

plasata acolo unde trebuie să fie dacă e Venus şi pentru că se mişcă în direcţia în care ar trebui să se mişte Venus. Deci cum poate fi alta decît Venus ?
— Aha, da, zise ea absentă. înţeleg.
Otto Beck privi spre pădurea Killadoon, ai cărei copaci se conturau pe deasupra livezii din faţă, dincolo de şosea.
— Astă-noapte l-am fi putut vedea pe Mercur dacă nu s-ar fi interpus copacii Killadoonului. La timpul ăsta al anului este vizibil timp de o oră şi jumătate după apusul soarelui, în emisfera noastră.
Ea se gîndi un timp, cu un deget lipit de obraz. Apoi pri-vindu-1, dar nu în faţă, rosti:
— Cred că trebuie să-ţi mulţumesc pentru aceste informaţii. Cine eşti dumneata ?
— Stau în căsuţa din spate, domnişoară Imogen, zise el. Mă cheamă Beck... Otto Beck, student. Sluga dumitale, adăugă el înclinîndu-se.
Imogen veni pînă la gardul dintre el şi casă şi îşi rezemă antebraţele de stinghii, privind spre pajişte, neîndrăznind să-1 privească în faţă.
— Te rog, poţi să mă informezi, încercă el în cele din urmă, întorcîndu-se şi fluturîndu-şi mîna într-un gest vag, ce tufă emană parfumul ăsta greţos ?
O urmări executînd pantomima inspirării unui miros greţos.
— Syringa, declară ea în cele din urmă, dînd din cap. Da, da... portocal fals.
El spuse că nu a auzit niciodată de acesta syringa.
— Iasomie, preciza ea.
— Ah, iasomie. înţeleg. Aşa îi spuneţi pe aici ?
Imogen nu-i răspunse. Priveau amîndoi peste pajişte. Liliecii zburau peste tot, luînd-o în jos, într-o parte, fără nici un scop-aparent, scoţînd strigăte-slabe.-Pe toată suprafaţa ierbii, care acum părea albă, navigau vălătuci de funigei. O ceaţă uşoară şi albăstruie ce aducea şi mai multă căldură aluneca pe lîngă livada întunecată. Nu se uită spre el, nici măcar o dată. Era îmbrăcată într-un impermeabil uşor, cu cordon, pârul ei negru era tăiat pe frunte formînd un şir de franjuri deasupra ochilor foarte făcuţi. îi văzu faţa palidă, din profil, rujul de o nuanţă închisă pe buzele ca nişte boboci de trandafiri, trăsăturile neclare, în umbră şi îşi dădu seama de parfumul ei. Expresia îi era încordată, nervoasă ; se frămînta

într-una şi se mişca încolo şi încoace, atingîndu-şi trupul cu> mîini neliniştite ici şi colo, pe şolduri, pe gît, pe obraji, cu gesturi pofticioase, aranjîndu-şi părul cu palma, insinuantă.

— Şi ce te aduce pe aici ? rosti ea, în cele din urmă.
— Mişcare, zise el. Seara bat drumurile. Este foarte linişte. Nu e voie ?
Spera ca ea să nu fi observat sacul; sperase să poată vîna puţin cu nevăstuica în răcoarea acelei seri, dar renunţase.
— Asta nu-i treaba mea. Voiam să spun ce te-a adus aici, la Celbridge. Nu eşti născut aici, nu-i aşa ?
— Nici pe departe, răspunse el. Vin din Bavaria. ■— Zău ? Vorbeşti englezeşte foarte bine.
— Mulţumesc. Am învăţat s-o vorbesc din copilărie. Mama era o mare anglofilă.
Se caţără pe gard. Rezemîndu-şi braţele pe întăritura neagră de fier, stătu alături de ea, privind înspre pajişte. Imogen nu mai zise nimic şi nici nu se uită spre el. Scapără un chibrit şi îşi aprinse din nou pipa de cireş care se stinsese. Reîncepu să fumeze, uitîndu-se din cînd în cînd spre ea : dar îl ignora. Nu o interesa. Peste pajişte sufla o adiere de vînt..
Ar fi putut la fel de bine să fie pe un vapor, rezemaţi de balustradă, noaptea, doi străini aruncaţi de întîmplare unul lîngă celălalt, stingheriţi, la începutul unei călătorii. Privind în jos, îşi studie pantoful de tenis din piciorul drept, nu prea curat, rezemat pe stinghie. Ea nu zise nimic.
Se gîndea : „iasomie — nu, nici syringa. Philadelphus. Un miros ca de putregai. El nu mă cunoaşte, dar eu îl cunosc. Este prieten cu fiul maiorului Barton de la Trinity College, din Dublin. Tata i-a cedat căsuţa din spate, fără chirie, pentru că este sărac şi se zicea că este dotat şi pentru că vorbea germana cu tăticu şi citea din Schiller. Nu a venit la înmormîntare deoarece plecase chiar înainte_ de a muri_tata. Se
presupunea că a fost trimis într-o călătorie de studii, asta e povestea pe care am auzit-o. Casa a rămas neocupată tot acest timp. Acum s-a întors, locuieşte din nou acolo. Nu ne-a cerut de loc voie, sau dacă o fi făcut-o cumva, Emily n-a pomenit niciodată de asta. Ştiam că îl cheamă Beck. Beck din Bavaria. Aparent nu are nici un fel de mijloace de existenţă..
A fost arestat de paznicii de vînătoare din Enniskerry şi tăticu 1-a eliberat plătind o cauţiune. Scrie o lucrare, sau se presupune că o scrie. Nu mă ştie şi nici nu-şi aduce aminte,

a uitat faimoasele partide de tenis ale lui tăticu. Stăteam pe terasă şi ne uitam la întrecerile de dublu mixt. Nu-şi aduce aminte."
El o măsura. Privirea ei absentă ; gîndurile în altă parte, în acea tăcere se auzi cum scîrţîie, apropiindu-se pe drum, o căruţă cu un măgăruş.
Ce înseamnă anglofil ? Era greu să-1 urmăreşti.
—Nu am călătorit niciodată prea mult, spre marele meu regret, rosti ea. Mi-e ruşine s-o recunosc, dar nici propria mea ţară nu o cunosc prea bine.
— Aa, desigur, replică Otto, de-abia aşteptînd o ocazie să poată continua să vorbească, şi mie mi-ar place să văd mai mult din Irlanda. Este o ţară frumoasă. Să poţi vedea ţara unde sînt înmormîntaţi regii şi reginele voastre ! Mă întreb cîte dinastii sînt înmormîntate acolo.
— Am locuit numai pe aici, urmă Imogen, cu un tutore, şi pe urmă la o şcoală cu internat, după aia la Parthenay, Deux-Sevres, lîngă Poitiers. Pe urmă înapoi aici acasă. Asta este tot.
Tînărul se întrebă dacă nu cumva ea era puţin „tare de ureche" dar îşi drese vocea şi izbuti să spună politicos :

— Da ? Deci ai fost în străinătate. Vorbeşti ceva franceză, domnişoară Langrishe ?
—■ începusem într-o vreme să gîndesc în franţuzeşte, dar acum o uit iar. Ai prea puţine ocazii pe aici să-ţi exersezi franceza.
El începu să-şi lovească de palmă pipa, acum rece, ca s-o deşerte.
— Hai, să-ţi aud pronunţia, zise el, ca de la profesor la elev.
— Je sens toujours Ies houblons mouilles de pluies,1 rosti ea nazal, cu o voce parcă a altei femei.
— Clasa-ntîirzise Otto Beck.
Auzi un zgomot de căruţă trecînd, aşa de încet de parcă era un zgomot închipuit doar de ea; scîrţîitul osiilor neunse care se frecau de bucşe, roţile mişcîndu-se cu efort parcă,
1 Simt într-una mireasma hameiului ud de ploaie.

abia-abia ; amîndouă roţile se roteau încet; acestea erau zgomote dintr-un vis. O purtau înapoi, în trecut.
Iarba de pe pajişte crescuse înaltă, el era acolo, fără cămaşă, cosea mărăcini, oasele spatelui alb i se mişcau încolo şi încoace, în articulaţii, forţa lui, soarele în părul roşu, strălucind ca un foc. Braţele i se mişcau ritmic dintr-o parte în cealaltă, coastele i se încordau şi se profilau prin piele, şi mărăcinii şi iarba cădeau.
Ieşise din tufişuri cu un coş cu mure, dar era prea timidă ca să se apropie de el. Cu părul în ochi, stătea în picioare şi ascuţea lama curbată a coasei, rezemată cu vîrful cozii în pămînt, mînuind piatra de ascuţit cu mişcările largi ale unui om de meserie. Observă că pielea lui palidă nu se putea bronza nici măcar la soarele acela foarte fierbinte pentru o vară irlandeză.
Sau altă dată, pe răcoare, crezîndu-se singur, Otto se plimba prin ceaţa aceea de stropi, lîngă stăvilar, cu mîinile în buzunarele pantalonilor, fluierînd, ca omul ce se crede neobservat. Ascunsă, îl văzu crestîndu-şi iniţialele pe trunchiul unui copac, folosindu-se de briceagul lui atîrnat de un mic lanţ, cu un mîner de lemn închis la culoare şi o lamă lucioasă şi bine ascuţită. Din coaja trandafirie a tisei, se scursese un pic de lichid, după ce o crestase. Era încă umedă cînd ea veni după aceea să se uite la semnul făcut.
Tăticu îl surprinsese făcînd o baie de soare, gol-goluţ, cu o carte pe faţă, într-un lan de grîu, şi-i servise o morală straşnică. Tăticu stătea sub tisa cea bătrînă, în grădină, citind Petronius Arbiter şi Elegiile lui Propertius. Purta o pălărie de soare ascuţită, din pai galben, şi avea alături un caiet şi un creion. Şi tăticu făcuse plajă, în livadă. Tot ce apărea din iarba scundă de lîngă gardul viu era vîrful acela conic de culoare galbenă. Stătea acolo pe un preş. II auzea mormăind pe latineşte.^Pălăria lui conică. Cînd îi spusese de neruşinatul de Otto stînd acolo în lanul de grîu, roşise, amintindu-şi de altă întîmplare, de oglinjoara aceea vinovată, pe un scaun ; expunerea umilitoare a primei ei ruşini. Se gîndi : cu toate astea n-aş vrea să fiu nici aici nici în altă parte. Ochii lui neliniştiţi mă devorează. Cum îi întîlnesc ochii, trebuie imediat să-mi mut privirea. Are un cap mic şi turtit şi o figură de vulpe. Te face să te gîndeşti la nişte dinţi ascuţiţi şi la o limbă roşie care atîrnă ; expresia lui nu se schimbă niciodată. îşi trece limba peste buzele uscate, ca o vulpe care se linge pe bot. Trupul cu oase mici, aerul lui de animal, se potrivesc cu acea primă imagine a lui pe care o păstrez ca o fată proastă ; un chip nemişcat privind printre frunze. Fără să calce pe vreo rămurică, alert, gata să se năpustească; ardea în el focul vieţii; dorinţă şi, de asemenea, cruzime. Avea un aer de străin, o figură legendară, cu faţa aceea încadrată de frunziş, cu pielea bine întinsă, cu mîinile ţinîndu-se de ramuri sau

dîndu-le la o parte ; într-un cuvînt: foame de viaţă. îşi taie singur părul ? Aşa s-ar părea. Cămaşa îi e descheiată la trei nasturi şi pot să văd părul acela cîrlionţat, de bărbat. O cămaşă albastră, decolorată, am văzut-o ziua, atîr-nîn-d pe sîrmă. Catarama curelei scînteiază ca focul cînd se mişcă în soare. Poartă pantofi de tenis, murdari, fără ciorapi ; acest Fiu al Naturii îmbrăcat în pantaloni de catifea reiată, cu ochi ca nişte mărgele de sticlă verde şi păr roşu. Cine a mai auzit de un neamţ cu părul ca morcovul ? Expresia lui de permanentă melancolie ; stă aşa de nemişcat, e îmbrăcat întotdeauna în nişte haine îngrozitoare ; de data asta poartă nişte pantaloni cu urme vechi de apă de mare pe la manşete. Pantalonii lui de catifea reiată, ca nişte burlane, fac creţuri la genunchi şi pe la fundul foarte lustruit ; acul cataramei trece printr-o gaură foarte lărgită, în cureaua de piele pe care o poartă în jurul mijlocului subţire. Cămaşa îi este descheiată, într-.o atitudine răzbunătoare ■— un iubit crud ; stă în picioare, la mare distanţă de mine, ochii îi strălucesc, îşi întinde amîn-două braţele spre mine, mă cheamă. Nu mi-ar diplace să-i fiu muiere. Iar el să fie crud cu mine, aşa cum se vorbeşte că ar fi bărbaţii de soiul ăsta ; ar putea să facă ce vrea cu mine. Altfel la ce poate servi trupul meu de femeie, neted şi alb, şi inutil ? La ce altceva ! Aud frunzele mişcîndu-se ; crengile se dau la o parte şi el se năpusteşte asupra mea. Iată-mă, vin, draguLmeu... !
Deasupra pajiştii, fluturii albi, nocturni, zburau peste tot, încolo şi încoace, zburau şi cădeau, mari ca nişte pene. Cotiga şi măgarul se îndepărtaseră încet, nu se mai auzeau.
„Vrei cumva să mă trînteşti aici, să-ţi faci voia cu mine ?" „Cine ştie ? După felul lui de a fi, ar părea posibil. Aş îndrăzni oare ? Aş îndrăzni oare ? Aşa, la întîmplare, în întuneric. Nu sînt frigidă, ba dimpotrivă, să încerce şi o să se convingă. Haide, ia-mă de umeri, răstoarnă-mă aici, pe jos, în marginea

ierbii. Celelalte două dorm ca moarte. Nu trece nimeni, nimeni nu vede, nimănui nu-i pasă. Rogu-vă, domnule, vi s-a întîm-plat vreodată să întîlniţi o doamnă care a ajuns să fie un fel de exponat al unei lumi dispărute ?"
Se întoarse spre el, şi acum stăteau faţă în faţă. Văzu o faţă mică, flămîndă şi ascuţită, uitîndu-se fix la el pe sub breton, îi văzu sînii ridicîndu-se şi coborând sub impermeabilul foarte strâns în talie.
— Da, zise ea, aproape neauzit, în timp ce în ochi îi ardeau parcă firişoare de foc.
— Nu sînt prea bine îmbrăcat..., începu el şi apoi reluă : Nu sînt foarte elegant dar ar putea un biet chiriaş sărac să-ţi ofere ceva de băut... ceai sau poate vreo băutură ?
— Hm, zise ea, uitîndu-se repede în altă parte şi lovind încet gardul cu palma. Vrei să mă compromiţi cu propunerea asta ? Dumneata, burlac, noaptea, singuri.
— O, sînt destul de inofensiv, zise el cu blîndeţe. Ştiu să respect o femeie.
„Dar ştiu că eşti de o îndrăzneală, domnule Luceafăr de Seară !"
Ea se dădu înapoi de la gard şi, privindu-şi picioarele, se gîndi.
îşi spunea : „nu, nu acum l"
în ziua aceea ne-am jucat pînă seara. O zi minunată de vară, la fel de fierbinte şi lungă ca ziua de azi. Seara aceea ce părea nesfîrşită şi sturzii care cîntau în nucul din capătul grădinii. Stăteam lîngă el în rochia mea nouă tiroleză, de mătase, cu dungi galbene. Nu îi ajungea ce primise de mîncare, dar era prea politicos ca să se întindă să-şi ia singur. Avea aerul că e mort de foame. Cînd i-am oferit şi el a acceptat prăjitura cu lămîie, mîna lui a atins-o pe a mea. Mă mai atinsese o dată ; a uitat. Da, acum.

Observase în iarbă o urmă de iepure care__ducea direct spre locul în care se afla animalul. Acolo unde urmele ieşeau din pajişte şi traversau praful de pe şosea fusese aşezată o cursă de sîrmă pe o ramură cu crăcan şi laţul ei ţeapăn se vedea în jurul deschiderii. Se întreba cum de nu îl observase mai înainte.
— Ascultă, rosti ea hotărîtă, casa e mai aproape. Nu ţi-ar conveni mai degrabă să mergem acolo ? Poate că găsesc ceva să-ţi ofer de băut. E mai aproape şi mai puţin compromiţător. Ce zici ?
90
Răspunse că nu avea nimic împotrivă.
— Bun, atunci s-a aranjat. Sînt sigură că Biddy n-o să zică nimic. Poţi să mă iei de braţ dacă vrei.
— Mi-e sete, zise el.
Imogen făcu o mişcare ca pentru a-i oferi braţul. El o privi fără să se mişte, devenit brusc viclean şi străin.
— N-am să te mănînc !
Ii luă braţul, adică îşi vîrî mîna dreaptă pe după cotul ei stîng : şi împreună, în acelaşi pas, se îndreptară spre casă. Ea păşea ritmic pe tocurile înalte. El simţi, prin braţ, fiorul care-i străbătea şira spinării, îi presimţi şoldurile arzătoare, în mişcare. Cînd ajunseră pe aleea cu pietriş din faţa casei, văzu că în camerele de sus era lumină şi auzi sunetele triste ale unei plăci de gramofon, la etaj.
— Asta-i sora mea, Helen, spuse ea.
Muzica încetă de parcă Helen Langrishe ar fi ascultat ce spun. Domnişoara Imogen îşi desprinse, stînjenită, braţul de al lui, urcă patru trepte şi intră în holul conacului Spring-field. El o urmă, conştient că i se oferă ochiului anumite subiecte de încîntare : îngustimea taliei ei, mişcările pe tocurile înalte ale pantofilor albi, escarpin, curba frumoasă a gambelor ei.
Holul mirosea a ceară de mobilă. Păşi pe podeaua din plăci de gresie, albastre şi trandafirii. Umblînd în faţa lui, ea indică o uşă pe partea dreaptă şi-i spuse :
— Intră aici, te rog. Mă întorc imediat.
Imogen se opri şi se întoarse. El îşi înclină capul. Nu era chiar o plecăciune. în spatele ei se afla scara ce ducea spre dormitoare. Se întoarse pe călcîie, începînd să-şi dea drumul la cordon. Faţă în faţă cu uşa deschisă, de-a curmezişul holului, se afla o alta, închisă ; în spatele ei, cîteva trepte du-xeau-spre bucătărie. Imogen coborî din nou o treaptă şi îi strigă :
— Domnule, doreşti să bei ceai ?
— Da, îi răspunse el. Mulţumesc.
— Biddy ! Biddy !
Vocea ei ascuţită venea de undeva de jos. Otto înainta, şi imaginea lui înainta şi ea, pentru a-1 întîlni, reflectată în oglinda înaltă deasupra căreia atîrnau săbiile încrucişate ale unor ofiţeri englezi morţi, ou mînerele înconjurate de fireturi decolorate. O apariţie cu părul zbîrlit şi ochii în flăcări, cu
91
cămaşa şleampătă şi descheiată cu pantalonii verzi atîrnînd ca nişte burlane îi veni în întîmpinare. „Cel mai mare idiot din lume, ce mai încoa-şi-ncolo !"
Se opri în faţa oglinzii şi încercă să-şi vină în fire. El, un braconier, primit pe baza unui statut de egalitate în casa unei Vechi Familii Irlandeze, admis prin prefăcătorie, trebuie

să-şi dea silinţa să se comporte cît putea mai demn. Sus, muzica reîncepu mai tare, mai aproape. Otto Beck examina lucrurile din jur, ca să-şi facă o idee despre ce putea să spere ca trataţie.
O reproducere întunecată, cît o uşă de hambar, atîrna în rama ei aurită şi masivă, suspendată de o şină pentru tablouri, în ea, siluete umane minuscule roiau spre o cetate înconjurată de ziduri, care ardea în partea din fund, în mijlocul tabloului. Unele grupuri de soldaţi luptau pe zidurile cetăţii şi altele prin părţile mai îndepărtate dimprejur, în timp ce ici-colo, indivizi izolaţi erau angajaţi în lupte sîngeroase corp-la-corp, în faţa zidurilor. Focurile care devastau oraşul se reflectau în norii de furtună de culoarea pucioasei, plutind la mică înălţime. Era noapte ; un oraş asediat noaptea. în primul plan, un bărbat aproape dezbrăcat, purtînd o togă care ascundea foarte puţin din persoana sa, urca tocmai dinspre o mlaştină înăbuşită de bălării. Un mare număr de urne şi platouri grele şi lustruite, de aur, erau răspîndite pe iarba din jur. Ce era, vreun jefuitor care îşi ascundea prada, sau un cetăţean onest care îşi ascundea propria avere pînă la venirea unor vremuri mai aşezate ? Nu era posibil să te pronunţi cu siguranţă. Pe piciorul lui bărbătesc, alb şi vînjos, îndoit, muşchii se conturau ca într-un efort disperat ; iar pe suprafaţa întunecată a bălţii stătute, se întindea un strat gros de spumă verde. „Jefuirea Romei", gîndi Otto. îşi mută privirea de la măcel. Pe peretele opus acelui tablou de război se afla o altă reproducere, cu un subiect mai recent, tratat monocrom. Un grup călare, în plin galop, ieşea din cadrul tabloului cu lăncile în cumpănire. Ce reprezenta oare ? Regimentul Cenuşiilor Scoţieni ? Atacul cavaleriei Uşoare la Balaclava ? Otto se aplecă şi citi: „Scoţia Nemuritoare", după originalul semnat de Lady Elizabeth Butler. Melodia de la etaj încetă la jumătate. Ridicase cumva acul ?
Patru picturi mici atîrnau sub şarja de cavalerie. Aveau rame înguste şi negre, siluete umane lucrate pe mătase fină.

Sub oglinda din faţa uşii deschise a holului, se afla un sarcofag de plumb, negru, ghintuit peste tot cu bare şi zăvoare, prevăzut în părţi cu mînere, şi servea de suport unui ghiveci cu muşcate albe. Sub Cenuşiii care şarjau în sunet de trîmbiţe şi fluturări de săbii, se găsea o masă de hol din mahon, şi pe ea un suport de lemn, foarte lustruit, alcătuit din trei arapi înalţi şi negri ca noaptea, îmbrăcaţi uşor, în nişte pantaloni spintecaţi şi purtînd în urechi inele disproporţionat de mari : cei trei întindeau cîte o tavă lăcuită pentru scrisori, invitaţii, chitanţe. Lîngă perete, aproape de uşă, se afla un cufăr popesc de călătorie, pentru aşternut. II deschise. Gol. Acolo unde cele cîteva trepte se terminau, în hol, atîrna un gong de alamă pentru anunţarea mesei şi dedesubtul lui un ciocănaş. Otto deschise uşa din faţa celei pe care i-o indicase. Camera spaţioasă era goală şi fără covoare. Avea să descopere mai tîrziu că numai o cameră în toată casa era mobilată în vreun stil anume : cea spre care arătase ea ; celelalte erau slab mobilate sau nemobilate de loc. Unele erau încuiate şi se aflau în stadii similare de ruină şi decădere. In acel moment auzi zgomotul paşilor ei care se reîntorceau. închise uşa şi traversară încet holul.
Picioarele i se înfundară într-un covor gros, de culoare verde ; se afla într-o cameră înaltă care ziua era probabil scăldată în lumină, dar acum era înconjurată toată cu draperii şi jaluzele închise. Două lămpi de gaz dădeau o lumină slabă, prin globurile lor colorate, unul de culoarea primulei şi altul verde. O măsuţă de cafea, cu placă de marmură, se afla lîngă sofa, şi lîngă unul din pereţi, pe suportul unui pian cu capacul deschis erau etalate cîteva partituri. O auzi întîrziind la oglinda din hol. Şi în momentul în care îşi făcu

intrarea în cameră, el se ridică în picioare de pe sofa. La etaj muzica reîncepu. îşi scosese impermeabilul şi îşi periase părul, pentru el. Purta o rochie frumoasă ; trecu pe acolo, prin faţa lui, unde aerul era -aşa de neclintit, prin -lumina puţină, prin umbra—unui—trecut din care el nu făcea parte. Acum că o putea vedea mai bine observă că avea faţa palidă si pudrată, cu pielea foarte întinsă pe pomeţi. Rochia ei făcu zgomot mîngîietor, riss-riss, atunci cînd trecu, apoi urmă parfumul ei, întregul ei trup unduindu-se. Cîteva zeci de decimetri cubi de domnişoară Imogen Langrishe umblînd, riss-riss.
Veni şi se aşeză lîngă el, pe sofa. Dar nu foarte aproape şi în aşa fel încît să stea cu faţa spre dînsul. îşi încrucişa gam-
93
bele goale, cu şoldul curbat în afară. Stătea întoarsă spre el, cam dintr-o parte, cu un cot rezemîndu-se de braţul sofalei, cu degetele aceleiaşi mîini răispîndite ca un evantai pe tîmplă, sub părul negru, în timp ce ochii ei îl fixau. Era aşezată cu spatele spre lumină. Avea mijlocul îngust, era fardată puternic, în special ochii, ochi remarcabili — strălucitori, fără adîncime, plini de expresie.
„Aşa, tu eşti tipul care se uita atunci la mine pe fereastra căsuţei din spate, şi te-aş pofti să-mi spui ce însemna privirea aceea." Asta ar fi vrut ea să-i spună, dar, de fapt, nu-i spuse nimic ; nici un cuvînt.
11
J-NTR-O zi însorită, fără nici un nor, deosebită de toate celelalte, Imogen se plimba pe uliţa din faţă, unde aerul era plin de mirosul finului întors, dulceag şi uscat. Goi pînă la brîu, oamenii răspîndeau fînul pe păşunea laterală. Nişte copii se jucau în voie cu cîinii şi era o forfotă neîntreruptă pe păşune, oamenii, toţi pe un rînd, aruncînd fînul cu gesturi uşoare, experimentate. Un cîmp cu porţiuni de mirişte, cu mac şi trifoi, cu insecte ce se ridicau într-una. Şi în trupul lui Imogen era o nelinişte.
Trecuse o săptămînă şi încă una, după acea primă întîl-nire pe drum. Se scursese o lună. Trecuse de cîteva ori cu bicicleta pe lîngă căsuţa din spate şi văzuse fum ridicîndu-se din coş, dar nici un semn că Otto Beck ar fi fost înăuntru. O dată crezuse că 1-a văzut în depărtare, în lan, strîngînd fînul, dar nu era sigură.
Puţin după aceea se întîlniră întîmplător în sat. El îşi făcea cumpărăturile în băcănia lui Broe, lingă pod, şi mai erau de faţă şi alţi clienţi. Otto stătea lîngă tejghea, foarte ţeapăn, şi comanda răspicat unei femei grase, cu faţa roşie. Pe tejghea se afla o balanţă mare şi, rezemat de ea, un sac cu făină, deschis şi cu un polonic mare înfipt înăuntru.
Fusese descumpănită de atitudinea lui prea familiară faţă de ea, ca şi cum între ei ar fi avut loc o înţelegere secretă, lucru teribil de neplăcut şi nepotrivit acolo, de faţă cu toţi vînătorii aceia de zvonuri. Era îmbrăcat ca de obicei, în catifea reiată, un costum maro cu haina încinsă cu cordon, de un aspect foarte străin; genunchii şi fundul pantalonilor îi atîrnau. Observă de asemenea că la unul din pantofii pe care îi purta, cusătura se desfăcuse astfel că talpa aproape se desprinsese de căpută. Femeia tînără care îl servea nu i se adresa cu „domnule". Observaţiile acelea insuportabile i le adresa ei, vor-bindu-i peste umăr, descumpănind-o. Nebărbierit, ţinea în mînă o pompă de bicicletă cu tubul de cauciuc răsucit ca un
95
şarpe, înşurubat în orificiul lui. Lovea poruncitor diferitele cutii de conserve de care avea nevoie, cu minerul de bachelită. „Dâ-mi asta, dă-mi aia", zicea el, dar nu spunea nici

măcar o dată „te rog" sau „mulţumesc", în timp ce-i arunca peste umăr observaţiile insuportabile.
Rabdă un timp, scotocindu-şi mintea după un pretext pentru a pleca. Apoi spuse :
— Trebuie să mă duc la poştă. Scuzaţi-mă.
Bicicleta lui rablagită era afară, proptită de vitrina cu grilaj, în prăvălie cîţiva se întorseseră şi se holbau la ea. îşi aduse bicicleta lîngă trotuar şi îşi potrivi pedala dinspre ea în poziţia necesară, după care se urcă. Pedală un timp în susul satului, se întoarse apoi şi ieşi din sat cît putu mai repede. Nu privi înspre prăvălia lui Broe, ar fi fost în stare să se năpustească afară şi să strige după ea. Izbuti totuşi să se îndepărteze fără nici un incident. în loc să meargă drept înainte şi să iasă din sat pe lîngă Abaţie, coti la dreapta pe uliţa în formă de T, trecu pe lîngă porţile deschise ale curţii pastorului, pe lîngă cele de la Oakley Park şi, la capătul uliţei, pe lîngă porţile de fier ale cimitirului protestant. O capră bărboasă era închisă lîngă zid, cu ajutorul unor bucăţi dintr-un pat de fier demontat; un ţarc improvizat. Ochii ei fără culoare o priviră trecînd. Se îndepărtase cu 3 mile şi mai bine de drumul ei. Era supărată şi pe ea şi pe el, dar cel puţin fusese scutită de prezenţa lui stingheritoare pe drumul spre casă.. Era un parvenit, şi cu asta basta. Se hotărî ca pe viitor să i-o taie scurt.
într-o noapte, Otto Beck se îndreptă spre livadă, lăsînd uşa căsuţei deschisă. Merse pe poteca îngustă pînă cînd ajunse la poalele unui pin înalt. Era înalt de peste treizeci de metri şi primii cinci metri erau lipsiţi de orice reazem şi ramură. Lîngă pin creştea un laur ale cărui ramuri de sus îmbrăţişau copacul cel mare. Otto îşi vîrî pantalonii în ciorapi ca pentru o plimbare cu bicicleta şi se caţără în laur ; de aici izbuti sa ajungă în pin. Acum, deasupra capului său ramurile erau dispuse cu regularitatea unor scoabe pe un stîlp de telegraf. Se caţără metodic, ca un marinar urcîndu-se pe catargul cel mare.
Pe măsură ce urca, ramurile deveneau mai subţiri şi creşteau mai aproape una de alta. Trebuia să se rotească în jurul

trunchiului ce se tot subţia, în căutare de reazem pentru mîini şi picioare. Cînd, în cele din urmă, nu mai putu urca şi se uită în jos, văzu întinzîndu-i-se la picioare păşunea nevinovată şi, în faţa casei, umbrele grele pe care le aruncau fagul şi sicomorul. Era o noapte senină, spre sfîrşitul lui iulie. Casa se afla acolo, în propria ei umbră. Cele două dormitoare mari se aflau de o parte şi de alta a balconului, despărţite de holul cel mare, deasupra biroului şi sufrageriei.
O casă în stil georgian, acoperită de viţă sălbatică, cu o uşă de intrare flancată de coloane şi dînd spre aleea cu pietriş ; susţinută parcă, de tufişuri şi de copaci înalţi, fagi şi ulmi, cu alei în faţă şi în spate, conducînd spre pavilioanele ascunse între copaci. Şnururile albe ale storurilor pe jumătate coborîte atîrnau nemişcate la mijlocul geamului, parcă trase de un fir cu plumb ; şi această precizie a amănuntului, după felul de a gîndi al lui Otto, dădiea întregii clădiri un aer paşnic, ca şi cum casa ar fi fost deosebit de satisfăcută de ea însăşi, de situaţia şi de epoca ei. Nu se puteau vedea şnururile în acel moment întrucît luna făcea să sclipească geamurile şi storurile erau lăsate. Dar le văzuse în timpul zilei, împărţind geometric în două ochiurile de geam întunecate, şi gîndise că ele indicau cumva adevăratul caracter al conacului Springfield — ceva plin de mulţumire de sine, stînd deoparte.
Văzu lumina slabă a unei luminări mişcîndu-se în unul dintre dormitoare şi ghici că era Biddy Langan, urcîndu-se spre odihna ei nocturnă. Ea fusese cea care îi servise, pe

domnişoara Imogen Langrishe şi pe el, în biroul plin de paravane şi de perne care te sufocau. Dormitorul cel mare din partea de mijloc a casei nu era niciodată luminat — era dormitorul surorii celei moarte. Dormitorul pereche, din partea cealaltă a balconului, avea mai întotdeauna ferestrele pe jumătate deschise şi înăuntru, în cameră, lampa cu gaz ardea pînă tîrziu ; îşi închipuia că aceea era camera ei (chiar- pe cînd se uita, lumina se stinse). în dormitorul situat în aripa din spate ferestrele erau întotdeauna închise şi storurile coborîte şi acolo lumina ardea încă şi mai tîrziu, o văzuse o dată aprinsă chiar la trei, patru dimineaţa, pe cînd se întorcea după o noapte de braconaj pe cîmpurile dinspre coline. Era camera în care cîntase gramofonul ; acolo trăia netulburată pustnica. Căţărat în cuibul lui de vultur, Otto Beck simţi cum se schimbă vîntnl, cum începe să sufle dintr-o altă direcţie. Vîntul scădea

încet; creştea apoi din nou ; se muta, se muta mereu. Vremea bună era pe terminate, venea ploaia. Simţi răcoarea pe piele ; simţi briza jucîndu-i-se prin păr şi pe piept, prin cămaşa subţire, în vreme ce copacul, scuturîndu-se cît era de înalt, începu să se clatine uşor înainte şi înapoi. Se clătina şi el împreună cu copacul, înainte şi înapoi, în vîntul acela bun, de ţară, legănat de un fel de transă vitejească. Se afla sus, la o înălţime periculoasă, pentru că se mai căţărase pe încă o treaptă a copacului, şi vîrful se îndoia. Cînd munca sa devenea insuportabil de dificilă ; cînd se simţea tulburat, sau cînd propria sa companie îl ducea la disperare, lucru care i se întîmpla din cînd în cînd ; cînd îi venea să scape din Irlanda, atunci îi plăcea să se caţere pe catargele cele înalte pentru a porni să se rotească o dată cu pămîntul, astfel ca viaţa, care fugise, să se poată reîntoarce în lume şi speranţa să renască în sufletul lui, şi să se uite la toate frunzele Killadoonului îndreptate într-o singură direcţie, şi la păşunea care fugea dedesubtul lui.

Din postul lui de observaţie, ferit de orice indiscreţie, Otto Beck studia pămîntul de dedesubt. Pe pajişte, iarba îşi pierdea culoarea şi în casă luminile se stingeau una după alta, la mari intervale de timp, pînă cînd totul se scufundă într-un întuneric profund. Dincolo de casă era cerul plin de stelele verii, printre care naviga. Aproape de faţa lui se afla un mănunchi de conuri de pin. Le apropie şi smulse unul. Toate se desprinseră deodată şi, scăpîndu-i din mînă, căzură ca o ploaie pe tufa de laur de jos. Rămase cu unul în mînă ; îl cercetă, apoi îl aruncă în direcţia casei. Se îndepărtă, rotindu-se ca o minge de rugby, şi dispăru imediat. în acelaşi moment, ochiul său prinse doar pe jumătate ceva ce alerga prin fîneaţă la cîteva sute de metri. O formă albă, ce apărea cu intermitenţe, ieşise din umbra pădurii plantate din faţă, şi alerga, sărind în-tr-un fel aproape omenesc de-a lungul marginii de umbra de lîngă gard ; o percepea neclar ; se cufundă în umbrele dese, îndepărtîndu-se de el, pînă cînd dispăru în aburul uşor. Se uită după apariţie, cu inima bătîndu-i tare ; o pierdu din nou, căutînd-o din ochi acolo unde n-ar fi trebuit. Apoi o văzu, acum ceva mai departe, dincolo de sicomor, un punct alb şi neclar, doar pentru o fracţiune de secundă, după care dispăru. Pieri cît ai clipi din ochi, aşa cum se ivise, cufundîndu-se iar în umbră. Se uita după ea cu ochii lăcrimînd de concentrare

cu ambele braţe încolăcite în jurul trunchiului care se clătina.

Se părea că n-avea să mai apară. Copacul de care se ţinea într-un mod atît de precar, acolo sus, stătea acum liniştit şi nimic nu clintea ; nici o ramură, nici un ac de pin ; toată

iarba aceea unduitoare de jos zăcea acum într-o nemişcare de moarte ; în conacul Springfield luminile erau stinse peste tot.
Apoi se iscă o briză, o simţi întîi pe faţă, şi imediat ceaţa uşoară care ascundea marginile pajiştii, şerpuind printre ramurile sicomorului, atingînd iarba, se învălătuci spre capătul ei cel mai îndepărtat; şi peste tot cuprinsul nimic nu mai mişcă. Otto se uită în jur după care începu să coboare încet din copac.
12
î
J- NTR-O noapte, tirziu, Imogen se trezi în zgomotul unor mişcări neîntrerupte, a unui tropăit ce frămînta pietrişul, călcă-tura dezordonată a unui mare număr de copite. Sunetele slabe ale acestei mişcări neîncetate o pătrunseră. Stătea nemişcată ascultînd, gîndind: încă un pic şi o să mă... Dedesubt, ceva zgîlţîia şi lovea ca un berbec gardul de fier. Orice o fi fost, om sau animal, nu poseda o forţă obişnuită, pentru că la fiecare lovitură barele orizontale clănţăneau pînă la temelia în care erau înfipţi stîlpii verticali, într-un şir ţeapăn. Şi nu avea nici un creier obişnuit, dacă era să judeci după zgomotele care suiau de jos — cînd sălbatice şi pline de forţă, cînd extenuate şi încete, acum iuţi şi nerăbdătoare, pline de speranţă, apoi din nou sălbatice şi puternice, acum încete şi iar neregulate, indiferente, şi apoi iar sălbatice şi viguroase ca mai înainte, de o intensitate crescînd pînă la o adevărată dezlănţuire de opinteli şi bufnituri, fără nici o regulă şi raţiune, foarte neliniştitoare pentru cel care asculta.
O ţinu aşa o vreme, apoi încetă. Gata. După care ceva ţeapăn începu să fie forţat printre stinghiile gardului care trepida şi se clătina la pătrunderea violentă a obiectului. Ascultă, încor-dîndu-şi auzul. Să fi fost un obiect, sau era cumva ceva viu ce căuta să-şi croiască drum prin deschizătura îngustă pentru a trece fie dinspre curtea cu pietriş înspre pajiştea din faţă, fie dinspre pajiştea din faţă spre pietriş ? Ascultă pînă cînd nu mai putu sa rabde, apoi dădu cuverturile-deoparte, coborî şi merse în picioarele goale, pe covor, pînă la fereastră. Smuci de şnurul jaluzelelor ; paletele se deschiseră şi ea privi afară.
Cît ţinea dealul ardeau ruguri. Noaptea era destul de înaintată, de fapt era aproape pe sfîrşite. O lună în ultimul pătrar, portocalie, în formă de seceră, stătea să apună într-un loc neobişnuit pe un cer senin, undeva în dreapta pădurii Kil-ladoon. La lumina ei puţină se dezvăluia un peisaj de ţară, maroniu, o copie în sepia a unei gravuri vechi. Ramurile tu
109
fişuri-lor, arbuştilor şi ale copacilor inaccesibili pluteau într-o ceaţă subţire ; căpiţe erau presărate pe cîmpie, întinzîndu-se în şiruri paralele spre stînga şi spre dreapta. Iepuri ieşiseră din ascunzişuri şi se hrăneau cu iarba udă. Din umbra pe care casa o arunca peste porţiunea cu pietriş ieşeau, rătăcind încet, nişte forme, înaintînd dinspre întuneric spre lumina. Văzu spinări late mişcîndu-se, coarne alburii ; copitele călcau nesigur pe pietriş. O turmă de vite venise de pe drum, intrase pe poarta deschisă şi o apucase pe aleea din dos, în drumul lor spre Zidul de Nord şi spre abatoarele de dincolo de canal. Unele erau destul de vioaie şi se loveau între ele cu căpăţînile prăfuite. Unul din animale îşi tot împingea gîtul înainte şi înapoi pe deasupra stinghiei celei mai de jos a gardului (ăsta era zgomotul pe care îl auzise) ; altele îşi croiau cu zgomot drum printre tufişurile laterale în căutare de iarbă de păscut. în timp ce se uita, una, speriindu-se, se năpusti îndărăt pe alee.
Se mişcau buluc, în toate părţile, neobosite, băligîndu-se peste tot locul, ca şi cum vreun instinct le-ar fi avertizat că orele le sînt numărate. Numai în cîmpul ei de vedere limitat,

Imogen numără optsprezece capete, înainte de a se muta la fereasta din mijloc ; privind printre paletele jaluzelei putu număra pînă la vreo douăzeci. Unele stăteau pe bordura verde, cu capetele vîrîte printre zăbrele şi păşteau iarba care creştea pe acolo şi pe care maşina de tuns nu o putuse ajunge. Mutîndu-se la fereastra care da chiar spre aleea din faţă depărta jaluzelele cu degetele şi privi afară. Ceea ce văzu acolo o ului în cel mai înalt grad.

Pe gardul de lîngă alee, ceva mai încolo, era aşezat un om, cu spatele spre casă, cufundat în gînduri, care privea înspre cîmp, ingnorînd vitele şi paguba pe care acestea o produceau. Cumva pentru că era ultimul prilej de a se mai îngraşă le oferea el această libertate, fără rricro reţinere sau teamă de consecinţe ? Poate că se gîndea tocmai cum să procedeze ca să le ducă în cîmp, la fîn ? Obrăznicia lui rece era de necrezut. „De-am avea măcar un bărbat pe aici, se gîndi ea, te-ar face el să-ţi ei tălpăşiţa de două ori mai iute decît ţi-ar place, domnule !"

Ştia că sînt în casă trei femei lipsite de protecţie, care n-aveau cum să-1 împiedice să-şi facă de cap în deplină linişte ; da, trebuie să fi ştiut asta. Ar fi cumva imprudent din

partea ei să strige la el, să-i ceară socoteala ? Ce-ar face ? Ar înjura-o cumva, şi-ar strînge cireada şi ar pleca ? Sau ar refuza să se mişte, pretinzînd că n-a auzit-o, şi le-ar lăsa să pască mai departe ? Nu. E mai probabil că ar veni sub fereastră şi s-ar purta ca un măgar. Ea ar putea pretinde că are o puşcă şi l-ar amenința prin fereastră. Dacă ar trage în sus jaluzelele cît se poate de zgomotos şi ar striga la el cu o voce cît mai poruncitoare să părăsească domeniul imediat, cu vite cu tot, cum ar fi ? S-ar putea să nu-1 înspăimînte (dacă te gîndeai că era în stare să-şi pască cireada pe pămîntul altora, noaptea, chiar sub nasul lor) dar cu siguranţă că ar izbuti să le sperie de moarte pe celelalte două. Un scandal, noaptea. Şi asta dacă ar avea curajul s-o facă, lucru de care nu era sigură.

Boi cu capete albe păşeau dînd din coadă, prin praful de jos. Văcarul stătea tot acolo, privind înspre cîmpul luminat de lună. Nu avea pălărie, nu purta haină ; n-avea nici cîine, nici bîtă, ceea ce-1 făcea să pară un gen de văcar cam ciudat. Privindu-1 din spate, cum stătea înfipt acolo, nu se putea ho-hotărî ce să facă.

Se mai întîmplase o dată ca vitele să pătrundă dinspre drum, noaptea, şi făcuseră mare pagubă prin grădini, lăsîn-du-şi bălegarul peste tot, şi strivind florile cu copitele ; îşi lăsaseră semnătura pînă şi pe treptele de la intrarea principală, îşi croiseră drum prin tufişurile de pe marginea aleii pînă în grădina din faţă, traversaseră terenul de tenis şi pătrunseseră în livadă şi, în partea opusă, în grădina pavată, unde făcuseră cea mai mare pagubă. A doua zi dimineaţă Tommy Flynn şi Creegan le minaseră din nou pe drum. Se produseseră multe stricăciuni şi prin felul în care fuseseră mînate afară din grădini : călcau pe straturile de flori şi mugeau, grăbin-du-se să -scape de urgia lui Creegan şi Flynn. înghesuite pe aleea de la poartă, animalele începuseră să se caţere unele peste altele, rupînd bolta rustică şi zbierînd, în timp ce oamenii se puseseră să le croiască cu joardele. Izbutiseră să scape la un moment dat şi o luaseră razna peste terenul de tenis, lăsînd iar în urma lor o dîră lată de stricăciuni. Tata fusese furios şi nici nu era de mirare. Creegan nu avea nici o vină, zicea el, întrucît locuia în altă parte, dar Flynn era răspunzător într-o oarecare măsură, deoarece locuia deasupra cămării cu hamuri şi ar fi trebuit să le audă. Adevăraţii vi

novaţi fuseseră însă chiriaşii din căsuţele de la poartă, dar nici unul din aceştia nu voise să-şi recunoască vina. Dar fapt era că amîndoi chiriaşii lăsaseră porţile deschise în timpul nopţii sau (întrucît jurau că nu le lăsaseră) permiseseră să fie deschise, pe furiş, şi o cireada de treizeci sau patruzeci de vite în drum spre abator fusese mînată înăuntru — lucru nemaiauzit — iar ei trebuiau să suporte costul stricăciunilor provocate. Tata încercase să exprime toate acestea într-un mod energic, bătînd chiar din picior, dar nu putuse exprima decît un protest slab şi ineficace care pe chiriaşi îi făcu să se simtă jenaţi şi pe ea de două ori mai jenată. Pînă la urmă, suportase paguba singur.
Imogen stătea la fereastră doar în cămaşa de noapte. Ce ciudat se vedeau lucrurile în lumina aceea maronie. Poticnin-du-se şi răscolind praful cu copitele, boii se mişcau fără astîmpăr dedesubt. Stătu acolo multă vreme, uitîndu-se la om. Nu se mişca. Capul lui era plecat, cu faţa în umbră
în cele din urmă, începu să se dea jos de pe gard. Imogen îl privea în vreme ce îşi puse piciorul pe una din stinghiile de jos şi se aplecă pentru a-şi lega şiretul. Purta pantofi de tenis. Era în mişcările lui ceva care îi aducea aminte de cineva cunoscut. închise paletele jaluzelei şi se mută la fereastra din mijloc, deschizînd jaluzeaua de acolo cu cîţiva centimetri. Indiferent în ce parte ar fi hotărît să-şi mîne vitele, omul trebuia să treacă pe lîngă casă şi atunci ar fi avut o şansă de a-1 vedea mai bine. Poate avea să bage de seamă dunga întunecată pe care o făcea jaluzeaua puţin ridicată de la cealaltă fereastră, ce dădea spre aleea din faţă şi poate ca astfel urma să ghicească faptul că cineva îl observa.
Stătea pe scîndurile goale, lîngă fereastră şi respira iute, ascultînd agitaţia şi mişcarea neîntreruptă de pe pietrişul de jos, aşteptînd ca omul să-şi facă apariţia ; ochii ei nu părăseau nici o clipă dechiderea îngustă. Nu putea prinde nici un alt sunet afară de acela produs de vitele care se poticneau prin preajmă şi mugeau din cînd în cînd, şi începuse să creadă că omul mînase întîi afară vitele răzleţite, iar acum avea să se reîntoarcă după celelalte şi astfel urma să-1 poată vedea o secundă trecînd. întinse mîna şi, apucînd şnurul, îl trase cu putere în jos ; jaluzeaua se rdică clănţănind. Unele din vitele de jos se speriară dar Imogen nici nu băgă de seamă, întrucît toată atenţia îi era concentrată asupra siluetei bărbatului care se

afla în faţa ei, prezenţă la care nu se aşteptase cu nici un chip ; stînd acolo jos, imens, chiar în faţa ferestrei, şi privind în sus, la jaluzeaua ridicată brusc. Părea că se uită ţintă la ea. (Dar putea oare să o vadă de acolo de unde stătea ? Bineînţeles că putea distinge numai pe cineva îmbrăcat în alb, cu un contur imprecis, stînd în cameră, mai în spate).
Inima începu să-i bată în piept cu putere. Nu se mişcă şi nici nu încercă să se ascundă. El continua să se uite ţintă. Era Otto Beck ; scăpat de munca lui savantă, îşi acorda plăcerea unei plimbări tîrzii sau mai bine zis a unei plimbări timpurii, deoarece în curînd luna avea să apună. Sub fixitatea privirii lui, simţi că începe să tremure. Se uita drept la ea, cu faţa ridicată, rămas în atitudinea surprinsă în care îl găsise ridicarea bruscă a jaluzelei.
în cele din urmă, ridică din umeri, flutură mîinile într-un gest de renunţare şi se îndepărtă. Purta pantofi de tenis, o cămaşă albă deschisă la gît şi lederhosen 1 care luceau la fiecare întindere provocată de şoldurile lui în mişcare. Trecu în linişte prin faţa casei, înaintînd de-a lungul bordurii de iarbă, urmînd convexitatea acesteia, paralel cu gardul, fără să o mai privească. Merse mai departe, obligînd o junincă să se dea la o parte, drept spre căsuţa din spate, pînă nu îl mai văzu. Imogen, uluită, îl privea în timp ce se îndepărta. Ce purtare mai era şi asta ? Ce putea gîndi despre el decît că era un ticălos ? Avea, la urma

urmei, anumite obligaţii. Casa îi fusese dată în folosinţă fără nici o chirie, ca între oameni. Cît locuise acolo nu i se ceruse să plătească chirie nici măcar pentru o zi, tata se arătase faţă de el cît se poate de amabil, necerîndu-i absolut nimic niciodată ; avea puţine răspunderi dar, la urma urmelor, avea în grijă poarta sau o avusese şi făcuse treaba asta cu destulă eficienţă pe vremea tatii ; şi acum lăsa pur şi simplu totul să se ducă de rîpă. Bunătatea imensă cu care fusese tratat, şi iată cum înţelegea el să le răsplătească. Nu, nimic de zis, era un ticălos desăvîrşit numitul Otto Beck
1 Pantaloni de piele (germ.).
13
De ce oare am... r
Pentru că îmi plăcea felul lui de a fi; pentru că îl voiam fericit; pentru că voiam să îi dau ceva ; pentru că avea ochii tatii...
RlM-RAM...
Zgomotul şchiop al pompei. Era neplăcut. începuse. Cursa şchioapă a pompei se datora obezii de fier a roţii care se lovea, rotindu-se, de corpul rablagit, în căutarea unui reazem mai ferm.
RAM, rim...
Dura ceva pînă să se ridice apa. Apoi fiecare cursă activă făcea să se mai ridice încă puţină apă din puţul adînc din curte. Omul de pe uliţa din dos, care venea de trei ori pe săptămînă ca să umple rezervorul, stătea chiar acolo, cu mî-necile suflecate, sub fereastra ei, în picioare pe schela şubredă de lemn, şi învîrtea la roata pompei, conform înţelegerii, atî-tea rotaţii pe minut, muncindu-se din greu.
Rim-ram... rimmaramma... rimmarramm
Grim-gram... grimma-gramma.
Rim-ram.
Imogen auzea apa clipocind în rezervorul aşezat pe acoperiş, chiar deasupra capului ei, şi îi era teamă să se mişte sau să facă ceva, pentru căTar fi auzit-o ; aşa că stătea unde se afla, aşezată. O rază a soarelui de seară se strecurase şi lumina un colţ al zidului din faţă, presărat cu mica ; tot restul se afla în umbră. Omul muncea mai departe. Era o munca obositoare. Auzi rîndunelele de seară pe acoperiş. Era vremea slujbei de seară. în cîmpul de dincolo de verdele palid cineva cu o voce ascuţită striga un cîine.
îi ceruse, o invitase să meargă la un teatru cu el, în Dublin. Era nu ştiu ce spectacol la Gate. Avea două bilete.
105
Giam, gim...
Gimma-giamma, gim, giam.
Timpul se scurgea. Zgomotul cursei active, irascibile, continua. Unsoarea se strecura afară din lagărul roţii după cum se ridica şi cădea pistonul. Atîtea rotaţii pe minut.^
Rotaţia făcea ca obada să lovească puternic batiul tremurător, din ce în ce mai ţeapăn pe măsură ce se umplea rezervorul. Rotaţiile se succedau tot mai iute, omul simţea că se apropie sfîr-şitul calvarului şi trăgea acum tare, cu mişcări puternice. Simţea, de parcă ar fi străbătut-o, lovitura şi zgomotul înfundat al pistonului.
— Rim-ram, rimmaramma, ram, rim....
Timp, timp. Acceptase să meargă, cu bucurie. Plină de negre presimţiri, acceptase să meargă. Pentru că îi plăcea felul tui de a fi, pentru că voia să-1 cunoască mai bine, pentru că voia să fie fericit, pentru că, în fine, avea ochii tatii.

RAM !
O ultimă rotaţie a minerului şi gata. O pulbere fină de picături de apă căzu pe lîngă fereastră şi iată-1 coborînd ţeapăn, traversînd curtea, trăgîndu-şi haina pe mîneci. Aştepta pînă cînd fu sigură că nu o mai putea auzi, apoi se sculă, aftînd, şi îşi rearanjă hainele pe ea.
14
-L A Agnew luminile erau stinse şi uşile zăvorite. Cîrciumile se închiseseră, probabil, pe timpul nopţii. Printr-un oblon care nu fusese bine închis, după o perdea de macrame cu un model în spic de grîu, Imogen zări o femeie bătrînă şezînd la o masă, privindu-şi fix mîinile.
Otto îi apăsa braţul pe şoldul lui, într-un fel intim, şi mormăia ceva de unul singur. Nu prea aveau ce să-şi spună. Numele străzilor nu-i spuneau nimic ; căuta o uşă anumită. Un ciclist îi depăşi, mergînd imprudent, fără lumini. Mergeau pe sub geamlîcuri, pe lîngă birourile unor agenţi de schimb, ale unor notari, o firmă importatoare de whisky, pînă cînd ajunseră la o altă stradelă perpendiculară pe cea pe care mergeau. Era o fundătură. El se opri, neştiind ce să facă, şi se uită din nou la plăcuţa indicatoare. Strada Cope.
— Strada Cope ? zise Otto. Nu. Mă tem că am mers prea departe. Precis că nu-i aici.
Se întoarseră din nou în direcţia rîului. Imediat Otto scoase o cheie din buzunar şi urcă o treaptă din dreptul unei intrări, după care dispăru în întunericul dintre cei doi stîlpi ; acolo, nevăzut de ea, încercă să introducă cheia lui yale într-o broască. Auzi zgîriatul furiş pe care îl producea cheia căutînd intrarea în broască, dar uşa nu se deschise. în cele din urmă, trebui să se recunoască învins. _— E altă uşă.
— Altă uşă ?
— Da. Sau altă cheie... sau şi una şi alta.
Nici următoarea nu era cea bună. Trei uşi mai încolo, mai mult printr-un noroc, dădu în fine peste uşa pe care o căuta.
Uşa grea se deschise înăuntru fără zgomot şi el dispăru în întunericul din hol. Apoi se aprinse lumina şi iată-1, stînd în deschizătura luminată a uşii, făcîndu-i semn să intre. Trecu pe lîngă el, gîndindu-se : „sînt oare în toate minţile intrînd aici ?" Urmară apoi scările. La fiecare nivel, coridoare ca nişte
107
vizuini care duceau undeva, cu birouri prăfuite de-o parte şi de alta. Văzu uşi din sticlă givrată purtînd cîte un carton cu un nume şi cu indicarea orelor de masă. Fogra. Sean Brett, Perceptor de Impozite. Prin luminatorul de deasupra capetelor, venea o lumină slabă dinspre stele, dinspre cerul de noapte. Apoi Otto mai aprinse o lumină şi ea putu să urce mai departe. îi luă braţul şi o conduse înăuntru. Vorbind aproape de faţa ei, şopti:
— Fii atentă pe unde umbli.
„Ar fi cam tîrziu acum", îşi spuse Imogen, ferindu-şi ochii de ai lui şi încercă să imprime atitudinii ei un calm pe care nu îl simţea.
Se aflau într-un atelier, alb ca un os, cu tavanul scund şi prevăzut cu două ferestre în lucarne, ghivece cu plante, un pat pliant.
— Fă-te comodă, zise Otto.
încercă să se reculeagă, uitîndu-se la plante, aplecîndu-se deasupra lor în timp ce îşi scotea mănuşile. Aveau un oarecare parfum slab.
— Ce sînt ? întrebă, cu spatele întors spre el. Nu sînt autohtone, nu ?

Otto stătea în mijlocul camerei, surîzînd, uitîndu-se la ea. Nu, nu erau autohtone, erau plante tropicale, scoase pe.furiş şi în mici cantităţi de la Grădina Botanică din Glasnevin, şi se bănuia că nu vor supravieţui. Chiriaşul care lipsea le întrebuinţase ca decor pentru unul din tablouri.
Se uită la cei patru pereţi lipsiţi de orice podoabă. Nu era nici o pictură. Otto arătă spre unul din colţuri. Acolo, în umbră, stătea un şevalet masiv, pe rotiţe de fier, susţinînd pe braţele sale de lemn o falcă de fier acoperită din belşug cu straturi de vopsele uscate. Traversele de sus ajungeau pînă la cîţiva centimetri de tavan. Ascunse în spatele acestei ghilo-tine, erau înghemuite o serie de pînze neînrămate, puse teanc cu faţa spre lambriurile din spatele şevaletului.
Imogen se aşeză pe sofa. El se căzni şi scoase un vraf de picturi, trase un scaun de trestie sub lampă şi propti una din ele de spătar. Ea se uită fără nici un comentariu. Aşeză încă una, uitîndu-se de la pictură la ea şi iar la pictură — un nud. După ce expuse şase pînze, toate nudurile reprezentînd aceeaşi brunetă, cu tenul închis ca o ţigancă şi care lăsa să se

vadă porţiuni surprinzătoare ale persoanei sale, în atitudini voluptuoase de abandon şi destindere, o întrebă dacă îi plac.
— Hmmmm...
Mîinile modelului negricios erau înnodate la ceafă, cu degetele înlănţuite ; pieptul bogat se ridica, despicat de o vale, şi smocurile umbroase de la subţiori erau etalate, ca şi emblema, încă mai umbroasă, a ruşinii.
— ...crapă pielea pe ea.
Otto zîmbi pe sub mustaţă dar nu zise nimic. Strînse picturile şi le puse la locul lor. O întrebă din spatele şevaletului dacă ar vrea să bea ceva.
— Da, mulţumesc. Ar fi foarte plăcut.
Se îndepărtă ştergîndu-şi mîinile de praf. Se scuză şi ieşi din cameră. Cînd fu plecat, ea se sculă în picioare şi îşi rearanjă hainele. îşi puse poşeta alături, pe canapea; dacă avea de gînd să stea lîngă ea, va fi silit să o mute. Privea fără ţintă prin cameră ; îşi aprinse o ţigară. întreaga cameră era impregnată de un miros curios, greu de definit. Lumina era discret difuzată de o lampă cu un abajur de pînză de formă cilindrică şi pictat în roşu, care atîrna strîmb.
îl auzea scotocind prin bucătărie. Apăru imediat cu o tavă. O puse pe podea şi începu să prepare băuturile. Ea întrebă dacă artistul era un profesionist sau nu.
— Da, da, zise Otto. Da, s-ar putea spune că este. Părinţii lui, morari undeva în fundul ţării, îi permiseseră
ca timp de doi ani să încerce să-şi croiască drum după capul lui. Dacă izbutea să facă ceva în timpul ăsta, toate bune şi corecte, putea să continue să se întreţină singur. Dacă dădea greş, trebuia să se întoarcă acasă şi să se angreneze în afacerile familiei. în momentul acela tocmai călătorea prin Italia, cu o bursă de studii ; camera era la dispoziţia lor pînă cînd el avea să se reîntoarcă.—
— Şi cînd se va întoarce ? dori ea să ştie.
— Poftim ?. întrebă Otto, întinzîndu-i un gin-tonic zdravăn, cu o felie de lămîie înăuntru. Ei, cam pe la sfîrşitul verii.
„Da ştiu că eşti de o îndrăzneală, Otto Beck, gîndi ea, dacă îţi închipui că o să zac cuibărită aici cu tine toată vara."

Stătea întoarsă într-o parte, cu genunchii bine strînşi unul lîngă altul şi se uita la el pe deasupra paharului, întrebîn-

du-se dacă fusta ei avea o lungime cuviincioasă ; încerca să pară calmă. Otto se uita în ochii ei cu o privire de stăpîn şi îşi ridică paharul spre al ei.
— Prosit! în sănătatea dumitale !
— A dumitale, zise ea stins, ferindu-se de ochii lui, şi îuă o înghiţitură de gin.
Stătea, jucîndu-se cu paharul, fuma şi încerca să descifreze ce fel de ameninţare lucea în ochii lui de un albastru rece. El începu să vorbească despre astronomie. Chiar noaptea trecută privise cu binoclul, de pe pajiştea din faţă, planeta Marte. Spre sfîrşitul lunii avea să se piardă în crepusculul serii. Venus răsărea acum de undeva, dinspre nord-est ca luceafăr de dimineaţă. Astronomia, zicea el, ţintuind-o cu ochii lui de şopîrlă, era o ştiinţă fascinantă. Avea acasă la el, în căsuţa de la poartă, un almanah de astronomie şi un atlas ceresc al lui Gali şi Inglis pe care ar fi de-a dreptul fericit să i le împrumute oricînd va dori.
Vorbea, vorbea, nu era chip să-1 opreşti. Jupiter şi Europa. Ghirlanda de nori albi din jurul lui Venus, traiectoriile stelelor circumpolare care nu apun niciodată, absenţa penumbrei pe lună, prezenţa pe cer a unor „stele fantomă", atît de neprevăzute în apariţiile şi dispariţiile lor, foarte nimerite ca obiecte de studiu pentru începătorii dotaţi cu aparatură modestă, steaua strălucitoare Betelgeuse, Marea Galaxie sau sistem stelar, căreia îi aparţinea însuşi soarele, eclipse şi echi-nocţii. Sistemul solar cu cei treizeci şi unu de sateliţi cunoscuţi, vaporii de metan şi amoniac (sau gazul de baltă) care îl ascund pe Jupiter privirilor noastre. Jupiter, în opoziţie cu soarele la data cutare şi cutare, răsărind la apusul soarelui şi apunînd la răsăritul lui, jos, deasupra orizontului. îl privi cu trăsăturile încremenite, în timp ce el se aplecă şi mai turnă gin, fără să se zgîrcească, după care scoase şi aruncă cojile de lămîie.
Şi tot aşa. Timpul astronomic şi timpul pe ceas, clasele de mărime ale stelelor. Liniile lui Fraunhofer. Reacţiile termonucleare. Legile mişcării planetare ale lui Kepler. Noua Selenografie a lui Pickering. Toate astea spuse pentru ea, ea care înţelegea atît de puţin.

Cînd termină tot ce avea de spus, noaptea era înaintat! şi sticla de gin pe trei sferturi goală. Ar fi putut să continue să vorbească aşa întreaga noapte, dar tocmai atunci, brusc, soarta se îndură, se auzi soneria.
— Pentru a le menţiona numai pe astea, zise Otto, dînd pe gît băutura din pahar pînă la ultima picătură.
Aşteptară să mai sune încă o dată. Şi, într-adevăr, după un scurt interval de timp se sună din nou, de data aceasta mai insistent. In liniştea care urmă, Otto oftă o dată, din greu, şi se ridică, scoţînd cheia yale din buzunar. Ieşi înfăşurînd-o în batistă. Traversă coridorul, intră într-unui din dormitoarele ce dădeau spre stradă, după care deschise, împingînd, una din ferestre şi ea îl putu auzi strigînd la cineva de jos :
— Nu vă e ruşine să sculaţi oamenii la ora unu noaptea ?
Probabil că după aceea aruncase cheia jos, pentru că imediat fereastra fu închisă cu zgomot şi Otto reveni, închizînd ambele uşi după el.
— Cine e ?
— Cin' să fie ! Shannon şi otreapă aia a lui.
Nu veni să se aşeze, ci rămase în picioare, cufundat parcă în gînduri. Apoi spuse : '

— Acum dacă o să mă scuzi puţin... Imogen se înclină.
— Trebuie să-i dau naturii dreptul ei, zise Otto.
Se întoarse pe călcîie şi ieşi din nou. „Acum sînt pierdută", se gîndi ea. O uşă se trînti. Scurtă perioadă de linişte.
îi auzi ureînd, făcînd mare gălăgie pe scări. Voci ridicate, hohote de rîs, un bărbat şi o femeie ureînd pe scări, bine dispuşi, gălăgia care creştea pe măsură ce se apropiau. Se auzi zgomotul apei trase, în timp ce se deschidea uşa de la intrare şi Otto îi strigă. Le auzi vocile răspunzîndu-i de jos. Urcau acum cu toţii. Vocea ascuţită a unei femei care rîdea de ceva ce îi spunea Otto. Imogen aştepta să se deschidă uşa şi să înceapă prezentările dar trecură tropăind prin dreptul atelierului, îndreptîndu-se spre bucătărie.
Apoi uşa se deschise şi iată-1 apărînd pe Otto ; fără a rostt vreun cuvînt, traversă camera cu un pas sigur şi dispăru din nou în spatele şevaletului. îl auzea trebăluind pe acolo. Ce mai căuta oare de data asta ? Scoase o veioză şi o aşeza pe podea, lîngă canapea, băgă ştecherul în priza din perete şi
llt
o aprinse lîngă ea. Se îndreptă apoi spre uşă şi stinse lampa din plafon. Un culcuş pentru dragoste, fără îndoială.
— Mai intim, spuse el, venind spre ea. (în secunda următoare braţul lui îi înconjura talia). Trebui să-i facă pe plac, să-şi desfacă părul, să-şi scoată agrafele şi să se lase sărutată. Ea îşi ţinea ochii deschişi şi nu îi răspundea cu prea multă ardoare. Figura lui Otto, văzută de aproape, îi repugna puţin. Prea lungă. Pe întuneric. Cedează.
— Ce este ? zise el, cu o voce gravă şi cu sentiment. Nu ai încredere în Otto al tău ?
Felul lui paşnic de a fi o păcălise tot timpul. Era stăruitor de şiret. „Acum mi-e frică, gîndi ea, asta-i prost." Avea sentimentul că respiraţia ei nu mirosea bine. Bineînţeles, ea nu era o curtezană libertină din acelea care lîncezeau pe mătăsuri şi catifele. Nu era Europa. îl simţea apăsînd-o, fierbinte. Mai bine să încerce decît să regrete. Nu era pregătită pentru aşa ceva. Pe unde a intrat acul trece şi aţa.
— Te doresc, zicea Otto. Te-am dorit mereu.
11 ţinea de mînă, cu hainele complet în dezordine, cu părul în ochi şi respira neregulat. Se lăsă pe spate şi el o sărută pe gît şi apoi, fierbinte, pe obraji şi pe ochi.
— Dă-mi voie.
— Nu trebuie, zise ea. Nu !
întreprinse un atac serios asupra ei. Era prea mult. Smul-gîndu-se cu putere din braţele lui, se lovi cu capul de lemnul dur. El o lăsă imediat, dîndu-i posibilitatea să se desprindă, îl ţinea la distanţă, cu mîna întinsă, cu palma pe pieptul lui şi-i simţea inima bătînd tare. îi spuse :
— Ascultă. Te rog. Am mers cam departe.
— Nu, rosti el.
Voia prea mult, voia s-o dezbrace complet.
— Icb m'ocbte losgehen, wie aus der Pistole geschossen1.
— Nu, zise ea, fără să înţeleagă. Nu, nu, şi îi dădu mîna la o parte.
Otto spuse cu amărăciune :
— Nu vrei să-mi dai altceva decît gura ?
— Aşteaptă, zise ea..., nu trage aşa de mine.
1 Aş dori să mă descarc, ca pistolul din care s-a tras (germ.).

Stînd cu capul plecat, mişcîndu-şi degetul pe palma lui deschisă, începu să se roage, pretextă că starea ei nu-i permite — găsise asta sub impulsul momentului — că are o neplăcere femeiască. Otto, impermeabil la aluzii, îşi închise mîna peste a ei, insistînd, nevrînd să priceapă.
■— Ah, numai atît ? Nu face nimic.
— Cum adică numai atît ? zise ea, uluită (n-avea habar de nimic). Ce n-ajunge ? Nu te pot servi şi cu asta basta. E starea aceea. Cameliile roşii.
— Lasă-mă, zise Otto, flămînd, întinzînd mîna. Ea îi dădu peste mînă.
— Nu. Nu eşti cuminte de loc. Am terminat cu tine.
în spatele peretelui, cei doi îndrăgostiţi trînteau cratiţe ■şi făceau mare scandal. Un dop fu scos cu multă dexteritate şi cei doi chiuiră cu entuziasm.
— Mda, eşti plină de surprize, zise el, să-ţi spun drept. Plină de surprize. Nu te înţeleg. Dar îmi dau seama ca vorbeşti serios.
— Şi încă foarte serios.
Ţinînd-o de mînă într-un mod fratern, schimbîndu-şi tactica, viclean pînă la urmă, Otto propuse ca ea să tragă măcar un somn bun, pe pat, în timp ce el, cu toate că regreta, se va întinde pe canapea. Ce părere avea, merge ? Imogen rămase cu capul plecat, căutînd să-şi dea seama de cursa pe care o conţinea propunerea lui.
— Dar n-o să stai acolo, rosti ea. Nu-i aşa ?
Pe întuneric, el ar fi cerşit să o ţină de mînă şi i-ar fi •strîns-o în modul lui destrăbălat, s-ar fi insinuat încetul cu încetul, pînă s-ar fi strecurat în patul ei.
-— Atunci pe podea, spuse Otto, dezgolindu-şi dinţii stricaţi.
— Nu.
— O, Doamne ! făcu-eL
— Pe de altă parte, spuse ea luîndu-i mîna, nici afară nu poţi dormi, nu ?
II privi în timp ce turna încă un pahar. „Ah, rău mai eşti, ce m-ai mai încolţi dacă ţi-aş da o ocazie cît de mică. Nu-mi dau seama de nimic."
— Dar probabil că ai prieteni aici în oraş, insistă ea, de data aceasta rugătoare.
Otto dădu pe gît băutura.

— Fii înţelegător, urmă Imogen. Aici nu poţi dormi şi nici eu nu te pot da afară — adică, Bineînţeles, dacă nu ai undeva unde să te duci.
Cu o figură morocănoasă, îi spuse că are un cunoscut, intern la un spital, care probabil face serviciu de noapte şi că ar putea să doarmă în camera acestuia.
— Hai s-o lăsăm baltă, zise el, privind ţintă paharul gol. Să-i facă o cafea ? o întrebă.
— Aha, bună idee ! îl încuraja ea.
Ar putea să-i ajute s-o facă. Otto se ridică şi o trase şi pe ea sus, în picioare. Imogen spuse, uitîndu-se la patul îngust :
— Oricum, nu văd cum am fi dormit.
— Ne-am fi descurcat, răspunse Otto cu convingere.
„Da, gîndi ea, ne-am fi descurcat, cu preţul fecioriei mele." îl urmă pe coridor. Uşa bucătăriei era întredeschisă. Dinăuntru se auzea vocea ascuţită a femeii, seducătoare cu intenţie, plină de appoggiatura1 care spunea :
— Şi atunci sora îi cere : ia încearcă asta ! Şi ce crezi, era urdă înverzită. Doamne, n-aş putea să mă ating de aşa ceva !
Otto şovăi o clipă ; apoi împinse uşa

1 Apogiaturâ, ornament muzical.
15
— JL ĂU că-i adevărat, Barry, zicea femeia, modulînd ultimul cuvînt cu o intonaţie lacomă.
Vocea ei avea o vibraţie adîncă şi pătimaşă, cuvintele ieşeau parcă din stomac. Era aşezată cu spatele spre ei, la o masă acoperită de rămăşiţele unei cine tîrzii. Beau bere şi whisky. Cealaltă persoană prezentă ■— bărbatul, de vreo patruzeci de ani, corpolent şi cu ceva viclean în înfăţişare, cu ochii foarte apropiaţi unul de altul — se rezema de masă, scobin-du-se cu ajutorul unui chibrit în dinţii înnegriţi. Cînd îi văzu intrînd, deschise ochii mari şi îi făcu semn femeii că au musafiri. Ea se întoarse pentru a-i privi. De înălţime mijlocie, nu era nici tînără şi nici prea drăguţă, dar foarte vioaie
— un spiriduş, cu faţa înfierbîntată, cu o gură mică, meschină şi umedă. Pe unul din ochi purta un plasture de piele.
— Aaa, pe cine avem noi în vizită ? zise ea, ţuguindu-şi buzele şi privind-o pe Imogen cu singurul ei ochi bun.
Otto îi prezentă : Barry Shannon şi Maureen Layde.
— Dînsa (înclinîndu-şi capul în direcţia ei) este Langrische, o prietenă de-a mea.
Domnul Shannon îi trase un scaun şi Imogen mulţumi şi se aşeză în faţa domnişoarei Layde. Domnul Shannon i se adresă lui Otto şi îşi arătă dinţii într-o serie de zîmbete fără rost. Maureen Layde îi întrerupse. Avea o purtare plină de temperament, cu gesturi foarte energice, pentru care îşi folosea foarte mult mîinile, şi emitea un rîs ascuţit ca un guiţat, chiar la glumele cele mai slabe. Pielea îi era ca de porţelan, părul roşcat îi era tăiat scurt şi ochiul ei căprui cu pupila mare şi întunecată o fixa pe Imogen de parcă aceasta nu ar fi fost acolo. Tocmai ieşise din spitalul de contagioşi din Clons-keagh. O doborîse scarlatina. Vorbind, se adresa în special lui Otto şi domnului Shannon, dîndu-şi toată silinţa în faţa bărbaţilor. Otto stătea cu spatele rezemat de dulapul de vase şi bea, tăcut, în cea mai mare parte a timpului.
115
8*
O dată, pe cînd avea temperatura de 39°, Maureen Layde auzise într-o rezervă alăturată, o voce slăbuţă de femeie spu-nînd : „Martha, Martha, nu mi-i bini di loooc". Şi după o altă pauză, o altă voce de femeie şi mai jalnică, întrebase „da' ci ai Puşică duulci ?" şi Puşica Dulce, cu o voce mai scăzută, ca şi cînd ar fi fost pe moarte, (imitată cu mare naturaleţe de către povestitoare) răspunsese sfîrşită : „nu poci să-mi -âmţesc deştili di la pişere". Istorisirea fusese bine spusă şi rîseră cu toţii, toţi în afară de Imogen care avu un zîmbet politicos.
— Tocmai venim de la Părintele, zise Otto.
— Aha, zise Maureen Layde. Unde ? La Gate ?
— Da, spuse Otto, la Gate.
Maureen Layde începu să bîrfească pe cineva din distribuţie.
— Am întîlnit-o chiar înainte de a intra în spital. Cred că era în timpul repetiţiilor pentru piesa pe care aţi văzut-o. Vorbea de nişte sole meunihre pe care îl mîncase cu o seară înainte la Red Bank. A doua zi era distrusă de crampe de stomac şi Dumnezeu ştie mai ce, şi toate descrise cu mare amănunţime. Ce ziceţi, nu prea sînt nişte chestii să le povesteşti şi altora, ce peşte ai mîncat şi cît de balonată ai fost, nu ?-

Imogen privea fix crăpăturile şi fibrele scîndurii de pe masa de bucătărie, mutîndu-şi paharul de colo colo. Erau răutăcioşi, şi unul şi altul. Şi tot aşa mereu. Otto nu spunea, nimic şi făcea găuri serioase în rezerva lor de băutură. Imogen îşi sorbea ginul şi nu se simţea la largul ei. Numele pomenite nu-i spuneau nimic. Maureen Layde era aşezată astfel ca profilul ei să fie spre Otto cu partea care o avantaja. îşi ţinea* pe genunchi o poşetă neagră şi lucioasă din care tot scotea ţigări ; le fuma aprinzîndu-le una de la alta şi nu ofereai nimănui din cei de faţă. Ea ducea greul conversaţiei.
— A, ăla, zicea ea cu destulă acreală, ăla e Byron. Faţa. aia a lui, acră şi distinsă, imediat ţi-arată că el e deosebit, îi face unei femei douăzeci şi două de complimente şi după aia se aşteaptă ca ea să meargă glonţ să se culce cu el.
îşi mai aprinse o ţigară, lăsînd fumul să-i iasă pe nas,, încet, pînă pe masă. Rîseră cu toţii. Femeia îşi ridică bărbia
116
şi zîmbi către tavan. Se uitau cu toţii la ea. Atunci Otto >rosti :
— Cel care şi-a consumat căsătoria pe sofa, înainte de cină.
Ea spuse :
— A, da' nu e căsătorit, parcă.
— Vorbeam de Byron, zise Otto.
Şi vocile îşi continuara bîzîitul monoton.
Otto critica decoraţia improvizată a camerei. Un sistem de funii, legate de nişte cîrlige prinse în tavan, erau fixate de un postament de lemn asemenea corzilor unei harfe ; în spatele acestora se găsea un reşou cu gaze a cărui tăviţă de sub arzător era acoperită de grăsime întărită ; cîteva rafturi aglomerate, în dezordine, o chiuvetă de piatră plină de farfurii nespălate. Pereţii erau prăfuiţi şi pătaţi; o singură fereastră, înghesuită, permitea să se vadă acoperişurile Dublinului.
— Ia zi, Otto, spuse Maureen Layde, dacă nu-ţi place bucătăria mea, te pomeneşti că ţi-ar plăcea mai degrabă dormitorul meu !
Shannon o întrebă pe Imogen dacă îl cunoştea pe lordul Longford, o întrebare clară, urmată de o tăcere la fel de clară.
— Nu, de fapt nu-1 cunosc, zise Imogen. Erau primele cuvinte pe care le rostea.
— De ce ? întrebă Maureen Layde.
Imogen spuse că nu avusese niciodată ocazia să-1 întîl-nească. Domnul Beck i-1 arătase la Gate, stătea în picioare între scaune, într-una din părţile laterale ; era foarte gras, cu scrum de ţigară pe haină şi fusese surprinsă de înfăţişarea lui, chiar crezuse că era vreun vînzător de programe şi anume unul foarte neglijent îmbrăcat.
— Ai observat, da ? zise Maureen Layde. Fără a se adresa în mod special cuiva, spuse :
— începeam să cred că nu ştie să vorbească.
Dăduseră gata o ladă de sticle de bere Guinness şi se apucau tocmai de a doua. Nici ginul nu mai avea mult.
Maureen Layde povesti că fusese o dată la una din petrecerile oferite de către lordul Longford, în grădinile sale, pentru oamenii de teatru şi că lordul împărţise prăjituri cu cremă
117
şi sherry la toată lumea şi cîntase imnul naţional polonez, pe la patru după-masă. Ea una nu voia să audă rostindu-se nimic de rău despre el.

— Nu vi se pare curios, spuse Otto, cît de mult datorează teatrul nostru naţional nobilimii de ţară ? Mai întîi Lady Gregory şi Edward Martyn şi acum lordul Longford.
Shannon, aplecat peste paharul lui, dădu din cap cu un aer înţelept şi îşi ţuguie buzele, trăgîndu-şi în jos colţurile gurii ca şi cînd ar fi gustat tocmai ceva amar. Fumul albastru al ţigărilor atîrna în aer. Maureen Layde trăncănea într-una ; gura-i roşie ca focul închizîndu-se şi deschizîndu-se fără încetare. Imogen îşi mută privirea. „Ce-o fi zicînd el de mine, tot mai amorţită pe măsură ce trece noaptea ?"... Imogen, cu bluza ei de culoarea aramei coclite şi cu felul ei de mironosiţă fanată, o haină incoloră de blîndeţe neostentativă. N-avea nimic să le spună, nimic.
Apoi se surprinse zîmbind de una singură, cu iruntea plecată, zîmbind pentru că alcoolul i se urcase la cap, aşa cum bănuia că o să se întîmple, şi pentru că Otto era aşa de serios şi cu capul limpede şi aşa de bine informat despre toate. Shanon îşi curăţa unghiile.
Maureen Layde îşi scutură buclele dintr-o parte în cealaltă şi fixă asupra lui Imogen privirea unicului ei ochi.
— Cînd roiesc, zise Otto, ies din stup drept în sus şi se suie pe orice întîlnesc şi în acel moment înţeapă orice le stă în drum...
El, Otto Beck, naturalist, citise odată o lucrare foarte interesantă, intitulată Bybel der Natuure, scrisă de acea autoritate în apicultură, flamandul Clutius, lucrare remarcabilă prin linogravurile şi floricelele numeroase de stil pe care le conţinea. Citise de asemenea eseulîui Ludwig Buchner Gîndirea la animale ; şi ştiau ei cumva că un german era acela care descoperise partenogeneza la albine ? Dzierzon, un cleric. Shannon repetă numele Dzierzon ca şi cînd ar fi putut să-i spună ceva. Tatăl lui Otto, Reinhardt Beck, ţinuse o stupină acolo, în Bavaria, pe vremea cînd Otto era copil, oferindu-i astfel ocazia să studieze în mod direct albinele, la ei acasă, la Starnberg.
— Starnberg ? zise Shannon. Cumva Starnbergersee ?

— Da, rosti Otto, acela e lacul.
— E din Ţara Pustie, zise Shannon. Ştii, T. S. Eliot.
— Aşa-i, admise Otto.
— „Acolo-n munţi, acolo te simţi bine", cită Shannon. JVIaureen Layde îi aruncă o privire tăioasă. El se uită în
altă parte şi fu rîndul lui Imogen să-i întîlnească zîmbetui gol.
Vocile continuară să zumzăie.
Otto vorbea despre caractere ereditare, selecţie naturală şi altele de acelaşi gen ; le ceru să se gîndească la inutilitatea unor cuceriri de amator, la cantitatea imensă de ipocrizie şi minciuni necesare în aceste ocazii cînd de fapt un bărbat, „la timpul potrivit şi necunoscut sieşi" (la timpul potrivit pentru femeie, adică) este întotdeauna şi oricînd „abordabil" după cum se exprima Otto, „pentru a satisface necesităţile unei femei". Aşa că toate ocolişurile pentru a ajunge acolo, la ceea ce amîndoi doresc, astea toate erau nişte prostii.
— Vai, dragă Otto, da' eşti groaznic ! strigă Maureen Layde, încîntată. Eşti teribil cum ne faci să părem cu toatele nişte căţele în călduri.
în timp ce spunea asta revărsa asupra lui Imogen întreaga răutate a ochiului ei holbat.
— Soţi cu coarne împodobindu-le frunţile, zise Otto.
Lui Shannon i se umflase o vînă mare pe frunte şi ochii îi ieşeau din orbite. Strîngea între genunchi o sticlă de Guinness, se străduia bărbăteşte să tragă un dop foarte înţepenit.

— Să luăm cazul lui Mahomed al II-lea, urmă Otto. Shannon izbuti să scoată dopul şi vîrî gîtul sticlei în
paharul lui Imogen înainte ca ea să poată refuza.
— Aur pentru organism, spuse Otto. Supă de păpădie. -—Idealismul german...
— Comedie de moeurs...1
— Arăt foarte drăguţă dimineaţa, spuse Maureen Layde, aşa de dulce, ar trebui să mă vezi.
— Aa, pot foarte bine să-mi închipui, zise Otto închizînd un ochi.
* Comedie de moravuri (fr.).
119
Vocile estompate ajungeau la urechile ei de undeva de departe. Camera refuza să stea liniştită. Nu se mai înţelegea, nimic. îşi simţea faţa ţeapănă din cauza alcoolului, din cauza zîmbitului. Mişcările îi deveniseră încete şi prudente, ca şi cînd ar fi dus nişte greutăţi însemnate. Feţele lor deveniseră de asemenea neclare şi căpătaseră nişte contururi suplimentare ceţoase ; închise ochii.
— Mă gîndesc că singurul motiv pentru care se vorbeşte despre Sacre Coeur, se auzi vocea lui Shannon încleind cuvintele, este... este ăla că se află 'colo sus în capul lui Montmartre, asta-i.
— întotdeauna trebuie să vorbeşti asemenea rahaturi ? întrebă Maureen Layde.
— Dacă am avea acuma o sticlă de Kummel, răsună vocea lui Otto de undeva din ceaţa acum în rotire, am fi fericiţi.
Numai faptul că se pomenise din nou de alcool o făcu să i se strîngă gîtul. Puţin mai tîrziu, prinse cuvîntul Simla. Discutau acum despre insulele cu mirodenii şi despre maimuţele hoaţe care coborau seara pe răcoare şi furau fructele de pe tarabe. La Simla. Maureen Layde întrebă cu o voce jignită :
-— De ce nu zice şi ea ceva ?
— Ssst, făcu vocea lui Shannon, las-o în pace, e obosită., Maureen Layde spuse agresivă :
— N-a deschis încă gura decît ca să ne informeze că nu îl cunoaşte pe lordul Longford. Mă doare-n fund dacă-1 cunoaşte sau nu. Stă acolo morocănoasă.
— Hai, hai, nu e nimeni morocănos, spuse Shannon, încer-cînd s-o împace.
— fia uite, aia e morocănoasă.
Imogen deschise ochii. Se uitau cu toţii lâ ea.^Shanne» tuşi, încurcat.
Piciorul unui scaun hîrşîi pe podea. Imogen, simţindu-se sfîrşită, închise ochii. O voce ameninţătoare îi vorbea aproape de urechi :
— Despre tine vorbesc. Scoală-te! Spune ceva ! Hai, fii aşa de amabilă !
Şi mai spuse multe altele. Era foarte înjositor. Apoi totul încetă, se îndepărtă, chiar şi vocea aceea care o hărţuia.
120
Camera prinse să se rotească. Se apropia ceva, un fel de transparenţă lăptoasă. Din ce în ce mai aproape. Ochii i se umplură de lacrimi reţinute. Spre eterna ei ruşine acum o copleşiră, încercă să se ridice, să emită o replică zdrobitoare, dar nu se putea gîndi la nimic, capul îi era plin de vată. în loc să răspundă îşi puse capul pe masă, între mîini, fără să mai audă paharul care se spărgea pe podea. Şi, surdă la tot ce o înconjura, plînse copios, spectaculos de beată.
16

CîND Imogen deschise ochii se afla întinsă pe patul din atelier, complet îmbrăcată. Amîndouă ferestrele erau deschise şi draperiile roşii se mişcau uşor în briza uşoară. Imediat auzi paşi care se apropiau de uşă. Aceasta se deschise pentru a-1 lăsa să intre pe Otto care ducea o tavă. Se apropie de ea, plin de solicitudine, călcînd pe covorul uzat.
— Iată-ţi cafeaua. Cam tîrziu pentru aşa ceva. Cum te simţi ?
Puse tava pe scaunul de trestie.
— Dacă stau nemişcată...
— Da, ar fi cel mai bine. Bea puţin din asta.
Te puteai opări cu ea. în capul ei, undeva departe, începu să sune un clopoţel, slab de tot. „Ce înjosire, se gîndea, cu trăsăturile îngheţate, ce înjosire să mă muştruluiască aia, şi dispreţul ei la adresa mea; beată şi agresivă; într-adevăr groaznic !"
— Au plecat ?
— Da, cu puţin în urmă. S-au dus la culcare.
„Am şi eu sentimente, ca ei toţi, gîndi ea. Cine i-a dat dreptul să-mi vorbească în acel fel ? Rea, plină de ură, şi o asemenea obrăznicie blestemată !"
— Nu m-am înnebunit după fiinţa aceea, zise ea, referin-du-se la Maureen Layde.
— Te cred, zise Otto.
5eoase-din buzunarul din dreapta al hainei o cutie de chibrituri şi o pipă, se uită la ele lung ca şi cînd nu i-ar fi aparţinut şi, fără să rostească un cuvînt, le băgă de data asta în buzunarul din stînga al pantalonilor. Se aşeză pe marginea patului.
— Nici ea nu te-a prea plăcut, poate că ţi-ai dat seama. Totuşi nu e chiar aşa de rea cum pare.
— Ah, da, rosti Imogen cu o voce ascuţită şi insinuantă, îmi pare bine s-o aflu.

— A dus-o greu, a trăit pe linia de plutire a pîinii zilnice. O săptămînă puţin mai sus, puţin mai jos următoarea. Şi pentru completare, Shannon îi face o viaţă de cîine, ţinîndu-se cu toate alea mai tinere. Ce-or fi văzînd la el, nu pot să-mi dau seama.
— Aş fi zis că este exact pe dos, spuse Imogen gîndindu-se la viaţa de cîine, dacă ar fi să mă iau după ce am văzut în seara asta.
—- Da' de unde. Cînd e beată i se întîmplă să-1 mai ia în răspăr şi asta survine destul de des. Şi apoi, el încerca, bineînţeles, să apară în lumina cea mai favorabilă în faţa ta. Ea a colindat Irlanda cu o trupă de teatru ; oricum, o chestie foarte sărăcăcioasă. Zambila din Killarney, Jane Eyre, Peg a inimii mele şi chestii d-astea, treabă pentru care i se plăteau probabil vreo două lire pe săptămînă. A slujit ca îngrijitoare de cîini şi pentru mai puţin. Zice că îi plac clinii, că îi înţelege. Eu unul n-am ochi să-i văd.
— Şi acum ce face ?
— Acum se ţine cu Shannon şi e nefericită, aş spune. Imogen tăcu.
— Eu n-aş prea pune la inimă izbucnirea aceea a ei. N-a vrut să spună toate cîte le-a spus. Ar fi vrut numai să vorbeşti şi tu ceva. Să nu vorbeşti nimic, asta pare (se uită fix la ea, -negăsind un cuvînt potrivit) prea critic. Crede că eşti o aristocrată, sau cel puţin tinzi să pari ; oricum, că eşti cam cu nasul pe sus. Da' ea nu te cunoaşte şi era şi beată, aşa că uită toată chestia.
— Uşor de zis, mai greu de făcut.
— E în regulă, spuse Otto, ridicîndu-se. Nu-ţi poartă pică. Am vorbit cu ea. Şi nu-şi aduce prea mult aminte din tot ce_a fost, iar mîine n=o să—mai ţină minte nimic... -şi— aşa-ar trebuie să faci şi tu. Acum cred că e timpul să plec.

Se aplecă deasupra ei şi o sărută, absent, pe frunte. Ea rămase cu ochii deschişi şi spuse :
— Am un gust îngrozitor în gură...
Apoi Otto plecă. Ascultă zgomotul paşilor lui coborînd pe scări. După aceea se auzi uşa holului trîntindu-se, jos, departe. Acum era cu adevărat singură. Totul era tăcut. îşi termină cafeaua şi se sculă în picioare, se dezbrăcă pînă la furou şi se repezi în baie. Se dezbrăcă de tot şi îşi aşeză geanta pe

marginea căzii care nu era prea curată, cineva aruncase înăuntru zaţ de cafea.
Se spălă şi luă de pe bară un prosop care părea să fi fost folosit şi drept cîrpă de vase. După uşă atîrna un halat de baie bărbătesc, ferfeniţit. Se înfăşură în el. Avea un miros învechit, pătrunzător şi acru, de bărbat. Căută pasta de dinţi, temîndu-se să nu dea cumva peste obiectele acelea ruşinoase care se folosesc pentru a evita consecinţele contactelor amoroase ilicite, dar nu găsi nimic, nici măcar pastă de dinţi (nici unul de acolo nu se spăla pe dinţi şi nici nu lua măsuri preventive) şi atunci îşi dădu cu cremă Pond pe faţă, pe gît şi pe mîini.
După ce îşi termină toaleta, ieşi din baie. Traversă spre atelier, deschise uşa şi îşi aruncă lenjeria înăuntru, apoi se reîntoarse şi intră în bucătărie. încăperea duhnea stătut — parfum, fum de ţigări şi băutură. Sub masă era un pahar spart. Deschise fereastra cît se putea, de vreo două palme, poate, se spălă pe mîini în chiuveta supraîncărcată stinse lumina şi ieşi din cameră luînd cu ea şi deşteptătorul cel ieftin, Timecal. îl puse pe grămăjoara de lenjerie şi se strecură spre closetul de pe palierul de jos.
Cînd se reîntoarse, umbla ca în vis din cauza oboselii. Intră din nou în atelier, îşi strînse toată lenjeria şi o aranja pe tăblia de bambus de la capul patului după care întoarse ceasul. Patru şi patru minute. Indicatorul pentru ora de sculare lipsea, n-avea nici o importanţă, oricum avea să se scoale destul de devreme.
închise fereastra de lîngă ea şi stinse lumina. Pe cerul întunecat, stelele luceau puternic. îşi puse ceasul sub pat. Cu o izbucnire de apă, bazinul începu să bolborosească pe palierul de jos. Dezbrăcînd halatul de pe ea se băgă în pat,
_trăgîndu-şi plapuma pe lîngă umeri. Cearşafuri nu erau. Se
întoarse pe partea dreaptă, cu faţa la fereastră şi se pregăti să adoarmă. Ultimul lucru pe care îl auzi fu o uşă care se închidea încet, undeva. O durea tot trupul. Scîndurile duşumelei scîrţîiau. Erau oare purici ? în spatele peretelui despărţitor începu o anumită agitaţie : şoapte, zdrăngănind unor arcuri de pat. „Femeia aia" îşi spuse, începînd să fie purtată departe de ea însăşi şi de Anglesea Street, „să mă insulte în felul ăsta, e de neiertat". Fusese poate geloasă pentru că Otto era un bărbat mai frumos decît Shannon al ei, cu ochii lui

de nevăstuică. Asta să fi fost ? Era Otto mai bun ca iubit ? „O înfumurată, o rîioasă" — aşa îi spusese, printre altele. „Şi eu nu sînt o rîioasă", îşi spuse ea.
Umbrele frunzelor stăteau neclintite pe tavan. Curînd totul va dispare. Curînd avea să adoarmă. „Dacă ai fi aici ar trebui să mă înveţi totul. Poate că aş fi bună la treaba asta. Bună şi pentru tine."
I-ar fi bună, lui, care n-avea nevoie de o legătură platonică. „Ce-o fi văzînd la mine, se întrebă, dincolo de minciunile pe care i le-am spus despre starea mea ? Ce sînt eu pentru el ? O femeie cu talia înaltă, o fustă cu prea multe cute, un fel neîndemînatic de a mă

purta cu bărbaţii. Oi fi eu asta ? Nu sînt eu. Foarte bine, atunci, dacă vreau să-l păstrez trebuie să-mi schimb felul de a fi. Sînt slabă, proastă, nu-mi cunosc propriile sentimente."
Auzea zgomote în spatele peretelui, fîşîitul lenjeriei de femeie scoasă în grabă, scîrţîitul arcurilor somierei. Imediat după aceea patul scîrţîi încă o dată, cu putere, ăsta era bărbatul.
Umbrele frunzelor începură să oscileze pe tavan ; se mişcau, pe furiş, străbătînd întinderea cenuşie spre care stătea întoarsă cu faţa ; altele şi altele se iveau pe tavan, întinzîn-du-şi ramurile subţirele. După peretele despărţitor, femeia gemu. Se auzi apoi vocea mai joasă a bărbatului, murmurînd ceva ; apoi totul se cufundă în linişte. Deodată alte şi alte frunze se îngrămădiră, şopăcăind pe tavan, masate, îndesîn-du-se unele într-altele ; şoaptele lor scăzute umplură camera. Apoi toate se dizolvară, dispărură. Simţea cum este dusă tot mai departe, şi mai departe ; curînd dormea.
Dimineaţa devreme i se păru că aude paşi. Paşii se îndepărtară spre rîu. Cineva greu, o femeie. Dar nu era altceva decît deşteptătorul de sub pat ; pe cerul cenuşiu, stelele reci, de dimineaţă, dispăruseră.
Cînd îşi deschise din nou ochii soarele strălucea pe perete, în primul moment îşi aduse aminte ca de ceva confuz de cele întîmplate ; dar treptat îşi reaminti totul. Fusese insultată, nu fusese în stare să se apere cum trebuie ; îşi pierduse orice demnitate, se îmbătase într-un mod barbar ; pentru moment ajungea numai atît. Otto păruse să nu considere potrivit să intervină. într-adevăr, o purtare de gentleman.

O prezentase acelor oameni, văzuse că nu se plăcuseră şi atunci o lăsase în plata Domnului. Asta-i tot ce făcuse el.
Se simţea înfierbîntată şi năduşită. întinse mîna şi găsi ceasul. Ticăitul de inimă bătrînă şi obosită a instrumentului de măsurat timp mai tăia încă orele în fîşii. Era timpul să plece ; trebuia să se îmbrace imediat şi să plece înainte de a veni el. Se ridică în picioare şi se înfăşură în plapumă. Podeaua se cufundă sub picioarele ei. Cu capul greu şi cu picioare nesigure o traversă, în timp ce scîndurile se mişcau sub ea. O dureau ochii ; se simţea prăpădită.
în dimineaţa blîndă de afară se auzeau copite poticnind pe un drum pavat cu piatră de rîu. Zgomote de hamuri scuturate, vocile unor bărbaţi. Merse la fereastra cea mai apropiată şi o deschise, împingînd obloanele. Se uită în jos, ţinînd plapuma înfăşurată în jurul ei. Văzu o curte mică, prost pavată, în spatele unor depozite ; un rîndaş încălţat în bocanci cu ţinte ducea de căpăstru o iapă pătată, docilă, printr-o poartă dublă, deschisă. Soarele strălucea pe coama zidului, unde lăstari de frasin şi de valeriană se iveau dintre ierburi şi buruieni. Omul duse iapa la soare şi o întoarse. Un slujbaş palid, îmbrăcat într-o salopetă brună, ieşi din umbră pe uşa grajdului. Rezemîndu-se de uşorul uşii, scoase un pachet de ţigări, privind cînd la cer cînd la rîndaşul care acum tocmai ţesăla coama bogată a iepii. Imogen se uită îndelung la cele trei siluete. Rîndaşul n-avea guler, muşchii gîtului i se umflau în timp ce lucra. Slujbaşul cel lenevos vorbi :
— Grozavă dimineaţă, zise el, şi o să fie o zi grozavă dacă o să ţină tot aşa.
— Da, da, aprobă rîndaşul. Grozavă zi, aşa-i (un alto bărbătesc)... Ptrrr, frumoaso ! strigă punînd cu pricepere o mînă plinuţă pe o crupă amplă şi pătată... O zi mare pentru o blondă mare.

omogen îşînfetrase^caput: Clopotul -unei brrserici—începu—să bată. Ora nouă bătea deasupra cetăţii Dublinului, cufundată într-o pînză uşoară de ceaţă ; aerul era subţire, începutul unei zile blînde de vară; peste acoperişuri plutea un văl albăstrui.
Avea sentimentul, stînd acolo, la fereastra deschisă, în timp ce căldura zilei care creştea îi mîngîia faţa şi braţele goale, avea presimţirea că din acel moment viaţa ei avea să se schimbe complet. Se îmbrăcă în grabă, nemaiobosindu-se
126
să se^spele, aranja patul apoi se duse la poliţa căminului şi îşi Juă poşeta. îşi rezemă de cărţi oglinjoara şi îşi studie faţa. Arăta ca o sperietoare. încercă să îşi mai împrospăteze obrajii cu roşu şi cu pudră, îşi rujă buzele şi îşi pieptănă părul care mai mirosea încă a fum stătut de ţigară. îşi puse trusa în geantă şi^după ce se uită în jur să vadă dacă nu a uitat ceva, părăsi camera, luînd-o pe scări în jos. Nu îl întîlni urcînd. în spatele uşilor, lucrul începuse ; auzi bătaia grea a unei maşini de scris. Continuă să coboare, aşteptîndu-se dintr-o clipă în alta să dea nas în nas cu el. Dar nu îl întîlni. Trecu de placarda care îi comunica ceea ce ştia, şi anume că Sean Brett, Perceptor de Impozite, ţinea un birou la etaiul doi ; mai coborî două trepte şi ajunse în stradă.
17
TOLLIS peccata...1
înclinîndu-se spre altar, preotul îşi Iovi de trei ori pieptul cu gesturi lente şi largi şi rosti, Agnus Dei qui tollis peccata... Se aplecă, depuse încă o sărutare şi, întorcîndu-se, binecuvîntă adunarea. Purta odăjdii roz de catifea, largi, şi crucea brodată cu fir de aur reflectă lumina în clipa cînd se întoarse din nou spre altar unde, de o parte şi de alta a tabernacolului, ardea cu o flacără neşovăitoare cîte o luminare de ceară. Preotul puse la loc urna sfinţită în spatele tabernacolului şi răsuci cheia în broască. Pe sub tivul robei lungi pe care o purta se iveau ultimii cincisprezece centimetri ai unei perechi de pantaloni negri, continuaţi de o pereche de ghete negre, bine lustruite. Păşea încoace şi încolo pe podium, rugîndu-se in secreto, întorcînd din cînd în cînd, cu o mişcare rapidă, cîte o foaie a Missalului2 ; murmura în latină, binecuvînta adunarea, se întorcea iar spre Missal pentru a mai întoarce cîte o foaie bogat ornamentată, mutînd semnele de carte din mătase. îngenuncheaţi pe treapta de sus, doi băieţi de altar îi ţineau odăjdiile. Se rugă din nou in secreto, apoi făcu o genuflexiune, ridică Ostia sfinţită astfel încît să o poată vedea cu toţii şi unul dintre băieţii de altar făcu să sune strident clopoţelul. Apoi preotul ridică cupa cu vin sfinţit, făcu din nou o genuflexiune, şi toată adunarea se rugă cu capetele plecate. Iarăşi o genuflexiune şi clopoţelul sună din nou, un singur clinchet şi xotul luă sfîrsit. Cineva rosti „Canonul Missei"_r ciudat canon. Preotul murmură, în latină, Per omnia saecula saeculorum s... şi asta suna ciudat. Avea o intonaţie ciudată ; în gura lui,, suna ca o revărsare de consoane şi vocale. Sae-
1 Ierţi păcatele (lat.).
» Culegere conţinînd îndrumările şi textele necesare pentru •ficierea slujbelor pe un an întreg — în biserica romano-catolică. s In vecii vecilor (lat).
128
cula saeculorum... ce însemna oare, lume fără sfîrşit ? Făcu o scurtă pauză înainte de a împărţi împărtăşania, lîngă grilajul altarului. Imogen stătea în genunchi, undeva în fundul bisericii, printre femei sărace cu broboade şi printre muncitori, care nici nu încercau să urmărească slujba ci zăceau acolo, cufundaţi în propriile rugăciuni, mişcînd din buze, numărînd mătă-niile.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem. Tu, care speli păcatele lumii, dă-ne nouă pace. Preotul sărută altarul şi, ridicîndu-şi ochii, se întinse, se înălţă, îşi împreună mîinile sfinţite şi se plecă adînc spre crucifix. Aşezate pe treptele de jos ale podiumului şi rapid consultate atunci cînd se ivea nevoia, se aflau două cartoane pe care era tipărită slujba. Missalul era plasat pe un pupitru acoperit cu mătase de aceeaşi culoare cu a odăjdiilor pe care le purta.
— Dominus vobiscum.
— Et cum spiritu tuo (sopranul serviabil al băiatului de altar).
Preotul închise cartea şi coborî treptele. Cînd ajunse jos, începu In principio erat verbum, ultima rugăciune şi se uită la băiatul de altar, trăgîndu-şi umerii înapoi, cu degetele vîrîte în răscroiala robei; se ruga cu o voce joasă şi confidenţială, parcă numai pentru urechile discipolului său, apoi tare şi pătrunzătoare, astfel încît toţi să o poată auzi.
La „Et Verbum caro factum est" adunarea îngenunche cu zgomot şi bărbaţii tuşiră cu toţii deodată. Şi apoi totul se termină, şi iată-l pe preot ieşind, în timp ce îşi aranja bereta, ducînd învelite sfintele odoare, cu băiatul de altar mergînd în faţă ; amîndoi ieşiră printr-o uşă laterală în sacristie. Imogen mai rămase, în timp ce biserica se golea.
După ce oamenii plecară, fu linişte. Cîţiva credincioşi rămaseră să se mai roage în faţa Patimilor. Apăru imediat un paracliser, îmbrăcat într-un veşmînt boţit şi stinse luminările cu un stingător cu minerul lung. Fumul albastru se încolăci în sus, păli, dispăru. Luă Missalul, după ce făcu o plecăciune adîncă în faţa altarului. O uşă fu trasă şi zăvorită cu extrem de puţin zgomot şi tăcerea netulburată se închise în jurul ei. Acum nu mai avea încotro, trebuia să plece ; se sculă, făcu o genuflexie şi ieşi din biserică. Afară, la intrare,

se aflau scrisori care cereau ajutor sau exprimau mulţumiri pentru mila arătată de către sfîntă Ana, o sfîntă palidă, de care fetele de serviciu se puteau apropia cu încredere.
Plouase cît timp fusese la slujbă, o ploaie iute de vară. O parte din cer era acoperit, restul senin. Atunci începu pentru ea ziua, o zi de rătăciri fără rost de colo-colo, în transă.
Lîngă nişte ziduri înalte şi inaccesibile, o ceată de băieţi se luptau pentru a pune stăpînire pe o minge mică de cauciuc, în curtea unei Şcoli Naţionale, în apropiere de biserica Sfinţii Mihail şi Ioan. în curtea aceea, strigătele şi chiotele formau ecouri, şi din acestea se alcătuiră nişte sunete mai înalte şi mai dulci, un unic ţipăt, ca de pasăre, înalt şi susţinut, de o minunată claritate, ceva nu pe d-a-ntregul uman, sălbatic, liber care semăna cu ce ? Cu ţipătul ploierului ? Al fluieraru-lui ? în vreme ce trecea, băieţii tocmai se luptau, într-o grămadă omogenă, în mijlocul curţii.
Văzu domul nemişcat, albastru-verzui, de la Four-Courts, reflectat în rîu şi un cer albastru, acoperit în parte de un nor ce se ducea în direcţia Ringsendului şi a mării; o curte întunecată, cu iarbă verde, tunsă de curînd. Pe cheiul Inns, lîngă tribunal, auzi un trompetist ambulant cîntînd „Sărmană micuţă Angelina". Lîngă podul Părintele Matei, un pescăruş înota în susul apei, purtat de un reflux. îl urmări, pînă cînd acesta dispăru pe sub arcada laterală a podului. în momentul în care păşi pe pod, o cuprinse un sentiment nebun de siguranţă ; totul o să iasă bine pînă la urmă, fără îndoială.
Deasupra oraşului se răspîndea o ceaţă uşoară de început de dimineaţă, din care apăreau, fantomatice, turlele palid-verzui ale celor treisprezece biserici.
Un poliţist din garda civică, de serviciu în post, dirija traficul dinspre străzile Winetavern şi Fishamble spre cheiul Merehant. Pe Cheiul de Lemn, Essex, Merchant,-apoi pe străzile

Smithfield şi Bolton, pe stradelele înguste care dau în strada Capei, pe lîngă vechile fortificaţii, merse în jos şi intră în cartierele vechiului Dublin, unde nu mai fusese niciodată. Un stol de grauri se îmbulzea în cornişele primăriei de pe Cork Hill, cornişe ascunse undeva deasupra coloanelor înnegrite, formînd parcă o colivie ascunsă, plină de păsări, a căror larmă răzbătea pe deasupra zgomotului circulaţiei dinspre strada Dame. Putu citi pe o placă comemorativă că
130
Sean Connoiiy1 decedase aici în 1916. Locuinţe mizerabile, ascunse în umbra marilor biserici. O pescăreasă cu faţa arsă de soare şi braţe puternice împingea la o roabă de nuiele în susul dealului, ceva mai încolo de azilul La Verna. Văzu prin-tr-o uşă deschisă o grămadă de cărbuni, care atingeau trei sferturi dintr-un perete, un cîntar şi un fişier de oţel de mărime neobişnuită, o reclamă pentru brichetele Oxo, o uşă din dos aproape mascată. Intrase în zona săracă, acolo unde vînzătorii de haine vechi îşi făceau afacerile ; tarabe deschise, chiar în stradă. Solduri, articole de îmbrăcăminte pentru femei erau întinse pe obloane, care serveau astfel şi drept galantare ; mai era şi o grămadă de reviste de modă mult răsfoite. Un şir mohorît de haine şi impermeabile bărbăteşti de culoarea noroiului atîrnau strîmb pe o stinghie deasupra numelui James Liddle, mişcîndu-se în briza care venea dinspre rîu, pe lîngă azilul franciscan. Trecu mai departe. Nu avea de gînd să se întoarcă în Strada Anglesea ; fusese umilită o dată, era de ajuns; mai mult decît de ajuns. Nu mai voia niciodată pe nici unul din ei. Otto putea să gîndească ce-i plăcea ; propria lui comportare fusese departe de a fi ireproşabilă ; ea una n-avea să se întoarcă. Poliţistul din Garda Civică stătea şi dirija circulaţia prin-tr-o serie de mişcări energice, pe cînd ea se apropia încet pe trotuar, venind, dinspre rîu. întorcîndu-şi spatele spre vehiculele ce convergeau din trei direcţii, semnaliza din nou ridi-cîndu-şi brusc antebraţele şi mantaua i se întredeschise : gestul era într-adevăr imperial. Apoi se uită direct spre ea şi îi indică piintr-o mişcare foarte înceată a mîinii, că trebuie să traverseze. Nu se putu mişca. El îi prinse privirea şi îi făcu din nou semn că trebuie să traverseze. în timp ce trecea prin faţa lui, pămîntul fu zguduit ca deun tunet; îşi simţea capul de parcă ar fi stat~să se despice ; zări o faţă prelungă şi palidă, şi ochii lui o fixau încă ; foarte intimidată, îşi feri privirea. Poliţistul deschise gura să-i strige ceva, arătînd cu mîna un punct situat undeva în faţa ei. Refuză să se uite spre el şi îşi ţinu capul în sus, ferindu-şi ochii. în timp ce traversa strada Fishamble, acolo unde aceasta
1 Connoiiy James (Sean) (1870—1916), lider socialist irlandez.
131
9*
dădea în piaţă, şi păşea pe trotuarul din partea opusă, auzi un bubuit profund sub pămînt. „Să nu priveşti spre el că o să creadă că..."
Asta îi amintea de ceva ; dar ce anume ? O să-şi aducă aminte imediat. Pericolul de cădere, zgomotul a ceva izbit, un zvon înăbuşit subteran, adaugă la asta nişte nercgularităţi ale locului pe care calci (...ceva ce scormoneşte, se afundă, plescăie cu greutate, ca şi cînd şi-ar trage sufletul) ; şi iarăşi, mereu, înăbuşit, neregulat, zgomotul unor lovituri pe sub pămînt (în acest moment fu obligată să coboare de pe trotuar pentru a ocoli din nou nişte grămezi de moloz). Piciorul ei atinse strada. O strîngere bruscă de inimă pentru că, gata, asta era ! Totul îi revenise deodată în memorie, uăpădind-o. Punîndu-şi un picior înaintea celuilalt, ocolind grămezile de dărîmături, cu ochii în jos, îi

ieşise deodată în faţă un <?anţ deschis, un semn roşu, DRUM ÎN REPARAŢIE, c imagine fugară a unor conducte ciopîrţite şi, dedesubt, capetele şi umerii lucrătorilor. (Apa curgea peste stăvilar. Venea la început încet, ca un curent slab ; prinzînd viteză pe ultimii cinci metri, era supta deodată peste muche. O masă de mai multe tone de apă ce se prăbuşea cu violenţă peste marginile stăvilarului. Mugetul apei o înconjura din toate părţile. Dinspre cazemata de beton venea zgomotul ritmic şi înfundat al pistonului care pompa apa spre camerele de baie şi spre toaletele colegiului de fete situat la vreo jumătate de milă de acolo. Loviturile ca de sonetă de bătut stîlpi făceau să se zguduie pămîntul. Acea strîngere de inimă de a te afla acolo, o teamă de prăbuşire, de înec, de a te cufunda păstrînd în urechi acel sunet; face măciucă; făcea ca ceva înăuntrul tău să se accelereze, ceva să-ţi treacă un fior prin şira spinării, să ţi se ridice părul dulce şi ascuns, ceva din străfundurile fiinţei tale). _

„O amintire extrem de vie ; zgomotele evocate mă copleşesc".

Şi apoi, iat-o ajunsă cu bine dincolo, îi depăşi. Feţele transpirate, ridicate în sus, loviturile tîrnăcoapelor spărgînd strada. Temîndu-se că Otto o să pornească frenetic s-o caute, se ferea de locurile mai umblate. Era improbabil să ajungă pînă prin locurile acestea dar, pe de altă parte, cu el nu ştiai niciodată la ce să te aştepţi ; era hotărît să recurgă la orice mi

jloc şi ea nu voia să-şi asume nici un risc cu acest Otto Beck.

în jurul lucarnelor de la clopotniţa bisericii Sf. Michan zburătăceau grauri. Făceau un zgomot grozav, un cor nevăzut care acoperea sunetele circulaţiei de jos dinspre strada Dame, cea mai mare parte stînd ascunşi printre cornişele şi stucu-rile înaltei Curţi de Justiţie de pe Cork Hill. Faţa roşie, scorbutică a pescăresei care împingea o roabă pe trei roţi în susul dealului, dincolo de azilul La Verna. Purta părul strîns într-un ghem, o salopetă de doc alb, acoperită de pete de sînge şi de solzi, şi ghete cu ţinte. Fragmente. Disjecta membra.

Afişe pe un zid din strada Bolton : „P. Ray a călărit pe iapa Mulvey".

Tot ce vedea în ziua aceea îi făcea o impresie ciudată şi neclară. Un pitic neras, cu părul blond-roşcat, cocoşat, stătea aplecat cu mare atenţie spre vitrina unei biete modiste de pe lîngă Ryder's Row, cu nasul lipit de geam, uitîndu-se fix la un carton pe care erau expuse şiruri ordonate de nasturi mici, coloraţi. Cînd trecu, o urmări cu privirea în geam ; şi cînd ajunse ceva mai încolo, îl auzi fluierînd printre dinţi şi şi-1 închipui uitîndu-se după ea, cu mîinile în buzunare, în curtea întunecoasă a unui atelier, vreo topitorie sau vreun atelier de vulcanizare, de pe Ryder's Row erau proptite de un zid patru anvelope enorme de tractor, de cel puţin doi metri diametru.

Perle Farinoco. Noul Desert. Uzinele de cupru şi Alamă din Dublin. Acum erau porumbei, nu grauri ; se împingeau unul pe altul pe prichiciurile ferestrelor mici şi zăbrelite de la cazarma Gărzii Civice din strada Chancery. Poliţistul acela, de serviciu în post; ce obrăznicie din partea lui. în apropiere de Lamb Lane, pe un petic de pămînt se înălţa o cornişă în care se afla statuia Maicii Domnului, fără nici o floare în faţă~To întindere egală de pămînt, o capelă mică înclr'să cu zăvor şi lacăt, statuia îmbrăcată în albastru a Sfintei Fecioare pusă în siguranţă îndărătul gratiilor. în faţa magherniţelor în care se vindeau haine, proprietarii cu feţe cenuşii, feţe de tuberculoşi, stăteau în uşile deschise şi priveau deznădăjduiţi pe toţi care treceau. Se simţea foarte obosită. Se făcuse aproape unsprezece şi era pe picioare de la opt şi jumătate. Se hotărî să ia un autobuz spre Glasnevin şi să viziteze Gră-

133
dina Botanică. Putea să-şi cumpere ceva şi să mănînce acolo pe o bancă. Singură, slavă Domnului. Porumbei învălmăşin-du-se, fîlfîind din aripi cu toţii, prezenţe gunguritoare printre stucurile şi cornişele cazărmii de Gardă din Ghancery Lane, zburînd pe lîngă lucarnele acoperite cu plăci de ardezie ale bisericii Sfîntul Michan.
Perle Farinoco, Noul Desert, pe pod un vînt proaspăt de pe rîu, hîrtii zburînd, amestecate cu praful cenuşiu, platani, strada Abaţiei, eroul de la Trafalgar sus pe columna lui afumată, două tramvaie electrice pornind în acelaşi timp, deasupra lor sîrmele moi, lăsate şi înăuntrul ei clopotele sunînd, sunînd din răsputeri, tollis peccata, tollis peccata mundi.
18
<J AM în acelaşi timp în care Imogen urca într-un autobuz pentru Glasnevin, nu departe Otto ieşea din nou pe strada Anglesea, cu gîndurile oarecum răvăşite deoarece găsise cuibul pustiu iar pasărea îşi luase zborul.
Cu nici zece minute înainte, avusese în faţa ochilor patul ei strîns, amîndouă ferestrele pe jumătate deschise, o agrafă rătăcită pe duşumea, o undă a parfumului ei, a tristei ei prezenţe, persistînd încă în aer. Nici cea mai mică informaţie din partea celor doi, ocupaţi cu prepararea micului dejun ; ziceau că nu văzuseră şi nu auziseră nimic. Nimic. Stătea pe pavaj în faţa ceasului public din Agnew, întors cu faţa spre cheiul dinspre care ea urma fără îndoială să apară, cu ochii orbiţi în lumina reflectată de şoseaua unde se întîlneau alte patru străzi umede.
Era imposibil să poţi vedea la mai mult de douăzeci de metri pe cineva care ar fi venit dinspre una din cele patru direcţii, din cauza intensităţii de-a dreptul insuportabile a luminii albe ce invadase intersecţia.
Cu o geantă goală la subţioară, rămase la post pînă cînd limbile ceasului se opriră la douăsprezece şi un sfert. Dar Imogen Langrishe nu veni.
19
JM -A întrebat dacă aş vrea să merg cu el la teatru. Avea două bilete. I-am răspuns că da. Spunea că putem lua masa undeva.
Credeam, ţinînd seama de posibilităţile lui modeste, că intenţiona să luăm ceva de felul unui grătar asortat la restaurantul „Grand Central Cinema". Dar nu. M-ar aranja să mergem într-un loc numit „Under the Ocean ?" 11 cunoştea pe Gustave Warnets, patronul, şi pe soţia sa Cleo, franţuzoaica. Am putea împărţi o sticlă de vin bun de Rin. Mi-ar conveni ? I-am răspuns, desigur, că mi-ar conveni de minune. îmbră-cîndu-mă pentru teatru într-un dormitor înalt, cu ferestrele dînd spre coline, chibzuind cu ce ruj să-mi dau, cum să mă pieptăn, ce cercei să-mi pun. Pielea mea, atît de calmă sub pudră şi creme. Profilul meu într-o aripă a oglinzii, în timp ce privesc drept în faţă. Atît de liniştită ; o revelaţie : fruntea, obrajii, pleoapele, gura. încerc să mă liniştesc. De ce m-aş linişti ? Aşteptarea este de nesuportat. îşi bate joc de mine. Ce licăreşte pe tavan ? Lumina soarelui în valuri mişcătoare pe nisipul alb de sub apa mării. Aşa arată un spectru ? O picătură de apă mărită de nenumărate ori, cînd agitată, cînd liniştită. Inele în culorile curcubeului estompîndu-se spre exterior, adunîndu-se către centru într-un alb uniform. Cercurile oscilează pe stucul tavanului ; revin, încearcă să se strîngă într-un punct central care este în permanentă mişcare. Ciudată denumire pentru un restaurant i-am spus: Under the Ocean — Sub ocean. Acumîncep să unduiască iarăşi, să se îngrămădească, verdele incadescent şi trandafiriul nu-şi găsesc locul. „Cafe Belge" mi-a răspuns el, la parterul lui „Ocean Accident Assurance Corporation".

Singura dată în viaţa mea cînd nu mi-e ruşine că sînt un anume lucru, mîndră de a fi acest lucru, sclava sa, cîrpa
136
sa ; gîndeam toate astea în timp ce, în combinezon, îmi masam cu cremă faţa şi gîtul, hotărind ce să îmbrac. Mă gătesc pentru tine. Pielea albă a braţelor mele goale. Dorită din nou. Ce-ar fi să-mi pun rochia de moar gri strîns croită pe bust şi pe mijloc, cu fusta largă ?
Dar judecind mai bine lucrurile, este sărac, cred, şi ar putea să fie destul de încurcat dacă mă îmbrac prea elegant. Atunci, voi purta bluza de culoarea aramei-coclite, cu nasturi pe piept. (O mărgea de apă alunecă încetişor, coborînd pe peretele de sticlă al cănii cu flori de „Ochiul-boului" şi ferigi, aflată pe toaletă. Spectrul unduind pe tavan, într-o neaşteptată zvîrcolire, se descompune şi în sfîrşit dispare).
Apoi îmbrăcatul şi anticiparea urmate de mica decepţie pe care amîndoi am trăit-o la poartă. El aştepta la poarta dosnică în timp ce eu mă aflam la cea din faţă. O aşteptare destul de lungă după care aud în sfîrşit autobuzul pentru Edenderry sosind şi oprind la poarta din spate ; a trebuit să ies şi să semnalizez. El privea spre mine prin fereastra autobuzului.
M-am aşezat în faţa lui, cu cîteva scaune mai departe. Apoi obligaţia de a îndura oprirea de jumătate de oră la „Breen's Hotel", în timp ce pasagerii de cursă lungă îşi potoleau setea. Şedea înapoia mea. îl puteam simţi acolo. Călătoria părea nesfîrşită. Pînă la urmă oraşul apăru în faţa ochilor noştri.
Am coborît la capătul străzii Conyngham. El, cu o staţie mai încolo, în faţa gării Kingsbridge ca şi cum intenţiona să plece cu trenul. Pentru a face minciuna cît mai verosimilă ducea sub braţ c servietă. Purta un costum bun. Se îndreptă spre mine. Apoi cumpără două sticle de bere olandeză de la un bar, după care, urcînd- împreună dealul, am intrat în grădina publică.
Acolo răzoarele erau în plină floare. Begonii, fucsii, iasomii roşii, primule, osane roşii, bustul sever de piatră al unui erou naţional sub umbra unui copac.
Toată ziua de ieri am fost într-un vis, rătăcind pe jos cu el.
Am intrat în Phoenix Park, urmînd cărarea paralelă cu gardul viu care ducea pe lîngă pavilionul viceregal, cu faţada
137
albă, părăsit de cînd, o dată cu numirea sa, Dev prefera să locuiască în cocioabele de la Blackrock.
Apoi reşedinţa guvernatorului general al Irlandei — Domn-hail Ua Buachalla. Căprioare păscînd lîngă reşedinţa Nunţiului Papal, fără să le pese de noi şi de picnicul nostru de sub copac.
în iarba înaltă care unea terenurile de polo, aşează galant pe jos haina pentru mine, neîncercînd să mă îmbrăţişeze, cu toate că avea poate de gînd s-o facă.
în depărtare, maimuţele se balansau în cuştile lor din parcul zoologic. O coţofană zbură din copacul din spatele nostru peste cîmpul de polo, îndreptîndu-se spre un crîng care se afla în cealaltă parte.
Mă întrebă dacă am vizitat vreodată Galeria Naţională din Merrion Square. Nu fusesem niciodată. îmi promise să mă ia cu el cîndva.

Siluete în alb se mişcau în spatele copacilor. Puteam auzi mingea lovită şi pe jucătorii de cricket alergînd o dată, apoi încă o dată. Dar mingea trebuie să fi zburat peste hotar, pentru că se întorceau mergînd încet la liniile lor de poziţie.
Se auzi vocea arbitrului anunţînd un patru şi, hăt departe, lîngă pavilion, cineva în alb schimbă un număr pe tabla neagră a punctajului. Ceva spre cincizeci ! Niciodată nu auzise că în Irlanda s-ar juca cricket; dar presupunea că acest obicei fusese împrumutat de la ostaşii britanici. I-am amintit de gentlemenii Irlandei a Xl-a ; nu auzise niciodată de Boucher sau Ham Lambert ?
Cricketul i se părea un joc foarte nefolositor, acolo „în iarba înaltă lîngă ulucii albi care se înşirau pînă departe". Apoi siguranţa manifestată la masa de prînz, cînd a gustat berea din care chelnerul îi turnase puţin în pahar. Rostise %rwe :^,Da^mer^e" JSdl Jmr^._^iuptrtemn spune nimic.
Şi pe urmă piesa, care nu m-a impresionat cu nimic. Clz-mele de piele pe care le purtau actorii, şi mirosurile ciudate plutind peste luminile rampei, năvălind spre noi de fiecare dată cînd cortina se ridica.
Iar el privind pe furiş în program, foarte critic la adresa interpretării. Apoi piesa s-a terminat şi noi am ieşit în O'Connell Street. Toţi cei care fuseseră la teatru, se îndreptau spre '-ase, în timp ce „Pillar Picture House" îşi revărsa spectatorii.
138
Cînd ne-am dus să luăm ceaiul, am uitat de scurgerea timpului, ştiam că nu vom mai prinde autobuzul. Nu avea ceas şi nu putea şti ce oră era. O, sentimentul acela de a fi în sfîrşit cu el şi de a lăsa totul nerostit.
Am ajuns la Aston Quai tocmai în clipa cînd ultimul autobuz din Lucan plecase. Din Lucan însemna să pedalăm pînă acasă. Aranjase totul. Probabil o minciună ; oricum era prea tîrziu. Ar fi fost un drum prea lung de acolo peste cîmpuri ; plecase şi ultimul autobuz din Maynooth.
Ne plimbam alene de-a lungul promenadei Bachelor's Walk, el spunîndu-mi să nu mă neliniştesc, pentru că ştia un loc pe Anglesea Street unde aş fi putut găsi un pat pentru noaptea aceea. Apoi podul de metal sub picioarele noastre şi prea tîrziu pentru a face cale-ntoarsă. Aici şi acum, în Glasnevin, am luat hotărîrea de a mă înapoia acasă. De fapt nu e o hotărîre. Pur şi simplu mă întorc acasă. Nu doresc nici măcar să-1 revăd.
Imogen părăsi Grădina Botanică din Glasnevin puţin după orele cinci. După ce se înapoie cu un autobuz la Pillar, traversă O'Connell Street şi îşi croi drum pe lîngă „Metropol Cinema". Pe podul O'Connell văzu autobuzul pentru Eden-derry tras pe malul apei, iar pe acoperişul lui, grămezile înalte formate de sulurile groase ale ediţiilor de seară. îşi alese un loc în mijlocul localului sperînd pe jumătate să-1 vadă. Dar nu era acolo. Mai era încă lumină cînd autobuzul se puse în mişcare. Autobuzul de 6 spre Edenderry o ducea acasă. Avea o violentă durere de cap, dar va trece.
Lucan. Lozinci politice („Trăiască O'Duffy") scrise cu creta, aproape de Lucan, pe asfaltul străzii. Au ajuns la Celbridge. Ziarele şi bicicletele _sînL descărcate ia„BreenV Hotel". Se întîmplă. Din nou întîrziere. Din nou hotelul „Dan Breen's". îşi simţea stomacul complet gol. Apoi din nou la drum. Se perindau mănăstirea, şcoala Charter ; colţul lui Brady, şi în tot acest timp o chinuia o senzaţie de gol în stomac, deoarece nimic nu fusese hotărît. într-un fel, putea să se ducă acasă ; dacă totul va fi să înceapă din nou, mai bine să înceapă de la sine. Dar ar fi vrut ca toate să se sfîrşească ; să se sfîr-şească o

dată cu nehotărîrea, cu partea nereală din viaţa ei. Cînd au ajuns la poarta din faţă de la Springfield, nu făcu nici o în
139
cercare să se ridice. Şoferul o ignoră, dar cîţiva dintre călătorii din spate îşi şopteau unii altora.
Ajungînd la intrarea din spate, îi trecu prin minte că totul e ridicol, totuşi nu putea lua nici o hotărîre.
Mai bine să rămînă unde era, să se hotărască să achite taxa suplimentară ca autobuzul s-o ducă la Edenderry, de-a dreptul în Comitatul Offaly ; pentru asta erau suficiente bancnotele de două lire pe care le avea în poşetă.
Răsucindu-se, întîlni ochii şoferului. Acesta dădu din cap, aplecîndu-se, inspectînd drumul, apoi lovi clopotul cu dosul palmei. Autobuzul începu să încetinească viteza. Cînd se opri în partea opusă căsuţei din spate de la Killadoon, nu mai putu face nimic altceva, se simţi obligată să coboare. Cîţiva dintre pasageri o urmară — nu-i recunoştea drept localnici. O salutară, înclinîndu-şi capul, o porni înapoi pe jos spre Spring-field, spre partea din spate de care o despărţeau vreo cincizeci de metri.
în timp ce se apropia, văzu fumul ieşind din coşul de pe casa lui Otto. Deci era acasă. Ajunse la poartă, o apucă strîns cu amîndouă mîinile şi îşi sprijini fruntea pe barele metalice, tari. Aleea prăfuită ducea spre casă, după cincizeci de metri o cotea în unghi drept şi dispărea din vedere.
Fum albăstrui de iarbă uscată se încolăcea languros din coşul de pe casă, îndreptîndu-se apoi drept spre cer. Soarele înserării arunca lumini pe pereţi, pe plantele căţărătoare. Otto nu se vedea. Poate că, la urma urmelor, femeia care avea grijă de el îi pregătea masa de seară ? Poate că nu se înapoiase şi aştepta încă în Anglesea Street ? Sau poate telefona la spitale, închipuindu-şi că i s-a întîmplat cine ştie ce ?
Imogen închise poarta în urma ei. Tocmai se întorcea, reflectînd la această posibilitate şi, iată-1 !, imens cît viaţa însăşi, observînd-o din cadrul uşii, surprins în momentul cînd tocmai se bărbierea. .
Se îndreptă spre el.
Se bărbierea chiar în uşă şi avea într-o mînă un pămătuf de bărbierit iar în cealaltă un brici deschis. Avea pe el numai nişte pantaloni scurţi de piele, în rest era despuiat, cu pieptul acoperit de un păr galben-roşcat. O oglindă mică atîrna agăţată într-un cui în spatele său.
Puse la o parte pămătuful de ras şi apucă un prosop, şter-gîndu-şi laţa, urmărind-o cu atenţie din priviri.
143
Stătea în faţa lui, nici curajoasă, nici jalnică, nici sclavă dar nici cîrpa lui ; cu greu ar fi putut spune că este chiar ea în acel moment. Lăsînd prosopul să cadă pe un scaun se răsuci pe loc, mişcînd briciul într-un arc scurt prin faţa pieptului ; ceea ce mai rămăsese din soare străluci orbitor pe oţel. Fără a o părăsi din ochi măcar o clipă, cu o mişcare iute, închise briciul, îl cuprinse în palmă ascunzîndu-1 vederii.
— într-adevăr, eşti plină de surprize, trebuie să recunosc... plină de surprize.
Era ca o ultimă favoare. Simula că nu-şi mai aminteşte nimic, absolut nimic. Era plin de amabilitate. O rugă să intre în casă. Patul se arcuia la mijloc sub propria-i greutate, cu o jumătate de cărămidă susţinînd unul dintre picioare al cărui capăt ornamentat se pierduse.

Aici ; acum. Aromă de caprifoi. Imogen, lungită pe pat, despuiată de veşminte, părul atîrnîndu-i la pămînt, împingea cu o mînă o cutie de chibrituri pe podea.
îi spuse cu o voce înăbuşită de cearşaf :
— Vous êtes un homme ou quoi ?*
Otto se îndreptă către ea. în curînd o va convinge că într-adevăr este bărbat.
Mauvais quart d'heure.,2 Se lăsă iubită în neştiinţă şi apoi simţi o durere totală. Să nu se mai mişte ! Doamne Atotputernic ! Să nu se mai mişte !
Se înapoie acasă cînd se lăsă noaptea. Oare făcuse el dragoste cum trebuie ? Nu ştia. Nu-i provocase nici o plăcere. Ceva se dusese din ea. îi încredinţase virtureа ei îngheţată, îi dăduse ceva de care se simţea uşurată că scăpase, cu sau fără plăcere. Acest ceva îi devenise de mult supărător.
Acum era o femeie în plină înflorire.
1 Eşti bărbat sau ce alta ? (fr.j. ! Un sfert de oră neplăcut (fr.).
20
— D AR tu, dorea el să ştie, tu eşti înstărită ? Eşti o bogată moştenitoare irlandeză ?
îi venea să rîdă. Auzi, moştenitoare irlandeză.
— Desigur, nu... Aşa părem ?
— O, acum nu mai ştiu, spuse Otto, reflectînd. Cu siguranţă, purtarea ta,... casa... ar putea face pe cineva...
— Nu, îl întrerupse ea. Nu, într-adevăr nu. Dacă urmăreşti să pui mîna pe banii mei, atunci îţi pierzi vremea...
Tăcere.
— Odată am avut bani. Cel puţin tata a avut. Bani, o poziţie, un nume prin aceste părţi. Uită-te acum la noi. Mi-e teamă că ne-a scăzut rangul considerabil de la acele zile bune ca pîinea caldă.
„Scăzut rangul, zile ca pîinea caldă".
— Poftim ? spuse Otto, căruia îi plăcea uneori să lase impresia că limba ca şi folosirea ei idiomatică nu-i erau aşa de uşor de prins şi de înţeles cum ar fi trebuit să fie.
— O, ştii, spuse ea, pe vremea cînd eram bogaţi.
— înţeleg.
în tăcerea care urmează, se aude ceva mişcînd în copac: o pasăre poate, o frunză care cade.
— Zile ca pîinea caldă, repetă Otto, reflectînd. Curioasă expresie.
Era o noapte limpede de vară, în prima vară a idilei lor, într-o vreme cînd mai erau încă oarecum străini unul pentru celălalt. Şedeau sub un castan sălbatic aproape de pavilionul din faţă, discutînd. Discutînd despre ce ? despre ei şi despre viaţa pe care au trăit-o înainte de a se cunoaşte.
Născut în Bavaria, din părinţi destul de bine chivernisiţi, Otto nu dusese lipsă de nimic în copilărie. Tatăl său, Rein-hardt Beck era un fabricant de chimicale retras din afaceri. Mama sa era vieneză şi „foarte pasionată după artă". Cînta la pian. Etudes Symphoniques", „Dansurile ungare", Schubert, Mozart, Schumann. Ea şi Otto cîntau duete. Locuiau într-o
142
casă mare în Starnberg aproape de Miinchen-pe-Lac ; Otto, fratele său mai mic şi părinţii. Cum arăta tatăl său ?

— Acru, răspunse Otto. Un om bine făcut, înalt, cu părul argintiu ; aspru, de neclintit şi cu tprincipii ferme ; un om cu avere, o prezenţă impunătoare, cu faţa arsă de soare, asemenea unei figuri de aramă — mi-1 amintesc că avea peste şaizeci de ani şi întotdeauna încruntat.
— Ai fost crescut cu severitate ?
-— Cu severitate, da, ăsta-i cuvîntul.
Cînd a sosit timpul să meargă la şcoală a fost împachetat şi trimis la un internat din Anglia. Şcoala era pe coasta mării.
—■ Ţin minte nenumăratele garduri vii şi cîinii, spuse Otto. Ar fi putut să se ducă la Schondorf, în apropiere, la o şcoală-internat de o calitate mai bună, dar nu, mama sa îşi pusese în cap să-1 trimită la şcoală în Anglia, aşa încît Anglia a trebuit să rămînă. Nu fusese prea fericit acolo.
— O limbă formată din cuvinte rostite pe jumătate, spunea Otto, garduri vii, tunse. O existenţă ordonată. Totul ca o atingere rece ce ucide.
— Da. Imogen era amuzată de felul lui de a vorbi.
— Toate englezoaicele care se respectă citesc cărţile lui Vicki Baum, pe plajă, la Southend.
Se întorsese în Germania. începuse războiul. A fost chemat la arme. Luptase pe frontul francez cu unităţile bavareze, ataşat unui grup de mitraliori.
Aceasta se întîmpla spre sfîrşitul războiului, cînd totul era pierdut şi în debandadă. Fiecare dintre ei trebuia să care părţi din mitralieră. Rezervele de muniţii veneau cu neregu-laritate, iar raţiile zilnice erau rare şi mizerabile. Avea optsprezece ani.
Suferise : fusese rănit.
O grenadă de mînă aruncată în timpul ^unui atac căzuse-peste parapet şi se adăpostise între doi saci de nisip : explodase tocmai cînd el încerca să se retragă.
A avut de suportat răni pe faţă şi pe mîini. Tranşeea căzuse în mîinile duşmanului. Purtat în chinuri cumplite înapoia liniilor aliate, văzuse, sau îşi imaginase că a văzut, iarba crescînd în tranşeele pustii ale belgienilor.
Urmară apoi lunile lungi petrecute în spital. Trupul său chinuit de roţile durerii. în timpul lunilor lungi de convalescenţă, părinţii îi trimiteau colete cu alimente. Avea poze de

pe frontul de vest. Una îl reprezenta pe el însuşi sub povara echipamentului de campanie, cu cizme reglementare şi casca model Kaiser Wilhelm, de culoarea cărbunelui, cu prelungiri ca nişte coarne de melc, într-o redută cu podea de scîn-duri, protejată de un parapet format din saci cu nisip : se sprijinea de uşa adăpostului. Imaginea lui, stînd acolo singur, expus pericolului, o emoţiona profund ; un Otto pe care ea nu 1-a cunoscut niciodată o privea fix de pe cartonul îngălbenit, cu buzele strivite într-o linie hotărîtă, gata să-şi risipească ultima picătură de sînge pentru patria sa.
— Sînge, spuse Otto, privindu-şi mîinile încleştate. Blut... Nu mai simţeam nimic altceva decît slăbiciune. Se scurgea din mine. Am crezut că voi orbi. Puteam simţi sîngele, aici (închise ochii), dar dacă ai putea înţelege (deschizîndu-şi mîinile şi răsfirîndu-şi degetele), mi-era frică să-1 văd îmbibîn-du-mi uniforma, scurgîndu-se în cizme.
— Vai ! exclamă Imogen, înspăimîntată de violenţa exprimată de chipul lui, în timp ce-şi simţea inima oprindu-se.
Mai avea o poză a unei porţiuni din „Pămîntul-nimănui", după un bombardament. Apă noroioasă de ploaie umplea craterele făcute de obuze ; ar fi putut să fie primăvara sau

vara, pentru că iarba şi trestiile crescuseră pe marginile craterelor şi, cu toate că pomii din planul mediu şi.din primul plan aveau coroanele retezate, un mănunchi înceţoşat de plopi de la orizont era complet înverzit. Pe spatele acestei fotogrtfii mîzgălise cu o mînă încă neformată : „Vedere a unei întinderi de noroi după bombardament", şi o datase : „Ziua a două-?ecea a lunii ianuarie, 1918."
Cînd războiul se isprăvi, a plecat acasă, la Starnberg. A rămas acolo un an, căutînd să ajungă din urmă timpul, citind. Citind autorii despre care ea nu auzise niciodată, cu nume cindat-sunătoare : Böhmes—Kierkegaard, Grillparzer,—Fak lada, Adalbert Stifter („unul din străbunii mei spirituali"), Trakl, Baour-Lormian, Ghilgameş, Hiob, Hölderlin, Kleist. — Hiperion, spunea Otto. Bellarmin. Grecia. Fără nici o îndoială unul dintre cei mai mari poeţi romantici geimani. Diotima, marea sa iubire.
Entweder-Oder.
Lacurile din Bavaria au fost cadru! iubirilor sale timpurii:
1 Sau — sau... (germ.).
Starnbergersee, Ammersee, Tegernsee.
Starnbergersee — o staţiune de vara pentru înot, vîslit şi iachting, cam la douăzeci şi cinci de mile distanţă de München, o jumătate de oră de călătorit cu trenul — era în partea de nord a lacului. Lacul însuşi era plasat într-un peisaj de coline vălurite şi de vîrfuri muntoase, cu Zugspitze, vîrful cel mai înalt al Germaniei, vizibil spre sud. Din gară se iese printr-un pasaj subteran pe promenada mărginită de arbori a lacului, cu jeturi de apă ţîşnind şi căzînd în lac, şi multe, viu colorate barăci unde puteau fi închiriate cu ora bărci cu vîsle, cu pînze şi bărci cu motor.
Un vacht se îndrepta către mal. Puternice viraje. Velele rostii fluturau dezumflate. Amintirea unor îmbrăţişări înfierbîntate. Ungezügelt1.
Ilse Grube-De;ster, Helga Endruhn, Anneliese Ramin, Barbara Kraus (fata cu o aluniţă pe coapsă), Monika Planer.
Pe lacul Ammersee, mai departe spre vest de München decît Starnbergersee şi puţin mai la nord decît acesta, se afla satul Andechs, renumit pentru berea sa şi pentru mănăstirea sa, „ceva ca un castel construit pe dealul satului şi stăpînit de călugării franciscani." Acolo în sala boltită, băuse o bere brună şi mîncase brînza de Andechs, ceva în genul brînzei olandeze „Limburger". Acolo petrecuse Otto aşezat la o masă grosolan cioplită, împreună cu tovarăşii săi, discutînd despre Grillparzer şi Gerhart Hauptmann.
— Totuşi nu prea era un loc unde să duci o fată de optsprezece ori douăzeci de ani, reflectă el.
Barbara Kraus, cea mai blondă dintre sirene, adopta poze cochete în faţa aparatului de fotografiat. Avea poză de a ei, luată de-deasupra, cînd şedea lungită kv-© baie de -soare, pe un ponton de pe malul unui lac din Austria, avînd pe ea un costum de baie negru, strîns pe corp, ud, care-i scotea în evidenţă farmecele. Şi o alta, luată la o aniversare, într-un hotel austriac — o masă aglomerată de tinere cupluri asemănătoare, fluturînd halbe şi pahare în faţa aparatului, iar Otto, în mijlocul lor, arătînd parcă ieşit din minţi, cu braţul în jurul afectatei Barbara Kraus.
1 Neînfrinate (germ.)-

La „Ondosa", în parte restaurant, în parte loc de înot, cabinele aveau pereţii din lemn ; în scîndurile pereţilor se aflau noduri dintre care unele căzuseră sau fuseseră făcute să cadă, aşa că era adesea posibil să le observi pe fete cînd se dez-brăcau în cabina alăturată.
— Locul se compune mai ales dintr-o serie de pontoane care pătrund în lac, spuse Otto, acoperite cu scînduri, avînd un spaţiu între ele de aproape douăzeci şi cinci de milimetri. Are de asemenea o trambulină cu planşă pentru sărituri. Mai există şi un restaurant, cu mese de tablă, aranjate sub umbrele mari ale căror cozi trec prin găuri făcute în tăblii, fiind în acest fel susţinute. E plăcut. îşi amintea de vara petrecută acolo cu lise Gruber-Deister din Starnberg.
Tegernsee este un lac situat la aproape optzeci-nouă-zeci de kilometri în sudul Miinchenului, unde aerul e complet diferit pentru că lacul se află în Alpi. Este şi un sat cu acelaşi nume, o staţiune renumită care-şi face reclamă sub numele de Luftkurort pentru că se presupune că aerul de acolo are un mare conţinut de ozon. Otto afirma că fusese fericit pe atunci. Avusese puţine griji.
Se înscrisese ca student,la universitatea din Freiburg. Profesorii săi erau Edmund Husserl, care ţinea conferinţe despre filozofie şi despre investigările fenomenologice, şi Martin Hei-degger, doctor în filozofie („Mister Husserl, spunea Otto, îl imită pe Mister Heidegger într-o manieră afectată").
La facultatea de teologie de la universitate, se preda teologia Romano-Catolică.
Heidegger nu-şi publicase încă lucrarea „Sein und Zeit" 1 care avea să apară sub îngrijirea lui Husserl, după ce Otto părăsise Germania. Mulţi dintre stu-denţi erau membri ai organizaţiei „Stablhelm", care, spunea Otto, avea idei semi-politice întortocheate, legate de nazism. Cît despre el, era indiferent faţă de politică, absolut indiferent. După părerea sa, toţi aceştia nu erau decît o bandă de ţărani ghiftuiţi de bere, sălbaticii din Bavaria.
1 Existenţă şi timp, una dintre lucrările fundamentale ale filozofului german Martin Heidegger, (n. 1889), întemeietor al existenţialismului, puternic influenţat de filozoful Edmund Husserl (1858—1938).

— Papen este acum cancelar cu cabinetul său de baroni, şi o bandă de agitatori de berării încearcă să-i izgonească. Röhm, Edmund Heines, fraţii Strasser, Esser, Streicher, Hey-drich... vînători de evrei şi asasini, aţîţaţi de Mister Hitler şi Mister Göring. Cea mai mare parte analfabeţi, cu escadroanele lor de bătăuşi nazişti, cu diviziile lor de gimnaşti şi sportivi, cu trupele lor „Freikorps".
Rosenberg este filozoful lor, iar politica lor este împrăştiată de editorialele din „Völkischer Beobachter" — unele dintre cele mai incendiare fiind scrise de Mister Hitler însuşi. Ar trebui să citeşti Mien Kampf pentru a-ţi da seama ce fel de limbaj este acela folosit de ei. Fusese la universitate atunci cînd poliţia de stat bavareză deschisese focul asupra trupelor naziste de şoc, punînd capăt puciului din noiembrie 1932. Cunoştea locul, aproape de Feldhernhalle, o clădire publică, cu coloane greceşti, vizavi de Odeonplatz, unde se ridicau statuile războinicilor din vechime.
— Hof garten este pe aproape, sînt sigur că amicul nostru Shannon ar fi interesat să afle aceasta.
Erau vremuri tulburi în Germania, vremuri tulburi acasă, inflaţie, şomaj. Spre sfîrşitul anului 1923, cursul de schimb faţă de dolar se ridicase de la şapte mii, la o sută treizeci de

mii de milioane. în anii cei mai inflaţionişti de după Marele Război o pîine costa bilioane de mărci. Preţurile se schimbau de la prînz la masa de seară.
Nu putuse suporta faptul că tatăl său se recăsătorise. Avea un frate vitreg : Friedrich. Mama vitregă stătea acasă. Elke se numea. Otto plecase fără a şti ce va urma să facă, sperînd să-şi poată continua studiile aiurea. A fost o epocă rea pentru el — aceea a rătăcirilor. Se părea că nu există nici o speranţă. Apoi şi-a găsit azil în localitatea Spittal. O slujbă neplătită de păstor de capre şi de oi în Dolomiţi. în zilele -senine^putea~zări VeneţiaT~Avea~o coliba, izolare, îşi lăsase barba să crească ; singur îşi purta de grijă, nu vedea pe nimeni, nu vorbea cu nimeni, era mulţumit. Ce vreme minunată a fost pentru el !
— Mă hrăneam cu iepuri, spunea Otto. în Spittal se găseau în mare număr. Preparaţi cu pătrunjel, cred că ştii.
Sătenii îl respectau. Era un bun păstor. Acolo a început opera vieţii sale. Această perioadă a durat doi ani. Spre sfîrşitul lor economisise ceva bani, nu mulţi dar suficienţi. Să

10*
tenilor le părea rău să-1 vadă plecînd. Dacă va avea nevoie vreodată de slujbă, i-au spus ei, poate reveni la Spittal. A părăsit Germania în 1928 cu destinaţia Anglia. în Londra a stat un an, chinuit de foame, lucrînd la teza sa. Povestea de zilele de sărăcie de la Londra. Trudise ca un rob pentru studiile sale într-un pod din Swiss Cottage, o iarbă lungă, umedă şi o vară lungă, fierbinte.
— Crede-mă, continuă Otto, nu-i glumă să te afli sub un acoperiş de ardezie, în timpul unui val de căldură. Era un adevărat furnal. Nici măcar nu se putea respira. Un loc strimt şi împuţit, cu o plită de gaz, iar spaţiul liber din mijloc de-abia ajungîndu-mi să stau în picioare ; avea o formă de coteţ de găini, doar cu puţin mai mare. Iarna trebuia să ţin fereastra închisă. Pe vreme geroasă, trebuia să ţin arzătorul de gaz în funcţiune. Aceasta nu făcea de loc bine sănătăţii mele.
Acolo îndeplinea treburile casnice, reuşea să gătească felurite mîncăruri ; cartofi, varză acră, brînză, uneori un amestec pentru prăjituri, compus din stafide, struguri, migdale şi restul. Totul avea un miros neplăcut. Hainele îi puţeau. Mergea pe jos tot Haverstock Hill, pe sub copacii care picurau, pînă la cîrciuma din colţ şi apoi îndărăt spre casă.
— Către sfîrskul iernii, culoarea feţei mele era gri-albăs-truie şi, în anumite părţi, avea chiar o nuanţă de verde, asemenea tencuielii de pe pereţii umezi ai unei pivniţe. Dar chiria nu era decît patru şilingi pe săptămînă. O singură fereastră în lucarna de pe acoperişul înclinat, aproape gri din cauza prafului şi funinginii londoneze, folosea drept luminator şi la aerisire. De obicei o proptea deschisă, în zăvorul ei, tîra sub ea masa de tablă pe care obişnuia să mănînce, aşeza pe masă un scaun, îşi aranja cărţile pe un scaun alăturat, şi se aşeza, îmbrăcat doar în chiloţi, cu partea de sus a corpului în afara ferestrei, avînd în faţa ochilor o privelişte care putea oferi puţine distracţii unuia ce studia în condiţii atît de grele ca el.
— Creştete de ziduri pustii şi mulţime de coşuri, urma Otto, şi transpiraţia şiroind de-a lungul trupului, în jos pe scaun. Aveam un prosop umed pe spate. Locul putea fi suportabil, cu capul afară în lumina cerului şi cu fundul în cuptor.
— Sărmanul Otto ! exclamă ea.

— Viaţa de student — continuă el cu o nuanţă de fatalism în voce — este trăită în interiorul unui cerc strîns, în abstractizări mute şi trudă solitară. Am trăit acolo, dacă asta s-ar putea numi trai, în acel blestemat pod din Swiss Cottage doi ani ucigători. Dar, lucru de mirare, aceasta nu mi-a provocat un rău ireparabil. Din contra, iată-mă, după cum mă vezi, sănătos la trup şi la minte.
— Mă bucur, îl întîmpină ea.
Otto în Swiss Cottage (un nume care, spunea el, îi aducea aminte de prăjitura albă „Streuselkiichen) ; ar fi putut găti pentru el, ar fi putut să-1 îngrijească !
— Ah, oraşele în care am făcut foamea ! continuă Otto. Am fost înfometat la MUnchen, cînd am părăsit universitatea. Crăpăm de foame la Londra. Şi după aceasta, am plecat la Dublin să fac şi acolo ceva foame. La Londra obişnuiam să mă plimb pînă îmi bîzîia mintea, cu stomacul mîrîind după hrană. într-o zi, în mijlocul acelei ierni turbate, m-am trezit in faţa unui oficiu de turism pe Regent Street, privind la vitrinele imense. Era expusă acolo o fotografie de mărimea unei uşi. Se puteau vedea granulele negre. De acolo de unde stăteam în jalnica mea stare, imaginea se repezea spre mine cu cea mai mare duritate. Era o fotografie mărită a unei insule, Inishere, dintre insulele Aran, într-o zi arzătoare de vară. Am stat acolo înfruntînd-o şi, încet, încet, realitatea venea plutind spre mine. Nu fusesem niciodată în Irlanda, dar în acea zi eram acolo în Inishere pe un cîmp plin cu margarete. Da, nu era o reclamă de agenţie, moartă, pietrificată. Nu, era realitatea însăşi care venea afară la mine, respirîn-du-mi în faţă. Puteam vedea clar detalii : iarbă văratică şi ziduri de pietre, micile loturi cultivate, cîmpiile de margarete împrejmuite de ziduri ridicate de mîna omului, o colibă văruită alb, cu acoperiş de paie, sufocîndu-se în soare şi, dincolo de ea, nesfîrşire de mare, o briză rătăcind peste ape, iar departe, jos la orizont, coasta de la Clare. Fotografia fusese luată din avion. Eram în cadrul ei şi cu toate acestea deasupra ei, o posedam. Porumbul răscopt, aerul rece pe mare, vîntul pe faţa apei, colinele, cîmpurile marine, adîncurile fără sfîrşit — pe toate le stăpîneam. Simţeam că sînt cuprins în toate astea. Simţeam pentru ele ceva ce numai Dumnezeu ar putea simţi pentru pămînt, presupunînd că priveşte vreodată pămîntul. Mă simţeam tîrît în ele. Ce simţămînt ciudat ! îmi

apăsam fruntea pe geamul vitrinei, privind fix imaginea, căldura ei şi valurile, libertatea peisajului, şi asta într-o zi bîn-tuită de un vînt rece, în Londra. Simţeam, aspiram mirosul ierbii şi sarea Atlanticului şi urmăream briza alunecînd peste kilometrii pătraţi de mare, totul în tăcere.
Imediat după agenţie... sau poate ceva mai departe... era o Patiserie, cu o expoziţie în vitrină. M-am oprit în faţa ei. Toate sucurile din stomac mi-au năvălit în gură, cînd am văzut bunătăţile aranjate acolo... aspectul lor. Mi-am oprit privirile asupra unei prăjituri crescută cu drojdie, acoperită cu seminţe de mac... era o cofetărie pe... am uitat numele străzii... după magazinul „Liberty". Prăjitura era glazurată, cunoşti felul cum arată. Un miez tăvălit în seminţe de mac — un amestec de ou, de ou bine bătut, apoi unsă cu ou bătut. Simţeam cum îmi lăsa gura apă cînd priveam. Aspectul, amestecul de ou al prăjiturii glazurate, într-o expoziţie în vitrina unei cofetării aflată în spatele magazinului „Liberty", pe Regent Street. O rîvneam — nu-ţi pot descrie cum. Maţele-mi ghiorăiau de poftă. Glandele salivare îşi revărsau conţinuturile în gură. Mă aplecam spre ea, o pofteam... zece minute sau o jumătate de oră m-am uitat la ea. Nu mă puteam smulge de acolo. Eram pironit locului. Lacrimi îmi năvăleau în ochi şi, rostogolindu-se pe obraji,

îmi intrau în gură şi simţeam că inima îmi va plesni. Cînd cineva este lipsit de un anume lucru absolut fundamental — pîinea zilnică pentru care ne spunem rugăciunile — atunci totul se deformează. Animalul înfometat care zace în tine nu te va lăsa să fii tu însuţi. M-am îndepărtat, m-am aşezat undeva aiurea, şi am încercat să mă liniştesc. Un sfert de oră mai tîrziu eram înapoi în faţa vitrinei. Am continuat să privesc prăjitura dinăuntru pînă cînd m-a părăsit şi ultima rămăşiţă de dorinţă. S-a risipit şi nevoia de a o avea. Poţi înţelege aceasta ?__
— Nu, răspunse ea.
— Nici nu mă aşteptam. Dar dacă ţi s-ar fi întîmplat ţie, nu mă îndoiesc că ai fi simţit la fel.
Imogen nu spuse nimic.
21
O conducea de-a lungul unei cărări mărginite de ferigi, prin plantaţie. Tocmai ajunseseră într-un luminiş unde creştea o tisă. El îi arătă locul de pe copac unde îşi tăiase iniţialele, cu vreo cîţiva ani mai înainte, cînd încă nu o cunoscuse, iar tatăl ei mai era în viaţă. Literele puteau fi zărite încă destul de bine, O. B., însemnele şi sigiliul său, tăiate adînc în trunchiul zbîrcit care se descojea în anumite locuri. Iniţialele erau săpate la nivelul ochilor, în majuscule gotice. Ea trasă cu degetul litera O, care începea să se estompeze.
Urmele lăsate de cuţit aproape se închiseseră, zgrunţu-roase acum ca o rană pe cale a se vindeca, cleiul se depusese gros şi tare ; Otto, numele său !
— Ot-to, rosti ea, descojind o bucată de scoarţă, eşti la fel, citit şi de la cap şi de la coadă. Ţinea să-i spună : „Am vorbit cu tine cînd tata mai trăia încă. într-adevăr am vorbit. Cel puţin cîteva cuvinte. Tocmai mă înapoiasem de la Parthenay. Nu-ţi aminteşti de partida de tenis ? Grasul care căzuse. Mirosul de hamei. Eram aşezată pe terasa reşedinţei de vară urmărind partida de dublu mixt."
— într-adevăr !
Cu o seară mai înainte, îi povestise despre lupta lui pentru a-şi continua studiile, independent faţă de universitate, şi cum aceasta fusese o luptă spre culmi — chiar aşa a fost. în Londra îl cunoscuse pe Derek-Barton, un om util pentru
Dublin. Otto făcea investigaţii asupra Irlandei şi obiceiurilor irlandeze din secolul al şaptesprezecelea şi chiar de mai înainte ; angajat în studii filologice asupra lui Ossian 1, cu referire la epoca lui Goethe, la fraţii Grimm, Hebbel, Hamann.
1 Bard şi războinic legendar, despre care se presupune că ar fl trăit în secolul al III-lea e.n.
151
I-ar fi plăcut să-i arate într-o zi lucrarea sa. Ea îi răspunse că i-ar fi făcut în mod sigur plăcere s-o vadă, în orice caz măcar o parte, dacă ar traduce-o. Pentru ei n-ar fi decît o bucurie, îi răspunsese Otto.
Şedeau pe jos, cu spatele sprijinit de trunchiul copacului, umerii atingîndu-li-se, căldura lui propagîndu-se în ea. Era o lungă seară de vară care se continua parcă în eternitate ; ea purta o rochie de vară, din voal alb, ciorapi albi şi pantofi care se închideau cu bumbi în partea scobită a piciorului; gîtul îi era încercuit de un medalion cu lanţ filigranat; buzele ei, despre care Otto spunea că aveau forma buzelor tinerei şi frumoasei Clara Schumann *, erau desenate cu un nou

Auziră uşa din faţă a pavilionului deschizîndu-se şi pe bătrînul Boyle aruncîndu-şi lăturile. îşi curăţă gîtul, scuipă, mormăi ceva destul de tare, se retrase din nou. Auziră cum cădea zăvorul ; se retrăgea pentru a se duce la culcare. Ră-sucindu-se, Otto îşi îngropa faţa în poala ei, iar ea îşi înfipse degetele în părul lui lung.
Rămaseră în această poziţie, el respirîndu-i pe coapsă, în timp ce Imogen îşi mişca degetele pe spinarea lui, în sus şi în jos.
— Ce bine e ! spuse Otto. Continuă !
Continuă alintarea. îi plăcea să-i atingă pielea. Capul lui era îngropat în poala rochiei. Vocea înăbuşită spunea :
— lch rieche Liebe 2.
Ea nu răspunse nimic, neînţelegîndu-i cuvintele.
— Gata, spuse Otto, ajunge !
Se opri. Otto se răsuci astfel încît ceafa să i se odihnească pe coapsa caldă şi, cu buzele strînse, privea fix în ramurile răspîndite ale tisei. După un răgaz, ea îndrăzni să spună : — - Otto, ascultă. Mă simt puţin îneureată.JDar... cum oare să încep ? Vreau să-ţi povestesc tot ce e rău în legătură cu mine, lucruri de care mă ruşinez, astfel ca tu să nu fii dezamăgit cînd le vei descoperi singur.
— Foarte bine, acceptă el, privind mai departe în copac
1 Soţia şi interpreta celebrului compozitor Robert Schumann. ! Adulmec dragosta (germ.).

O vacă începuse să tuşească în livada lui Brady ; un sunet colcăit de rumegat, urmat apoi de un tuşit tărăgănat, sunînd cavernos. Hou... huhh... huo ! Apoi tăcerea ruptă de zgomotul şuvoiului de urină şi de căderea balegii.
— Aşa să fie. îţi mărturisesc că mi-e ruşine de rîsul meu. Am un fel de a rîde îngrozitor. Se zice că germanii nu au simţul umorului ? Poate ai observat că nici eu nu-1 am.
■— Nu, n-am observat, replică Otto.
Pentru o clipă nu mai scoase nici un cuvînt. Apoi :
— îţi plac copiii, Otto ?
— De ce ? se miră el în sfîrşit.
-— Pentru că mie nu-mi plac. Nu am avut niciodată. Şî sper să nu avem niciodată.
— Hm, îngînă Otto.
Ea privi în jos spre el, atingîndu-i fruntea cu degetele. Otto îi îndepărtă mîna încruntîndu-se.
— Ascultă, continuă ea — nu trebuie să rîzi cînd am să-ţi povestesc toate astea. Promite-mi că n-ai să rîzi, pentru că nu ţi le pot spune dacă rîzi de mine. (Otto făcu un semn că nu va rîde). Ei bine, am avut o dată o manie. Cred c-o poţi numi aşa. Mă spălam de cîte ori aveam prilejul. în fiecare noapte făceam o baie fierbinte, iar mîinile mi le spălam, cred, de treizeci de ori pe zi. (Otto, nu prea pretenţios cînd era vorba de curăţenia corporală, mîrîi la auzul acestei declaraţii). Acum să las la o parte decenţa. Uneori fac băi de aer în pielea goală.
Imogen făcu o pauză ca o invitaţie la comentarii, coborîn-du-şi privirile spre ochii lui. Dar expresia chipului lui nu se schimbase ; nu comentă nimic.
— Uneori mă simţeam aşa de rău, adăugă ea, încît nu puteam să dorm. Oh, dragul meu, nici nu-ţi poţi închipui ce rău îmi era. Mă lua cu călduri şi mă tulburam în aşa hal, încît nu mai ştiam—ce să-^nă faey eram aproape bolnavă—de tristeţe din cauza unei dorinţe

pe care n-o puteam defini. Simţeam că m-aş fi putut despuia de învelişul meu omenesc şi transforma într-o grămadă de materie arzîndă. Obrajii, sînii, vîrfurile degetelor, peste tot ardeam. Trebuia să mă scol, să-mi smulg de pe mine cămaşa de noapte, să îmbrac pelerina roşie de ploaie, cea care-ţi place ţie, şi să ies din casă înainte de a mă sufoca.
(53
Mă duceam pe pajişte şi, străbătînd-o, intram în plantaţie, mă despuiam şi alergam de colo-colo în pielea goală. Chiar atunci cînd vremea era uscat-fierbinte, noaptea era umedă de rouă. Cel mai bine mă simţeam cînd ploua — să simţi cum toarnă ! Obişnuiam să mă tîrăsc pe iarbă şi să mă întind pe spate cu braţele desfăcute, cu gura deschisă, cu toate simţurile ţîşnind din mine, şi plîngeam potop de lacrimi. Poţi concepe asemenea purtare ? Te rog să mă crezi ; niciodată n-am ştiut pentru ce plîngeam ; o femeie proastă, rătăcind de colo-colo, goală puşcă, într-o postură indecentă, secîndu-şi ochii de plîns pentru nimic ; oare toate acestea, traduse în cuvinte, nu-s prea ridicole ?
în timp ce vorbea se lăsa întunericul. Un automobil trecu prin apropiere, pe şosea, cu farurile aprinse, deplasîndu-se cu viteză în direcţia răscrucii de la Barbarstown. Lumina farurilor invada o clipă plantaţia, trecînd peste ei şi apoi dispărînd. Uruitul motorului se stinse în depărtare. După aceea, locul păru şi mai întunecat, şi mai ascuns şi mai tainic. Otto suspină. Imogen, evitînd să-1 privească, îi masa fruntea, rumegîn-du-şi propriile gînduri. „Apa curge pe frunze şi pe pleoape, topind sarea sudorii, mecind ochii". Otto, cu un tact neobişnuit la el, nu spusese încă nimic.
— Am început să fac băi de aer, noaptea, pe uliţa din spate, defilînd în sus şi în jos, mai întîi cu pelerina roşie pe umeri, descheind-o şi încheind-o asemenea unei artiste de striptease. Mai tîrziu însă, văzînd că niciodată nu se întîmplase nimic, am început să umblu dezbrăcată, duceam pelerina sub braţ, înfăşurată, şi-mi continuam plimbarea fără nimic pe mine, doar cu pantofii cu tocuri înalte şi fardul pe obraji, înghiţind aer şi închipuindu-mi că nişte brute de bărbaţi se uitau pe furiş la mine, din tufişuri. Multe nopţi vîntoase am defilat astfel, pe acolo, roşie toată, în călduri, încercînd să mă răcoresc. în unele nopţi, după ce pîduaTobişnuiam să~mă strecor surnufefc de laur şi să scutur peste trupul meu apa de ploaie, un adevărat torent. îmi plăcea cînd biciclişti răzleţi treceau pe lîngă mine, îmi venea să strig după ei. Poţi să-ţi închipui ce. Simţeam cum mi se ridică strigătul în gîtlej. O dată, un beţiv singuratic a trecut pe acolo. îl auzisem de multă vreme venind, mormăind ceva, blestemîndu-şi viaţa şi pe cel ce 1-a creat. Ascultam din ascunzătoarea mea, destrăbălare în carne şi oase,
154
cu părul lipit pe faţă, tremurind ca un iepure la auzul cornului de vînătoare şi a lătratului ogarilor. Cum se apropia de locul unde eram ascunsă, m-am trezit în şanţ plănuind nu ştiu ce nebunie ; poate să mă caţăr afară şi să dansez un fandango, goală puşcă, în faţa lui, pe şosea. Mă întreb ce-ar fi gîndit despre toate astea un biet ţăran, scandalizat ; s-ar fi prăbuşit de pe bicicletă din cauza spaimei şi a ruşinii ? Dar tocmai cînd mă strecuram prin spărtura din peretele şanţului, doi indivizi treji l-au ajuns din urmă, unul dintre ei era destul de aproape de mine ca să-1 fi putut atinge dacă aş fi întins mîna. M-am făcut mică în iarbă şi l-am rugat pe Dumnezeu să nu fiu zărită, căci simţeam că eram cuprinsă de nebunie şi de nesăbuinţă, şi ştiam că nici un om sănătos la minte şi stăpîn pe simţurile sale nu s-ar fi uitat la mine.
Se întrerupse, privind în jos spre el. Otto păstra tăcerea. Adăugă :

— M-am săturat de toate astea — trăncăneală, prostii. Sînt sigură că sună îngrozitor... Ai o ţigară ?
Avea şi i-o aprinse. Stăteau umăr lîngă umăr în tăcere ; pretutindeni în jur pădurea se foia. Stătea întins, ascultător, respirînd pe nas, privind în sus spre coroana tisei, în timp ce Imogen continua să-i dezmierde metodic fruntea de învăţat, năpădită de păr. Cu buricele degetelor îi mîngîia buzele delicate şi netede. După o pauză, continuă :
— Asta îmi aminteşte de copilărie, vreau să spun de vremea cînd eram copil, înainte de a mă putea tîrî sau vorbi. Fiind cea mai mică şi cea mai răsfăţată dintre noi cele patru, eram luată uneori în patul părinţilor şi lăsată să dorm între ei.
Aceasta se întîmpla de obicei în nopţile cînd plîngeam şi nu puteam dormi. îmi amintesc de acest lucru tot atît de viu, cum îmi voi aminti de chipul tău.__
fetr-o noapte, am fost ridicată de o pereche de mîini, am fost scoasă dintre ei, chiar din aşternuturi. Nu-ţi poţi imagina ce liberă şi calmă mă simţeam acolo sus. Nu e ciudat că îmi amintesc această întîmplare ? Da, cred că este foarte straniu. Persoana care mă ţinea nu mai era tatăl meu cel ocrotitor, ci încerca să hotărască ce să facă cu mine, cu acel ceva mic, umed şi neputincios, fără voinţă proprie, care nu ştia altceva decît să ţipe, să se murdărească, să le distrugă odihna nopţi

lor şi să le tulbure amorul. Nu ştiam ce se va întîmpla — dacă scurta şi neînsemnata mea viaţă urma să fie stinsă sau nu, dacă hotărîse să mă înăbuşe în pernă, sau să-mi zdrobească creierii în rama de fier de la capul patului.
Am rămas suspendată acolo sus mult timp, şi mă simţeam liniştită şi liberă. Apoi, după o mare întîrziere, m-am simţit coborîtă şi depusă între ei, cu delicateţe. Ei bine, regăsesc acest sentiment cînd îmi fac băile de aer.
— Aveai ceva pe tine în noaptea aceea cînd te-am întîlnit prima dată pe uliţă ? o întrebă Otto. Adică sub pelerina de ploaie ? în acea oră crepusculară, cînd am auzit pentru prima dată sunetul diafan al paşilor tăi ?
— Păi nu despre asta-i vorba ? replică ea. Nu aveam nici măcar un fir de aţă. Era încă o noapte de impulsuri înfier-bîntate.
— Hm, mormăi Otto. A, hm... Urmă o tăcere.
— Cînd aveam trei ani, spuse Otto, am văzut-o pe mama înotînd într-un ocean imens, plin de meduze, împreună cu primul ei iubit.
Imogen rosti ca pentru sine :
— închipuieşte-ţi... m-am îmbrăcat atît de zorit azi-dimi-neaţă încît am uitat să-mi pun sutienul.
— Arată-mi.
— Nici să nu te gîndeşti.
— Fă-o pentru mine (rugînd-o arzător si ridicîndu-se în capul oaselor.)
îl privi cu ochii pe jumătate închişi, zîmbind, apoi începu să-şi descheie bluza, cu o singură mînă, detaşat, ca şi cum mîna nu-i aparţinea.
---Nu te uita !_;_
Otto, ascultător, îşi închise ochii şireţi, de şopîrlă.
— Acum priveşte.
în clipa următoare era în genunchi, cuprinzîndu-i cu mîinile sinii îndrăzneţi, despuiaţi, privind fix, stăpînitor, în ochii ei. Imogen nu opuse nici o rezistenţă : o venă groasă se

zbătea sub pielea de pe gît; mîinile lui i se precipitau peste trup ; Degetele lui dădură peste micul lănţişor filigranat; îi atrase faţa spre faţa lui.
156
— Komrn,1 îi suflă în ureche, cu un ton jos şi stăruitor, trăgînd în acelaşi timp de lănţişor — streng dich an. *
— Şi tu, şopti ea... şi eu te iubesc.
Cuvintele erau grele. Imogen le înghiţea. Şedea înclinată în unghi faţă de trunchiul copacului, în aşteptarea atacului. Fructe de tisă, moi şi cărnoase, cădeau în juru-le, pocnind pe frunzele veştede şi pe iedera de pe pămînt. Apoi arbustul nu-i mai suportă greutatea şi în clipa următoare era lungită pe pămînt.
— Oh, Otto Beck, ce-mi faci ?
1 Haide (germ.;.
- Incordează-te (germ.).
REVENI la căsuţă dar nu aceptă să-şi petreacă noaptea acolo. Nimic altceva decît fundamentale considerente de ordin moral se opuneau la aceasta. îi făgădui că îl va vizita o dată sau de două ori pe săptămînă.
— Nu uita că sînt doar o burgheză, spuse.
De fapt nu chiar acesta era motivul. Se aprindea greu, de aceea cerea un scurt răgaz în care „să se obişnuiască cu el". Ar fi putut să-i ofere cu supunere graţiile ei („Tu eşti mai lacom decît mine"...) dar încă mai era puţin îngrozită de el, îndrăzneţul Otto Beck, vînătorul de păsări, recrutul, jefuitorul, puşcăriaşul, pescuitor în ape prohibite, apicultorul, agricultorul, horticultorul, botanistul, grădinarul, el care vorbea engleza mai bine decît ea şi care avea la dispoziţie argumente faptice, în aparenţă nelimitate, teorii, anecdote personale sau împrumutate („Richard Wagner punea pe seama obiceiului de a consuma carne o mare parte din decăderea civilizaţiei noastre"), despre epocile istorice şi despre scriitori, mulţi dintre ei morţi, dintre care mulţi îi erau complet necunoscuţi.
— Göttingen, spunea Otto... Kant... Fichte... Heidelberg... Theodor Storm... R. E. Raspe... Baronul Münchhausen... Beyle... Rinul cu aluviunile lui, lubricitate... Soxoborussia... Narcis şi Goldmund...
La drept vorbind, engleza pe care o vorbea el îi era în multe privinţe o limbă străină, ai cărei termeni de referinţă erau obscuri pentru ea, care niciodată nu se~chînuise să citească altceva în afară de Philips Oppenheim, Phillip Gibbs, Pic-cadily Jim, sau orice alt fel de lectură uşoară, care o ispitise la Springfield.
Otto Beck era un om umblat, cunoscuse multe locuri şi, fără îndoială, multe femei ; un om mai ales capabil să comită violente ravagii asupra castităţii oricărei femei care s-ar fi întîmplat să-i capteze interesul. Toate acestea se terminaseră
158
acum iar el insista să-şi petreacă întreaga noapte împreună, de fapt să trăiască împreună ; dar ea nu voia să accepte.
Ce-o să poarte noaptea în pat, îl întrebă ea : ceva superficial ? O cămaşă de noapte ? O liseusă ? O pijama de-a lui ? Sau, pur şi simplu, nimic ?
Dar, tulburată acum de o dorinţă nesatisfăcută, nu se putea ţine departe de bîrlogul lui. Acel „o dată sau de două ori pe săptămînă" deveni mult mai frecvent. Apoi, după cîteva zile, consimţi să petreacă noaptea cu el.
„Adu-ţi aminte acum de puritana timidă de altădată \" Ea, puritana, care nu putuse suporta niciodată untul. Spunea că untul îi face greaţă. Această imposibilitate i-a creat

neplăceri la internat, erau zile cînd pleca de la cină, flămîndă, direct la culcare, (aceasta se întîmpla cînd călugăriţa de la bucătărie uita să-i pună gemul pe farfurie). Gem de zmeură numai pentru ea ; celelalte fete o priveau lung cînd gemul lipsea din farfurie, se holbau în tăcere pentru că discuţiile erau interzise la masa de seară, ca şi la dejun de altfel.
La micul dejun, dacă uitau să-i dea gem, una dintre celelalte fete obişnuia să-l ceară şi atunci maica îi lua farfuria şi o aducea înapoi cu o bănuială de gem, niciodată prea mult. Imogen era prea ruşinoasă pentru a-l cere ea însuşi. Aşa fusese întotdeauna pe vremea cînd era copilă ; prea ruşinoasă, morbid de timidă, roşind la cea mai mică provocare. „Iat-o că se îmbujorează, spuneau fetele, priviţi, Langrishe se ruşinează !"
Era acolo o călugăriţă care putea bea ca un bărbat. Cînd ducea la gură un pahar plin cu apă, nu-l punea jos pînă nu-l golea dintr-o singură, lungă, sorbitură. Se numea Madame Monique Claire. Cînd se aflau în jurul mesei lungi din refecto-riu, cufundate în muţenie, Imogen le urmărea pe celelalte rnîncînd în tăcere felii de pîine cu unt; ea dădea la o parte - farfuria—cu pîinea—tăiată în pătrăţele acoperite cu untul de fermă, de culoare gălbuie, de provenienţă locală. îşi imagina că untul acesta pătrundea carnea celorlalte, carnea lor... trupurile lor împlinite, încărcate de puterea şi resursele nutritive interzise ei, pentru că era pretenţioasă şi timidă, incapabilă să-şi revendice drepturile. Cînd o uitau, nu mînca nimic, bea numai un pahar cu lapte, şi aşa, flămîndă, se ducea la culcare.
Urmărea pîinea unsă cu unt dispărînd în gurile lor. Urme de unt pe buzele şi pe degetele lor. însăşi materia aceasta se

asemăna cu carnea, pastă pufoasă, produsul vitelor, laptele lor frămîntat în putinei... simţea ceva neplăcut în legătură cu laptele,... uneori cu ea însăşi, un produs mamar... căsătorie, sugari, alăptare... toate acestea erau mai curînd dezgustătoare. Dezgustătoare, ca atunci cînd „era indispusă". îşi mai amintea cum îi venise prima dată periodul, încurcătura, confuzia în care s-a trezit. Avea patrusprezece ani.
Era ultima zi a semestrului şi se ocupau cu dereticatul claselor, îşi sortau cărţile, pentru ca unele să mai fie folosite, altele să fie revîndute. Fetele citeau cu glas tare povestiri. Atunci i-a venit. A trebuit să se lungească pe scaunul pupi-trului, din cauza durerii. Pupitrul era obişnuitul dreptunghi de lemn prins cu scoabe de oţel de un scaun de lemn ; pe acesta s-a lungit pe burtă, pentru a încerca să-şi uşureze durerea. S-a produs o oarecare uşurare dar nu a durat mult. Apoi senzaţia că este udă. Şi apoi confuzia de la toaletă şi spectacolul sîngelui care se scurgea.
Acasă, în timpul vacanţei, se arătase foarte vioaie, încer-cînd să ascundă ceea ce se întîmplase şi ţopăia şi fluiera într-un mod cel puţin idiot, în timp ce, probabil, tatăl ei ghicise adevărul.
Făcuse cunoştinţă şi cu cealaltă taină, sub terasa de la Deux-Sèvres. De jur împrejur desişul verde, fremătător, al pădurii de brazi care se înălţau drept spre cer, treptele de lemn care coborau, cărările acoperite de muşchi şi tulpini, soarele fil— trîndu-se spre pămînt aşa cum se filtrează sub apa mării, şi Anita cea precoce, venită din Tours, cu pulpe albe cărnoase, trăncănind fără întrerupere — obscenităţi şi murdării.
Se afla acolo un bazin de înot scos din uz, cu pereţii crăpaţi, fără apă. Ce mizerie de nesuportat se petrecea acolo jos ! Cîteva straturi de frunze înnegrite pe fundul bazinului. Un nume şî~o zi puse deoparte. Soarta hotărîse să^l întîl-nească, să fie cucerită de el, să se îndrăgostească de el.

îşi spunea : „Acordăm un sens greşit purtării şi criteriilor de conduită, atunci cînd ignorăm total felul de a simţi al unei persoane". Da, într-adevăr, aşa era. Asta i-a fost soarta, să-1 cunoască, să fie cucerită de el, să se îndrăgostească de el.
Ceaţa timpurie a dimineţii plutea în jurul casei, peste pajiştea despuiată de căpiţele de fîn. împrejurimile erau bizare Ia această oră neobişnuită. Se hotărîse ; era fără folos să reziste ;
160
va reface încă o dată experienţa pînă la capăt. Prima dată fusese înfiorător, un „fiasco." Stoluri de rîndunele ţîşnind dinspre soare. Ţipetele lor stridente. De ce dinspre soare ? Oare din cauză că insectele cu care se hrăneau zburau spre lumină, către căldură, către puţina căldură a orelor timpurii ale dimineţii ? Ţipetele lor. Sunete sparte în aer. Era atît de plăcut! Cîntecul răsăritului. Muzica sîngelui deşteptîndu-se în trupurile copiilor.
Ca atunci cînd, copil fiind, la Melview, s-a sculat şi le-a văzut pe servitoare afară, întinzînd covoare pe sîrme, şi vitele trezindu-se sub copaci. Gustul sălciu de pîine, apa picurată din robinetul de la bucătărie. O, timp al curajului şi speranţei !
Plantaţia se trezea la viaţă. Se apropie de căsuţă. Poarta din spate era încuiată ; umezeala atîrna în picuri pe barele metalice. Nimic nu trecea pe şosea. Ciocăni la fereastra dormitorului, strigîndu-i numele. După o oarecare întîrziere, apăru în uşă cu o haină pe el, cu părul zbîrlit, cu faţa umflată de somn ; o primi înăuntru. Apoi se înapoie în pat. Nu era decît 5,30 dimineaţa.
— Am venit să-ţi pregătesc o cafea.
Era o vizuină de mascul, se simţeau mirosuri bărbăteşti, pe un scaun erau aruncate lucrurile lui, pipa şi punga cu tutun la capul patului. Intră în bucătărie, pregăti cafeaua şi i-o aduse.
— Cel puţin am aflat cum eşti îmbrăcat cînd dormi, spuse. Otto se învioră, dădu la o parte ceaşca goală şi, apucîndu-i
strîns coapsele, o trase spre el. îl sărută pe gură, plimbîndu-şi buzele pe buzele lui, buze moi, cele mai labile şi nesigure dovezi din^lume ; ceea ce îl excita la culme. Cu braţele înlăn-ţuindu-i gîtul într-o scurtă implorare, teamă de durere, dc împreunare, teamă de despreunare. Buzele ei întredeschise. Otto era nerăbdător ca întotdeauna, mîinile, din cauza muncii manuale- îndelung practicate^-îi ^erau aspre ca~ piatra ponce. Nu-şi putea regăsi suflul, plămînii nu puteau primi aerul. Acum împreună, ca doi înecaţi, luptîndu-se înlănţuiţi, înconjuraţi de valuri, orbiţi ; se înăbuşea în cearşafurile învălmăşite. Păru-i despletit căzuse, acoperindu-1. încordată ca un arc ; gemete şi senzaţia de ruşine, lipsa de sens şi inutilitatea de a i se mai împotrivi ; trebuia să renunţe şi la ultimul dram de timiditate. Merse pînă la capăt, speriată că ar fi putut să se înăbuşe, îi era teamă că va muri, cu siguranţă, de umilinţă.
161
11 — Crepuscul
După aceea, Otto se întinse comod, cu un aer satisfăcut, tuşind cu palma la gură, privind fix tavanul: încă o dată îşi doborîse vînatul la pămînt. Noaptea aceea a dormit alături de el, ascultînd cum cade ploaia pe frunzele de afară, un sunet plin, de lichid ; apoi lunecînd de pe frunze, în tăcere, pe pămînt. Era cu el, îl apăra aşa cum o proteja şi dînsul ; vîntul sufla în jurul adăpostului lor ; nici urmă de suflet omenesc în împrejurimi. Clopotul de oţel al unei biserici răsuna în noapte, marele clopot turnat la Hammond Lane, răspîndindu-şi reverberaţiile dincolo de curtea bisericii (unde era, desigur, asurzitor) ; era

prima bătaie vestind liturghia de la ora opt, care se celebra în timp ce afară mai era noapte încă : sunet de clopot îndepărtat, purtat de vînt, atenuat de distanţa pe care o străbătuse — o milă irlandeză de la sursa sa — puternicele lovituri ale limbii, răspîndite înăbuşit în depărtare...
Avea mărul lui Adam proeminent, aproape străpungîndu-i pielea gîtului, mişcîndu-se în sus şi în jos cînd vorbea. Vorbea mult, dar erau zile cînd de-abia dacă deschidea gura. Era mereu gînditor, buzele lipsite de sînge, pe care avea obiceiul de a le umezi cu limba, erau de culoare vineţie, parcă pentru a se armoniza cu părul arămiu, uşor desenate, cu o expresie de ceva continuu refuzat, o independenţă disimulată. Fruntea îi era muncită de gînduri, o expresie de rezervă ; porii pielei de pe faţă şi gît (sursă de uimire pentru ea) erau astupaţi cu granule negre ca şi cum îi fusese aruncat noroi în piele atît de adînc, încît nici o cantitate de săpun nu ar fi putut să-1 cureţe.
îşi făcea toaleta destul de rapid, îşi ciupea urdorile din colţurile ochilor cu degetele, o aruncătură de apă rece pe faţă cu amîndouă mîinile — din butoiul care de fapt conţinea apa lor de băut — urmată de o netezire a părului cu mîinile umede.
__Desigur, _era_un piepteneJnj^asă, dar semăna mai mult a ţesală
de cai decît a ceva folosit de om ţ^l^nlroduceăT în paru-T sîrmos numai cu ocazia unei ieşiri în oraş. Avea un ten noro-ios, înviorat puţin doar pe pomeţi, după o masă bună sau după o cantitate destul de mare de alcool, pe care de regulă îl consuma în fiecare seară a vieţii sale.
Avea găini. O femeie de pe strada din spatele casei le hrănea, avea grijă de el, şi-i făcea focul. Imogen trebuia să se îndepărteze cu noaptea-n cap. Otto lucrase pentru secţia silvică din Glencree, dar cînd 1-a cunoscut Imogen, preda lecţii

plicticoase de matematică la parohie, celor doi fii ai preotului, care aveau faţa plină de coşuri; din această remuneraţie străvezie se întreţinea.
Găinile se găinăţau peste tot, pe zidul gropii de cenuşă, în mica magazie, în bucătărie. Puful şi găinaţul lor se aflau pretutindeni. Ouau sub ierburi grămezi de ouă, care niciodată nu puteau fi găsite ; sau dispăreau şi se reîntorceau cu pui. Cîrîi-turile lor monotone dădeau o notă aparte locului. Otto părea că nu le bagă-n seamă nici pe ele, nici murdăria lor. Zi de zi venea călare pe bicicleta sa antediluviana, cu alimente, bles-temîndu-i pe arieraţii fii ai parohului. Zi de zi, femeia pleca un pic zădărîtă, pocnind poarta.
Otto străbătea plantaţia ţinînd în mînă un prosop pe care îl atîrna pe uluci, pentru ca Imogen să poată vedea din camera ei dacă drumul era liber.
A doua zi după ce venise la căsuţă, urmîndu-şi propria hotărîre, Otto — care putea fi plin de tact atunci cînd împrejurarea o cerea — o concedie pe femeia care locuia pe uliţa din spate, pentru a nu o compromite pe Imogen. Femeia îl părăsi trîntind cu năduf poarta.
Două săptămîni mai tîrziu, se scuza la parohie pentru că nu mai putea continua meditaţiile, justificîndu-i lui Imogen că dorea să-i acorde tot timpul... Şi într-adevăr, avea să-i dedice tot timpul de care dispunea.
Dimineţi petrecute în căsuţă. Cenuşă de focuri înăbuşite ; zgomote produse de găinile roşii de Rhode Island sau albe de Sussex, bunele ouătoare ale lui Otto. Uşa era deschisă. Raze de lumină năvăleau înăuntru. Se auzea cîrîitul monoton al găinilor în căutare de rădăcini, în curte. Era uimită de bunătatea exprimată de chipul lui destins, o serenitate, o delicateţe pjhrâjitunci neMnuite^_____-----

Cărţile lui se aflau pe rafturi. Biblioteca părea o treabă făcută foarte. bărbăteşte. Plină de substanţă. Treabă de dulgher de meserie. Iată cărţile răzleţite şi hîrtiile pe care ea le va pune în ordine. Cărţi germane, o maşină de scris portabilă, un top de hîrtie de la „Swift Brook Bond" nedesfăcut, lucrarea sa care nu se mai termina. îi simţi pantalonii de stofă, bufanţi, lipiţi de coapsele ei. Braţele lui îi cuprinseră mijlocul ; foşnet de mătase. Se uita stăruitor în ochii ei. Gîndul e'i cînta : „stăpîneşte-mă" („Te vei schimba, te vei schimba !").

163

11*

Ea se trezea prima şi lucrul pe care-1 făcea mai întîi era să deschidă toate ferestrele şi uşile, deoarece imediat ce se scula, Otto Beck începea să strige cerînd aer, ca Svidrigailov în Crimă şi pedeapsă.

Numai după aceea îi pregătea micul dejun.

— Fluieră sturzii, iar mierlele cîntă, spuse Otto. Mierlele încep să cînte cam în prima săptămînă din februarie. O vreme, cîntatul este foarte aspru, ca şi cum pasărea s-ar concentra să-şi limpezească gîdejul, după o iarnă fără exerciţiu. Bărbă-tuşul cîntă alături de cuib, scoţînd un fel de tril (Otto făcu o mişcare cu mîinile în sus, schiţînd efortul păsării) cu o notă graţioasă în el, uneori. Cîntă cît e ziua de lungă, pe toată durata verii, oprindu-se numai pentru a-şi hrăni puii. Sturzii încep să cînte puţin mai tîrziu.

O dimineaţă vîntoasă ; cerul acoperit; se aude ploaia căzînd pe frunze. Umezeala prezentă în toate camerele. Cam pe la ora zece, ploaia încetează. Ceasul s-a oprit. Soarele încearcă să străpungă norii. înnorarea dăinuie cît e ziua de lungă. Furtună.

— Să luăm, de exemplu, cuvîntul „Ailm", spuse Otto. în irlandeza veche, însemna „palmier", „copac". în irlandeza modernă, înseamnă „ulm". în latină „ulmus. în italiană „olmo. întrebarea este : De unde venea palmierul în Irlanda vechimii ? Din Fenicia ? Ca, de exemplu, Phoenix Park ? Ei ? într-adevăr, un mister.

Otto studios, stătuse în casă toată ziua, citind, scoţînd note ; apoi urmă tăcerea ; o pagină întoarsă cu nervozitate, trosnitura scaunului ; un suspin greu, scăpat involuntar, urmat la scurt timp de altul, mai cavernos şi Tnarprofund. Cartea i se odihneşte pe genunchi, fîşii de hîrtie ieşind dintre paginile ei, lucrarea lui Brackenbury Campania din Crimeea. Apoi Hanneles Himmelfahrt\ de Hauptmann. O farfurie cu^pjine şi miere, alături, pe masă. Cumpărase un fagure de la băcănia lui Findlater pentru că ştia că lui Otto îi plăcea mierea.

Otto, cu bărbia proptită în piept, hotăra soarta naţiunilor, întorcînd ceva în minte pe toate feţele, expunînd privirilor ei

1 Călătoria spre cer a lui Hannele, piesă de Gerhart Hauptmann.

164

părul rărit de pe creştet. Dacă l-ar fi întrebat ceva, ar fi simulat că nu aude, dacă nu ar fi vrut să-i răspundă sau dacă ar fi considerat întrebarea lipsită de importanţă. Obişnuia să vorbească despre „naţiuni inferioare în ceea ce priveşte cultura" şi despre indivizi „neînsemnaţi dan punct de vedere cultural". O, era necruţător cu oamenii ! Avea un fel de a-şi plesni fruntea cu palma, cu ochii închişi, plescăind din limbă — o combinaţie de mimă şi sunet, menită să manifeste jignire şi remuşcare cruntă, cuplată cu o mirare referitoare la propria sa nerozie. Voia să însemne: „Cum am putut oare uita un lucru ca acesta ?", apoi, urmau plesnitura pe frunte şi plescăitul.

Avea mîini elegante, degete lungi, puternice, acoperite pe alocuri de păr. Un chip melancolic. îşi tundea singur părul, dar şi-1 potrivea îngrozitor. Creştea dezordonat în jos pe ceafă, pînă la începutul coloanei vertebrale. Degetul arătător, cel mare şi inelarul de la mîna dreaptă erau pătate de nicotină pînă la articulaţii; degetul mare era înnegrit la mijloc. Fuma enorm ; era ultimul lucru pe care-1 făcea noaptea şi primul cu care începea dimineaţa, ţinînd pipa aşa cum ar fi făcut un plugar, între degetul cel mare şi index, cu partea aprinsă în cupa palmei; o sorbea pînă la ultimul fir de tutun, tră-gînd, cu obrajii supţi de efort.
îi gătea budinci de orez sau de macaroane cu brînză. înainte de aceste mese, hrana sa fusese destul de neregulată, bucatele lui, bucate de sărac — un fel de mîncare sărăcăcios, de proastă calitate, format din cartofi, varză, turtă frământată cu bicarbonat, totdeauna ouă, şuncă, ceai cu lămîie. Nu era mare amator de carne. El a fost acela care a învăţat-o să bea, să simtă nevoia de băutură. Ascet în multe privinţe, nu-şi impunea restricţii cînd era vorba de băutură ; iar de la sosirea ei, era întotdeauna ceva de băut în casă. O ducea destul ~de4)ine."Celibatul nuTăcea^partedin concepţia sa"despre viaţă ; era ultimul dintre oameni care să cultive o legătură platonică. Avea felul lui deosebit de a se purta cu ea, mai mult aşa cum îi venea la îndemînă („Tot ce doreşti tu, Otto... Fac tot ce vrei"). A stăruit atît de mult în acest mod de a fi, încît într-o dimineaţă iubirea a scos la iveală un fel de sirop dulceag, care s-a revărsat necontrolat în gura ei ; o astfel de suavitate nu mai cunoscuse niciodată.
165
După această întîmplare, începu să simtă plăcere în îmbrăţişările lui musculoase şi experimentate ; sclavă mizerabilă a învingătorului străin ; o imensă transformare în spiritul pînă atunci inept al amantei sale.
Imogen avea o ţinută severă, piele palidă, ochi expresivi întunecaţi, păr negru pieptănat peste frunte, o privire foarte trufaşă, buza de sus lungă, şi nasul mai curînd cărnos ; un trup umed, slab parfumat.
Continua să vină la căsuţă, noaptea, cu o lampă electrică ; se căţăra peste gardul de uluci, străbătea pe jos cîmpul. Şi, prin plantaţie, ajungea în spatele căsuţei. Purta pantaloni de călărie. Privind înapoi spre Springfield, văzu în întuneric două ferestre complet iluminate de lună. Părăsea Springfielduî pentru perioade din ce în ce mai lungi. începea o nouă viaţă pentru ea. Vitele care se ridicau în picioare pe cîmpiile unde se aflau la păşunatul otavei, o înspăimîntau de moarte. Agă-ţîndu-se într-un tufiş, care nu era tufiş, îl simţi mişcîndu-se ; un monstru se ridică în picioare, şi i se păru că mugise : „Stăpîneşte-mă !"
L-a găsit în faţa focului, meditînd, cu profilul spre fereastră, aşezat în scaunul său cu spătarul înalt, ca un preot în confesional, cu capul întors şi urechea aţintită la clipa cînd va auzi mărturisirile, păcatele tainice ale femeilor. Aducea cu ea mirezmele trupului încălzit sub mantaua roşie de ploaie. Otto ţinea în mînă o băutură pe măsura lui, o carte în poală. Puse cartea la o parte şi ridică paharul cu alcool.
— Sînt obosit de toate aceste minţi rătăcite, spuse el. Cine mai vrea în zilele noastre să citească aşa ceva ? Poveşti învechite, în care nimeni nu mai crede, pline de virtuţi morale şi imposibile.
Noapte- de noapte venea ^ă^iT>cupe~ locul în patul-4uk-în — al lui „âme damnée" 1. Braţele i se vedeau negre, se apropia de pat. în cămin focul pîlpîia molcom.
— Cămaşa mea de noapte... vrei să-mi dai cămaşa de noapte ?
— Nu se poate fără ?

1 Suflet bîntuit (ir.).
166
— Ssst, vrei să taci ?
Dormeau alături în bătrînul pat de fier, pat de familie, cu partea de la mijloc afundîndu-se mai jos decît marginile ruginite, îi cumpărase o pijama aspră de in ; iar vechea lui cămaşă de noapte, care văzuse multe, o încredinţase focului.
Se auzeau vite tuşind în noapte. Uneori, cete de cai trecînd pe drum. Scîrţîind fără întrerupere, care cu fîn treceau pe lîngă casă, venind dinspre Bog of Allen cu destinaţia Dublin, sau dinspre Dublin înspre Bog of Allen, unul după altul, căruţaşii mergînd pe lîngă animale, pe drumul spre destinaţie, sau dormind pe saci la întoarcerea acasă. Cît era noaptea de lungă, noapte de noapte, iarna, prin ploaia dezlănţuită, în timp ce ea se afla în siguranţă în braţele lui Otto.
23
U RMAU cărarea făcută de oi, sus, prin tufişurile de mărăcini şi grozamă ; ghimpii se înfingeau în fusta ei, îngreu-nîndu-i urcatul. Capre şi oi izolate rătăceau după bunul lor plac, în uscăciunea lipsită de aer, în jurul tufişurilor infestate de. bărzăuni; lăsaseră pe cărarea prăfoasă, în urma lor, boabele de bălegar. Pe creastă sufla o briză rece. Merseră pînă la capătul cel mai îndepărtat pentru a vedea Patul Sfîn-tului Patrick. De altfel nimic prea deosebit — pur şi simplu o adîncitură a solului, cu cîteva pietre şi urzici — nimic altceva.
Stăteau pe pămînt în partea opusă soarelui. Otto îşi scosese jacheta, privind îndelung, cu un aer de satisfacţie, regiunea cultivată care se întindea la picioarele lor.
Pajişti, lanuri de cereale, soarele zvîrlind foc de pe acoperişul unui hambar acoperit cu paie; Killadoonul se vedea în pîclă spre nord-vest, şi o porţiune argintie a rîului, strecurîn-du-se printre copaci. O casă mică, pătrată, acoperită cu pietre, se înălţa pe unul dintre ogoarele de jos : Casa Sfîntului Patrick, după o legendă locală. Deasupra lor nemărginirea azurie, nori cirus îndepărtaţi, ca o turmă de oi păscînd pe ceruri.
— Aici au loc cursele de motocros, îi spuse Imogen. Circuitul Straffan înconjoară această colină. De aci la Barbarstown Cross, de acolo la Straffan şi apoi întoarcerea pe lîngă rîu.
JLJn infern de zgomote ! Iepurii aleargă înnebuniţi.
Imogen îşi pusese alături pălăria de soareTşTltarîntinsă pe spate, în iarba arsă. Otto nu spunea nimic, urmărind vitele mişcîndu-se în umbrele gardurilor vii. Speraseră ca adăpostin-du-se în şanţ să scape de atenţia tăunilor, stînd cu capetele aplecate, nemişcate, sau mutîndu-se de colo-colo, plesnind din cozi.
— Izvorul sfînt, rosti Otto, izvorul Sfîntului Patrick. Nemaipomenit ! Toate aceste panglici... Par a fi relicve sfîşiate din chiloţii femeilor.
168
Văzuseră locul în drum spre vîrful colinei. Un izvor de apă săltăreaţă, înconjurat de trei frasini de munte, ieşind dintr-un fel de stup de ciulini, împodobit spre interior cu o stranie adunătură de panglici, unele părînd destul de recente, dar multe altele putrezite.
— Adevărul e că sînt rupte din chiloţi, confirmă Imogen. Un fel de penitenţă. Se rupe o bucată din chiloţi şi se atîrnă pe tufiş.
— înţeleg. Fiecare lasă ceva din el în urmă. Identitatea penitentului. Am prins motivul.
— Da, cred că o poţi numi aşa.
Imogen privea fix la cerul de culoarea cobaltului, la norii albi din depărtare, ocrotindu-şi ochii de strălucirea violentă, cu palma. Briza sufla cu intermitenţe venind şi ducîndu-se,

uscată şi călduţă, purtînd cu ea parfumurile verii. O seceră-toare zumzăia monoton într-un îndepărtat cîmp de grîu.
— De ce se numeşte sfînt ? o întrebă Otto. Şi de ce şi-a ales culcuşul tocmai aici sus, pe vîrful bătut de vînturi ?
— Nu, aici sus se ruga. De dormit, dormea acolo jos.
— Unde se ruga ?
Imogen nu răspunse. Ceva construit din piatră cenuşie îndărătul frunzişului. O căsuţă fără uşă, din piatră, cu o singură încăpere, cu deschizături în loc de ferestre, refugiu pentru vite ; aşa arăta casa Sfîntului Patrick.
— Dacă te referi la adăpostul de vite de acolo, de jos, pot să-ţi spun că a fost construit în secolul al XH-lea, nu mai devreme, observă Otto cu o exactitate exasperantă, în timp ce patronul vostru cel sfînt şi-a desfăşurat înfloritoarea-i activitate în secolul cinci — corectează-mă dacă greşesc. Niciodată n-ar fi putut locui acolo.
Imogen se ridică arătînd cu degetul :
— O, iată... un vultur !__
Otto îşi ridică privirile pregătindu-se s-o contrazică (pentru
că Imogen nu era în stare să deosebească o rîndunică de un lăstun) ; dar, într-adevăr, un vultur de culoare brună plana peste colină.
în mirajul căldurii, o parte din colina Ardrass plutea în spaţiu.
Un vultur ; Habicht, planînd cu aripile nemişcate.
— Un vultur, spuse Otto, un izvor sfînt, locul de odihnă al unui sfînt, iată-ne în plin ev mediu.
169
Zumzăitul leneş al maşinii de treierat slăbi, ezită, îşi schimbă tonul, se pierdu apoi în tăcere. Acum, începu din nou, cu un ton mai înalt. Vulturul se prăvăli, apoi continuă să plutească, urmărind ceva pe pămînt. Cu un ton scoborîtor şi fornăit, de bondar, maşina de treierat zdrobea spicele scîrţîind mai departe, scoţînd paie şi pleavă o dată cu cascadele ei laborioase, undeva destul de aproape de altfel, în spatele hangarului lui Odlum.
— La răsăritul soarelui, spuse Otto, Sfîntul îngenunchează şi se roagă. Cum apune soarele, Sfîntul Patrick se prăbuşeşte pe patul său de urzici. Dimineaţa o porneşte la drum, descurajat, spre izvorul sfînt.
Vulturul renunţînd să-şi mai caute prada, îşi luă zborul peste fruntea dealului. Otto stătea întins pe spate, cu ochii închişi. Ea îl privea fără să vorbească. în aerul fierbinte, putea auzi un behăit plîngăreţ, izolate plesnituri ale păstăilor cu seminţe, clinchetul clopotelor de la gîtul caprelor în tufele de grozamă. După o clipă de tăcere, Imogen îndrăzni să spună :
— Totuşi, nu-ţi par minunate culmile ? Atît de limpezi şi albastre. Par foarte îndepărtate, parcă nu ar aparţine acestei regiuni şi totuşi amănuntele pot fi văzute atît de limpede Poalele albăstrii ale munţilor Dublin...
24
ZILE înecate în gin ; verdeaţă pretutindeni ; ginuri concentrate şi băuturi întăritoare, cu felii de lămîie plutind în pahar. O formă care după dimensiune, masă şi densitate o recunoştea ca fiind a lui Otto, se mişca înainte şi înapoi, în faţa ei, cu regularitatea şi forţa unui automat, emiţînd păreri răguşite. Cuvintele şi gîndurile sale pluteau în aerul camerei, în timp ce-1^ urmărea cu priviri lipsite de expresie prin toate colţurile încăperii.

El care, cu puţin în urmă, fusese atît de plin de speranţe pentru că îşi văzuse ca şi începută cariera datorită publicaţiei „Fortnightly Review" din Londra, care îi acceptase un articol, era acum trist şi înfrînt.
Cînd, cu cîteva zile în urmă, sosise un exemplar al revistei, cu numele său înserat între alte douăsprezece pe coperta portocalie, plecase pentru a-şi cumpăra două sticle de Dry Gin-London.
Dar apoi veselia i s-a spulberat, şi ultima urmă de încredere se evaporă datorită unei despresiuni provocată în parte de gin. Revista, proptită în picioare pe policioara căminului, arăta că numele sau era al patrulea în ordinea numelor colaboratorilor, ca şi titlul lucrării sale: O.B. Beck, „Simbolismul în opera lui Grimm".
Se holba afară, pe fereastră, prăbuşit într-o stare de neagră ipohondrie. Cariera sa, departe de a se continua, era, ^lin j:ontra,_ _în_ _impas,_ -dacă—nu—împinsă—înapoi.—
"Continua multă vreme să privească fix, afară, la nemărginirea sumbră de nori plutitori şi la peticele de cer care-şi schimbau necontenit locul. Nici urmă de căldură în aer ; vara trecuse ; norii pluteau peste moşia Killadoon, peste clădirile Consiliului Comunal de pe strada din spate, peste colina Ar-drass, creînd o atmosferă de instabilitate ; sau mai bine zis, o atmosferă de definitiv în natură şi de nimic stabil în tulburata viaţă a oamenilor.
171
— Nu-i nimic... nu-i nimic, rosti el, mişcîndu-se după o prelungită muţenie, privind în jur ca şi cum era surprins că se mai găsea încă în aceeaşi încăpere — chiar şi la adîncimi enorme, acolo unde presiunea apei este de mii de kilograme pe centimetru pătrat, iar fiinţele decise să trăiască se aciuiesc în mîl.
Articolul era lipsit de valoare ; putea mai mult. Zile cu gin, zile de gin.
— Primele fiinţe omeneşti, primii noştri părinţi, spunea Otto, Adam şi Eva, după o legendă a creaţiei din Kabala, locuiau sub pămînt împreună cu cei cincizeci de fii... Cînd vremea a venit să înalţe case, cei cincizeci de fii au început să sape aşa cum fac bursucii. Aici trebuie să fie o legătură cu instinctul copiilor de a săpa puţuri şi tunele. Fratele meu şi eu însumi ne dădeam în vînt după această joacă. Probabil că asta-i graba, dorinţa de a te separa de părinţi.
— E timpul, spuse ea, agitîndu-şi capul spre el, e de mult timpul să faci o baie, domnule.
Astfel, cîteva zile mai tîrziu, cînd se crăpa de ziuă, îmbrăcat cu pantaloni bufanţi, Otto strivea sub greutatea corpului valeriana de pe zidul grădinii, zid care mărginea acoperişul mulgătoriei, şi apoi pe cea de pe zidul casei, ascultînd cum năvălea apa în cada ei. Fereastra camerei de baie era înceţoşată de aburi. Ciocăni cu vîrfurile degetelor în geam, conform înţelegerii, iar ea împinse fereastra pentru a-i face loc să intre. Era în halatul de baie, cu părul ridicat pe creştet. Otto începu să se dezbrace. Imogen turnase în cadă săruri cu miros de liliac ; se băgară în cadă împreună. Mimau viaţa dusă de alţii. Dormitorul ei era —alăturL_Va petrece această noapte cu o doamnă pudrată şi parfumată ; apoi, a doua zi dimineaţa, se va^ăsa înTjos pe viţa sălbatică, la o oră nu prea creştinească, cu mult înainte ca ceilalţi să se fi mişcat din paturile lor.
Otto construia din carton un teatru de păpuşi, cu un briceag, o lamă de ras, guma de lipit şi pastă. O scenă de război. O studia cu ochii săi de un albastru palid. îşi compusese o
172
înfăţişare de pe care fusese izgonit, în mod deliberat, şi cel mai mic joc al trăsăturilor ; cu cutele gurii încremenite şi ho-tărîte. Urmărindu-1, îşi aminti dispreţul său pentru chipurile cu „prea multă apă în ele" ; trăsăturile moi, buhăite, ale celor lipsiţi de „şira spinării".

Otto, privind pieziş la aranjamentul scenei de luptă, spuse :
— Soldaţii avansînd în asalt în Crimeea, observară că în timp ce iarba peste care treceau ei mirosea a cimbru, duşmanii lor, venind din direcţia opusă, miroseau a piele.
Voci din spatele gardului viu. Două femei de pe uliţa din dos discutau despre o a treia persoană.
— Ei îi spun : „Din gaura de la spate ieşea carne". Spune ea : „Ce ieşea ?"
Otto plecă în noaptea aceea să adune boabe de grîu, croin-du-şi cu greutate drum printr-o mirişte umedă, mărginită de drumul din spatele casei, unde rămăseseră părăsite, lîngă şanţ, cîteva căpiţe de snopi legaţi ; se întoarse sfărîmînd spicele în palmă.
Se caţără peste ulucii din spatele căsuţei şi, mergînd de-a lungul cîmpului spre un loc de lîngă fagul preferat de fazanii ce veneau tocmai de la Killadoon, împrăştie din plin grăunţele, în dimineaţa următoare încarcă puşca de vînătoare cu două ţevi, pe care tatăl ei i-o împrumutase, cu siguranţă nu pentru „a împuţina" veveriţele — aşa cum îi spusese el — şi ieşi devreme, înainte de micul dejun, spunîndu-i să aibă gata pregătită cafeaua la întoarcerea sa. în timp ce aştepta să se filtreze cafeaua, Imogen auzi detunătura scurtă a armei răsu-înd dinspre copaci, iar-o clipă mai tîrziu Otto intră în casă cu un fazan care se mai zbătea încă, o făzăniţă de fapt. îi povesti că lovitura lui nimerise ţinta, dar nu ucisese imediat pasărea. O agăţă în magazia de afară.
Otto continua investigaţiile legate de denumirile locurilor şi de modul cum s-au transformat acestea ; cum s-au format denumirile cele noi prin coruperea celor vechi, exercitata de cuvinte franceze dizolvate în vorbirea colocvială irlandeză,
17}
obişnuită în secolul nouăsprezece, dar pe cale de dispariţie acum. Astfel cuvîntul „gams" venea de la „jambes", „gossoon" de la „garcon" şi „musch" de la „mouche" (rostind cu pipa între dinţi), sau originea numelui „Celbridge", Otto ştia totul despre aceasta. Cuvîntul venea prin metamorfoză de la „Kildroghet" sau „Kyldrogel", însemnînd „biserica de lîngă pod", Cili în-semnînd în irlandeza veche „biserică".
— Această transformare s-a petrecut pe vremea inchiziţiei, sub James I, spunea Otto.
Dar Imogen nu reţinea nici jumătate din aceste lămuriri.
— Sub dominaţia engleză, irlandezii locului — dintre care nu trebuie să te consideri ca făcînd parte — erau obligaţi, prin lege, să adopte obiceiuri şi nume de familie englezeşti. Un act al Parlamentului a fost votat — dacă nu mă înşel — sub Eduard al IV-lea — act care a devenit lege pe teritoriul stăpînit de englezi. Poţi să simţi insulta acestei legi ? Dizgra-ţiaţi, deposedaţi de drepturi, după ce îşi pierduseră patria, pămînturile şi căminurile, irlandezii trebuiau acum să-şi părăsească şi numele, legătura lor cu trecutul, identitatea sîn-gelui lor. Li se oferea alegerea de a se chema pe nume de culori, meserii, ştiinţe sau oraşe. După aceasta, listele de re-censămînt roiau de nume proprii ca : White, Green, Brown 1 sau Cork, Kinsale ori Sutton sau Chester2, pentru a nu mai vorbi de Smith, Carpenter, Cook sau Butler3.
— „Palizii", adăugă Otto. Englezii, cei cu figuri palide. Plantageneţii. Ne aflăm în mijlocul blestematelor lor cîmpii. Acesta pe care ne aflăm este un sol „palid" 4.
Otto căsca. Imogen privea într-o gură plină de dinţi stricaţi. Căscatul se sfîrşi într-un mîrîit, în timp ce lacrimi i se opreau în colţurile ochilor.
—— Dublin, Meath, Kildare^-şi- rnai-Ainde ? patru-comitate, Offaly nu face parte, nu ? spuse el ştergîndu-şi ochii.
1 Alb, Verde, Cafeniu (engl.).

1 Cork, Kinsale, Sutton, Chester (nume geografice). ! Fierar, Dulgher, Bucătar, sau Rîndaş (engl.).
4 The Pale termenul desemna în secolul al XV-lea acea parte a Irlandei care fusese colonizată de Henric al II-lea în 1175, şi în cadrul căreia nu erau valabile decît legile engleze. La început era constituita din comitatele Cork, Dublin, Drogheda, Waterford şi Wexford, apoi în secolul al XVI-lea s-au mai adăugat şi alte teritorii pe o suprafaţă de cîteva zeci de mile, în jurul districtului Dublin.
174
— Ba da, trebuie inclus şi comitatul Offaly.
— Nu, nu Olfaly — Louth, Dublin Kildare, Meath, Louth. Dragă, eşti o ignorantă.
— Este adevărat, recunoscu ea. Sînt o neştiutoare. Tu eşti mult prea deştept pentru mine. De ce mă suporţi ? Nu ştiu. Accceptă-mă cum sînt, neştiutoare.
— Draga mea, spuse Otto, zîmbind cu zîmbetul său fals, de motan. Draga mea !
— Nu mă mai „dragi" atîta, i-o întoarse ea, îndepărtîndu-i mîna.
Brazde de cartofi înfloriţi. Pămîntul răscolit ; Otto scoţînd cartofi pentru masă. Florile albe, grele de polen, au o aromă cu iz de mucegai. Se simte mirosul pămîntului. Cazmaua lui Otto răstoarnă pămîntul laolaltă cu cartofii. Otto se curbează, zăboveşte o clipă, gîndind la ceva, apoi zvîrle cartofii într-un lighean cu smalţul crăpat. Imogen îi urmăreşte mişcările, as-cultînd sunetul paşnic al bărbatului, săpînd într-o grădină plină de vară. Cazmaua sa izbi în ceva tare. Otto se aplecă înainte. Ce este ? Pămîntul ridicat la suprafaţă de cazma.
Imogen îi pregătea fiertura, pilaful; Otto f rămîn ta un fel de gogoşi din cartofi, ca în Germania.
— Tirul cu arcul în China antică, spuse Otto, era practicat după tradiţie, însoţit de ritmul muzicii. Concurenţii aveau dreptul la patru săgeţi, dar aveau voie să tragă numai la o anumită cadenţă a muzicii.
Dinastia Chou.
Podul de la Tarmanbarry. Un pod foarte mare aruncat peste _riuLShannon. Jiărcile-^zăeeau 4n-4nactivitate. Acesta era locul foarte îndrăgit de bunicul, unde îi plăcea să vină la plimbare, din Longford, cu trăsura.
Otto, pe deplin mulţumit de o masă bună, stătea lungit în iarba umedă, fiindu-i silă să facă şi cea mai mică mişcare, fumîndu-şi pipa din spumă de mare, cu ochii închişi pe jumătate, cu o expresie de mulţumire de sine întipărită pe chip.
175
Imogen veni lîngă gardul de lemn, se aplecă peste el şi-1 privi: Otto întins pe spate în iarbă.
— Scoală-te, prostule... o să capeţi o răceală de moarte.
Se aude o mierlă cîntînd în plantaţie, după ploaie ; cad picături dintr-un pomişor de alun în care s-a împletit iederă ; f tufele de ilice veşnic verzi, Otto stînd lungit pe solul umed, explicîndu-i că el nu a răcit niciodată, s-a molipsit „doar de la alţii". Virusul, molipsirea ; desigur, datorită bunei sale sănătăţi. Cred că înţelegi.
Apoi au stat în casă, el citind toată ziua. Tăcerea îngheţată. Trosniturile scaunului. I se aude respiraţia. „Tu eşti slăbiciunea mea !"
O înfăţişare exterioară aspră, de om ascuns. în casă domneşte acum ordinea, cărţile sale pe masă, Niels Lyhne, cartea lui Faliada, Der Eiserne Gustav1; printre hîrtiile sale, printre

pipe şi tocuri. O cameră mulţumitoare cu lemne şi celelalte necesare focului, o masă potrivită atît pentru mîncare cît şi pentru băutură.
Aveau în faţă iazul din Killadoon în soarele de amiază. Razele se strecurau printre frunze, apa leneşă strălucea orbitor sub soare. Pe iarbă, umbrele frunzelor. O pisică neagră moartă sub apă, încremenită, cu labele întinse, pe frunzele putrezite. O nemişcare adormită. Flancurile putrezite ale bărcii. Ramele.
— Wall ? Waldron ? Fielding ? Flood ?... un nume asemănător, spuse ea.
— Shannon, o corectă Otto.
Shannon. într-o zi rece de iarnă, tata mare o însoţise peste puntea şubredă, la Tarman, aproape de locul unde rîul Com-len se varsă în rîul Shannon, bifurcîndu-se într-un loc numit Ballykeny. Tata mare purta guler cu reverele late ca nişte aripi, un costum de tweed gri, cizme negre ; un lanţ de ceas peste burtă ; avea o mustaţă cănită, cu vîrfurile întoarse în sus, ca ale Kaiserului. Ea, Imogen, era de-abia de-o şchioapă,
1 Gustau cel de fier, roman de Hans Faliada

nepoata lui, lumina ochilor lui. Tatăl şi mama stăteau pe mal, urmărindu-i din ochi, f luturîndu-şi mîinile.
Dar puntea era prea sus şi o apuca ameţeala cînd se uita dedesubt, unde putea vedea rîul curgînd repede. Mîna ei în mîna bunicului ; o ţinea strîns ; dar era prea înspăimîntată şi a trebuit să fie dusă înapoi pe mal.
Imogen dormea cu capul rezemat de braţ, şuviţe flexibile din părul lung şi negru i se lipiseră de frunte, în timp ce gura părea zdrobită de movila formată de antebraţul pe care odihnea capul. Respira cu greutate prin nasul aflat la un unghi atît de abrupt faţă de Otto, încît acesta putea privi în nările in lunecate.
— Blücher i, spunea Otto, absurdul Blücher. în Germania ne batem joc de el.
Otto o punea la curent cu faptul că lucrase pentru un fermier în partea de est a Tirolului, în Austria gheţurilor, unde se scula cu noaptea în cap : „Ciudatul, neînţelesul, anticul lor dialect".
1 Blücher, Gebhard Leberecht von (1742—1819), feldmareşal prusac, ■unul dintre principalii adversari ai lui Napoleon, a repurtat victoria de la Waterloo.

IMOGEN rosti cuvîntul cu dinţii, cu maxilarul, rupîndu-1 în două, cu duritate, spuse, „carne" şi plecă la măcelăria lui Young pentru a alege ea însăşi bucăţile despre care măcelarul credea probabil că sînt destinate familiei ei, la Springfield.
Lui Otto îi plăcea supa de pasăre. Nu putea concepe păsările de curte şi vînatul decît ca viitoare feluri de mîncare, şi sta cu ochii aţintiţi pe carnea albă a pieptului de pasăre : „Şi pe pieptul meu, desigur, reflecta Imogen. Da, da, şi pe pieptul meu."

„Nu sînt eu însămi, şi totuşi niciodată nu mi-am trăit mai din plin simţurile... a pătruns în mine într-un fel de care uit că trebuie să mă ruşinez... m-am dăruit pe faţă acestei flăcări mistuitoare. M-am agăţat cu toate sărmanele mele simţuri care ameninţau să mă părăsească... O ! plăcere necruţătoare, îmbrăţişare a braţelor, suflarea mea contopită cu a lui ; dinţii, maxilarele mă dor de această plăcere a dăruirii ; dar în această dăruire şi eu primesc... Am partea mea din el, din trupul lui, din trecutul lui despre care nu ştiu nimic... înlănţuită pe vecie, îmi înăbuş dorul în făptura lui..."
— Vino înăuntru, dragule. Mîncarea e pe masă.

Avea ea un fel de a răzui şi ultimele rămăşiţe de pe fundul vaselor, pentru a-i umple lui farfuria ; cu faţa un pic îmbujorată, care îi şedea bine, ceea ce lui Otto îi făcea plăcere.: Dar expresia de pe chipul ei, care subînţelegea ideea că inima unui bărbat poate fi cucerită „via-stomac", nu-i plăcea de loc, pentru că dezvăluia un mod leneş de a gîndi. Otto îşi îndepărtă scaunul de masă, punînd picior peste picior, întinzînd mîna după tutun, privind-o cu insistenţă.
Mai avea un obicei de leneşă, şi anume îşi scotea pantofii fără să-i atingă măcar cu mîna, împingînd tocul unuia cu vîrful celuilalt, dîndu-i apoi o lovitură pentru a-1 zvîrli de pe
178
picior, apoi repetînd trucul la celălalt pantof cu piciorul desculţ, numai în ciorap, lucru care lui nu-i plăcea de loc.
Zile tîrzii de septembrie. Zile ale frunzelor înnegrite.
O coloană de eleve în uniformă, venind cu paşi mari din curtea Colegiului, două cîte două, păşind pe cărarea presărată cu frunze, perechea din frunte sărind pe drum, apoi înapoi pe pavaj, pălăvrăgind, douăzeci sau mai multe, mergînd cu pasul mare, mai departe, hohotind, în timp ce umbrele lor alungite tremurau alături, pe zid ; se îndreptau spre Ardrass sau Barbarstown Cross, însoţite de două învăţătoare severe care se chinuiau să ţină pasul cu ele. Apoi apăru silueta lui Otto, pedalînd spre ele, înaintînd către interesul lor crescînd, flecăreala lor devenind şi mai asurzitoare pe măsură ce se apropia de ele, mai dezordonată ; parcă erau gîşte puse pe goană. Dacă Imogen ar fi ieşit la plimbare, ;-ar fi întors din drum la vederea lor.
— Desigur, îmi reamintesc de tatăl vostru, spunea Otto. îmi amintesc de tine... Eraţi aşezate în jurul mesei despătu-rindu-vă şervetele de masă. Tocmai cînd treceam, l-am văzut pe bătrîn pe cale de a despica ciozvîrta, încins cu un şervet, o cîrpă în jurul gîtului. Furculiţa pentru tăiat carne era înţepenită într-o coastă a fripturii, iar cuţitul gata să desprindă prima felie. Gura-i era făcută pungă din cauza concentrării. Puteam simţi că ceea ce făcea el era o treabă serioasă. Deşi nu vă puteam vedea, îmi dădeam seama că aşteptaţi să fiţi servite. Muşte i se aşezau pe faţă, dar împodobit cum era, nu putea să le izgonească. Fata în casă, cum o numiţi ?... a, da, Biddy, ultima descendentă a familiei Langan, se apropia cu o supieră din porţelan alb în formă de barcă, pe o tavă de lemn. Trecînd pe acolo, am văzut scena printr-o crăpătură a uşii de la sufragerie, în ziua cînd am venit la voi prima dată pentru a lua cheia.
— Omul, în viaţă, spunea Otto, are alegerea de a fi sau ciocan sau nicovală, aşa cum a spus divinul Goethe.
— Oh, te rog.
179
12*
— De pe Dolomiţi, pe vreme frumoasă, spunea Otto, poţi vedea, dacă stai cocoţat pe vîrf de munte, conturul coastei Adriaticii şi marea. Marea este de un negru-verde de o nuanţă mai deschisă şi mai luminoasă decît solul care se vede în depărtare negru-murdar.
I se păru că pămîntul se scutură iar transpiraţia se porni să-i şiroiască pe sub îmbrăcăminte. „Iată de ce eram aşa palidă, din nou mă chinuie inima bolnavă !" gîndi ea.
— ...Peste mare plutea o anumită înceţoşare, dar nu nori.. Cînd se iveau, norii erau de tipul cel mai înspăimîntător de cumulus, dar nu se adunau peste mare, ci peste cel mai apropiat şir de munţi. Obişnuiam să stau lungit acolo, cu caprele.. Rîndunele şi lăstuni zburau chiar deasupra capului meu.

Zîmbete delicate pe feţele femeilor. Aşezate pe scaune, pe terasă, în toalete fine de vară, făcînd cu mîinile gesturi studiate, elegante, mincînd sandvişuri cu felii de castravete, rîzînd şi sporovăind ; bărbaţii, balansîndu-şi picioarele, îşi consumă sandvişurile ţinîndu-le în batiste.
O plasă de tenis, strîns întinsă, şi sunetul unei mingi, bine lovită, produs de izbitura în canavaua albă. Miresme de del-phinium şi de iasomii roşii. Femeile îşi mai scot cîte un veş-mînt de pe ele, cu gesturi furişate (chiar şi piesele care par cusute unele de altele). Zîmbetele delicate pe chipurile femeilor, zîmbete pentra bărbaţi, pentru strădaniile lor de masculi ; şi în tot acest timp, mingi de tenis zburînd de colo-colo, peste plasă. Iat-o, Sissy — doamna-campioană a terenului de tenis, măturînd cu o lovitură de rachetă mingea din palmă, alergînd către plasă.
Bărbaţii îmbrăcaţi în flanele albe, cu batiste înnodate în jurul gîtului, întorcînd lovituri puternice în partea din spate a terenului. Atenţia tuturor pe deplin angajată, aplauze pentru punctele cîştigate, pentru seturile şi pentru jocurile obţinute. Arşiţa soarelui, adevărată distrugere pentru tenurile doamnelor care, pe măsură ce ziua se istovea, ajungeau să-şi despoaie cu totul braţele şi spatele. Noaptea, îşi vor deplînge prostia, vor trebui să aplice pe pielea arsă soluţii de acid boric.
Mişcările şi vocile parcă vin din trecut, ca şi miresmele de delphinium şi iasomii roşii.
180
— Toată ziua m-a chinuit următoarea propoziţie, spuse Otto. Poate izbuteşti să mă luminezi asupra înţelesului ei : „Era ca un şir de mătănii vii."
Otto cînta Concertul de pian de Mendelssohn, la acordeon, improvizînd, clătinîndu-şi umerii după cum apăsa burduful.
Ceva lucea pe podeaua camerei, lucru de mirare, ceva de mărimea unei cepe,' un os, luminînd slab în beznă. Otto coborî din pat şi se îndreptă spre acel ceva, încovoindu-se pentru a-1 lua cu mîna. Lumina dispăru. Se înapoie la ea — un contur întunecat acoperind fereastra — şi deschise palma. O minge fosforescentă, de două ori mărimea unui zar, îi lumina palma şi degetele. Ce era ? Un os de la coapsa de porc. Otto aruncase pe jos, pentru pisică, oasele care rămăseseră de la şunca terminată la masă. Un os lucind în întuneric.
Otto îi apăru în faţă, ţinînd în mînă un şoarece mort. I i-a oferit cu mîna întinsă, fără a rosti un cuvînt, privin-du-1 fix.
In cameră se aşternuse întunericul.
Iată-1 că intră. Dar nu trebuie să vorbim acum. Stăm în picioare strîns îmbrăţişaţi. Stau în picioare într-o destrăbălare de volane şi dantele.
în împrejurări ca acestea, descoperise zone ale afecţiunii despre care credea, despre care crezuse cîndva, că nu va fi -niciodală în stare să le trăiască.
O noapte de toamnă tîrzie, cu ploaie, cu vînt puternic, o noapte plină de mugetele furtunii.
— Ştiai, o întrebă Otto, că una dintre ereziile lui Johannes Scotus Erigena era credinţa mărturisită că organele sexuale nu vor fi readuse la viaţă în Ziua de Apoi ?
O privire piezişă a ochilor ei neîncrezători ; cu gura pungă, cu buzele ţuguiate.
181
— Discipolii, spune mai departe legenda, înspăimîntaţi de îndrăzneala gîndirii lui, l-au înjunghiat cu penițele şi l-au ucis. Ploaia lovind puternic în geam. Zile cenuşii, posomorite.

Noaptea ardeau ruguri pe coline. Pe toate colinele, de la Dublin la Wicklow, tufele de grozamă erau în flăcări. Imogen putea vedea o lumină arzînd şi pe cîmpul din faţa căsuţei lui Otto. Lucrătorii făcuseră un rug. Un frasin imens fusese doborît, şi tocmai dispărea sub loviturile de topor, transformat în butuci. Curînd nu va mai rămîne nimic din el, în afară de buturuga din pămînt şi de cîteva ramuri împrăştiate, de forma întipărită pentru puţin timp, pe sol, de trunchiul căzut, apoi nivelată. Iarba va răsări alături de ea, vor creşte mlă-diţe,... o tufă, un copăcel... Apoi, cu timpul, un alt copac se va. înălţa acolo din rămăşiţele încăpăţînate.
Nu, aceasta nu se va întîmpla... rădăcina va fi acoperită cu cocă de pămînt, pentru a putrezi mai repede. Stejarii şi frasinii, tufele de porumbar care au avut nenorocul de a fi doborîte, au dispărut de pe cîmpul din faţă. Siluete treceau prin faţa focului, iar vocile lor erau purtate de vînt peste cîmp. Va trebui să se strecoare pe uliţă şi să fie atentă.
Focurile mai ardeau încă de-a lungul dealurilor şi, în noaptea următoare, jumătate din întinderea deluroasă părea pusă pe foc... tufele de grozamă aruncau în sus şuvoaie de scîntei... poate că au aprins butoaie de smoală, ca pe vremea cînd De Valera s-a întors în comitatul Clare.
—îf-atrăsese atenţia că dacă focul de pe ţarina din faţă va continua să ardă şi noaptea următoare, va trebui să vină eî la ea, pentru că noaptea anterioară, cînd venise la întîlnire,. nişte tineri ce dădeau tîrcoale pe la poarta din spate, o văzuseră intrînd. Aşa că, invitat în patul ei, se căţărase pe iedera de pe faţada conacului Springfield, tîrîndu-se pe zidul casei ca o pisică hoaţă, trecînd peste marginea balconului, apoi prin camera tatălui ei, goală acum, a cărei uşă şi fereastră fuseseră.
182
lăsate deschise ; apoi coti la dreapta şi găsi, în sfîrşit, uşa dormitorului ei.
— Să n-o iei la stînga, pentru numele lui Dumnezeu, îi spusese ea — dacă nu vrei să dai peste Lily.
Stăteau lungiţi în pat, cu storurile de la toate cele trei ferestre ridicate, într-o cameră înaltă cu faţa spre sud, ad-mirînd focurile care ardeau pe dealuri „parcă pentru eternitate, celebrînd Congresul Euharistie." 26
TOAMNA venise, plecase şi, iată, iarna, umedă şi rece. Trunchiurile suprasaturate de apă deveniseră negre sub ploaie, iar casa începuse să răsară în plantaţia pustiită de atîţia copaci. Un frasin fusese vîndut şi îl doborau lîngă pompa de apă. Din casă, Imogen îl auzise căzînd.
Transporturile treceau peste cîmp, venind dinspre uliţa dosnică prin poarta joasă ; roţile camioanelor brăzdînd adînc în pămîntul umed două rînduri de urme gemene.
Cînd prima jumătate a trunchiului fixat în lanţuri se apropie încet de poartă, Otto se şi afla acolo s-o deschidă. O lăsă apoi deschisă şi intră în casă.
In dormitor, Otto trase perdelele şi se aşeză pe marginea patului, curăţindu-şi unghiile, aşteptînd-o să-şi scoată rochia. Apoi se întinseră pe patul nefăcut. Cu buricele degetelor îi atingea coapsele. Imogen îşi întoarse spre el obrajii aprinşi, cu ochii lucitori, lipsiţi acum de timiditate şi, nehotărîtă, îi căută privirile.
O apucă de subsuori, şi o împinse pe pernă. Imogen îşi strinse pleoapele cînd el începu să-i şoptească vorbe de dragoste, în germană, cuvinte pe care ea nu le înţelegea.
îi săruta pleoapele grele, tristele cute ale pielii; respiraţia-i arzătoare îi adia peste faţă, cînd îi şuşotea în germană.
— Coapsele tale, spuse Otto, picioarele tale sînt atît de albe.

Era adevărat: Imogen era o femeie cu pielea albă. Piele înfometată de soare şi de aer proaspăt. Nici un pic de culoare naturală în obraji, pentru că nu făcea nici un exerciţiu fizic şi, bineînţeles — ca o urmare firească — mînca mai nimic.
— Nu închide ochii, îi spuse el, sînt minunaţi.
într-adevăr, erau deosebiţi: cînd o cuprindea dorinţa, pupilele i se dilatau imens, pe măsura pasiunii, deveneau mai întunecate, cu irizări purpurii în profunzimile vibrînde. Otto îi şoptea în ureche. Inima îi bătea cu putere.
184
— Te iubesc, Otto, iubitule, spunea pierdută.
îl chema foarte des pe numele de botez, cu toate că Otto nu obişnuia să i se adreseze astfel... Se ridicase acum, dez-brăcînd-o, încercând să-i regăsească întreaga făptură, cu buzele arzătoare, cu mîinile. Cînd o îmbrăţişa, ea îi întorcea săruturi lungi, în care punea toată inima şi tot rafinamentul ei de femeie. Pierdută, într-adevăr pierdută, se lipise de el, îl ţinea strîns în încleştare, în timp ce capul lui obtura lumina.
Otto scrîşni. Numaidecît după aceea, Imogen se ridică şi se îndepărtă. Se înapoie, se întinse alături de el* şi îşi aprinse o ţigară. Otto, tuşind politicos, cu palma la gură, se prefăcea că se uită fix la tavan ; întinse mîna după pipă.
— Eşti un ţap bătrîn, glumi ea.
A doua jumătate de copac, legată cu lanţuri în camion, trecea prin faţa ferestrei, în timp ce ei fumau, lungiţi pe pat. Cu dificultate, camionul se strecură în stradă, în şcrîşnetul angrenajului din cutia de viteze, cu destinaţia spre gaterele din Naas. Otto se ridică să dea perdeaua la o parte.
— Iată, s-a dus, o altă victimă a împrejurărilor, spuse el, privind încordat după încărcătură.
Afară se lăsase înserarea. O ceaţă fină, albă, plutea în aer. Fereastra era pe jumătate deschisă. Copacii, de dincolo de zidul de la Killadoon erau încă înfrunziţi.
Otto se uita fix afară, peste jumătatea de perdea, încrun-tînd sprîncenele, gîndindu-se la ceva. Fumul din pipă ieşea pe fereastră, la început jos, apoi răsfirîndu-se cu rapiditate, ridicîndu-se de-a dreptul în sus, dispărînd.
O mierlă se sufoca în gardul viu, umed. De acolo de unde stătea întinsă, putea vedea capul său conturat de lumina de afară. Era gol-puşcă dar purta o vestă de bumbac prea scurtă pentru el.
_ Zîmbindu-şi, Imogen îşi aminti de starea în care-1 găsise prima dată, singur în bîrlog, trăind într-o murdărie cumplită. A trebuit să treacă hotărît peste decenţă, pentru a se obişnui cu el. Mai mult ca sigur, avusese şi păduchi în pat; şi chiar Şi în păr.
Otto, cîtuşi de puţin tulburat, i-a oferit un antecedent la îndemînă, cazul împăratului Iulian care avea păduchi în barbă...
185
— Eu, de asemenea, spunea, şi eu le dau voie micilor bestii să mă folosească drept bulevard, asemenea animalelor într-un parc.
Dar pusese ea capăt acestei stupidităţi, curînd. A ars cearşafurile, a afumat întregul loc, şi a adus albituri proaspete de acasă. Cu spatele la ea, o întrebă :
— Cît ai primit pentru copac, se poate şti ?
— Două lire sterline, îi răspunse. Ceea ce nu-i prea rău, dacă te gîndeşti că pe deasupra am primit şi crăcile din coroana copacului.
Otto mîrîi ceva ca pentru sine, pufăind şi mai mult fum de tutun.

Pe moşia Killadoon, un clopot cu glas subţire începuse să bată rapid. Se terminase lucrul pentru acea zi ; în curînd, oameni pe biciclete se vor îndrepta spre casă, de-a lungul uliţelor mărginite de copaci.
Afară, în pădure, cobora un stol de ciori, croncănind răguşit în copacii de lîngă pavilionul din spate de la Killadoon. Clopotul încetă să mai răsune. Imogen se ridică şi începu să se îmbrace. Era ora cînd urma să-i pregătească lui Otto masa de seară. Otto se îndepărtă de fereastră şi luă din dulap o cămaşă curată şi un guler nou. Imogen, aşezată pe marginea patului, îşi punea ciorapii.
— Acum ştiu de ce arată bărbaţii atît de groaznic în pielea goală, spuse privindu-1...
27
DUM bibitur... spunea Otto.
Imogen nu ştia boabă de latină. într-adevăr, nici măcar un cuvînt.
— Citeşte aici, o invită Otto, arătîndu-i locul.
O pagină dactilografiată dintr-un caiet de însemnări. Imogen citi:
„Cît despre Hrana vechilor irlandezi, să se cunoască fără nici o Pricină că Hrana zilnică a Oamenilor de Rînd era în Timpurile de demult destul de neînsemnată, întocmită în cea mai mare parte din Lapte, Unt şi Ierburi ; din care cauză Epitomul lui Strabo acorda Irlandezilor Epithetul de Herbis Vescentes — Mîncători de Ierburi."
— Ce mai e şi asta ? îl întrebă ea.
— Cartea scrisă de Sir James Ware, „Obiceiuri Vechi din Irlanda". Original scris în latină, împodobit cu lucrături de aramă, aci tradus în engleza „palidă" vorbită pe teritoriul ocupat de englezi. Citeşte mai departe. „Cea mai mare parte a Ierburilor (citi ea) era formată din Trifoi, sau, altfel numit, Trefoil, Brîncuţa-de-apă, Măcriş şi Iarba pentru Scorbut. Vechea şi caracteristica băutură a Irlandezilor, ca şi a Britanilor, de altfel, era Berea..."
— Henry de Araunches, poetul laureat al lui Henric al III-lea, a scris un memorabil cuplet despre beţivii voştri ir-landezT. Iată-1 cum sună, dacă memoria nu mă înşaîă~!
„Dum bibitur, nil clarious est dum mingitur, unde Constat quod multas Faeces in Ventre relinquit."
Eu am să ţi—1 traduc într-o engleză şi mai „palidă" decît cea vorbită pe aci :
„O beau groasă şi-o urinează de-a se mirare subţire ;
Că-n maţele lor e depozit de resturi cum să ne mire ?"
187
— Berea voastră, Guiness, spunea Otto, este prea groasă pentru gustul meu ; o beau, desigur, dar dac-ar fi să aleg, plăcerea mea este Andechseer Bier sau Dortmunder Union.
Barbarstown House, în ruine. Castelul Barbarstown. Este locuit de doamna Sims.
Circuitul de motocros, Straffan, Stanley Wood.
— De ce n-aţi reuşit ? spuse Otto. Nu înţeleg. Aveaţi şaptezeci şi patru de acri de pămînt bogat, dintre care zece în cultură. Aţi avut odată o turmă de vite, rezerve de ouă, păsări, o grădină de zarzavaturi, o grădină de fructe — o livadă. Nu aţi trăit pe picior mare ; atunci de ce a trebuit să daţi faliment ?
Elevele de la Colegiu jucau o partidă de „lacrosse", supravegheate de o învăţătoare singuratică.
Rimă a cerului : şirul scund al munţilor Dublin acoperiţi de o umbră albăstruie. Behăitul oilor în depărtare. Ogorul de lînga pavilionul din spate, o înfundătură a pămîntului, tufe

de coacăze albe, un şanţ sufocat de tufe de măceş, pompa de apă a Consiliului Comunal protejată de îngheţ cu paie.
Sătenii loveau o minge de fotbal.
Podul la Tarmanbarry. Oare într-adevăr Tarman se numea ? în orice caz, un nume asemănător. Un pod mare aruncat peste rîul Shannon, acolo unde bărcile zăceau în inactivitate întreaga iarnă. Era un loc unde bunicului îi plăcea foarte mult să se ducă la plimbare cu trăsura.
O mulţime de oameni de la ţară îmbrăcaţi în veşminte negre stăteau în picioare pe un deal. Era o partidă de vînă-toare. Hăitaşii se auzeau hăulind în desiş. Lanţul lor nevăzut avansa prin mărăcinişuri, făcînd un tărăboi înspăimîntător.
Cîinii de vînătoare nerăbdători, în lese. Unul negru şi altul pestriţ. Iepurele sparge hăţişul, alergînd să scape de hăitaşi, vine în salturi mici spre cei doi copoi. Cîinii sînt sloboziţi din lese. Iepurele vede mulţimea adunată, şi în clipa urmă

are dispare. Doi copoi aleargă după el. Iepurele se repliază e drumul de unde venise. Dacă îl vor ajunge, îl vor sfîşia bucăţi.
Partide de vînătoare pe pămînturile maiorului Brooke. Se ede profilat-alb, pe un cer de o culoare cenuşiu-cazonă, şo-ronul cu acoperişul de paie, curbat.
Otto şi Imogen stau aparte făcîndu-se că nu se cunosc, e aud zbierete în aerul rece. Copoii dezlănţuiţi se ocupă mai eparte de iepure. Cel negru ca tăciunele aleargă cu limba osie atîrnîndu-i. Apoi colţii clinilor înfipţi în pîntecele iepu-elui, sfîşîindu-1 în bucăţi. Nici un sunet. Acoperişul şopronu-ui de paie se zăreşte deasupra dealului. Un cer palid, apos.
— Am dat peste această ciudată poezioară burlescă, pe o agină desprinsă dintr-un manual de istorie irlandeză, la mi-unata voastră „Bibliotecă Naţională", spuse Otto, şi mi-am rmis s-o copiez. Iat-o. îi întinse o bucată de hîrtie.
„IRLANDA"
„Să fii Patrie iubită, la fel ca în vechime Stindardul Domnului pe mări şi ţări să-1 duci cu bine, Să fii degetul mîinii sale ; Care spre porţile de aur să ne arate-o cale. Şi cînd cernită gura mormîntului se va desface Să se ridice ai tăi fii, spre culmi să se înalţe, ale... (indescifrabil) Din gura Domnului să aibă ascultare A ta poveste tristă şi plină de splendoare."
— Versul indescifrabil spune ceva despre „George cel plin omenie", ceea ce este un nonsens încă şi mai absurd decît
estul şi, desigur, nu cred că aceasta a fost intenţia celui care scris-o. Dar, trebuie să recunosc, îmi surîde ideea unui umnezeu avînd mai mulţi fii despre care nimeni nu a auzit reodată ceva. în orice caz, este un ciudat panegiric.
Mîinile credincioşilor la biserica din Celbridge, la liturghia e la orele douăsprezece. Mirosurile emanate de congregaţî rau dense şi neplăcute.
189-
Femeile la rugăciunile lor. Ciugulituri seci ale pliscurilor de găină pe fundul unui lighean de aluminiu. Focul se consumase de la sine în grătarul deschis.
Un sturz fluierînd în plantaţie, în ziua de cincisprezece decembrie. Cîntînd iarna. Ramurile golaşe, brune, o culoare brună murdară. Aripile păsării de culoare castanie. Nici o mişcare. Miss Hart vine din nou din sat, duminică. Ondulaţii şi permanent. Suflînd în drotul de ondulat, va lăsa în urmă semne de arsuri pe ziare. în tot acest timp va bîrfi.

— S-a întîmplat cam aşa, îi explică Imogen. Am văzut că nu puteam păstra locul în pierdere şi plăti salariile oamenilor, aşa că, în afară de Feeney, a trebuit să-i concediem pe toţi. Galvin şi Flynn au dus ceea ce mai rămăsese din vite, la tîr-gul din Gravin Lowe, în Dublin. Asta a fost ultima lor treabă. Flynn s-a înapoiat la Longford, şi-a luat o slujbă de îngrijitor la „Longford Arms Hotel", iar Creegan s-a dus să lucreze pentru Compania Hipică, aşa am auzit.
Primul Crăciun cu Otto l-au petrecut în căsuţă.
— Ai un suflet bun, îi spuse Otto, un suflet bun şi generos.
— Ah, replică ea, cu un neplăcut hohot de rîs, bietul meu suflet bun nu-i decît prostia mea.
Se uşura în faţa casei, stînd în uşă, numai cu cămaşa pe el. Se auzeau păsările lăsîndu-se pe acoperiş în timp ce-1 aşteptam lungită în pat; auzeam picioruşele lor ca nişte rămu-rele lovind ardezia. Ghindele se auzeau pocnind pe acoperiş şi zgîriind plăcuţe de ardezie, apoi eăzînd fără prea mare zgomot în curte. Otto se întoarse în pat. „Oh, Otto Beck, spune-mi ce-ai făcut din mine ?"
Ramurile desfrunzite ale copacilor din Killadoon ; ulmi, fagi şi molifţi. Cîteva frunze împrăştiate, iar sub copaci tufele de ilice şi de laur pătrunse de apă. După ploaie, trunchiurile de fagi sînt şi mai negre. Frunzele se mişcă în locul unde trun

chiul se împarte în două braţe care se înalţă spre cer. O veveriţă apare.
Otto stătea ascuns după un copac. Era îmbrăcat cu nişte pantaloni din catifea reiată, verde, cu o haină peticită cu piele la coate ; în picioare avea cizme înalte, şi în cap o bonetă de stofă trasă peste urechi ; buzunarele hainei se umflau din cauza cartuşelor. Veveriţa de culoare brun-roşie se mişca ageră în copac. Otto ridică puşca de vînătoare la umăr, ochind de-a lungul ţevii. Veveriţa dispăru din vedere după trunchiul copacului. Otto continua să ţină puşca asupra punctului pe care-1 ochise. Imogen văzu cum degetul i se încîrliga de trăgaci şi venele zvîc-neau pe dosul mîinii sale hotărîte, mînă de bărbat. Atunci îşi acoperi urechile cu palmele. O mişcare, iat-o lipită de trunchiul copacului. O detunătură al cărei ecou se răspîndea găunos prin pădure. Frunze şi rămurele rupte pluteau spre pămînt. Imogen îşi luă mîinile de pe urechi. Oare greşise ţinta ? Otto greşea arareori ; ceva uşor se rostogolea spre pămînt, printre frunze. Imogen stătea nemişcată, în picioare, privind veveriţa moartă. Otto se apropia şuierînd printre dinţi o melodie, cu tolba de vînătoare atîrnîndu-i pe umăr.
în ziua de 20 martie, pe terenul asociaţiei „Celbridge Gaelic Athletic", echipa armatei învingea reprezentantiva oraşului Naas cu un scor de un gol şi şase puncte la zero goluri şi un punct, în prima semifinală a competiţiei. Stelele armatei erau Douglas O'Hara, Ryan zise „Negriciosul", şi Brannigan.
—■ Poţi să te lauzi oricît cu stejarii tăi din pădurile de la St. Michan, spuse Otto, dar pe vremea lui Julius Caesar şi pînă mult mai tîrziu, întreaga Germanie şi Samaraţie erau acoperite de imenşi cedri. Codrul Hercuprian care începea în Galia belgiană şi se întindea străbătînd Germania, pînă în Polonia avea o lungime ce putea fi parcursă într-o călătorie de şaizeci de zile. Dar faptul nu era de loc neobişnuit în vremurile acelea, cînd dealurile şi plaiurile Europei erau acoperit de păduri, iar văile de mlaştini nesănătoase.
în documentele din vechime apar denumirile : Killdrou-ght, Donycomper, Stacumney, Donoghmore, Killadonanan —

acum Killadoon — Tristledelan, sau altfel — Casteledelan acum Gastledillon, Tiparston — acum Tipper, Straffan şi împă duritul Leixlip ; acum toate denumiri de parohii. Stacumney înseamnă : „casa lui Coman", o fecioară de aci Toigh Cuimne, denumirea unei parohii, se trage din acelaş nume.
„Trei acri din pămîntul numit Telatoran, cel din cîmpuril Water... un anumit loc acoperit cu arbori, numit Hoolie Stedd sau Hoolie, locul lui Symoneston, de asemenea o parcelă a sus numitului (Sfîntul Wolstan)..."
Casteltown, la nord-vest de Celbridge, fusese constitui în 1772 de către William Conolly, Preşedintele Camerei Comunelor din Irlanda. O jumătate de milă mai spre nord-est întinde vechiul cimitir medieval, Donycomper.
în ziua de treizeci martie, la teatrul „St. Coca's Hali" •din Killcock, „Clasa dramatică Newtown" prezenta o comedie in trei acte intitulată „Roita munţilor". Uşile se deschideau la 7,30, cortina se ridica la 8.00. Preţurile biletelor : 2 şilingi şi 1 şiling.
— Ştii, spuse Otto, Killcock era grozav în veacul al doisprezecelea.
Otto trecuse la nişte asalturi foarte dîrze, hotărît s-o facă şi pe ea să simtă absolut totul.
— Nu-i glumă, spuse Imogen (strîns încleştată de rama patului ca să nu cadă) ; în juru-i parcă se învîrtea pămîntul. De astă dată credeam că am să mor.
O sălbatică incursiune, pînă la sînge.
Otto vorbea despre masacrul de la Mullaghmast... Borodino, mareşalul Ney, Beyle. Drumurile nesfîrşite, albe. Campania din Rusia. Campania spaniolă. Exilul (şi în acest timp ştergea de pe fundul farfuriei, cu o bucată de miez de pîine, ceea ce mai rămăsese din zeama grasă de carne).
— Deschide numai o clipă uşa şi ai să vezi că bestiile intră in casa,

Otto privea fix găinile care se aventuraseră în cameră, dar nu făcu nici un efort să se mişte.
— îmi amintesc de sosirea mea la Paris, seara... Mi se spusese că omul de la agenţia „Cook" va avea grijă de mine. L-am zărit, dar în jurul lui era o viermuiala de oameni. Am intrat în hotelul gării, am închiriat o cameră şi m-am culcat, după ce-am încuiat uşa. A doua zi dimineaţă, mi-am croit drum de-a lungul şi de-a latul Parisului, de la Gara de Nord, la Gara Montparnasse şi chiar şi azi îmi vine în nări mirosul de cafea răspîndit în tot oraşul. Cînd am părăsit Parisul, am stat în tren de la opt dimineaţa, pînă la cinci după-amiază, cînd am ajuns la Parthenay. Madame m-a aşteptat afară. Se pare că nimeni nu era admis pe peron, cel puţin pe vremea aceea Nu cunoştea boabă engleză şi franceza mea nu era nici ea mai brează. Parthenay era de modă veche, înălţat pe un deal cu case pe toate terasele. Doi ani am rămas acolo şi mi-a plăcut destul de mult.
^ (Toate astea i le spuse în timp ce, încinsă cu un şorţ, stătea în picioare la masă, frămîntînd aluatul, decupînd cu un pahar prăjituri pentru micul dejun al lui Otto.)
— Husserl era profesorul lui Heidegger. Filozofia lui a avut o influenţă dăunătoare asupra celui din urmă, care i-a urmat la catedră în 1928, la Universitatea din Freiburg. După puţin timp, Heidegger a ajuns să nu-1 mai salute, cu atît mai puţin să se certe cu el şi încă şi mai puţin să fie de acord cu teoriile lui.
— Nu-mi iubeşti decît trupul, spunea Imogen privind spre pămînt, strîmbîndu-se, strîngîndu-şi şireturile corsetului. M-ai redus La_zero,j4rmă_ea. Recunoaşte că-i aşa.

Avea o floare la butonieră, o begonie ; din cînd în cînd o mîngîia cu vîrfurile degetelor, înclinîndu-şi capul pentru a-i simţi parfumul, zîmbind parcă pentru capriciul ei, sau poate pentru al lui.
într-o dimineaţă de vară, la Parthenay, o tînără stînd lîngă o fereastră deschisă compunea o scrisoare pentru acasă. O
193
13 — Crepuscul
sfîrşeşte. Scrie: „Cu multă dragoste de la fiica ta iubitoare" ; o semnează cu o mînă de copil. Apoi adăugă, parcă mînată de un gînd care i-a venit prea tîrziu în minte : „Laus Dei sem-per" 1, zvîntă cerneala, o împătureşte. Adresa de pe anvelopă era :
Dl şi Dna R. H. Langrishe, Springfield, Celbridge, Comitatul Kildare, Irlanda.
îi pune timbrul, o lipeşte şi apoi o vîră în buzunar. Se ridică în picioare. Poate vedea o porţiune din terasa de dedesubt, gardurile vii de brăduţ, cu frunzele mici şi negre, iazul cu peşti, către care duc nişte trepte, aleile acoperite cu pietriş şi, dincolo, terenul de tenis, cu plasa puternic-întinsă peste peticul verde, recent tuns şi netezit, cu liniile de marcaj albe şi bătătoare la ochi. Totul este ordonat, o ordine de călugăriţe.
Un meci demonstrativ de tenis era prevăzut pentru după-amiază ; dar nu prea îi păsa de tenis. Faţa ei e lipsită de culoare (folosirea cosmeticelor nu prea era încurajată la Parthenay, la colegiul „Deux Sevres") şi simţea că este palidă şi respingătoare. O chinuia dorul de casă.
„Acum cîţi ani s-a întîmplat asta ? Oare eu eram aceea ?"
Un grup de copaci despuiaţi de puţinele, ultimele lor frunze, scuturîndu-se în lumina cenuşie a unei reci după-amieze de februarie, către sfîrşitul primei ierni pe care au trăit-o împreună.
" Fie în veci lăudat numele Domnului.
28
DESPUIATĂ U piele, în micul dormitor din căsuţă ; se întinse să tragă perdelele, să deschidă fereastra, înainte de a coborî din pat; făptura ei are un aer patetic, trupul unei fete tinere. Ofrandă, dar cui ? Lui Eros ?
Otto încearcă să desprindă din capcană şoarecele viu încă. Apoi, cu călcîiul pe ceafa lui, ţintuindu-1 de podea, îl trage violent în sus de picioarele dinapoi, rupîndu-i coloana vertebrală, îl ridică. Şoarecele a mai zvîcnit o dată sau de două ori, în inconştiente spasme musculare, apoi a rămas nemişcat.
Ziua a şasea a lunii mai. Glasul primului cuc. Otto plecase la pescuit la rîul Liffey pe pămîntul Killadoonului. Undiţa pe care o folosea, o tulpină de bambus, ceva cam de vreo unsprezece picioare lungime se demonta în trei părţi care se păstrau într-o husă de pînză moale, strîns legate cu două cureluşe.
Era un întreg ritual ungerea trestiei cu ulei, cînd se înapoia acasă. Ceea ce îl interesa acum era pescuitul cu muşte artificiale. Pescuise pe toată porţiunea în amonte a rîului, pînă la podul Straffan.
(Straffan, în irlandeză „Struthan", însemna pîrîu, adică „rivulus", îi explicase el.)
Desigur, nu se mulţumise să pescuiască numai în rîul Liffey, ci şi în Rye Water (adică păstrăvi, bibani, ştiucă), în Blackwater la Enfield, în comitatul Meath, în apele cu păstrăvi ale rîului Barrgar_(cu-muşte artificiale şi adevărate) ; somn ?i ştiuci lîngă Carlow Town.

Mai pescuise în Cushina, Figile, Slate, mici pîrîiaşe, toate îrei afluente ale părţii superioare a rîului Barrow, lîngă apele cu păstrăvi ale rîului Rathangan ; şi în rîurile Boherbaum, Bauteorine şi Greese — toate pîrîuri şi păstrăvi.
începuse pescuitul spre sfîrşitul lui aprilie. Desigur, nu se ducea cu el la Killadoon, unde Otto făcea braconaj cu undiţa şi coşul de pescuit. îl însoţise însă în cîteva expediţii la Liffey, lîngă podul Straffan.

O expediţie la pescuit era un adevărat eveniment pentru ea. Otto obişnuia să hotărască dacă vor merge sau nu, dimineaţa după ce va fi cercetat cerul. După micul dejun, ea va pregăti sandvişurile, roşiile, şunca, pîinea proaspătă.
Trusa de pescuit era desfăcută pe masă şi verificată, apoi umfla cauciucurile ambelor biciclete.
Obişnuiau să plece pe la orele trei după-amiază şi ajungeau la timp pentru traseul de peşte de seara, de la ora cinci ; mai întîi însă se opreau la berăria „Cissy Salmon", de unde Otto lua cîteva sticle de bere blondă, marca Guiness.
Otto obişnuia să folosească o muscă uscată pentru locurile mai mari şi mai adînci. Scotea trestia din husă, monta cele trei segmente, alegînd din cutia cu momeli o muscă pe care o botezase „Măcelarul Sîngeros", o prindea în gută, îşi alegea un loc puţin mai îndepărtat de mal, îşi aprindea pipa, şi apoi făcea cîteva aruncări de încercare. Trestia era mişcată înainte şi înapoi, în timp ce Otto o urmărea cu ochi expert ; o trăgea înapoi, apoi o mişca înainte ca din întîmplare, o trăgea din nou înapoi. Pe urmă o repezea ca pe un bici înainte, firul de gutapercă şuierînd în aer cu un sunet subţire, că acela produs de ruperea unei fîşii de pînză. După toate astea se putea spune că pescuitul de seară începuse. Peştii se ridicau la suprafaţă să muşte. Se auzea un plescăit moale, ce părea produs de scufundarea în apă a unei sticle. Bule de aer se ridicau sfîrî-ind spre suprafaţă. Rîul se întortochea leneş în albia lui. Bancuri de nisip se vedeau spre partea îndepărtată. Vite de culoarea ruginei se apropiau pentru a se adăpa, mai încolo, în josul rîului. Muştele ieşeau pe lume în această zi. Era singura zi din luna mai cînd se dă la peşte cu muşte. Muştele erau prinse în boturile căscate ale peştilor care înotau împotriva curentului. Se formau încreţituri pe suprafaţa apei.
—Vârtejuri-şi învolburări puteau ^i-jrăzute indepărtîndu-' în cercuri. Uneori se rupeau duse de ape, apoi se formau la loc, din nou, cu regularitate. Rîul se scurgea pe lîngă ei. O băşică de aer luceşte. Dispare. Se vede ceva alb. Păstrăvul care urcă. Unde de apă reverberate în cercuri alunecă o dată cu apa rîului. Pe apa care curge la vale, se văd păpădii şi ierburi. Trei inele încreţindu-se pe suprafaţa apei. Apoi nimic. Musca lui Otto prinsă între inelele vîrtejului este încercată de un peşte şi trasă înăuntru. Apoi o nouă aruncare a undiţei. Din nou este muşcată momeala. în acelaşi loc. încă o dată.

Se afundă. Rîndunelele plonjează prinzînd muşte. Grauri stau ciorchine pe pereţii malului opus, găurit de cuiburile lor. Un du-te-vino necontenit după hrană. Lăstuni cercetînd din zbor, deasupra rîului adumbrit, atingînd, cu aripile lor lungi, suprafaţa apei. Se simte mirosul rîului şi se aude susurul produs de alunecarea lui. Rîul degajă o atmosferă de pace. Bolboroseala produsă de învolburarea apei. Un rîu care alunecă fă-cînd bulboane. Pescăruşii (o tentă de strălucire) zboară în amonte, urmînd o invizibilă linie dreaptă.

Potîrnichi se zbat să străbată curentul. Se aud ţipetele lor. Irişi de apă şi păstrăvi înotînd printre ei.
Seara. Abur plutind la suprafaţă de-a lungul malului îndepărtat. Vite care vin din nou să se adape. Tăuni, libelule, purtate de curent. Rîul şerpuieşte mai departe. Cotiturile. Frunziş atîrnînd peste ape. Frasini; ulmi ; fagi ; frasini. O pisică pe malul rîului. O pisică neagră care se spală. Cu un aer de mulţumire de sine. Malul rîului; rîu fără sfîrşit, rîu neobosit.
Prin fereastra deschisă intră miresmele verii. Arome de mlădiţe tinere, de rochiţa rîndunicii şi de flori de mazăre vin de pretutindeni. Parfum de clematite sălbatice. Stă şi priveşte asfinţitul. O încearcă o senzaţie plăcută de crepuscul. Soarele coboară, afundîndu-se parcă în pămînt. Lăstunii sosesc înaintea rîndunelelor (asta după Otto). Vin din Africa de nord. Zbor de liliac, noaptea. Pajişti pline de margarete albe şi de pintenul cocoşului. Rîndunele ţîşnind peste gardul viu. Tufe de coacăze în grădina de la Springfield. Parfumuri tari se degajă din ramurile lor mustinde de sevă. Lui Otto îi place dulceaţa de coacăze negre.
Imogen face plajă în grădina de zarzavaturi, în spatele casei. Pielea ei nu se va bronza niciodată. Picături de sudoare jajunecă pe faţa lui, pe braţe^_pe piept. Urme umede de degete pe carte. Soarele coboară laborios peste crestele copacilor. Serile de vară sînt nesfîrşite ; seri insuportabil de prelungite.
— în prima pătrime a veacului al unsprezecelea (Otto se lansa într-o nouă, lungă explicaţie), oraşul Kildare a fost distrus în întregime de incendiu în afară de o singură casă, şi în următorii o sută de ani a mai fost distrus de încă opt ori, tot

de foc. în zilele noastre nimic nu-i va schimba înfăţişarea. Va rămîne aşa cum arată. Kildare, Nurney, Athy, Bohereen na Gorr, parcul Sfintei Brigid, Tully Road, Crescătoria Naţională de Cai.
— James Rawson scria la începutul secolului nouăsprezece, că era greu să întîlneşti prin regiunile de la ţară un bărbat necăsătorit la 25 de ani sau o femeie la douăzeci. Astăzi — muta-tis mutandis 1 — s-ar putea dovedi că situaţia este mai degrabă pe dos. în aşa hal se schimbă timpurile.
— Priveşte — îi arătă ea — priveşte (stînd culcată pe spate în patul nefăcut). Pentru că apăruse din nou pe tavan, tre-murînd exact ca în prima zi. Cum spui că se cheamă ?
— Este o reflecţie, spuse Otto. Vine de afară.
— Ştiu asta, dar cum se numeşte ?
Otto, urmărind cu ochii o viespe tîrîndu-se peste marginea Otto, urmărind cu ochii o viespe tîrîndu-se peste marginea dinspre pat a mesei. Mă mîndresc că încă mai ştiu cîte ceva despre optică.
Măceşul sălbatic a înmugurit în luna iunie. Muguri şi flori în acelaşi timp, în luna iunie.
— îţi aminteşti de Maureen Layde ?
— Nici n-aş putea s-o uit, răspunse Imogen. Mi-o amintesc chiar prea bine. Femeia aia îngrozitoare cu peticul de piele pe ochi. De ce întrebi ?
— L-am întîlnit ieri pe Shannon în oraş ; era într-o stare de. cumplită tulburare. Mi-a spus că jVIaureen a încercat să se omoare şi de data aceasta aproape că reuşise. Oricum, au trebuit să folosească o pompă pentru stomac, să scoată din ea aproape o sutănde aspirine.
—--_
(„Aş vrea să sfîşii, aş vrea să rup din tine. Să văd că suferi şi tu", gîndi ea.)

— Vestea aceasta mă întristează, spuse Imogen. Cum se simte acum ?
— Pe cale de a se reface. Nu mă întreba cum a ajuns în această stare, dar se pare că a fost un fel de reproş la adresa lui Shannon. Shannon a fost... imprudent, din nou.
1 Schimbînd cele ce sînt de schimbat (lat.).
198
— înţeleg.
— Nu este prima încercare la ea. Dar, cel puţin face o concesie, aceea de a se juca de-a moartea numai cînd e cineva prin apropiere.
Luînd nişte foarfeci de unghii, Otto despică viespea în două. Vietatea îşi arcui spatele, scoţînd acul înveninat. Otto se uită fix, fără expresie la ea. Viespsea avea dungi negre şi albe de-a curmezişul trunchiului. Un mijloc subţire ; ochi lu-cioşi ca smalţul.
— Ochiul omenesc nu suportă anumite forme, spuse Otto. E foarte greu să rezişti tentaţiei de a nu zdrobi sub picior anumite forme, să pui capăt vieţilor ascunse în ele.
Imogen îngenuncheată în curte, aplecîndu-se peste zidul scund al gropii de cenuşă, încerca să vomite ; rezultat al lipsei de moderaţie. Stomacul încerca să ridice încărcătura pe care nu putea şi nu dorea s-o mistuie. Aceasta se ridica la jumătatea drumului, în timp ce Imogen, frîntă-n două, gemînd, cu fruntea umedă, simţea încărcătura stînjenitoare agitîndu-se în ea, ureînd jumătate din drumul spre gură şi apoi, prăbuşin-du-se din nou în stomac. Se forţă încă o dată. Stomacul se contractă. Deschise larg gura. In sfîrşit se ridică totul, cina şi restul. Epuizată, se sprijini cu spatele de zidul ce împrejmuia groapa de cenuşă. Ieşise în curte să respire aer curat. Otto dormea. Nu-1 tulburase. Se orienta după zidul scund, plimbîndu-şi degetele întinse pe suprafaţa lui, compoziţie grosolană de ipsos, ciment şi piatră, o piatră rece de var cu suprafaţa netedă.
în scurt timp adormi sprijinită de zid, cu capul odihnin-du- i-se pe braţ. „Te vei transforma. Cu siguranţă te vei trans-forma." Era ora două spre dimineaţă. Fusese o noapte blîndă de vară.
Grădinarul familiei Clement, bătrînul grădinar de pe moşia de la Killadoon, stătea la bar, în Breen's Hotel, scormonind cu două degete în buzunarul de la vestă, în căutarea unor monede imaginare... preţul unei halbe. Scoase din buzunar un bec pentru o lampă de bicicletă şi ceva mărunţiş. Mişcările-i erau încete şi greoaie. Purta un costum negru-prăfos, cu
199
marginile de la mîneci zdrenţuite. Era mic de statură, cu părul alb, cu bocanci cu ţinte ; iar la colţurile buzelor avea salivă.
Doi plugari cu faţa roşie se prefăceau că-şi rîd de el. Unul — arătînd ceasul din spatele barului — îl întrebă :
— înălţimea sa ce va spune dacă va afla unde te găseai la orele şase ?
Cei doi rîdeau, schimbau semne, dînd din cap. Bătrînul spuse :
— Şase ?... Şase ? (privind fix, ceasul) A... da. De cîte ori n-am făcut-o să stea în grădin' pîn' la zăşi' noaptea.
Otto, un bărbat printre ceilalţi, venit pentru a-şi lua ziarul de seară, dădu pe gît ceea ce-i mai rămăsese din bere.
— De o săptămînă întreagă sufăr din cauza ta, spunea Imogen. Trupul meu nu-ţi mai spune nimic ? Nu încerca să mă linguşeşti, continuă ea.
— îmi atribui cuvinte la care nu m-am gîndit niciodată.
— Spune-o altora, adăugă ea.

Era o atmosferă tristă şi grea. Lipsea aerul, era o căldură înăbuşitoare, deşi nu se vedea soarele. Totul lipsit de vlagă. Avea o rochie nouă. Simţea numai greaţă, apatie, deziluzie.
-— Ah, şopti ea, te rog:., dar n-a mai putut continua.
Vorbe meschine, un nou răgaz. „Cum de poate fi atît de mîrşav cu mine ?" Se mai întîmplase şi, fără îndoială, se va mai întîmpla încă.
20 mai. Se aude strigătul primului cristei.
— Vrei să cred că aştepţi de la mine declaraţii ? o întrebă el.
—îi va face tot răul de care este capabil, atîta timp cît îi va sta în putinţă. Se răsuci cu indiferenţă, rece. Imogen refuză să primească ştiucile, pentru că, spuse ea, erau murdare şi nu auzise încă de cineva care să facă mîncare de ştiucă. ■— Ştiucile sînt într-adevăr nişte peşti murdari.
— Dimpotrivă, te pot asigura că nu, replică Otto ; în Germania... Gespickter Hecht .*
— Ah, Germania, răspunse Imogen.
• Ştiucă împănată (germ.).
200
Hawkins Street, alături de Burgh Quay, în Dublin. Luaseră o masă compusă din sufleu de brînză, urmat de escalop prepa-rat.în vin roşu ; după care Otto se delecta cu o havană. Vizitaseră la St. Michan's Galeria Naţională în Merrion Square.
— Parcă aş fi tînărul Lamb, ducînd-o de mînă pe soră-sa Mary, la azilul de copii.
— Am făcut ceva rău ? întrebă Imogen. Spune-mi, ce-am mai făcut ?
— Nu-i asta, numai că...
— Da ? Numai ce ?
— Numai că eşti o adevărată imbecilă, i-o trînti Otto pe şleau.
în timp ce mai era încă lumină... după o ploaie de vară... o linişte inefabilă... prezenţă... atmosferă...
— O femeie trebuie să aibă o scuză pentru a pleca în oraş, spuse ea...
Otto îşi umflă obrajii spunîndu-i şi mai pe faţă :
— Fleacuri !
Vizuina de vulpe. Putoare acră de vulpi, amară, oase împrăştiate, oase de păsări, de găini şi de iepuri. Pe deasupra treceau ploierii. Se aflau pe pămîntul lui Dempsey. Ţipete jalnice. Pe malul rîului Liffey în Killadoon, vara. îşi amintea mersul prin pădure. Cărarea năpădită de ierburi ducea spre rîu. împrejur, mesteceni argintii, se desluşea foşnetul. Urzici. Cărarea nepădită de ierburi. Iarba înaltă de lîngă zid. Un zid dărîmat. înapoia perdelei de frunze creşteau rododendroni şi laur ; cortina frunzişului, susurul rîului. Un murmur neîntrerupt de ape. Malurile, copacii prăbuşiţi, urzici, vaduri. Păstrăvi micuţi şi peştişori în vaduri. Faţada albă a unei case mari, ferestrele ei deschizîndu-se spre pajişte. Eră conacul Killadoon.
— Huchen, spunea Otto, este o specie de somn care nu se găseşte decît în Dunăre.
în depărtare se văd cîmpiile netede şi colinele din Dublin. Peste apă, pescăruşi şi potîrnichi. Trestii şi anini negri. Flori suave pe pajişte. Drumul spre apă trece peste zidul dărîmat.
201
La început pietre şi prundiş, apoi nisip de rîu. Un nisip galben. Un estuar în miniatură peste care, căzut, se afla un copac, ros de furnici, putrezit ; un desiş de trestii, urzici. Luciri pe suprafaţa apei. Imogen avea o expresie curioasă pe chip. întoarcerea, seara. Printr-o pădure răcoroasă plină de şoapte. Această clipă îi plăcea cel mai mult. Pacea

aceasta, îşi va aminti mereu de ea. După baie, simţea pe mîinile ei mireasma irişilor de apă şi miros de iod.
Imogen (nepricepută la înot) înveşmîntată doar în rufă-ria de corp îşi examina trupul alb sub apa brună. Se băgase în rîu în partea de jos, în zona umbrită parţial. Picioarele scufundate în apă se mişcau. Simţea curentul apei izbindu-se ■de ea.
— Nu privi, acum...
îşi scoase rufăria de corp, o agăţă de un ram şi se afundă din nou, pînă la subsuori, pînă ce simţi apa ajungîndu-i la bărbie. Aproape de ureche, putea auzi murmurul rîului. „Du-mă cu tine rîule zglobiu, du-mă cu tine." Senzaţia curentului, transmisă de apă. Aproape imediat simţi pe tot trupul guri mititele sugînd-o, zeci de plevuşti, o atingere parcă impersonală, insistentă, moale ; era suptă. Privi în apă şi atunci le văzu.
Fuseseră atrase de pielea ei albă, stăteau lipite de ea, ne-gre ; ciugulind din ea. Mai jos, în adînc, picioarele ei albe, întinse. Le simţea atingerea. Acolo jos peştişorii o pipăiau cu buzele lor.
-— Otto!...
Nici un răspuns.
— Otto ! Bestiile astea de peşti mă mănîncă de vie !
Otto aşezat lîngă coş, îşi inspecta cutia cu muşte ; scrîşni j din dinţi furios, făcîndu-se că n-o bagă de seamă, pufăindu-şil Pipa- _____.____.__1
Mai degrabă ar fi mişcat o piatră.
Imogen simţea gurile lor fără dinţi, dezagreabile, sărutînd-o. j Sărutări. Oasele albe se vor afunda în apă în mîlul spulberat, ca un fum, care le va acoperi. Scheletul va fi înghiţit.
— Vai ! vai ! ţipă ea. Otto, ajutor ! Scapă-mă de peştii ; ăştia ! Mă devorează ! (în acest timp îşi mişca energic picioarele sub apă.)
Dar bestiile se ţineau de ea. Le simţea atingînd-o pe tot trupul, cu insistenţă. îi călcau pe nervi. Simţea nevoia sa

plîngă. îşi ridică picioarele afară din apă şi apoi le repezi cu o plesnitură tunătoare înapoi.
— Dracu să te ia ! strigă Otto, cuprins de furie. Stai locului o clipă, acolo ! Linişte ! Cum crezi că o să prind peşte ?
Ramuri, ramuri acoperite de muşchi. Un mesteacăn lîngă apă. O perdea de sălcii. Imogen se caţără afară din apă, pe o cracă şi se aşează călare. Simţea muşchiul umed. Şezutul îi era umed. „Parcă-s udă pe dinăuntru." Mirosul de ud, muru-murul rîului. Spre Temple Mills, pe cîmp, se auzea ţipînd un cristei. Fluierături. Conacul Killadoon. Dacă treci pe lîngă toţi copacii, dai peste cîmpurile din cealaltă parte. întărituri de pămînt de pe vremea cuceririlor engleze. Nu chiar aşa. Pămîntul dezvăluie cîteva din secretele sale. Ecouri ale trecutului. Scund, la orizont se zăreşte şirul colinelor din Dublin. De ce oare îmi vin în minte cuceritorii englezi de cîte ori mă uit într-acolo ? De ce nu ? Dacă nu uit că acesta a fost unul dintre importantele comitate cucerite de ei.
Otto se apropie de ea.
— Ai prins ceva ?
— Unul mic, răspunse el.
O examina. Malul de nisip ; un golfuleţ ; sălciile plîngă-toare ; o baltă oglindind copacii, o femeie despuiată, cu trupul alb, cu părul şiroindu-i negru, călare pe trunchiul unui mesteacăn înecat. Apa alergînd printre picioarele ei.

— Ştii cu cine semănai, acolo, în timp ce pescuiai ? Arătai exact ca bătrînul maior Storey.
Otto o privi. Imogen îi zîmbea.
— Ţi s-au întărit sfîrcurile, îi spuse el.
— Vai, Otto i
Un măr singuratic — cu numai nouă mere — creştear-fir spatele căsuţei ; un. copac tînăr, bine îngrijit. Imogen dorea să-i pregătească tarte cu mere, deoarece Otto era nebun după ele, dar îi spusese că va mai aştepta încă puţin pînă cînd merele se vor fi copt cu adevărat. Fusese plecată aproape o săptămînă ; îşi petrecuse vacanţa la Mulranny cu sora ei Lily. Otto dorise să meargă şi el, bineînţeles pe banii ei, numai ei doi. Imogen îi spusese că lucrul
203-
era imposibil. S-ar fi născut discuţii. Oare nu-şi dădea seama cît de mică era Irlanda ? Gînd s-a înapoiat, găsise mărul despuiat de podoabele sale ; nu-1 observase imediat, ci după un anumit timp ; cînd, ieşind din căsuţă, descoperise că mărul e gol, se repezi asupra lui.
— N-ai luat vreunul, aşa ca din întîmplare ?
— Ba da, cîteva.
— Ai fi putut să-mi spui. Cel puţin să mă fi întrebat.
— Am rupt unul cînd tundeam gardul. Cît ai fost plecată, nu era nimic de mîneare în casă. Eram înfometat, aşa că am luat un măr sau două. Nu, am luat trei. Erau numai opt mere.
— Nouă. Au fost nouă mere.
— Unul era stricat. Tăcere.
— Opt sau nouă, spuse ea, ce importanţă mai are acum ? S-au dus. Ai ascuns adevărul. Acuzarea suna amar în gura ei, mai mult chiar decît intenţionase.
— Am ascuns, pe dracu, spuse Otto ; muream de foame.
— Nu fi impertinent, replică ea tăios.
— Chiar sînt impertinent ? ripostă Otto pe un ton respectuos, te asigur, nu mi-am dat seama.
Tăcere.
— Ce s-a întîmplat cu celelalte cinci, dacă nu te supără să-mi spui ? îl întrebă ea ; abia ieşiseră la lumină.
Otto nu răspunse.
— Doamne, Doamne, ce neprevăzător eşti ! strigă ea. Oare n-ai să bagi niciodată la cap ? Ai cîştigat vreun ban de hrană ? Banii tăi, adică ? Nu-ţi cerem să plăteşti nici o chirie pentru casă şi pentru proprietate. Nu-ţi dau bani de-ajuns ? N-ai să te saturi niciodată ? Sfărîmături după o furtună de vară, însoţită de tunete şi fulgere. Zidurile îmbibate cu apă ale morii; în rigole curg şuvoaie de apă de ploaie neagră.
O vacă moartă în apropiere de prăvălia lui Brennan. De culoare ruginie, cu pieptul alb, o rasă foarte obişnuită. Pe ochii ieşiţi din orbite, şi în jurul lucrului pe jumătate ivit între picioarele dindărăt, se adunaseră ciorchine muşte mari
204
de culoare albastră sticloasă ; i se scursese din gaură un fel de lichid gros ca melasa. Picioarele dindărăt sînt larg desfăcute şi întinse, tari ca nişte scînduri ; sacul de piele ţîşnind de acolo, plin de umflături şi dezgustător ; ieşit pe jumătate, se înţepenise între

picioarele răscrăcărate de forţa ejecţiei. Hoitul vitei zăcea deoparte, în apă, cu gîtul întins. O vacă borţoasă lovită de trăsnet.
#
într-o zi, Otto plecase la vînătoare cu dihorul ; dihorul pe care-1 botezase Nazi refuză însă să iasă cu prada din vizuină, făcînd prăpăd acolo înăuntru. înjurînd şi bîestemînd, Otto fu obligat să se întoarcă acasă pentru a lua o cazma.
Fixase o plasă, atîrnînd-o moale pe nişte ţepuşe la gura vizuinii, pentru ca iepurii care ar fi scăpat de vigilenţa diho-rului să nimerească în ea, cu picioarele înmuiate de spaimă ; Otto se apropie de unul care se repezise în plasă şi se zbătea ca peştele pe uscat, foarte sălbatic, fără a scoate un sunet ; îl descurcă din ochiurile plasei, îi rupse gîtul şi îl aşează alături de şirul de iepuri morţi.
Săpă o gaură puţin mai încolo, apoi alta ; lungindu-se pe pămînt, încerca să descopere traseul vizuinii. Cînd cazmaua se cufundă în gol îşi dădu seama că-1 descoperise. îşi vîrî mîna înăuntru, cu o expresie calmă, pipăind pe alocuri. Un iepure îi ţîşni din mînă, numai pentru a se încurca în plasă. Otto îl omorî. Trase afară un altul de picioarele de dinapoi, omorîn-du-1 ca şi pe ceilalţi cu o serie de lovituri date cu muchea palmei peste partea din spate a gîtului. După un timp, scoase şi dihorul, ridicîndu-1, certîndu-1 pentru purtarea lui. Era un dihor mic alb, scîrbos, cu ochi orbi roşii.
Făcuse ceva treabă cu măcelarul lui, specializat în iepuri.
Rîul potolit se înfăţişează ochiului. Malul este plin de crestături. Peşti se ascund printre trestii. Ferigi brune, de rîu, plutesc legănîndu-se, duse de curent ; printre ele, păstrăvi şi pui de somon. Somoni, bibani, ştiuci carnivore. Peste ape pluteşte un văl de aburi, deplasîndu-se încet de-a lungul malului îndepărtat.
Momeala aruncată este însoţită de un sunet subţire ca o sfîşiere de mătase. O nouă aruncare. Firul undiţei pluteşte pe

apă, cufundat puţin, se curbează în tăria curentului, apoi se scufundă. Faptul că este uns cu grăsime îi permite să plutească mai multă vreme. Tot ce pescuieşte sub douăzeci de centimetri lungime este aruncat înapoi în apă. Pescuit de păstrăvi în noapte. Momeala. Un pui de broască agăţat în cîrlig. Ochii bulbucaţi. Aruncă momeala : se aude plescăitul. Firul undiţei se cufundă. Se prinsese. De data asta se agăţase ceva. Otto se joacă puţin cu prada. Lăsîndu-se pe spate, cu pipa în gură, trage nada de-a curmezişul curentului, spre vaduri. Un păstrăv mic zbătîndu-se în apa mică a vadului, zvîrcolindu-se în cîrlig. I se văd bronhiile palpitînd din greu şi ochii exprimînd suferinţă, înghiţise cîrligul. Otto scoate din buzunar un instrument special pentru smulgerea cîrligelor din gîtlejul peştilor şi, deschizîndu-i cu forţa botul, scoate undiţa. O curăţă apoi de nisip ; înveleşte peştele în frunze de măcriş şi îl pune la adăpost, la umbră. Pentru cina noastră.
Puţin mai tîrziu. Altă pradă. Imogen se apropie de el. O lamă de cuţit luceşte în noapte. Deschide pe iarbă burta peştelui. Se vede stomacul, icrele, un bot de o expresie patetică. De data aceasta prinsese un mic păstrăv — femelă.
Ţinea în mîna făcută cupă larva neputincioasă de jumate de ţol lungime, care se zbătea în palma lui ; i-o întinse ei.
— în primele săptămîni trăiesc din conţinutul icrelor, îi explică Otto.
Era, într-adevăr, „o mină de informaţii." 29

li vorbise despre anii de început ai studenţiei, petrecuţi la Freiburg, continuase apoi cu povestiri despre viaţa dusă acolo, despre studenţii pe care-i cunoscuse, speculînd asupra a ceea ce deveniseră aceştia, despre profesori.
Husserl fusese demis din universitate pentru a i se face loc mai-puţin-talentatului Heidegger, îi spusese el.
- • Fvreii din Germania, cred că ştii, spuse Otto, şi-au luat nume de copaci şi de munţi. Din dorinţa de a se ascunde, toţi aceşti Rosenblumi şi Lowenthali. Germania este pe cale de a se schimba. Ce bine că am scăpat de ea ! Dacă Naţional-Soeialiştii ajung la putere, numai Dumnezeu mai poate şti ce se va întîmpla.
Continuă să vorbească despre zilele studenţiei; mult din ceea ce spunea îi era cunoscut, despre vacanţele sale bavareze, pe malurile lacurilor ; şi apoi, aşa din senin, îi scăpase mărturisirea. Avusese o poveste de dragoste, la vîrsta de douăzeci şi doi de ani, cînd era veteran al războiului ; fata avea şaptesprezece ani sau cam aşa ceva, era absolut lipsită de experienţă. Ajutoare de coafeză. Se născuse un copil, un băieţel. Nu-i văzuse niciodată pe fiul său, niciodată n-a mai aflat ceva despre mamă. Copilul trebuie să fie la şcoală acum. Poate-i poartă numele.
Imogen se uită cu ochii cît cepele la el, abia crezîndu-şi urechilor ; îi scăpase într-un mod atît de necontrolat, atît de brutal, tot atît de accidental ca şi povestea cu uciderea soldatului fiancczi. Puţin uui-^îrziu însă, îşi schimbăjpărereaJntîm-plarea o emoţiona. Undeva, în lumea largă, un mic Otto păşea în lume.
— A fost primul „Rover" din Dublin, spuse Imogen. Tata plătise pentru el 500 de lire. Benzina era distribuită în sat, în acele zile, în bidoane „Shell" de două galoane. Tata obişnuia să cumpere douăzeci de bidonaşe o dată, pentru Rooney — omul
20?
de la garaj. Pe vremea aceea nu exista încă pompă de benzină în Celbridge. Combustibilul venea cu camionul de la Dublin. „Roverul" avea un magneto Bosh care pe atunci era la modă şi amortizoare de şoc... Avea un rezervor de douăsprezece galoane şi, mi se pare, consuma un galon la douăzeci şi cinci de mile. îmi amintesc trompeta de semnalizare cu pară de cauciuc — care nu era decît un vechi corn de semnalizat în ceaţă — la vapoare — montat de-a dreptul lîngă ureche. Mergeam în vacanţă la mare, în el, la Bundoran şi Greystones. îmi amintesc bine mirosul de piele încinsă cînd capota era coborîtă.
Mai tîrziu, mai tîrziu. Plictiseală crescîndă. Silă de tot şi de toate.
Otto îi vorbise despre un parc din Germania — credea că se afla în Karlsruhe. Despre copacii de acolo, despre priveliştile de acolo. Plopii lombarzi. Doici şi cărucioare. Un şir de clădiri înalte dominînd un parc. Poate că nici măcar nu era vorba despre Karlsruhe ; poate era Memmingen, sau Pforzheim, sau Donauschingen sau poate chiar Titisee, fără a mai menţiona Schaffhausen ; putea fi oricare dintre aceste locuri, presupunînd că avea parcuri, presupunînd chiar că există un parc în Karlsruhe, lucru de care nu era chiar atît de sigur, cu toate că trecuse cu siguranţă prin el, pe bicicletă, în drum spre coliba sa din Dolomiţi.
„Gundelfinger & Weintraub", „Fabrica de cravate Ord", „Pianele Kahn", zile fierbinţi şi frunze căzînd de jur împrejur în parc, strigătele copiilor cît e ziua de lungă. Cînd tocmai părăsea parcul, un om cu o singură mînă, veteran al războiului, aşezat lîngă poartă cu un geamantan cu şireturi şi lame de ras, întindea ciotul braţului amputat spre trecători, fără nici un cuvînt, poate că era şi mut pe deasupra. Ciotul braţului era -de "vreo-zeee -

centrimetri 4ungime^cu--o ^venă pulsînd ^pe capătul rotunjit, lucru care, la drept vorbind, nu era posibil. Poate că aşa se născuse, schilod ?
Otto se răsfăţase toată ziua cu un ibric de apă fiartă pe foc pentru a-şi prepara băutura îndulcită de alcool amestecat cu apă caldă ; cu sticla cu apă fierbinte (Imogen plecase la ai săi), în pat, incercînd să-şi scoată din trup răceala prin transpiraţie, cîrîindu-şi văicărelile, proptit în perne, în capul oaselor. Aprinsese un foc în micul cămin, un foc de iarbă
208
uscată. Ochii şi nasul îi curgeau şuvoi ; duşumeaua era plină de cîrpe folosite. Nu s-ar fi ajutat singur pentru nimic în lume. Otto era un bolnav dificil. Dorea să fi murit mai degrabă decît să zacă aşa în pat.
— în glorioasele zile ale primului secol înainte de Hristos, "începu Otto, cînd Sulla a reconstruit Roma.
Dormind dus după-amiezile, privind nemişcat pe fereastră, amestecînd whisky în cafea, şiroind de transpiraţie, acoperit cu patru sau cinci pături grele şi un palton al lui Imogen, bucurîndu-se numai la gîndul că trebuia să sosească ediţia de seară. Imogen pedala pînă în sat pentru ziar, imediat ce se auzea autobuzul de Edenderry trecînd pe lîngă poartă. Otto, articulînd cuvintele foarte clar, în ciuda catarului, citea cu glas tare pasaje din Evening Herald :
„Corpul decapitat al unui om, despre care se crede că fusese pasager pe puntea vasului «Prinţesa Victoria», a fost cules în Marea Irlandei şi adus în Workington, Cumberland, de către nava cu aburi, «Clonlee»".
Un cititor din Rathgar cerea ca statuia lordului Nelson să fie dată jos de pe înaltul ei piedestal şi înlocuită cu „o statuie luminată, care să se învîrtească în jurul unui pivot, o statuie a lui Hristos Regele", lucru ce va atrage nenumărate binecuvîn-tări asupra oraşului prea-creştin, Dublin. Nimeni nu va putea respinge o contribuţie anuală pentru această sfîntă cauză.
— Singura capitală din Europa, comentă Otto, care ar putea tolera statuile a doi recunoscuţi adulterini în plin centrul oraşului.
„Şapte sute de copaci au fost plantaţi pe pămînturile Colegiului Sfintei Ita, din Dingle, Comitatul Kerry, la data cînd elevii şi conducerea şcolii sărbătoreau «Ziua Pomului»".
După aceea, Otto începu să se plîngă de dureri de dinţi fapt pentru care, Imogen, sclava sa supusă, cîrpa lui, pedală, plină de solicitudine, pînă la farmacie, pentru o soluţie de ă1bucîch~-----_ _ ^ ^
— Deşuruba mînerele uşilor şi punea zăbrele la~ ferestre, -citea Otto. A fost declarat nebun. (O bucăţică de hîrtie, aruncată pe podea, se descolăcea ca şi cum ar fi fost în dureri.)
— Averhahn, spuse Otto, este cocoşul din vechime. Pasărea păsărilor. Cocoşul Averhahn n-are nici un pic de gră
209
14
sime. Se aseamănă cu un curcan, şi de-abia poate să zboare. Are un gît scurt, capul mic şi merge în nişte salturi parcă-i propulsat. A trăit înaintea erei glaciale, în Austria.
O cărare îngustă, parcă sugrumată, şerpuia prin pădure. Poarta, nucii, perspectiva strîmtă spre rîu. Se aude murmurul apei ; rîul luceşte printre ierburile îngălbenite de toamnă. I se

aud paşii foşnind pe frunzele moarte. Zgomot de paşi călcînd îndesat. Otto este un mare mărşăluitor. Cînd o ia la plimbare, Imogen simte că i se rup picioarele.
Nuci cad din pomii de la Killadoon. Frunzele de nuc, ultimele care apar, se duc ultimele.
— Ştii că scrîşneşti din dinţi noaptea ? o întrebă Otto.
Otto fusese destul de indiscret sau de disperat pentru a-şi permite să cumpere o sticlă de whisky marca „John Jameson Green", în contul familiei Langrishe. Cînd nota de plată a fost prezentată, la timpul potrivit, la Springfield, Helen o deschise, nu făcu nici un comentariu, şi o întinse lui Imogen, care a fost complet uluită de această turnură a lucrurilor şi n-a putut spune nimic pentru a ieşi cu faţa curată.
— Dumnezeule Atotputernic, îi strigă ea, nu-ţi pasă de nimic. Să te foloseşti de numele nostru în felul acesta ? Oare ce-or fi crezînd ?
— Nu-mi pasă de ceea ce cred, spuse Otto. în ce mă priveşte pot crede ce vor.
— Ţie nu-ţi pasă, spuse ea. Dar pune-te numai în locui meu, din cînd în cînd. Gîndeşte-te la mine, cel puţin.
Livada. Copaci negri, noduroşi, neîngrijiţi. Ramuri nemişcate, despuiate de frunze. Nimic nu se va mai schimba aici. Ramuri încolăcite, licheni şi_muşchi de culoare^ri^yer^iiifj "tremurind in suflarea amarnică a vîntului primă văratic care venea dinspre nord-vest.
Un jurnal gros şi negru plin de note. Fiecare pagină acoperită cu scris pînă la refuz. O trăsătură de condei înclinată îndrăzneţ, o caligrafie studiată, contururile hotărîte ale literelor săltînd deasupra, dedesubtul şi peste liniile albastre care deli

mitează rîndurile. Acesta-i caietul de note al lui Otto, unul dintre cele trei.
Lucrarea însă era legată în piele şi avea titlul în germană : „Das Ossianische Problem und die tatsächlichen Volksmythen und Geräuche Irlands in Siebzehnten Jahrhundert unter besonderer Berücksichtigung des Werkes Goethes und der Gebrüder Grimm: Eine sozial-philologische kritische Studie. (Herr Dr. Otto Bernhardt Beck, phil. et. rer. pol. et habil...")
Ochii ei citeau toate acestea fără a înţelege un singur cuvînt : Pol. et habil ?
— Dumnezeu, spuse ea, ce oare înseamnă astea ?
Otto îi traduse : Problema ossianică, poveştile şi obiceiurile populare practicate în Irlanda secolului şaptesprezece cu o referire speciala la opera lui Goethe şi a fraţilor Grimm : Un studiu sociologic-filologic şi critic.
— Pe onoarea mea, exclamă Imogen, copleşită de admiraţie, îţi ia piuitul. Cînd va fi terminată ?
— Am muncit la ea pe apucate, spuse Otto, de-a lungul unui mare număr de ani ; încă de pe vremea cînd mă aflam în Dolomiţi de fapt. Sper s-o termin definitiv cam în patru ani.
— Lordul Edward Fitzgerald *, spuse Otto a fost pus la curent cu afacerea, de către trădătorul Francis Higgins, proprietarul revistei „Freeman's Journal" şi translatorul lui Mangan, acea pasăre de noapte. A fost trădat în Dublin şi împuşcat mortal de către maiorul Sirr.
Văzuse mica pictură reprezentînd momentul asasinării ; era in salonul Täte, nu-i aşa ? Faţa albă, fără sînge. Mort, lungit de-a curmezişul peste pat.
Imogen a avuT~un vis. Un vis despre un iepure.-Cineva-îi tăiase picioarele şi capul pentru că era prea lung pentru a încăpea în oala de fier. Ea îl întrebas: : „Nu-1 doare ?" Cel care-1 tăiase a asigurat-o: „Nu, nu simte nici o durere." Acelaşi om 1-a reconstituit din blana rămasă şi i-a făcut un cap

1 Eduiard Fitzgerald (1763—1798), patriot irlandez; a luat parte la revoluţia franceză şi a organizat o revoluţie în Irlanda. Conspiraţia a fost trădată şi Fitzgerald a murit asasinat.

14*
şi lăbuţe fleşcăite. Era o apariţie grotescă. Apoi s-a ataşat de ea şi o însoţea pretutindeni. Umbre defilau, două cîte două, de-a lungul zidului proprietăţii Killadoon. Miss Jameson, Miss Dexter, Miss Johnson. Învăţătoarele păşeau în urma lor. Ieşiseră din Şcoala Charter. Tinerele domnişoare protestante, fiicele unor părinţi lipsiţi de suficiente mijloace materiale pentru a le întreţine la alte colegii. Zidul acoperit de licheni. Pe alocuri, ramuri uscate sînt risipite. Din nou toamna. Otto vorbind despre Liga Hanseatică.
— Pentru numele lui Dumnezeu, Otto, spuse Imogen, a aştepta un compliment de la tine este la fel cu a săpa într-o mină.
Imogen venise la căsuţă cherchelită, şi începu să rătăcească de colo-colo prin camere, ridicînd lucrurile şi apoi punîndu-le la locul lor. Otto stătea pe pat, citind. Imogen se apropie şi se aplecă peste el, zîmbind pentru sine şi clătinînd din cap. Nu există decît un singur loc pentru ea. în suflarea ei se simţea miros bogat de whisky. Acesta nu-i locul potrivit.
Trebuie să citeşti relatarea lui Wasianski despre ultimele zile ale lui Kant, despre testamentul său şi despre moarte...
O noapte îngheţată în plină iarnă ; la fiecare drum, transpiră. Du-te şi întoarce-te ; du-te şi întoarce-te. Preferinţa lui Otto pentru cultură.
Wasianski.
— Toate basmele se sfîrşesc cu violenţă, spuse Otto. Nordul cu iernile sale lungi este patria adevărată a legendei şi a basmului. De exemplu, Grimm. Mintea omenească meditînd asupra greşelilor ei. Cruzimea aceasta este rădăcina tuturor lucrurilor. Există o josnicie în natură, în omenire... De aci, mutaţia realităţii în mit ; visul visătorului.
— Cînd Madame de Pompadour şi-a dat seama că nu-i mai place lui Ludovic al cincisprezecelea, a devenit codoaşa lui...
Imogen stătea în faţa focului, pieptănîndu-şi părul lung şi negru peste ochi, în jos. Avea un prosop petrecut pe după gît

Cu mişcări languroase îşi trecea pieptenul de os prin păr, apoi se oprea leneş, privind în grătarul unde căzuse cenuşă şi lemne care acum ardeau mocnit. In cameră era cald. Otto alimentase soba din bucătărie cu lemne şi cărbune ; pusese la o parte un butoi plin cu conuri de brad adunate în pădure. Imogen îşi spălase părul în ligheanul cel mare de porţelan, Otto turnîndu-i apă fierbinte din cană. Acum şi-1 usca în faţa focului. De unde veneau palmierii în vechea Irlandă ? Ei bine, cine altul decît el va da de cheia acestei enigme ? îşi amintea de acea zi de sărbătoare din Parcul Oakley, cînd el se dusese la căpitanul Maunsell după ciocănaşul de bătut în uşă, stricat de barosul unui insurgent, după părerea lui, în Rebeliunea din anul 1798.
Şedea la masă cu spatele la ea. Scosese învelitoarea de stofă verde şi pusese lampa cu gaz peste ea. Abajurul verde arunca o lumină puternică pe hîrtiile sale, lăsînd restul camerei într-o întunecime parţială. Un teanc de cărţi de referinţă, germane, se înălţa în faţa lui. Tocmai citea una dintre ele, scoţînd note într-un caiet gros in folio, cufundîndu-şi tocul ieftin în călimară.

Otto citind, întorcînd o pagină, apoi scriind din nou. Rafale de vînt izbeau ferestrele, iar focul arunca din cînd în cînd jerbe de scîntei, cu toate astea peniţa sa zgîria hîrtia mai departe, netulburată. Imogen se uita fix în foc, dar ridica destul de des privirile în direcţia lui. Avea un pahar cu punch de whisky la îndemînă şi pufăia din pipa de lemn de cireş, adîncit în gînduri. Otto citind, întorcînd o pagină, mormăind, apoi continuîndu-şi lucrul. Imogen începu să-şi pieptene din nou părul acum uscat şi încreţit, cu mişcări scurte dar ferme ; se auzeau pocniturile produse de electricitatea statică ; focul ardea cu flăcări înalte în cămin ; tocul lui Otto înainta cu o precizie lipsită de grabă de-a lungul prirmdui-rînd al unei^iei-pagini.

— Otto...

El continuă să scrie, pufăindu-şi pipa.

— Mister Beck.

Ajunse la sfîrşitul unui rînd, reciti ceea ce scrisese, şterse, apoi întoarse scaunul pentru a sta cu faţa la ea.

— Spune-mi, îl întrebă Imogen, nu-ţi lipseşte uneori Germania ?

— Pentru ce întrebi ?

— O, fără vreun motiv deosebit. Mă întrebam doar.

Se apropie de policioara căminului şi luă rastelul de lemn pe care se afla colecţia sa de pipe, ca şi diferite obiecte pentru curăţatul şi lustruitul lor. Imogen îl urmărea cu privirea.

— Ei bine, nu e chiar adevărul-adevărat, spuse ea. Te priveam acum cîteva clipe şi mă gîndeam că ai putea continua să stai aici pentru tot restul vieţii.

— înţeleg, răspunse el acru.

După ce-şi adună toate cele de trebuinţă, îşi apropie scaunul de lucru, întinse un ziar şi îşi aranja pe el pipele ca şi instrumentele de curăţat, legănîndu-se apoi în fotoliul de alături.

— Nu privesc înapoi, spuse, începînd să deşurubeze tubul unei pipe. Heimweh — dorul de casă ■— nu-mi stă de loc în caracter... La ce-ar fi bun ? în ce mă priveşte, sînt mulţumit cu actuala stare a lucrurilor.

Cu un aer concentrat, începu să cureţe, folosindu-se de o bucată de ziar, tubul interior pătat de nicotină. Celelalte pipe aşteptau să le acorde şi lor îngrijire : pipa „Mattner" din cel mai fin lemn de măceş corsican ; pipa de lemn de cireş ; cea numită „Bruyere" — o pipă franceză care părea făcută pentru gura lui ; „Tanshell" pipa de Sardinia, cea cu tubul lung (din Malacca ?) şi cupa înnegrită ; pipa lui preferată din spumă de mare, cu ţeava din cel mai fin chihlimbar şi cu o cupă din steatită încrustată ,' şi o pipă germană curbată, cu ţeava din ebonită şi cupă largă din frasin noduros, cu gura împodobită cu un strat de bronz. Mai avea cîteva pipe de calitate inferioară, cu care fuma din cînd în cînd, dar pe acestea arareori le curăţa, în timp ce pe cele din colecţia preferată le curăţa şi le lustruia cu o neabătută regularitate. Se afla lîngă el o grămadă compactă de obiecte de curăţat, o sticlă de alcool metilic, un briceag cu lamele ascuţite, un şpaclu reglabil pentru curăţatul cărbunelui, un Ramer — piesa de curăţat — un curăţitor cu zale ; un dispozitiv tubular şi încă ceva într-o pungă din piele" roşie. Umezi o bucată de hîrtie curată în alcool metilic şi o aplică pe coada pipei Mattner. Imogen îl urmărea, pieptănîn-du-şi cu mişcări domoale părul lucios şi întunecat.

— Totuşi, insistă ea, ar trebui din cînd în cînd. Doar nu eşti o maşină, nu-i aşa ?

Otto îşi ridică o clipă privirile de pe lucrul său, fără a catadicsi să răspundă, apoi şi le coborî din nou.

— Tot aşa îmi lipseşte uneori Franţa, n-am mai fost acolo de cînd sînt aici. Ar fi trebuit să mă duc la Paris. Dacă aş fi trăit acolo, cred că mi-ar fi plăcut. Dar mi-ar fi fost dor de casă la fel ca şi acum. v
Curăţa cupa pipei cu spaclul reglabil, cu o mişcare circulară pe pereţi, încruntîndu-se la auzul zgomotului hîrşîit pe care acesta îl producea.
— Gîndeşte-te la situaţia mea, spuse, scuturînd în palmă reziduurile de carbon. Iată-mă (examinînd bănuitor grămada din palmă), un „luptător", un sărman savant, scutit de chirie, de plata focului, trăind în pace şi linişte, avînd satisfăcute toate nevoile trupului (cu o privire piezişă spre ea), ca să-mi pot continua opera. Oare nu-i aşa ? Atunci, pentru ce să mă înapoiez în Germania ?
Aruncă în cămin resturile curăţate de pe pereţii pipei, se aplecă înainte şi alese pipa pe care o numea „Bruyere", privind-o drăgăstos. Urma acum alcoolul metilic.
Ritualul nu se schimba niciodată.
— Şi în afară de toate astea, nu mai sînt tînăr.
— Ei, lasă !
— Nu, te rog, înţelege că am cam îmbătrînit. Am treizeci şi cinci de ani.
Cu buricele degetelor, Imogen îşi pipăi cutele fleşcăite do pe gîtul de-acum îmbătrînit, simţi pulsul slab dar încăpăţînat al sîngelui familiei Langrishe. Era cu patru ani mai mare decît el, cu toate că dînsul nu ştia lucrul acesta, pentru că nu se simţea obligată să-şi mărturisească vîrsta.
— Dar dacă ai avea „mijloace" — nu te-ai întoarce în patrie ? spuse ea. La urma urmelor, eşti mai curînd străin de tot ce este aci. N-ai prieteni, nu vezi pe nimeni, în afară de mine, iar eu nu sînt decît o tovărăşie lipsită de interes.
— Aha, replică el, împingînd un obiect de curăţat prin cupa pipei de spumă de mare. Ipotetic vorbind, dacă aş fi avut „mijloacele" materiale necesare s-ar fi schimbat situaţia. Cred c? m-aş înapoia la Freiburg — la Universitate şi aş studia din nou sub îndrumarea profesorului Husserl. Am fost un bun student. Mai sînt încă un bun student. O, nimic nu m-ar putea opri dacă aş avea mijloacele necesare. Mi-ar da o mare satisfacţie participarea la cursurile universitare. Studiile superioare în Germania sînt fără cusur. Sînt excelente, cu adevărat excelente.
între timp, începuse opera de curăţire a muştiucului de ebonită al pipei germane. O puse la loc pentru a merge la masă unde sorbi dintr-o înghiţitură ceea ce mai rămăsese din punchul de whisky.
— Ar fi încă şi mai bine, continuă el cu o licărire în ochi, să urmez cursurile lui Heidegger la Marburg ■— asta ar fi minunat. Filozofia. Psihologia comparată. Investigările fenomenologice. Da, într-adevăr ar fi minunat.
Stîrnit la culme, îşi băgă pipa între dinţi, răsuci o bucăţică de hîrtie, şi o aprinse cu un gest emfatic. Lăsă să cadă capătul carbonizat şi îl strivi cu piciorul.
— Desigur, ai dreptate, adăugă în continuare (trimiţînd nori de fum spre tavan), sînt un străin aci. Nu am nici un contact exterior care să mă stimuleze, nici măcar unul. Nu tu muzică... Nu tu Kiinstlerkolonie1. I se simte lipsa. în Germania ai o Bauhaus 2 la Dessau, dar aci... nimic. Pînă şi saltelele sînt de calitate inferioară, tari şi neconfortabile. Cel puţin în Germania poţi avea o saltea decentă, de fapt o Keilkissen 3. Ei bine, dacă mi-e dor de ceva, atunci de asta mi-e dor.

Se lăsă comod pe spate, cu ochii mijiţi, cu picioarele întinse la foc, privind cele trei tablouri de deasupra policioarei din jurul căminului. „Gelozie" şi „Nud cu Părul Roşu" de Munch, şi un original din şcoala primitivilor, reprezentînd un vulcan fără identitate, vărsînd foc şi fum, executat de mîna unui pictor necunoscut.
Imogen îşi trase părul peste unul din umeri şi, privindu-1 fix, începu să-1 perie cu mişcări încete.
■— Aşadar, rosti în sfîrşit, în afară de saltele, cărui lucru îi mai duci lipsa ?
— Die Schnall'n, replică prompt Otto, dar imediat regretă graba.
— Ce anume_? întrebă ea, simţindu-i încurcătura. Ce ? Drept răspuns, o simplă clătinare a capului, o fluturare
a pipei în faţa ochilor.
— Dar m-ai făcut curioasă, insistă ea. Otto bălmăji ceva de neînţeles.
— Nu aud ce spui, se plînse Imogen.
1 Colonie de artişti (germ.).
1 Institut de arte frumoase (germ.).
' Pilotă (germ.).

— Nici nu vreau să auzi, comentă Otto.
Era însă încăpăţînată. Insistă. Va merge pînă-n pînzele albe. Voia să afle ce intenţionase să spună. Ce însemna cuvîntul acela ? Era oare ceva necuviincios ? Cedă în sfîrşit, şi îi spuse cu iun aer belicos:
— Tîrfele.
— Tîrfele ?
Otto trînti o groaznică înjurătură în germană. Imogen se aprinse la faţă ca focul.
— Poate că nu-s prea deşteaptă, spuse, dar cred că tu eşti imojic.
Otto rosti un şir de înjurături porcoase, la sfîrşitul cărora o puse la curent cu faptul că Die Schnall'n nu erau decît putorile din München.
— Vai, spuse ea, dezamăgită la culme, sînt o proastă. Aplecîndu-se în faţă, Otto scoase plita rotundă a sobei
de gătit cu o mişcare din încheietura mîinii imprimată vătraiului şi alimentă focul cu o mînă de conuri de brad. Focul care ■ arsese pînă atunci mocnit, se înteţi din nou. Cu o mînă generoasă mai aruncă în sobă nişte conuri apoi o lopată de cărbuni ; după care puse zgmotos la loc plita, aruncînd o ochire iute spre ea. Desigur ■— nu-i va răspunde privirii.
— Te-ai întins cu femei de stradă şi acum faci dragoste cu mine.
Otto îşi repezi bărbia înainte, eliminînd fumul printre dinţi. Nu mai era nimic de spus. Dar după o scurtă tăcere, Imogen vorbi din nou :
— Cîţi ani aveai cînd te-ai dus prima dată la o... femeie „pierdută" ?
— Ştii ce, crede-mă, e inutil să te interesezi de astea.
— Totuşi, ce vîrstă aveai ?
I-= O, eram_j3năr,jăspunse_Otto,jtînăr (binevoitor, neobrăzat). Aceasta s-a întîmplat în urmă cu mai mult~de jumătate-din vîrsta mea. La München, în timpul vacanţelor şcolare.
— Scuteşte-mă de detalii.

RAGĂ Otto (scrisul agitat şi neexperimentat al lui Imogen). Este mult de cînd ne-am despărţit. Confesorul meu mi-a smuls promisiunea de a nu te mai vedea, înţelegi, dragule,

am avut de ales între tine şi conştiinţa mea, şi cît de greu este acest lucru ! Ai însemnat totul pentru mine, în afară de liniştea sufletului meu..."
înstrăinarea asta durase poate două săptămîni. La sfîrşitul acestei perioade o întîlnise în sat şi o făcuse de ruşine. Era îmbrăcată într-un costum de tweed deschis la culoare, cu un desen în triunghiuri.
— Veneai de la spovedanie ? Ce sfaturi ţi-a mai dat acum ?
— N-am să te ascult dacă vorbeşti aşa, îi replică ea. Pe un ton ridicat, Otto îi ceru să-i explice purtarea ei.
— Cum poate să-ţi interzică să mă vezi ? Mă cunoaşte măcar ? Sau poate pentru că te corup, oare asta crede ?
— Taci, rosti ea, nu vorbi astfel, nu aici (acest aici însemna afară, lîngă prăvălia lui King, în mijlocul satului ; s-ar putea ca cineva dintre cei dinăuntru să audă ; cu siguranţă trăgeau cu urechea).
Coborîndu-şi vocea...
— Chiar eşti hotărîtă ? Vrei să cred că nu mai doreşti să mă vezi ?—
— Ddda... dda, spuse, tărăgănînd cuvîntul.
— Chiar aşa ? se îndoi Otto. Asta este intenţia ta ?
— Nu. Tăcere.
— Nu e nimic de băut în casă, spuse el. Ne putem permite să luăm ceva ?
— Aşteaptă pe pod, te ajung din urmă. Am ceva de luat de acasă.

Otto aştepta pe pod. Dedesubt, printre trestii, un cocor albastru stătea pironit locului, privind fix în apă. Cînd Imogen se apropie de pod cu privirea plină de aşteptări, cocorul îşi ! luă zborul.
îşi propti bicicleta de bordură şi se opri lîngă el, atin-gîndu-i braţul. Cu faţa albă, cu părul negru.
— Priveşte, un cocor albastru, îi arătă el.
— Mai bine priveşte tu aici.
Pe parapetul podului, lîngă mîna lui, se afla o bancnotă de o liră, strîns răsucită.
—■ Găseşte ceva la „Breen's Hotel". Să spunem o sticlă de wiskyJ.J.
în drum spre casă, Imogen îi spuse că venise la Dublin un film pe care dorea să-1 vadă. Un film cu Ronald Colman. Vor merge ?
— Milostenie irlandeză, îi trînti Otto (arareori mulţumit să accepte binele fără comentarii), la fel de eficientă ca şi un codru de pîine de la Boland.
Puţin după acest „contretemps", Otto îi spuse că s-a săturat să-i tot ceară bani (desigur o minciună), şi că-şi va căuta ceva de lucru. Dacă va fi nevoie, se va înapoia la Enniskerry şi va lucra trei luni la Secţia silvică.
Cuvintele erau rostite cu preţiozitate.
Indicatorul negru şi galben din sat, într-o zi vîntoasă, cu săgeţile arătînd trei sensuri diferite, una dintre ele, desprinsă, indica pieziş drumul.
Autobuze cu un singur nivel străbăteau drumurile comitatului Kildare, cu destinaţia Edenberry sau Birr.
Ellen Noian, sărmana din Back Weston, cutreiera drumurile împreună cu copilul, după cerşit.
Se atizearriătrătMrile răzleţe ale haitei.

Era o zi posomorită, cu cerul acoperit de nori. Ziua ei de corvadă acasă. Trebuia să bată covoarele, să mături duşumelile, să spele vasele, aşa că veni la căsuţă abia seara, cînd ploaia se oprise, aducînd nişte caprifoi şi doi trandafiri din grădina de la Springfield. Puse vasul cu flori pe fereastră. în cameră puteai tăia fumul de tutun cu cuţitul. Otto lucrase toată ziua,
219
sugînd hîrîit din pipa „Baby Hermes", cumpărată în Elveţia imediat după război, pe mai puţin de 10 lire. Pufăia nori groşi de fum de tutun, plin de încredere în sine, presimţind un sfîrşit al lucrării sale.
— De ce oare copilul Hristos este reprezentat în picturile flamande şi olandeze din secolul al şaisprezecelea ca o figură grotescă ? Oare pentru că a existat în afara desfăşurării normale a lucrurilor, un sacrificiu scutit de legile firii ?
Fluturi de noapte groşi şi tari ca mugurii de castană se prăbuşeau ameţiţi de lumina care năvălea prin fereastra căsuţei. Se tîrau de colo-colo pe cărare, în praf, pînă şi peste drum, zăpăciţi. Otto alerga şi el de colo-colo, strivindu-i sub tălpi şi înjurînd într-o germană ce suna îngrozitor. Imogen, care fusese încercată de o suită de boli (buba de pe buză încă nu trecuse cu totul) îl urmărea cu privirile. Intrară în casă împreună.
— Trebuie să iau următoarea pilulă la ora 6, te rog să-mi aduci aminte, dragă.
— Husserl a fost profesorul lui Heidegger, spunea Otto. Filozofia lui a avut o influenţă hotărîtoare asupra lui Fleideg-ger, care i-a urmat la catedră, la Universitatea din Freiburg, în '28.
Toată ziua a plouat ca o pedeapsă cumplită. Gardul viu fusese măturat de vînt, se auzeau ţipete sfîşietoare de lăstuni. O seară rece, timpurie, de iarnă.
— Evreii din Germania şi-au luat nume noi în secolele al XVIII-lea şi al XlX-lea. Cei bogaţi şi-au atribuit nume ca : Rosenthal, Rosenblum, Mandelweig, şi aşa mai departe. Cei săraci, care nu puteau plăti aşa de mult, au trebuit să se mulţumească cu nume pur evreieşti: Cohn, Levy, Baruch.
Otto apăsă pe trăgaci. Porumbelul se prăbuşi pe cîmp, într-un nor de pene.
— Femeile irlandeze, spunea Otto cu înfocare, sînt atît de pure, atît de curate.
— Poate atît de frigide ?
220
— Atît de pure, insistă Otto. Şi aceasta mare puritate nu mai poate fi găsită în Germania. Dar aici, aici, voi o aveţi. Şi încă ceva, privirea, ochii care mărturisesc faptul că astfel de femei nu pot fi depravate. Simţi asta „aici" (şi se lovi cu pumnul în piept).
— Cu toate astea, Irlanda le ţine încă în obscurantism, constată Imogen privindu-1 cu ochi mari.
— Un bărbat ar putea uneori să aibă gînduri necurate în legătură cu fetele. Lucru destul de firesc. Dar cînd mi se în-tîmplă să dau ochii cu fete irlandeze şi-mi dau seama dintr-o ochire de puritatea lor fundamentală, mă simt emoţionat, incapabil de un gînd josnic. _
Imogen nu spunea nimic, rumegîndu-şi propriile gînduri. Şi gîndurile sale se îndreptau spre el : „Eşti un mincinos nemaipomenit, fără pic de îndoială, tu care nu de mult mă examinai prin fereastră cu o expresie satanică, încercînd să mă duci în ispită. O, tu şi puritatea ta ! Cunosc eu genul. Te cunosc eu, prea bine, Otto Beck."
— Am un deosebit respect, spuse el, o deosebită consideraţie pentru femeile voastre.
— Ce fel de minciuni îmi tot torni, aş dori şi eu să ştiu. Spune-mi ce minciuni sînt astea ?

— Zău, nici o minciună, declară el, bătîndu-se cu pumnul în piept ca o mărturisire a sincerităţii. Nu-ţi spun minciuni.
— Otto, îl întrebă ea. N-ai fost niciodată dus de ispită ?
— Dacă am fost vreodată ispitit, se miră el. Ispitit să fac ce ?
— Să mă înşeli.
— Cine ?... Adică, cu cine ?
— Cu putorile de pe aici. Oare n-ai găsit nici una să mă înlocuiască atunci cînd te vei sătura de mine ?
\: Otto făcea mutre, cu ipocrizie.
— Toate-s nişte căţele cu nasu sus şi fundul jos -- se strîmbă el — ai fi putut să acorzi mai multă încredere gustului meu.
— Nici măcar una dintre ele, mai tînără, mai drăguţă, mai lacomă decît mine, gata oricînd şi rîvnind să ocupe locul pe care-1 am în inima ta ? Una frumoasă pe care ai putea-o ademeni în patul tău ?
— Nici gînd, nu există.
— Mincinosule !
221
—■ De ce, mincinos r
— Nu uita că am o pereche de ochi în capul ăsta, mincinosule. Aşa că bagă de seamă ce faceţi, tu şi Molly Cushen. Nu sînt dispusă să tolerez povestea asta. Mărinimia mea nu merge pînă acolo. Ceea ce nu văd cu ochii mei nu mă supără prea mult, bineînţeles pînă la un punct, dar fii atent, calcă în vîrful picioarelor !
— Mă gîndeam la tine...
— Da ? Şi ce anume gîndeai ?
— Mi te închipuiam plecat în pădurea de la Enniskerry, doborînd copaci încă de la ora opt dimineaţa. Şi cînd colo, iată-te...
— într-adevăr, iată-mă, după cum spui chiar tu.
— Te vei duce vreodată acolo, ce crezi ?
— Dacă aş găsi o gazdă. I-am dat femeii adresa mea. Mai întîi trebuie să mă duc la Gărzile Civile. Trebuie să capăt un permis de muncă.
— Mîine eşti aci ?
— Nu ştiu. Asta depinde de multe.
— Depinde, se enervă Imogen, depinde de ce, pentru numele lui Dumnezeu ? Dacă vrei să te duci, du-te, asta-i tot.
— Nu, nu chiar aşa. Mai întîi trebuie să găsesc o gazdă şi apoi trebuie să am aprobare scrisă din partea Gărzilor...
— Aprobare scrisă, spuse ea cu o voce pierdută, din partea Gărzilor.
— Nulitatea" aiaTexckmă-caciLamărăciune. Putoarea aia !
— Nu ai dreptul să numeşti pe nimeni nulitate.
— Toţi cei pe care nu-i cunosc sînt doar nişte nulităţi. Stînd în capul oaselor în pat, vocea îi devenea din ce în ce
mai ascuţită, certîndu-1 pentru lucruri de nimic.
— Sper că această nimfomană te va părăsi. Asta va f foarte bine pentru tine. O, putoarea aia murdară !
Stăteau pe malul rîului sub lumina soarelui de seară. C capul plecat, Imogen culegea ceva din iarbă. O privire goala

absentă, gura îmbufnată. Otto îi aruncă o privire. Ea nu se uită la el.
— La ce te gîndeşti ? o întrebă. Tăcere.
— Ei ?
Imogen deschise palma şi o întinse spre el arătîndu-i o păstaie cu seminţe, zbîrcită.
— Tocmai mă gîndeam că am parte de o vară plictisitoare... Uite, asta eşti tu (arătîndu-i păstaia plesnită)... pe cale de a germina.
Cîmpurile de-a lungul rîului, vara. Trunchiurile copacilor cu frunzişurile grele, nemişcate. Verdele aprins al cîmpurilor şi apoi albul lăptos şi rozul măceşului ; şi undeva, prin apropiere, rîul Liffey — ascuns privirilor — curge prin pajiştile cu iarbă verde ale districtului Kildare.
Auseinandersetzung 1
— Noonan ? Sheehan ?... un nume asemănător.
— Shannon ! strigă Otto. SHANNON I
— Shannon, repetă ea, a da, ăsta-i numele. De ce oare nu. mi-a venit în minte ?
Zi posomorită. Iarba umedă. Rîul curgînd pe lîngă ei.
— Eşti atît de moale, spuse Otto, privind drept înainte cu o expresie vindicativă. Ca o insectă fără coloana vertebrală care a fost călcată în picioare. Aproape că simt cum începi să te încolăceşti la capete.
Tăcere. So schaut's aus1... (suspinînd)
Imogen spuse cu o voce plată, lipsită de culoare :
— Nu sîntem făcuţi unul pentru celălalt. Otto primi provocarea în tăcere.
Fiind în prăvălia lui Broe, Imogen auzi din întîmplare bîrfeala unui cuplu de vîr.stnici care se afla afară. îşi ciuli urechile. O bîrfă oarecare... „Eu spuneam... şşş...şaşşş... Şi ea
1 Discuţie (germ.). 1 Aşa se pare (germ.).
223-
zicea şişşş- sîş... şişşş... Şi am zis eu atunci... şşşş... şi vax,
• ti
3 2 După ce dădu anumite lămuriri în legătură cu comanda ei, se mută într-un loc mai aproape de uşă. Lua alimente pentru
Otto şi pentru ea.
— Este un adevăr că oamenii nu pot şti niciodată ce-i
rău pentru ei... , „ A , . . A
O replică mormăită nedistinct din partea batnnului. Amin-
doi erau bătrîni. Bătrînica spunea : , _ Taie răul de la rădăcină, Andy... de data asta e vorba
de o chestiune de viaţă sau de moarte. „Oare mi se adresează mie ? Mie ? ?
31
U'M amurg plin de nelinişte. Sfîrşit al unei zile de neastîmpăr. Septembrie 6. Nici o plăcere să înot acum în rîu. Vara se sfîr-şeşte. Citesc cartea lui Peacock Gryll Grange. O poveste sumbră. Zile sumbre. în aer pluteşte miros de frunze intrate în putrefacţie. Glasurile. Se înnoptează înainte de nouă jumate. Şi patul gol cînd ajung acasă. Unde-i el ? Casa e pustie. Helen zăvorită în camera ei. Căsuţa noastră e pustie. Oare ce face acum ? Pe podeaua bucătăriei, capace de crătiţi. Mazărea arsă pe plită. Focul stins. Frunze strivite pe podea. Găinaţ de găini peste tot.

Somn lung ca să scap de tot. Prăbuşirea în pat la nouă seara, cînd încă e lumină, dormind parcă atinsă de aripa morţii pînă a doua zi la prînz.
Zile pline de neastîmpăr urmează unor zile la fel de neliniştite. O atmosferă încărcată. Energie puţină, sau de loc.
Mirosurile toamnei pretutindeni. Umezeală în aer. Ceaţă şi cer roşu seara. Totul prevesteşte iarna.
Sfîrşit de septembrie, începutul unei ierni fără sfîrşit. Cît urăsc perechea aceea, hohotind sub copacii îmbibaţi de apă, în pădure.
Pedalînd spre Bodenstown. Nimicul nu se curmă, nu e părăsit, ci se mişcă înainte. Povara nefericirii. O dorinţă imensă de a scăpa de toate. Chinul meu. Fluturi zburînd în noapte. Puii de pisică de-abia răsăriţi, în bucătărie. Mişcările lor de vata. Gferehini—de frunze zburătăcite rle briză. Răceala luL Otto, plină de dispreţ, necruţătoare.
Camera de călcat rufe, un boiler de alamă, rafturi ajungînd pînă la tavan ; suprafaţa ei şi înălţimea ; un loc uscat-cald. Mirosul de rufărie curată, de rufe călcate.
O, sfîşierea asta necurmată (gîndea Imogen) : Nu mă pot opri, nu pot lupta împotriva ei. Supărarea mea cu el este pe •cale să ajungă la paroxism, reproşuri, învinuiri, acuzaţii, tot
225
.15 — Crepuscul ce pot să-i arunc în faţă. Nu-mi pot pune frîu. Stau în pat, în capul oaselor, vocea mea devenind din ce în ce mai stridentă» îl cert fără nici un motiv. Reproşuri adunate grămadă — nebunie. Nu faptul că vine numai de la mine. Nu. Nu pot uita anumite insinuări neplăcute. Mormăitul neîntrerupt aî lecturilor lui, nervii lui, firea răzbunătoare.
Da, e adevărat, este răzbunător din naştere. Nu uită nimic,, totdeauna îţi aruncă în faţă ceea ce ai spus sau făcut. Dar, mai ales, cel mai greu de suportat este indolenţa lui. Zilele în. care lucrează, cu ce se deosebesc acestea de zilele cînd nu scrie nici un rînd ? Pleacă pe bicicletă pretextînd că adună material,, dar ce fel de muncă e asta ? înclinaţia, plăcerea lui de a explica necunoscutul prin şi mai puţin cunoscutele fapte, ignotum per ignotius, cum spune el, un nor de cuvinte ; ce poate fi asta decît o nebuloasă de vorbe, automulţumire şi nimic mai mult ? Plăcerea lui să se plimbe cu bicicleta şi să vorbească. Şi tot timpul cu nasul cufundat într-o carte ; şi asta-i o plăcere-pentru el. M-am săturat, am obosit de toate astea. Am foarte-puţini bani, lucru pe care, se pare, e incapabil să-1 aprecieze,, şi nu e dispus să mişte o mînă, el însuşi, pentru a cîştiga ceva. Am obosit; am patruzeci de ani şi mai bine. Şi unde mă. duc toate astea ? Nicăieri."
Şi mai presus de orice dorea să se încălzească o dată. Urai apropierile lui viguroase, cînd arunca în lături cearşafuri şil pături, îngheţînd-o. Contractase o serie de răceli, încercase sase ţină departe de el, să i se refuze. „Asta sînt eu ? Iarna.. Să răceşti din dragoste !"
— Doresc să dorm, Otto... Lasă-mă numai să dorm. Numai somnul. Un pic de căldură.
omogen stăteaHiun^rtă^^ieclintită pe patul jiefăcut, cu ochii: pironiţi în plafon, ascultînd zgomotele pădurii.
Otto era plecat aiurea, la vînat de iepuri.
Avusese un vis. Vîntul suflase toată noaptea, făcînd prăpăd' în copaci. Spunea că spre dimineaţă a avut un vis... un vis-despre el cînd era copil. Se făcea că-i scotea ochii tatălui său. Oare el era copilul cocoţat pe umerii lui, încercînd să-i ajungă la faţă. Degetele găsiseră orbitele. Sînt oare doar nişt găuri în carne şi în oase ? Era oare tatăl lui ? Iar el, era e într-adevăr fiul lui ? Ciudat vis a avut !
226

Imogen se prăbuşi în somn ; şi se trezi abia cînd auzi poarta trîntită ; se întorcea Otto de acolo de unde fusese plecat.
îşi proclamase superioritatea intelectuală. Şi anume : ea
trebuia să accepte rolul care-i fusese atribuit: acela al incapacităţii de a-şi aduce contribuţia. îi arătase absolut pe
şleau că educaţia ei era insuficientă. îi pusese întrebări la care -ştia că nu va putea răspunde. Apoi intolerabila sa apucătură de
a o dăscăli. „Ce ? Ce ?" ca şi cum ea ar fi fost o elevă iremediabil arierată. Ca urmare a acestui mod de a gîndi, începuse să se
simtă la fel ca o prostituată ; nu era bună decît pentru a face •dragoste cu el. Astfel, controlul ei asupra legăturii lor devenise
foarte fragil şi pe măsură ce timpul trecea slăbea şi mai mult. •Compensaţiile oferite de plăcerile trupeşti nu-i erau suficiente ; ■departe de a fi îndestulătoare. Se terminase totul de-a binelea.
Sfîrşitul, sfîrşitul.
— Acea monotonă stare a sufletului, spunea Otto, la jumătatea drumului între împlinire şi inutilitate, ce apare în condiţiile vieţii la ţară.
Inutilitate, inutilitate. Spunea Otto :
— La liliecii care se împreunează toamna, spermatozoizii Jjot^rămîne în stare letargică în uterus pe durata iernii întregi şi să pătrundă în ovul primăvara.
Da, se sfîrşise.
Două primăveri, două veri, trei toamne şi două ierni. -Asta era bilanţul ; iar acum totul s-a sfîrşit._
îs 32
CE pot face dacă mă simt bolnavă ?...
Era lipsit complet de raţiune ; el, egoistul, care era un pacient atît de rău, nu avea totuşi timp pentru ceilalţi cînd la rîndu-le căpeau la pat. Nu, pentru că nu era urmă de milă. în el. Nici fărîmă. Sau foarte puţină, în orice caz.
— Ei bine, acuma pot să }..\
Imogen zăcea pe canapeaua din salon cu faţa lipsită complet de culoare. începuse să-şi arate vîrsta — o anumită lăbărţare a formelor, o moliciune a membrelor, cute de piele fleşcăită sub ochi şi pe gît. Şi dacă gura-i mai păstra ceva din forma senzuală de altădată, ceea ce era într-adevăr o realitate, efectul era ruinat de umbra mustăţii de deasupra.
Ce oare putuse să-i deranjeze stomacul ? Ceva nuni plăcuse. Un exces de fructe ? Dar orice mîncase ea, mîncase şi el; şi totuşi el se simţea bine. Oare merele fierte de ieri noaptea ? Poate că fuseseră un pic prea acre ?
în cîteva rînduri, de curînd, se plînsese de senzaţia de oboseală, de prăbuşire totală. Ei bine, asta era una. Dar de data aceasta era bolnavă de-a binelea. Nu se simţea' de loc bine. El în schimb îi acorda o destul de neînsemnată uşurare ; stătea doar pironit locului în picioare, cu mîinile în buzunare, uitîndu-se pe rînd ba la ceas, ba pe fereastră afară.
» zi senină -d
Era cam pe la mijlocul dimineţiir săptămînă a lui octombrie ; ura faptul că trebuia să stea casă. Avea o întîlnire. Era îmbrăcat în Lederhosen, ciorapi verzi cu marginea neagră, o cămaşă albă cu gulerul desfăcut, se bărbierise cu o grijă specială şi îşi potrivise părul cît putuse mai bine.

— Ce zi frumoasă, spuse ea, cu o voce plîngăreaţă. Nu răspunse nimic. Imogen suspină din rărunchi, holbîn-du-se afară pe fereastră ; îi aruncă o ochire rapidă şi apoi îşi
228
pironi privirea pe propriile-i picioare. El se dădu la o parte şi începu să-şi pregătească pipa umplînd-o cu tutun pe care-1 luase dintr-o cutie goală de ceai; se opri lîngă poliţa căminului, acordînd operaţiei întreaga sa atenţie, cu spatele la ea.
— Ai putea cel puţin să te uiţi la mine, spuse Imogen, cu glasul întărîtat.
Se întoarse cu faţa la ea, studiat peste măsură, încruntînd sprîncenele, în timp ce trecea chibritul aprins peste tutun, evitîndu-i privirile.
îl întrebă dacă ar fi dispus să facă ceva pentru ea. Ar vrea să-i aducă din sat o sticlă de sirop tonic ? I-ar uşura suferinţa. O sticlă de „Solo". Ar fi dispus să facă asta pentru dînsa, oare nu-i cerea prea mult ? îi spuse că era intoxicată.
Otto lepădă chibritul ars, scoţînd nori groşi de fum din
— S-a făcut, răspunse.
Păşi în dugheana lui Dunne. Cîţiva săteni se aflau acolo după cumpărături şi după ziarele de duminică. Domnul Dune în persoană se afla îndărătul tejghelei — servind clienţilor pîinea veche de o zi, luată de la Boland, ca şi prăjitura pentru ocazii, cu două sau trei straturi de umplutură. Clienţii serviţi se retrăgeau cu paşi tîrşîiţi, salutîndu-1 pe Otto cu o înclinare zgîrcită a capului, ca şi cum ar fi avut cîrcei la gît, repezindu-şi-1 apoi din nou în poziţie verticală — o formă ţărănească de a saluta indiferent, adresată îndeobşte egalilor dar niciodată celor de condiţie mai bună decît ei. Unul dintre ţărani rămase locului, lungit peste tejghea. Domnul Dunne, un bărbat rotofei, cu o mustaţă nisipie, aruncă o privire rapidă spre Otto.
— Ascultă, cutezi să^mi zici (pipăindu-şi cu degete rotofeie, fără inele, piepttnV-cu gestul omului ajuns) — cutezi să ne spui că n-ai auzit niciodată de renumitul haiduc Robin Hood ?
Ţăranul îşi răsuci cu încetineală trunchiul, holbîndu-şi ochii inflamaţi, peste umăr, spre Otto.
— „Solo Orange", spuse Otto indicînd cu o mişcare bruscă a mîinii spre rafturi.
Fata lui Dunne îl servi, înfăşurîndu-i, cu mişcări leneşe, sticla într-un ziar. Otto plăti şi părăsi prăvălia, mormăind
229
ceva ca pentru sine. Strecură pachetul pe suportul din spate al bicicletei, împins de arcuri puternice, îl legă pentru mai multă siguranţă, încalecă pe şa (bicicleta era un dar de la. Imogen) şi începu să pedaleze spre casă.
Se descotorosi de bicicletă în magazia care putea a găini. Tocmai cînd ieşea afară, cu sticla în mînă, îi auzi vocea dinspre gi adină.
— Otto,... aci sînt.
Intră- în bucătărie, despacheta sticla, turnă o porţie sănătoasă într-un pahar mare, adăugă puţină apă rece din oală, luă un pachet de ţigări de pe raft şi cără toate astea afară.
Bolnava căuta să profite de soare, lungită într-un şezlong, citind ziarul care fusese adus în lipsa lui. Otto îi întinse băutura şi ţigările.
— Eşti atît de bun cu mine, spuse, privindu-1 pe sub gene. O urmărea cum înghite. Ce zgomot putea să facă !
Felul ei de a mînca portocale îl iritase întotdeauna, pentru că scotea un leorpăit sugînd zeama, apoi înghiţea resturile cu un gîlgîit lacom. în ultima vreme începuse să-1 enerveze

felul ei de a înghiţi macaroanele. Acum îl zgîndărea felul în care înghiţea siropul de portocale.
îşi dăduse cu prea multă pudră pe faţă ; avea o culoare nesănătoasă, galbenă ca şofranul. Puse paharul pe jumătate golit jos în iarbă.
— Ah, spuse ea, mă şi simt mai bine.
îi întinse cîteva pagini scoase din ziar. Otto se aşează pe o piatră, ceva mai la o parte. Imogen se cufundă din nou în lectura jurnalului.
Otto se gîndea la apucăturile meschine pe care le avea Imogen. De exemplu, cearta aceea penibilă pe care o avuseseră la Galeriile Naţionale. Avusese un aer de îndrăgostită bosum-flată. Ce prostie ! îşi amintea punga de hîrtie şi prăjiturile de două feluri, asortate în număr egal. Stăteau pe o bancă alături de un Correggio. Pe podeaua lustruită se adunaseră fărîmituri. Ea îmbrăcată în negru. Fără să-şi dea seama ce face, el mîncase două prăjituri de acelaşi fel, în timp ce se uita la tablou. Dumnezeule, în ce acces de mînie izbucnise ! îşi pierduse complet controlul, îl făcuse „taur ignorant" acuzîndu-1 că nu se

gîndeşte niciodată la ea ; se ridicase şi îl părăsise, cu urechile roşii de mînie, coborînd încet scara în spirală. Se comporta ridicol, ca o tinerică, ea, o femeie la mijlocul vieţii, cu faţa roşie de furie şi cu umerii căzuţi. O despărţire petrecută în plină iarnă, cu mult în urmă, în Dublin.
O străină se apropiase de el, întrebîndu-1 : — Ce părere aveţi de Uccello 1 al nostru IMadonna şi Copilul.
Cu altă ocazie, cînd plănuiseră o expediţie pe Insula Dal-key, insistase ca mai întîi să treacă pe la coafor. Urcase treptele unei clădiri pe Ann Street pentru a-şi aranja părul, strigîndu-i peste umăr că putea spune orice, dar era hotărîtă să şi—1 taie, pentru că „arată ca o sperietoare".
Revedea spectacolul. Picioarele şi crupa strîns încorsetată, ureînd scările cu o grabă care nu-i şedea de loc bine; îi displăcuse. Rătăcise, de colo-colo, pe marginea iazului din parcul St. Stephen-s Green, timp de o oră încheiată. Briza biciuia apa, vălurind-o mărunt, iar frunzele zburau într-o singură direcţie, astfel că se vedea numai partea albă, de dedesubt ; cerul era schimbător, începea toamna. Doi tineri cu capetele lipite unul de altul, şedeau în pavilionul de pe mal, ţinîndu-şi mîinile înlănţuite. După un timp s-au despărţit, tînă-rul părăsind parcul spre strada Kildare, iar tînără îşi continuă plimbarea singură.
Cînd s-a înapoiat, o găsise aşteptîndu-1, cu părul încreţit şi înţepenit, tăiat şi coafat într-un chip detestabil. Urmarea a fost că n-au mai ajuns pe Insula Dalkey.
întorcînd o pagină, Imogen îl privi peste marginea ziarului.
— Ce s-a întîmplat cu părul tău ? îl întrebă ca şi cum i-ar fi citit gîndurile.
— Mi l-am scurtat singur, ca să fac un pic de economie. •
nasul din nou în ziar.
într-adevăr, şi-1 tăiase, folosindu-se de foarfecele şi de oglinda ei ; se bărbierise, încălţase pantofii cei mai buni şi-şi luase o cămaşă curată ; doar trebuia să-i placă celei pe care ea o numise Molly Cushen.
' Paolo Uccello (1396—1475), pictor florentin.

— Am să te las singură toată ziua, spuse el. Ai nevoie de odihnă. Am o întîlnire cu nişte oameni.
Sfîrşi băutura şi începu să examineze paharul gol din mina.
— încearcă să dormi puţin, o sfătui Otto. Ai să te simţi mai bine după aceea.
Ea se ridică în picioare şi, cu ochii pironiţi pe copaci, spuse :
— Am să-ţi spun numai atît. Dacă pleci acum, poţi să nu te mai întorci.
îşi dădea seama că nu are ce răspunde la această ameninţare : Imogen îşi adună paharul şi paginile risipite ale ziarului şi, cu paşi înceţi, se retrase în casă.
Gînd, la rîndu-i, intră şi el, o găsi şezînd încovoiată pe scaunul din sufragerie, cu o foarfecă de unghii în mînă, fără a schiţa nici cea mai mică intenţie de a-l privi ; dar i se adresă fără nici un ocol :
— Iată ce vei avea la masă : supă de pui, dacă-ţi place (lui Otto îi plăcea în mod deosebit)... adică, numai dacă intenţionezi să rămîi acasă.
— Ţi-am spus că am o întîlnire.
Fără a-l privi, continuă să tacă. în sfîrşit se hotărî :
— Dacă ieşi acum, poţi să nu te mai întorci. Pur şi simplu ai profitat de mine. Ce făptură egoistă eşti ! Nu te gîndeşti decît la plăcerile tale, fără a ţine cont şi de sentimentele mele ! La urma urmelor, puteai să te duci la prietenii tăi în cursul sâptămînii. O, nu ! Asta nu se face. Acum, numai pentru că-s bolnavă o zi, vrei să mă părăseşti. Nu e cinstit, Otto.
— îmi reproşezi că am profitat de pe urma ta, spuse el, dar tu, oare, tu n-ai profitat de mine ?
Plină~dr xieartîmpăr, turburată, părăsi scaunul şi se rodreptă-spre fereastră, privind fix afară.
— Fie şi aşa. Totuşi îţi repet că dacă pleci, dacă mă laşi acum singură, nu e nevoie să te mai întorci, şi să ştii că nu spun vorbe goale.
Continuînd să privească pe fereastră, începu să ciocănească în geam cu mînerul foarfecelui. Otto putea să vadă în sticlă imaginea estompată a chipului ei.

— Poţi să _mănînci_ aiurea, îi spuse, fără a se întoarce.
Se auzeau ciocăniturile în geam : ţic-ţic... ţic-ţic-ţic. — Da, nu e nevoie să te mai întorci, repetă, cu un ton inexpiesiv, continuînd o hotărîre definitivă.
„Cît de silă îmi e de doate vechiturile astea. Mi-e silă de el. Fiecare pat în care mă trezesc este altul decît cel firesc, jpînd mă trezesc în patul lui, sper că este vechiul meu pat. "înd mă trezesc în patul meu, sper uneori că este al lui, dar lteori nu. Cînd mă trezesc pe canapea, descopăr din nou că nu e patul care ar trebui să fie. Se pare că îmbătrînesc.
— Am o întîlnire, repetă Otto, cred că ţi-am mai spus. u nişte prieteni.
—Mi-e teamă că nu eşti un mincinos prea bun, răspunse £u o voce plină de milă.
Otto lăsă această observaţie să treacă în tăcere.
— După cum nici eu nu sînt chiar atît de proastă, te rog, ii convins de aceasta. Nu ai prieteni aci, de care să am cu-oştinţă. Nici unul, cu excepţia poate a acelui Derek Barton, are acum este la Londra după cum ştim şi tu şi eu. Nu cred n această întîlnire a ta. Te duci s-o vizitezi pe aia. Fiinţa aia "e rînd după care alergi.
Tăcere.
— Am o întîlnire cu prieteni, nişte amici de pescuit. O tăcere şi mai prelungită.
— Dacă pleci acum — vorbea încet fără să se întoarcă — ai ce căuta înapoi. Nici eu nu am prieteni, şi ştii că din

auza ta şi a egoismului tău. Ţi-am dat totul, tot timpul meu, tul. N-ai fost de acord ca eu să fac vizite, sau să mă duc aşa—că-n-anunainfost fa Tiimenf, n-am maî~ieşît dîrT să, de aceea mi-am pierdut toţi prietenii pe care i-am avut. tunci cînd ai avut prilejul, ai fost grosolan cu ei. Daca m-aş acum, dacă, chiar — o, dacă aş... începu să plîngă dez-dăjduitâ cu faţa îngropată în batistă.
— Asra-i insuportabil, strigă Otto, şi părăsi cambra Intră în dormitor. Patul în care dormiseră, în care stătu-
a lungiţi şi în care nu făcuseră dragoste, era aşa cum îl aseră. Ridică mînios învelitorile, îngrămădi cearşafurile,

împingînd pernele cu pumnul. Se tîrî sub pat şi scoase raniţa pe care o burduşi cu două cămăşi de schimb, pe care 1 făcu sul, cu pantofii de tenis, armonica Hohner, trusa de bărbierit ; apoi luă manuscrisul dintre coperţi, îl rulă într-un sui îndesat, luă una dintre cămăşi pe care o înfăşură strîns în juni1 sulului, înnodînd mînecile, şi—1 aruncă în raniţă, alături d restul boarfelor.
Se întoarse în sufragerie cu raniţa pe umeri. Imogen nu, era acolo. Intră în bucătărie. O găsi ştergînd praful de pe 5obă. Se pudrase.
— Nu vrei să te bagi în pat ? o întrebă. 11 privi, înmuindu-se un pic.
— Nu. Mai bine fac ordine. O observa. Cînd se dădu la o parte, Otto trînti raniţa îndărătul unui scaun. Se întoarse cu faţa la el.
— într-o casă mică aşa cum e asta, dacă nu faci ordine ime diat, spuse ea, totul ajunge cu susul în jos.
Participase ici-colo la vînzări publice — licitase pentru piese disparate de mobilier, două fotolii odihnitoare, o mas" de lucru pentru el. îi plăcea să vadă ordine in jur.
— N-ai vrea să freci tu podeaua în locul meu ? întrebă e Nu-ţi cer să faci prea mult pentru casă.
Otto freca podeaua în sufragerie şi apoi în bucătărie, mă tură coteţul găinilor, în curte, apoi se întoarse şi puse mătur la o parte.
îl urmărea cu coada ochiului. Ea începuse să pună lucruril în rînduială, împăturind ziarul „Sunday Times", aranjînd pa ginile la loc, burduşind pernele ca să le umfle.
— N-ar fi mai bine să dai foc casei ?... pentru ca sa termine totul.
~~Teşi~din cameră fără să răspundă,-4Îr4r^-raniţa după el trîntind-o la pămînt în curte. Camera aceea îmbîcsită ; să i~ zăvorît cu o invalidă : „Nu !" închise uşa după el şi se aşez pe prima treaptă, privindu-şi podul palmelor.
După o clipă se ridică şi rămase locului în picioare, î curte. Soarele se ridicase deasupra coşului de pe casă., di^ care fumul se înălţa în aerul liniştit, într-o spirală obosit Imogen aprinsese focul. Era timpul să plece. Privi, şi în spatel perdelei de plasă zări silueta ei întunecată, cu_ braţul al ridicat şi auzi ciocănitul unghiilor în geamul ferestrei.
— încă n-ai plecat ? se auzi vocea ei înăbuşită. Nu răspunse.
— Otto!
— Nu, spuse el observînd-o.
Dăduse foc la tot. Acum ardea. Ea îşi avea ziarul. Otto îşi adună raniţa de pe jos. Imogen nu observă. Poziţia soarelui înapoia coşului de pe casă îi spunea că venise timpul să plece. Era duminică, 4 octombrie. Se bărbierise cu grijă deosebită, pentru Molly Cushen ; îmbrăcase pentru această ocazie tot ce avea mai bun, era bucuros că în acea zi soarele lucea pentru ea.

Uşa se deschise, şi iat-o în picioare, privindu-l cu intensitate.
— Nu te poţi hotărî ? întrebă... Ca de obicei...
— Nu, spuse Otto, urmărind-o. —■ Vrei să fac eu începutul ? spuse acră ca oţetul.
Stăteau în picioare, zgîindu-se unul la altul, cîteva clipe
în tăcere.
— Cum vrei, spuse el.
O clipă continuă să-l privească fix, apoi se răsuci pe căl-cîie şi se înapoie în bucătărie. Otto îşi spuse că poate cel puţin acum va reacţiona şi ea mai violent. O auzi trăgînd ceva de pe masă, alergînd la uşă, şi apoi zgomotul paşilor ei afară,
, dar mişcarea lui de a se feri veni prea tîrziu ; iat-o în cadru] uşii şi conţinutul unui lighean cu apă de vase se abătu asupra
I lui, într-o pînză largă, izbind pămîntul, îmbibîndu-i pantofii şi
I ciorapii pînă la glezne. Apoi ceva — trecînd peste capul său cînd se aplecă să constate imensitatea dezastrului — lovi zidul din spate şi apoi căzu pe sol cu un asurzitor zgomot de tini-
| chea. Pentru ca serviciul să fie complet, îi aruncase şi ligheanul.
— Ei, ascultă, i se adresă Otto, ce-ar fi să te linişteşti ? L—=-4îă^te liniştefcr-mrorfăhea... O sa m^îruştesc..rMă voTTT
fco să mă... apoi nemaiputînd articula nici un cuvînt, începu să gîfîie de furie.
— Fie cum vrei tu, spuse Otto.
îl privea cu ochii lucind de furie. De pe scări, îl observa ■cum se curăţă, aplecîndu-se, frecînd cu nădejde. Ciorapii cei ; buni erau distruşi, iar pantofii lustruiţi cu atîta grijă erau l pătrunşi de apă.
235
„ Oare într-adevăr pun capăt legăturii noastre? E posibil ca eu să sfîrşesc totul (îi văzuse sacul mototolit în curte.) Totul e ireal. Nu poate fi adevărat. (Otto se curăţa, periindu-se cu mîna, arătînd de mai mare mila.) Parcă sîntem nişte siluete coborîte dintr-o friză. Se va sfîrşi şi asta. Reluăm noi povestea mîine. Da, da, mîine." ,
El îşi ridică privirile şi apoi trase o înjurătură folosind un cuvînt insultător, foarte tare, mai întîi în germană şi apoi, pentru a se face înţeles, şi în engleză.
— Frumos, n-am ce zice, spuse ea cu o privire ucigătoare. Foarte frumos !
— Am să-ţi spun ceva înainte de a pleca, interveni Otio. întotdeauna am considerat că ideea ta despre viaţă în general, şi despre viaţa ta de aci, în special, pe care o consideri decentă, este atît de lugubră, încît o astfel de viaţă nu merită efortul de a fi trăită. Ai ceva de spus ?
— Nu ţi-ar face plăcere să auzi ce am de spus, replică ea.
— Mai bine acum, o invită Otto, şi să terminăm o data. Farsa asta a durat destul.
— Foarte bine atunci, spuse ea scurt, ca şi cum s-ar fi adresat unui servitor : Du-te... şi să nu te mai prind dînd tircoale pe aici, ca data trecută, pentru că nimeni nu-ţi va duce lipsa.
„E adevărat — gîndi ea. Sînt pe cale de a încheia socotelile. Acum se termină totul. într-o clipă sau două; iat-o, greşeala unei vieţi întregi.
— Foarte bine. Acum ştiu. Plec.
Ridică raniţa şi intră în magazie. înăuntru, îşi aruncă sacul pe umeri apoi, aplecîndu-se, începu să-şi prindă pantalonii în clamele de protecţie folosite la pedalat. După care începu să împingă uşa cu roata din faţă a bicicletei. în clipa următoare era şi ea acolo, împingînd uşa cu toată forţa, pe dinafară. EI îm-pingea din interior, ea din afară, cu atîta putere încît

uşa se închidea în faţa lui, se închidea văzînd cu ochii ; asta însemna că Imogen voia ca el să rămînă. Se folosi de toată puterea, strîngînd amîndouă mînerele ghidonului, punîndu-şi la lucru umerii, forţă uşa din nou cu roata ; uşa se deschidea puţin cîte puţin, ceea ce însemna că Otto dorea să plece. Cedînd pînă la urmă, uşa se deschise cu violenţă ; atunci Imogen se
236
'ntoarse şi intră în casă alergînd. în timp ce încăleca pe bi-îcletă fără să se grăbească, o auzea alergînd prin sufragerie poi în dormitor.
îşi spuse cu mulţumire : „Acum ştie că plec pentru totdeauna", încalecă şi începu să iasă din curte, pedalînd fără grabă, pe lîngă zidul văruit al Killadoonului, fluierînd melodia : „Muss i' denn, muss i' denn zum St'ddtle hinaus... " ; apoi pe lîngă tufele de clematite, apoi spre poartă, în acelaşi ritm, spre poarta deschisă pe jumătate. în timp ce se strecura, apucă suliţa porţii de vîrf şi trînti cu toată puterea jumătatea dată la o parte. Poarta se închise cu o bufnitură.
„Acum, îşi spuse el în gînd, acum va afla cam ce simte o femeie cînd e părăsită." (Oare a bătut în geam, măcar aşa, discret ? Oare mă urmăreşte cu privirile ? Dacă a ciocănii în geam cu degetele, măcar aşa, pe furiş, înseamnă, că nu vrea sa plec. Dacă mă petrece cu privirile ştie că nu mă voi mai întoarce.)
Pedalînd fără grabă, pe drumul spre Dublin, fără nici cea mai mică grijă (pentru că putea trimite mai tîrziu după pipa sa „Baby Hermes" şi după restul lucrurilor), Otto îşi fluiera mai departe melodia. Ca din întîmplare, aruncă o ocheadă spre deschizătura din gardul viu şi văzu ceva ce-i îngheţă sîngele în vine.
Cadrul întunecat al ferestrei, luciri de soare pe geamul de deasupra, iar mai jos, încă ceva. Gura unei puşti de vînătoare era îndreptată de-a dreptul asupra lui pe sub nevinovatele franjuri ale perdelei. Scoase un mormăit la această privelişte şi apăsă cu toată forţa pe pedale, aproape prea tîrziu ca să se mai salveze. _
Cuprinsă de nebunie, Imogen alergă de colo-colo prin camere, sufocată de dorinţa de a distruge tot, de a-şi ieşi din piele, de a provoca durere ; să sfîşie, sau să zdrobească orice şi, mai ales, cu cît mai multă violenţă, dar nici o clipă nu intenţionase să pună mîna pe armă. Aşa ceva nu-i trecuse prin minte, să pună mîna pe armă sau s-o încarce ; cu atît mai Puţin să-1 ia pe Otto drept ţintă şi s-o descarce în el.
237
Intrase de-a dreptul în dormitor şi văzuse cu cît dispreţ răvăşise patul; şi iat-o ! — parcă pusă acolo de soartă — proptită în colţ, cu centura de vînătoare umflată de cartuşe roşii. Puşca de vînătoare cu două ţevi a tatălui ei. Era acolo, în colţ, laolaltă cu tolba de vînătoare ; nu trebuia decît să întindă mîna şi s-o ia. Aşa că o luă, o frînse de la mijloc şi, îngenunchind, îşi repezi mîna la unul din capetele centurii, scoase un cartuş cu tubul roşu şi capsa de percuţie de alamă, îl introduse pe ţeava pe care apoi o fixă la loc. împinse ţevile prin deschizătura de cîteva degete a ferestrei, sprijini patul de obraz, trase cocoşul cu degetul cel gros, aşa cum văzuse că se procedează. Se auzi clinchetul cocoşului gata de tragere. O ţinea strîns lipită de ea, ochind, cuprinsă de tremur, de-a lungul ţevilor, simţind mirosul rece al metalului fin şi al lacului de pe patul puştii.
îşi alese spărtura din gardul viu pentru a avea vedere asu-: pra zidului Killadoonului, pe unde va trece în cămaşa lui cea albă.
Dincolo de tufele gardului, pedala el, fără nici o grijă, flu-ierîndu-şi melodia: „Muss i' denn, muss i' den zum St'ădtle...

îşi puse degetul pe limba curbată, amenințătoare, a trăgaciului, închizînd ochii, gîndind sălbatic, „Pun eu capăt distracţiei tale, domnule", apoi apăsă încetişor, pe trăgaci, spre ea. Puşca, mai grea decît şi-ar fi putut închipui vreodată, vui şi detună în dormitor. încărcătura se opri în gardul viu. O lucire de flacără în centru ; fum albastru, o răbufneală de miros de cordită. îl împuşcase prin gard. Apăsase pe trăgaci, parca dorind să trimită o dată cu încărcătura armei toată ranchiuna şi sentimentele rănite pe care le avea în suflet. intr^o fracuune de secundă îi apăru în faţa ochilor—gre--şeala ei, greşeala unei vieţi întregi. O încerca în acelaşi timp sentimentul obscen, accentuat, al acestei greşeli şi senzaţia patului armei cuprins în palme, apoi reculul... şi nu mai simţi sau auzi nimic. Degetele de la mîna stînga se răsfiraseră pe ţeava încălzită a armei. Se întreba dacă îi acordase timp suficient, dacă aşteptase destul, dacă prevăzuse un răgaz îndestulător pentru ca el să poată ajunge într-un loc ferit de orice pericol. Sau poate că îl omorîse ? Şi-ar fi dat viaţa întreagă numai pentru a-1 avea înapoi, numai să-1 ştie în siguranţa.
238
Tremura din ce în ce mai rău, zguduită şi văicărindu-se (pentru că fusese aproape ruptă în bucăţi), cu inima strînsă parcă într-p menghine. îl ucisese. îşi închise atunci ochii ; i se părea că viaţa o părăseşte. Puşca aruncată prin fereastră căzu cu zgomot pe pietrele de afară.
Dar dincolo de gardul viu, dincolo de bătaia armei, Otto, profitînd de un nou răgaz acordat de viaţă, se îndepărta cît putea de repede, apăsînd cu toată greutatea corpului pe pedale, spre Temple Mills, unde-1 aştepta cu braţele deschise Molly Cushen.
33
-fi-trecut timpul. Florile albe, palide, ale gardului viu dispăruseră- Pe la mijlocul lui octombrie nu mai rămăseseră în viaţă decît murele. Tot cam atunci plecară şi rîndunelele. înainte; de sfîrşitul lunii, începură să cadă şi să se zbîrcească şi fructele negre ale tufelor din gardul viu, după ce se vestejiseră florile.
Ploaia curgea şiroaie peste portalul din faţă de la Castle-town, peste formele roase de vreme ale sfincşilor, de-a lungul figurilor lor modeste, peste coapsele întinse, în josul coloanelor porţii împodobite cu scuturi în baso-relief şi ghirlande de iederă căţărătoare. Frunzele de ei căpătaseră culoarea aramei. Apa curgea pe zidurile Bisericii lui Christ, pe pămînturile satului, pe suliţele porţii. Imogen se oprise acolo, cu faţa la poarta deschisă, privind de-a lungul aleii mărginite de leii care se înnegreau subl ploaie.
Noiembrie : Stri-stro-strob
Der Sommerdag is Do...
Cîntecul acesta copilăresc, vechi, fusese cîntat de ei ; îl învăţase de copil. Copii germani, ţinînd în mînă covrigi lungi, îl cîntaseră cu mult înaintea lui, defilînd pe străzile din Starnberg.
Porţi plîngătoare sub ploaie. _I
Copii cu ghiozdanele pe spate, îmbrăcaţi de iarnă, treceau pe sub arcul porţii de la mănăstire în. drumul lor spre şcoală. Minorii din a doua ; sora Rumold.
învăţaseră Catehismul, cîntînd îndărătul zidurilcr : „Domnul-este-Creatorul-Suveranul-atotstăpînitor-în Cer-şi-pe Pămînt-al-tuturor-lucrurilor." Stînd pe drumul din faţa, colţului lui Brady, putea vedea conul ascuţit al obeliscului înălţîndu-se către un cer cenuşiu de noiembrie şi îşi dădu
240

oeama că iarna venise, că Otto s-a dus. Zilele se urmau, una după alta, moarte, sumbre şi monotone.
în decembrie, pe drumul particular de la Castletown se adunase apa într-un lung, neregulat şanţ, în locul unde se înfrăţeau iarba şi panta curbă a aleii. în depărtare, din cauza perspectivei, teii parcă închideau aleea. Pete întunecate se fixaseră pe trunchiurile îmbibate; în găurile şi scorburile putrezinde se adunase şi mai multă apă.
La fel şi în ea însăşi, durerea se cuibărise undeva. încleş-tîndu-şi dinţii, încercă s-o controleze, dar nu putea. Nu, nu reuşea. Pentru că acum, noaptea, îşi plîngea, lung şi amarnic, ore întregi, soarta — nu se mai putea controla.
Cu numai o săptămînă în urmă făcuse o descoperire dureroasă. Totul se întîmplase în timp ce făcea baie, înainte de culcare.
îşi pregătise o baie bună, fierbinte, atît de fierbinte cît putea suporta, şi se băgase în cadă. Srătu^e lungită în apă multă vreme, regretînd că va trebui să iasă pînă la urmă, privind neclintită tabloul alb, pe celuloid, care fusese adus de la Mel-view şi care îi însoţise copilăria. Doi copilaşi într-o baie — desenaţi de Mabel Lucie Attwell — cu obrajii trandafirii, cu membrele durdulii, unul cu un ciuf de păr auriu, cu un picioruş dolofan ridicat, legănînd un burete. Era şi un motto referitor la buna creştere, pe care, de acolo de unde era, nu-1 putea citi.
Pîntecul îi era adîncit sub apă, abur cald plutea în jurul ei năduşind geamul. „Ţi-aminteşti, ţi-aminteşti, fetiţo ?" Va sta aşa, acolo, încă puţin, se simţea, în sfîrşit, atît de relaxată, apoi va scoate dopul...
îl apucă între degete şi trase. Apa se auzea scurgîndu-se. Podoabele cu care natura o dăruise, începură să se ivească. Cîndva îi fusese ruşine de trupul ei. Ce era acel lucru pe care niciodată nu trebuia să-1 uiţi ? Să nu laşi niciodată baia udă. Apăru şi abdomenul alb. Sau : Nu uita săpunul în apă.
Acuma apa se retăgea de-a binelea gîlgîind, suptă de conducta de scurgere... Şi ce mai rămîne ? Eu rămîn. Eu, Imogen Langrishe, o dată iubită şi acum părăsită de Otto Beck... ca pămîntul inundat, cu muşchii abdominali destinşi, slăbiţi... acum să faci dragoste,-să te bucuri (inima îi palpită cu putere). Ab
16
241
domenul era o movilă, un deluşor, o colină albă rotundă cu iarba crescută la poale ; ca întotdeauna puţin cam prea umflat, deşi lui Otto îi plăcuseră femeile cu puţină burtă (oare o înşelau ochii sau sînii ei... ?)... Nu-i plăcuse ca ea să poarte corset sau centură...
Era timpul să iasă din cadă. Baia bine încălzită. Dar ceva nu era în regulă cu abdomenul ei... prea încărcat... şi în nici un caz nu mîncase nimic greu înainte de culcare... parcă plutea ceva în ea... fată udă... nu uita niciodată săpunul în... fată, fetiţo... ceva se mişcă, ondulează sub piele, un muşchi... o greutate născută din spaimă — cu o smucitură se ridică în picioare... într-o clipă va fi faţă-n faţa cu realitatea... cum a pierdut aşa, deodată, gustul pentru ţigări ?... oare nu se spune că acesta era unul dintre simptome ? Şi toate aceste săptămîni... luni chiar... simţindu-se din cale afară de nefericită, epuizată, suferind de mila ei, pentru că el plecase, şi încă atît de crud... trimiţînd doar după restul lucrurilor... şi oamenii aceia ple-cînd cu geamantanele într-o căruţă, şi poarta care se închidea în urma lor. Da, fusese nefericită cum nu se poate spune în cuvinte, o înăbuşea sentimentul vîrstei ei care depăşise patruzeci de ani, amintindu-şi ce spusese odată Otto despre toamna vieţii unei femei, probabil un citat, aşa cum erau majoritatea spuselor lui,

în legătură cu faptul că o femeie la patruzeci de ani nu mai înseamnă nimic pentru nimeni, cu excepţia bqrbaţilor care au iubit-o în tinereţea ei — o spusese cu intenţia, probabil, s-o lovească pe la spate, deşi niciodată nu-i cunoscuse vîrstă.
Trecuse tot acest timp şi niciodată gîndurile nu i s-au îndreptat către singurul lucru neîndoielnic (nu faptul că avea patruzeci de ani şi că nimeni n-ar mai fi dorit-o, pentru că Otto o dorise ; de cîte ori nu-i reproşa că îi rîvnise numai jţruipul ?) nu se gîndise la singura lovitură evidentă a nenorocului ; lovitura care o va compromite definitiv în ochii localnici-lor, şi anume că era însărcinată. Acum nu mai încăpea nici o îndoială.
Privi plină de groză la burta ei. Asta punea capac la toate. După un scurt răstimp, ieşi din cadă, susţinîndu-şi povara cu o mînă.
Apoi urmă trezirea de a doua zi şi amintirea. Cuprinsă de oroare şi nelinişte, se îmbrăcase şi ieşise în sat. A urmat apoi c alta zi, şi după aceasta alta. Şi mereu obsesia gîndului cum

să se ascundă. între timp, devenea din ce în ce mai grea. Era imposibil să-şi disimuleze burta. Era distrusă, nu putea găsi nici o scăpare.
Astfel începu să bea vîrtos. Pe toată durata acelor zile, săptămîni, apoi luni. Zile, dar nu atît de îngrozitoare ca prima, înspăimîntătoarea primă zi ! Rătăcise de una singură în apropierea parcului Oakley. Tufişurile înnegrite ale ciulinilor în cîmpurile de muştar. O păşune acoperită cu urzici şi spinii de lîngă drum, iar în apropiere, în picioare, un băieţel, pe care 1-a zărit imediat ce a ocolit un tufiş, stătea nemişcat, ţinînd la ureche o scoică, cu capul înclinat pe un umăr, cu ochii închişi, zdrenţăros. Stătea acolo printre urzici, sub lumina soarelui slab de decembrie, care părea şi mai slab din cauza unei mari învălmăşeli de nori prăbuşiţi deasupra colinelor parcă mai apropiate. Peste colinele albăstrii ale ţinutului Dublin.
Deodată răsunase muzica dinspre casa pătrată în stil georgian ; copilul luă de la ureche scoica, o zări pe ea. în acea clipă auzi şi ea strigătele copiilor ; răsucindu-se pe călcîie îi văzuse pe ceilalţi, angajaţi într-un meci de fotbal, într-o harababurâ totală ; hainele lor puse ca buturi ale porţilor ; alergînd după minge pe terenul parcului Oakley unde nu aveau voie, unde chiar şi ea nu avea voie să se afle.
16
34
1OPILUL a murit. S-a născut mort. N-o să mă mai gîndesc la el. S-a dus să îngroaşe rîndurile îngerilor în Limbus Patrum sau mai degrabă dincolo, în celălalt loc, în acea zonă nebuloasă, unde nu se duc nici cei păcătoşi nici cei cu suflet pur, în Limbo 2. O să-mi amintesc terasa şi pădurea de acolo, de jos, verdeaţa, bolta formată de mesteceni şi brazii înalţi ; o să-mi amintesc de treptele care duceau acolo jos, trei sute sau poate cinci sute... în orice caz, acolo, departe.
Voiam să parcurg tot acest drum pe jos, ca să-1 ucid, să pun capăt vieţii aceleia care se afla în mine ; trebuie să fi fost nebună în acea zi. Cărarea acoperită de frunze. O lumină ca sub apa mării, soarele filtrîndu-şi razele prin desiş, pe pămînt. Bazinul de înot de acolo, de ia poalele dealului, care nu fusese folosit de ani de zile, fără apă, avind pe fund numai cîteva frunze. Mă plimbam pe acolo. Asta se întîmpla în Anglia. N-o să mă gîndesc la clipa aceea niciodată.
Ba o să mi-o amintesc, clipa cea mai groaznică din viaţa mea. începusem să nu mai simt viaţa din mine ; nu l-am mai simţit mişcînd timp de o săptămînă. Copilaşul încetase să mai mişte, poate aşteptînd să vadă ce urmăream, coborînd acele trepte, încereînd să pun

capăt zilelor lui. Nu, nu l-am omorît eu, pentru că încetase să mai mişte, fusese părăsit de viaţă ; şi eu nu-mi dădeam seama dacă era mort sau nu în pîntecul meu. Oare cînd mă aflam acolo, copilul era mort ? Purtam în mine un copil mort ? Deoarece sîngele lui era diferit de al meu, l-am făcut să sufere. Nu primea hrană, se stingea fără ca eu să ştiu. Cum puteam să ştiu toate astea dacă nu mi se

1 Limbul strămoşesc, (lat.).

! Regiune de la hotarele infernului unde erau trimise sufletele necredincioşilor şi ale copiilor nebotezaţi.

spusese ? Mi-om închipuit că va venit înapoi, dorind să-şi vadă copilul, totuşi cum ar fi putut el afla de toate astea ? Nu puteam lua legătura cu dînsul.

îmi amintesc de obiectul acela dezgropat de Otto în grădină, pe care 1-a pus în pat, alături de mine, încoronat cu o cunună de lauri şi botezat în derîdere „Consolatorul; se asemăna într-un fel cu desenele de oameni pe care le făceam eu pe scîndurile înclinate ale pereţilor casei de vară de la Melview, minuni de proastă perspectivă şi greşită anatomie, figuri văzute din profil, capete şi umeri de figuri chinuite, ca nişte avataruri (oare acesta o fi termenul ?) — în orice caz nişte monstruozităţi.

Şi copilul său — gîndeam eu — va fi diform într-un fel sau altul... capul acela şi umerii de bărbat, statuia de ciment dezgropată de Otto cu hîrleţul, cu orbitele lipsite de expresie, atîrnînd greu, o fiinţă dezmembrată. Şi copilul său va fi la fel de greu, imposibil să fie altfel.

Apoi copilul a murit : iar el nu mai avea nici un motiv să se înapoieze. Copilul era mort; copilul care de mult nu mai trăia. Cu trei luni mai înainte ca eu să fi ştiut. Nu mi-aş putea aminti cu siguranţă nimic despre el pînă la întîmplarea aceea din baie. în acea zi m-am simţit atît de năpăstuită ; nenorocită peste măsură. Mai tîrziu lucrurile s-au schimbat Mă încercau porniri erotice, atît noaptea cît şi ziua. Mă gîndeam că forma trupului meu se va schimba treptat şi atunci voi dispare, voi pleca din mine. Mă încerca sentimentul triumfului şi al tainei mele. Pentru prima dată în viaţă observam existenţa copiilor. Copii de şcoală furişîndu-se de-a lungul zidului spre mănăstirea Celbridge cu ghiozdane pe spate, şter-gîndu-şi năsucurile de mînecile hainelor, avînd pietre în loc de inimi.

De trei luni ştiam... cusătura nu ţinuse... muşchiul nu rezistase... copilul ieşise pe jumătate afară... a trebuit să fie îm-pins înapoi iar muşchiul să fie cusut... a putrezit acolo înăuntru... a fost ucis de microbi... de contactul cu aerul. După muşchi, cervixul fusese cusut... nu ieşise întreg... materie intrată în putrefacţie... de şase luni de zile... „Ce mărime avea ?" îl întrebasem. „Ce mărime ? O, era atît de mare", răspunsese doctorul, indicînd dimensiunea cu braţele, într-o mişcare arcuită, deoarece palmele erau încleştate una într-alta.

Copilul meu născut mort, atît de mare, copilul lui, răsucit în mine şi sufocat. Cusăturile desfăcute... copilul ieşind... năvală de materie moartă... nu mă va lăsa să-1 văd... spunea că era o fată... credea că nu am ştiut niciodată cum a murit... Ştiam destul de bine cum murise. Copilul mort nu mai exista de mult. Am revenit acasă, deoarece trebuia să mă întorc, nerestabilită încă. Le-am spus o poveste încurcată despre o ru-beolă, o erupţie pe o parte a corpului pe care nu le-am indicat-o.

Exlicaţia părea că le mulţumeşte. Rubeolă. Ce fel de ru-beolă care nu erupe pe faţă, pe mîini, pe picioare ? Nu cred că pisica aia sălbatică m-a crezut, nu m-ar surprinde ca ea. însăşi să fi pus ochii pe el, dar puţin îmi pasă.
Acum nu-mi mai pasă de nimic. Apoi am plecat în Anglia, la Harrogate, în Yorkshire, la treptele acelea multe care duc acolo jos; şi toată nenorocirea de nespus pe care am simtit-o cînd am ştiut că totul se sfîrşise.
Rătăcesc aci, pe proprietatea Killadoon unde nu am nici un drept să mă aflu, dar e atîta linişte şi apoi sînt ferită de ceilalţi. Iată movila pe care cresc tufişuri ; se presupune că este o gheţărie de pe vremuri.
Văd ferestrele zăbrelite şi întunecimea de după ele. Acum mă apropii de adăpostul vitelor... poarta aceea... se numeşte cap-cana-vitelor, dacă nu mă înşel. Mă îndrept spre una din laturL Unul după altul, ogoarele umede. A plouat. Merg pe alee spre poarta din spate... Casa lui Brazii e la stînga, după aceasta urmează casa lui Hollingsworth.
Pot auzi zgomotele meciului de fotbal, lovituri surde, zgomotele întrecerii. Mă simt atît de... îl văd peste gardul viu. Tinerii de la Consiliul Comunal lovesc mingea — unul într-un tricou alb-albasiru. Aud lovitura unei ghete înir-tnninge, şi iat-o, sfera udă se înalţă trecînd peste copaci, căzînd încet, împrăştiind picături de apă.
O gheată intră în contact cu ea şi iat-o din nou plutind şovăitor în aer.
— Ţine-ţi omul !
— Arde-o la poartă !
— Repede-te la el, Josey !
246
Stau aici, privind, neînsoţită. Mă plimb prin împrejurimi. Mă cunosc din vedere, dar nu se uită la mine. „Miss Imogen de la conacul Springfield, aia cu scandalul, se plimbă pe aci." Oare ştiu ? Ştiu absolut totul. Fetele care ştiu tot ce se întîmplă, strigînd, voci batjocoritoare de după gard: „Cu cine ai fost noaptea trecută, Mister ?" îndepărtîndu-se, rîzînd pe uliţă, apoi, peste umăr, strigîndu-i înapoi. Otto (care se întîlnea cu mine la poarta din dos) zîmbea. Era prea liber cu ele ; confidenţe, indiscreţii, daca pot spune aşa, noaptea la Breen's cu oamenii, bînd whisky, poate că discutau despre mine ; era capabil de asta, ar fi putut spune orice cînd era beat.
Pădurea mă împresoară ; vegetaţia umedă în putrefacţie, înfăţişarea lucrurilor într-o zi cu soare zgîrcit şi averse trecătoare.
Ierburile de sub copaci umede, copaci îmbibaţi cu apă, drumul cu făgaşuri brăzdate adînc pe acolo pe unde au trecut căruţe înaintea mea ; picioarele mele producînd un zgomot ca de supt, plescăind în pămîntul clisos. Iarna asta nu se va sfîrşi niciodată. Nu vreau să se sfîrşească. Picioarele-mi singure m-au adus aci. în faţa mea se află iazul acesta încremenit, cu apă verde noroioasă, stătută, reflectînd copacii desfrunziţi; o pădure tăcută, nemişcată în adîncurile-i liniştite. La suprafaţă pluteşte materia putrezindă, se înalţă din adîncuri băşici de aer, fără nici un sunet. Oboseala, lacrimile unui trecut îndepărtat, iluziile că ceilalţi îţi pot împărtăşi viaţa s-au spulberat o dată pentru totdeauna. Muşchi, mucigai, mirosurile pădurii îmi intră în plămîni, mă invadează. Ascultă : sunetul scos de un ram putrezit despărţindu-se de trunchi. Şi în tăcerea care urmează, departe, departe, ecoul unei detunături pe pămîntul Killandoonului.

III
1938

„...apă şi ghimpi, cu mocirle sau pămînt putred pătruns de apă pe amîndouă laturile."
Sir Jaimes Perrott Cronica Irlandei 1584—1608

35

D RICUL rămăsese la poartă golit de sicriu şi de flori. Pur-tînd pe umeri coşciugul, cioclii îl transportau cu încetineală de-a lungul aleii centrale, mărginită de chiparoşi şi de pietre funerare.

Paşii lor — mişcîndu-se în contratimp — se auzeau tîrşî-ind pe pietrişul mişcător. întregul cortegiu trecea mai departe prin cimitirul Doneycomper.

„Iată-mă printre ei", constată deodată Imogen. Avansînd de-a lungul cărării principale, bărbaţii vîrstnici care purtau sicriul aveau figuri plouate din cauza^ poverii, înalt, pe umerii lor, se afla coşciugul lustruit, cunoscut de ea în cele mai mărunte detalii. Procesiunea care avansa cu încetineală trecea mai departe prin aleile mărginite de copaci. Ochii ei urmăreau inscripţiile: „Ridicat de Patrik Mahon, Coneyburrow, Celbridge." „Spre cinstirea mamei sale. Dumnezeu s-o ierte". „Spre amintirea plină de dragoste a lui Patrick Kevany. Mort în decembrie 1928. Isus să-1 aibă în pază".

Ajunseră la groapă. Acum trebuiau să-1 coboare într-un fel sau altul. Doi dintre muţii antreprenorului de pompe funebre se repeziră să dea o mînă de ajutor. Şi împreună, proptin-du-şi picioarele ca nişte pîrghii, chiar pe marginea gropii, cobo-rîseră sicriul, fără vătămare, pe funiile gata întinse.

Aci, într-o grămadă dezordonată, se adunase o mulţime de oameni pe care Imogen nu-i văzuse niciodată în viaţa ei. Copiii de la mănăstire stăteau în picioare, privind în sus spre mai Pvîrstnicii şi mai marii lor, apoi cu uimire la groapa dinainte-le, în care un mort urma să fie coborltTTJnele ctîmre^e^ buchete de flori.

Dincolo, printre copaci, zări bonetele şi chipurile fără viaţă ale călugăriţelor ordinului Sfintei Credinţe. Sora Digna era acolo.

Chipurile albe, mute, o observau pe ea, Imogen Langrishe, excentrica, renegata şi apoi convertita fiică a unor părinţi renegaţi, reîntorşi la credinţa cea adevărată (şi apoi răposaseră).

251

Starea acolo în faţa mormîntulm deschis, cu o cununa de flori în mîna înmănuşată, alături de Lily, înveşmîntată într-un negru decorativ, aşteptînd sosirea preotului care trebuia să rostească ultima rugă pentru odihna rămăşiţelor pămînteşti.

Fusese chemat în sat şi tocmai venea călare pe bicicletă. Vestea sosise aproape o dată cu el. Venise ; se afla la poartă.

Preotul, un blond cu oasele mari, cu înfăţişare de ţăran, avînd peste rasă veşmîntul ceremonial din in alb, cu mîneci lungi, peste care era aruncat patrafirul, stătea la capătul coşciugului, cu tot cerul furtunos reflectat pe chipul său, rostind cuvintele sacrale, afirmîndu-şi voinţa împotriva lor, ridicînd şi coborîndu-şi sprîncenele grele, emanînd din el ceva ca o rea prevestire. Apoi capu-i greu, cu o expresie mai curînd neputincioasă, aplecat, din cauza miopiei, deasupra tipăriturii înghesuite ; tuşind din cînd în cînd în dosul palmei, citea cu glas tare Slujba pentru Morţi. Şi citea prost.

Stătea acolo, greoi, rigid, ţinînd în mîinile nepricepute breviarul. Ou călcîile în clisa mormîntului proaspăt săpat, strîn-gîndu-şi laolaltă degetele mari, ridică la piept cartea sfîntă şi începu, cu mîinile împreunate, să intoneze, pe o voce răsunătoare de bariton, rugăciunea pentru odihna sufletului Flelene! Langrishe. Apoi deschise cartea la o pagină

însemnată şi începu să citească din nou cu glas tare, în latină, întoreînd paginile uzate, declamînd pe dinafară. Umezindu-şi arătătorul şi degetul cel mare cu limba, întoarse o nouă pagină şi continuă să citească cu glas răsunător. Chemînd parcă inspiraţia divină, îşi ridica ochii spre ceruri, expunînd privirilor un gît puternic de mascul, întunecat de o umeră albăstrie din cauza bărbieritului grăbit. Cînd îşi adună din nou privirile pe pagina tipărită, parcă într-adevăr o lumină binefăcătoare pogorîse peste hîrtie, deoarece citea cu mai multă forţă şi siguranţă, şi cu o mai mare accelerare a cuvintelor. înapoia lui, boiernaşii mărunţi de la ţară şi doamnele lor stăteau în picioare, puţin retraşi. Printre ei, doamnele şi domnii de la Kildare Hunt. Imogen credea că recunoscuse trăsăturile colerice ale Ladyei Brooke, de la Pickering Forest.
Sătenii, din dorinţa de a nu le scăpa nimic, se adunaseră într-un mare număr. Zidul scund al cimitirului era acoperit de feţele lor. Ici, colo, copiii erau ridicaţi pentru a putea vedea mai bine. Avea impresia că recunoaşte chipuri din copi
252
lărie. Trupurile puteau să se îngroaşe şi să se înăspreasscă, dar particularităţile faciale nu se schimbaseră prea mult. Peste drum, un stol de corbi croncăneau, rotindu-se deasupra copacilor.
„Iar eu ? Eu privesc jos într-un mormînt, într-o gaură făcută în pămîntul rezervat pentru Helen ; în urechi îmi răsuna şo-potul unui pîrîu alergînd pe lîngă mine ; departe, lîngă Hazel-hatch, uruitul uuni tren trecînd peste şinele companiei „Great Southern & Western Railway" ; în tot acest timp gîndesc : Totul e în ordine, foarte bine (cu picioarele îngheţate în frunzele galbene clisoase, în argila moale) tot ce înghit o dată cu acest aer otrăvit face parte din viaţa mea, dar nu pentru că ea este acum acolo jos...
în acea clipă păşiră cu toţii înainte.
Doi puşti se apropiară, cu o ţinută îmbătoşată, vizibil pregătită la şcoală, pentru a depune buchete de violete pe movila de argilă, alături de buchetele noastre. Se aplecară în acelaşi timp şi le aşezară printre celelalte coroane de flori.
Tocmai cînd treceau, înapoindu-se la locurile lor, am simţit ceva rece atingindu-mi pielea între mănuşă şi mîneca paltonului şi. prin văl, am văzut-o, mică: faţa unei copile rătăcită pe acoic, privindu-mă fix. în clipa următoare se răsuci pe călcîie şi se îndepărtă. Mîinile-mi îngheţaseră în mănuşile de lînă, picioarele-mi erau reci pînă la oase. Mi-am ridicat privirile şi am zărit îngrămădirea de nori leneş purtaţi de vînt spre Rathcoffey. Aerul era rece, tipic pentru luna martie. Aveam vălul coborît pe faţă şi eram îmbrăcată în ţinută de mare doliu ; în semn de respect pentru moartă, unii dintre cei prezenţi purtau bucăţele de crep încreţit, prinse în ace — pe partea superioară a mînecilor de la paltoane.
Nu simţeam nimic deosebit ; în mod sigur nu simţeam în inima mea o durere prea mare pentru pierderea ei. în timp ce priveam în mormîntul cu pereţii acoperiţi de laur şi flori mici albe, şi la iarba verde, proaspătă, de pe jos, totul îmi dispăru deodată din faţa ochilor, parcă priveam într-un puţ fără fund ; tot ce puteam vedea era gaura aceea neagră în pămînt, căscîndu-se în sus şi, ieşind din întunecimea de acolo de jos, un vînt umed ; îl puteam simţi pe mîini şi, din nou, m-am regăsit înspăimîntată, sub zidul Killadoonului, în centrul spărturii.
253-
Am zărit o broască ţopăind de colo-colo în groapă. Se repezea sărind spre unul din pereţi, încercînd să se agate de ceva, apoi săltînd înapoi. Am făcut un pas înainte pînă la marginea mormîntului şi am privit în jos. Da, nu era decît o broscuţă care căzuse

înăuntru, privind cu ochi bulbucaţi şi lucitori, într-o expresie de uimire încremenită, toată verdeaţa din juru-i, festivitatea ; apoi i se aşternu ca o ceaţă peste ochi, ca şi cînd îi fusese de-ajuns tot ce văzuse.
Pătrunsesem în mijlocul spărturii. Era o deschizătură la baza zidului care despărţea ogorul lui Mangan de moşia Killadoon. Cîteva dintre pietrele zidului fuseseră scoase ; zidul prezenta un fel de intrare cu foarte puţin spaţiu liber deasupra. Pietrele erau de dimensiuni difente, cu suprafeţe cînd netede cînd proeminente ; erau ascuţite, greu de trecut peste ele. O parte din pămînt fusese scos afară, poate de către cîini, aşa că m-am strecurat înăuntru printre spărturile de cremene şi în pral... Mai simţeam încă mirosul cîmpului pe care tocmai ÎI părăsisem, ca şi mirosul uscat, apropiat, mirosul găurii din zid... apoi aromele pădurii înfrunzite, izul de alge marine emanat de ierburile crescute sub copaci... soarele era filtrat cu zgîrcenie de frunzele copacilor... acolo iotul este verde şi umbrit, acolo pe malul rîului care curge molcom...
Mă strecuram prin gaură din ce în ce mai greu... cu spaima masei de pietre de deasupra, încercînd să trec singură ; eiam strînsă puternic, incapabilă să mă mişc înainte sau înapoi, prinsă între doi pinteni de rocă...
Zăcînd acolo în beznă, printre păduchi de lemn şi alte insecte de pămînt, simţind în gura gustul mortarului care căzuse şi gustul buruienilor, auzeam suflarea vîntului în pădure ca şi zgomotele care încep acolo noaptea ; eram pradă unor închipuiri ciudate.
Mi se părea că un chip se apropiase de faţa mea, in intu-~ neric, pentru că puteam să-i simt pe mînă răsuflarea fiei-binte. Cînd mi-am revenit din leşin, se întunecase de-a bine-!ea. Luptasem să mă eliberez ca şi cum aş fi luptat pentru a-mi scăpa viaţa, şi tot ceea ce reuşisem era să mă înţepenesc între cei doi pinteni de piitră, care îmi împungeau coastele şi nu-mi permiteau nici o mişcare. La început nu mi-am dat seama unde mă aflam, dar apoi mi-am amintit şi mă cuprinse din nou groaza.
254
Zăcînd acolo, în beznă, printre păduchi de lemn şi insecte de pămînt, cu gust de mortar şi de ierburi în gură, auzeam vîntul acordîndu-se în ramurile din pădure, ca şi zgomotele care încep acolo noaptea ; mă simţeam prada unor închipuiri ciudate şi tulburătoare.
îmi imaginam chipul unei creaturi care se apropiase de mine, în întuneric : pot jura că îi simţeam suflarea arzătoare pe mînă, acolo unde degetele se aventuraseră în afara spărturii, cu toate că restul trupului meu nu putuse să le urmeze. Apoi această senzaţie dispăru, dar alte spaime îi luară locul. Mi se părea că un abis fără fund se deschidea dincolo de zid, un abis din care se ridica şi venea vîntul, şi mîna deveni grea ca plumbul, ieşind în afară, acolo unde — de fapt — ar fi trebuit să se retragă. Apoi se făcea că toţi copacii dispăruseră ; dincolo de zid se întindea acum o cîmpie netedă, iar vîntul îmi muşca mîna, ademenindu-mă în locurile unde n-ar fi trebuit să mă duc ; în tot acest timp presiunea de pe spatele meu persistînd, ca şi cum mîini nevăzute mă apăsau în praf şi mortar, în ierburile din care n-aveam să scap niciodată.
Aveam impresia că o veşnicie se scursese pînă cînd am văzut lumini clătinîndu-se printre copacii care se strînseseră din nou în jurul meu. Se apropiau din ce în ce mai mult şi auzeam voci ; erau oamenii de pe moşie care veneau cu felinare să mă caute. Emily, după ce mai întîi îi condusese la rîu, le spusese unde ar fi putut să mă găsească. M-au găsit, acolo în zid ; au trebuit să spargă zidul pentru a mă scoate şi m-au dus înapoi acasă, nevătămată.

Mai tîrziu, în epoca religioasă a vieţii mele, cînd am citit rWpi-p apostolul Toma care-şi pusese degetul neîncrezător pe coasta lui Isus, mi-am reamintit spaima din copilărie şi mi-am închipuit că şi el trebuie să fi simţit ceva asemănător, atunci cînd degetul său plin de îndoială atinsese focul Domnului. Dar în acele zile eram prea dominată de imaginaţie, abia mai tîrziu am fost cuprinsă de o anumită .pasivitate în ceea ce priveşte consideraţiile despre bine şi rău.

Dar aci, în cimitirul Donycomper, toate aceste amintiri au năvălit înapoi, asupră-mi.

255

Apoi ridicară sicriul, iar eu m-am dat îndărăt deoarece începură să-1 introducă în groapă. Cutia mare, dreptunghiulară, din lemn de ulm, cuprinse întreaga lungime a mormîntului; coborînd, părea mai mare decît ar fi trebuit să fie.

Atunci mi-am simţit faţa încremenind sub voal, deoarece îmi dădeam seama, ca şi ei de altfel, că nu va intra în groapă. O săpaseră destul de largă şi de adîncă, totuşi nu suficient de lungă. încercară să-1 împingă în jos cu forţa. Coşciugul opunea rezistenţă şi părea că se măreşte din ce în ce. Am renunţat să mai privesc şi mi-am îndreptat privirile un altă parte.

Cerul acoperit de nori care se deplasau îr. formaţii, părea calm ca întotdeauna, lăsînd o impresie de incertitudine; se simţea în aer ploaia.

Aşteptam să se întîmple ceva, aşteptam ca unul dintre muţi să păşească înainte, să izbească în sicriu cu piciorul, să se desprindă capacul, aşteptam să se petreacă ceva de ne-•conceput.

Nu se întîmplă nimic de felul acesta, pentru că atunci cînd mă uitai din nou spre groapă, scoseseră afară sicriul, amîndoi transpirînd din belşug ; laturile şi capetele lustruite erau acum mînjite de noroiul şi mucegaiul gropii, iar coroanele de flori căzuseră de pe el, pe părţile laterale, în groapă.

îl aşezară într-o rînă pe malul de pămînt şi se repeziră să aducă lopeţi.

O pleaznă de ploaie se abătu, străbătîndu-mi voalul de pe faţă, şi începui să plîng. P lingeam de ruşine pentru că nu mai puteam suporta această umilinţă. Nici măcar o clipă.

După un timp, se înapoiară cu lopeţi cu coada lungă, folosite la reparatul drumurilor, şi unul dintre ei se băgă în groapă. Mă aşteptam să calce pe broască, dar se făcu că nu o bagă în seamă sau poate că nici n-a văzut-o, în orice caz o lăsă în plata Domnului.

începură să sape groapa, unul deasupra, celălalt jos, aruncăturile de lopată căzînd grăbit, dar nu atît de repede ca lacrimile mele şi nici atît de zgomotoase încît să înăbuşe văicărelile lui Lily.

Şi, colac peste pupăză, preotul tocmai dirija mulţimea care cînta un imn — o lamentabilă lucrătură pentru un cor mixt

256

format din voci neexperimentate, bărbaţi, femei şi copii, glasurile fiind purtate de colo-colo de vîntul care sufla aducînd ploaia. îi înălţau rugi lui Isus, din inimile lor arzînde.

în sfârşit, reuşiră^ să dreagă groapa, totul era pregătit pentru Helen.^Lungiseră mormântul suficient pentru a o primi şi ieşiră afară cu nişte chipuri înspăimîntătoare, parcă posedaţi de mînie ; ridicară din nou sicriul. Ploaia începuse să cadă din belşug în timp ce-l coborau.

Mi-am dat seama de atingerea ei rece pe faţă şi pe mîini în momentul cînd puţul fără fund începu să se închidă puţin cîte puţin în faţa ochilor mei. îmi ridicasem vălul şi lacrimile care alergau pe faţa mea cădeau în groapă.

Ploaia, bătînd pieziş, de-abia dacă atingea sicriul, în schimb lacrimile mele fierbinţi cădeau direct pe el şi mi se părea că produceau un sunet cavernos. Stăteam acolo înconjurată de o mulţime de imbecili şi de umbrelele lor ridicate ca la un semnal, în timp ce în jur se înălţau, din ce în ce mai multe, alte umbrele. Preotul era apărat de ura dintre ele. Ploaia, care acum mătura cimitirul, producea căzînd pe mătasea neagră întinsă un şuvoi de sunete continue, dar diferite ca intensitate, asemănătoare aplauzelor. îndoliaţii stăteau sub umbrelele lor, în timp ce ploaia curgea. Toţi alergau înapoi pe firul gândului greu, confundând Întâmplări care erau legate numai de ei Înşişi cu altele care se refereau la ei şi la decedată, inevitabil învălmăşite cu gînduri de spaimă legate de propriul lor sfîrşit. Erau recunoscători ploii ; într-un fel, aceasta făcea ca lucruriksăfij^jrraj_jiso^r^ _sub-pak^^-rT5ernTu"^^uTţT se simţeau stînjeniţi, cel puţin atît li se putea acorda ; nimeni nu cunoştea pe nimeni din cei ce se găseau acolo, sau locul de unde venea fiecare, avind în vedere că principalii îndoliaţi erau dinafară _ regiuni^ toţi foşti parteneri de tenis şi relicve ale prosperităţii de altădată a conacului Springfield. Puţin mai tîrziu, ploaia ^se vajmişţi şi va înceta să mai cadă ; atunci va fi timpul sa înceapă ultimul act al farsei: primirea condoleanţelor pentru cea pierdută.

Şi iată că se isprăvi şi acel fiasco în latină, şi în cele din urmă cartea a fost închisă. Preotul aruncă o mînă de pămînt pe coşciug, iar cioclii, după ce-şi scuipară în palme, începură să împingă ţărîna peste el. înclinîndu-şi lopeţile pe partea laterală şi lăsînd pămîntul să cadă în groapă, acoperim coşciugul cu un strat de aproape două picioare, apoi se opriră pentru a se odihni, sprijiniţi în cozile lopeţilor. Funeraliile făcute după tot tipicul erau acum încheiate.

Am rămas aplecată deasupra gropii o ultimă clipă şi ştiam că acum era acolo jos, dusă dintre noi, acolo adînc, la rădăcina lumii. Persoanele acelea moarte, îngrămădite unele peste altele, încă de la începuturile cimitirului, rărindu-şi un pic rîndurile încremenite, o primiseră şi pe ea. Şi nu e oare straniu, extrem de straniu, ca o viaţă ce poate fi atît de precisă, atît de rînduită, scurgîndu-se ani de-a rîndul, părînd ne-sfîrşită, să se stingă într-o zi ; şi, ceea ce e şi mai straniu, să nu lase nici o urma din trecerea ei ? Se dusese sub noi, păşind în eternitate. Tocmai atunci cînd priveam în jos, o parte din pămînt se prăbuşi în groapă. Mărindu-şi viteza pe măsură ce cădea, produse un sunet de darabană pe coşciugul cufundat sub pămînt.

Inima-mi încetă o clipă să mai bată, de ce nu ? Acesta este ultimul sunet pe care inima noastră ii recunoaşte., căruia îi răspunde, chiar dacă este moartă ; e ecoul unei vieţi care încă mai persistă, în ciuda tuturor, înainte de a pierde orice contact cu cei vii şi cu ale lor drumuri largi. Da, da, pămîntul, din care o mică parte fusese tulburată pentru a i se face loc Helenei, se reintegra locului, încă o dată şi, nimic, niciodată, nu se va mai schimba.

—Printr-o -spărtură- a—şirului de chiparoşi, vîntul bă venind dintr-un cer tenebros în timp ce încă şi mai mult pămînt se prăbuşi în groapa deschisă.

Le vent chant dans le cordage1. Nimic nu a zăcut vreodată în nemişcare în această lume. Mă simţeam nefericită peste măsură şi-mi doream să mă fi aflat altundeva.

Ceea ce urmă acum fu o imensă mişcare a mîinilor scoase din mănuşile acelora care se apropiau, înconjurîndu-ne ; am

1 Vîntur cîntă în parîme (ir.).

văzut chipuri pe care niciodată în viaţa mea pînă atunci nu le mai văzusem şi pe care doream să nu le mai revăd vreodată, oferindu-mi compasiunea lor caldă şi, ceea ce era încă şi mai rău, mîinile lor calde. „Nu-i nimic, gîndeam, nu-i nimic ; o să treacă şi asta." în timp ce se adunau în jurul meu.
— Păstrez multe amintiri plăcute despre ta... spuse cineva cu o voce afei tat-cîntată.
Un tip mărunt, cu un craniu mic, îmbrăcat într-un pardesiu greu, cu nasturi pînă la poale, îmi ţinea mîna într-o încleştare masculină pe care nu încercam nici s-o slăbesc nici să i-o înapoiez. Era încîntat de sine, exprimase acei lucru sincer, folosind o frază de neuitat care atinge de obicei inima, şi pentru care trebuia să fie păstrat şi el în amintire. Un nebun !
■— Toate cele bune! strigă o voce pe un ton inimos, cu toate că, probabil, din greşeală.
— Cinc-i ăsta ? o întrebai pe Lily. 11 cunoaştem ?
— Sigur că da, răspunse ea, este bunul doctoi Broadbent. Scuturatul acesta de mîini era de-a dreptul cară sfîrşit.
Urăsc atingerea unei mîini străine. Preotul însuşi imi oferi palma-i umedă, binecuvîntarea atingerii sale onctuoase, şi a trebuit să accept şi asta. îmi oferi de asemenea sinceritatea ochilor săi negri apoşi, în care eram obligată să privesc. îmi spuse pe şoptite ceva. Ar fi putut să fie : „O voi aminti în rugăciunile mele" sau : „Voi aminti de tine în rugile mele." îi urmă pe ceilalţi care treceau pe poarta cimitirului. Părea obosit. în orice caz plecase cu un aer de constrîngere şi de oboseală oglindit pe chipul său.
Pînă la urmă ploaia se dovedi a fi doar o aversă, pentru că toţi îşi stringeau umbrelele, trecînd de partea opusă zidului, scuturînd ultimele picături în timp ce mergeau. Sătenii îşi strigau unii altora că se însenineză, mulţumită Domnului. Cioclii începură să lucreze din nou, acum umplînd groapa. M-am îndepărtat. Era destul de adevărat, se însenina deşi cerul — curăţat de nori şi decolorat ici-colo — ca şi cum ar fi fost rupt de furtună, părea a fi pe punctul de a-şi mai vărsa încă lacrimile.
36
„ANSCHLUSS!"
PRĂBUŞIREA FINALA A AUSTRIEI, TRUPELE GERMANE O INVADEAZĂ.
„Innsbruck ocupat. Avioane militare aterizează la Linz. Incepînd cu ora 5,30 în această dimineaţă unităţi ale armatelor germane au mărşăluit peste frontierele austro-germane. Escadrile de bombardament germane zboară peste Viena. Hitler va sosi în Linz în după-amiaza acestei zile. Mîine este aşteptat la Viena."
„Mica zonă rămasă din puternicul imperiu al Habs-burgilor a trecut sub semnul svasticii. Astăzi intră într-o nouă fază a existenţei sale, ca stat nazist şi parte a Reichului german..."
primele trupe germane au sosit la Viena în noaptea zilei în care Dr. Schuschnigg, ultimul cancelar austriac, ar fi trebuit să conducă plebiscitul, adică martie 13. Trupele erau însoţite de temutele gărzii S S, al căror şef, capul Gestapoului, Herr Himmler a fost trimis cu avionul la Viena pe data de 12 martie, sîmbătă, pentru a se asigura că nici una dintre victimele desemnate de Herr Hitler nu a scăpat. In chiar aceeaşi seară s-a anunţat că Austria devenise o parte a Marii Germanii..."
Imogen şedea ca paralizată în camera Helenei, citind ediţia veche de o zi a cotidianului ,£aturday Herald". îl puse la o parte şi ridică ziarul de miercuri 16 martie.
„MAIORUL FEY, «MÎNA DE FIER» A AUSTRIEI, ÎMPUŞCAT MORTAL"
Sinucidere într-un apartament din Viena. Soţia şi fiul mor de asemenea din cauza rănilot provocate de gloanţe. Alţi bărbaţi de stat austrieci se sinucid."

260
„Ultimele mişcări în Europa. Doi dictatori vor vorbi astăzi".
Iar mai departe, în josul paginii :
„Maiorul Fey a întemeiat „Heimwehr-ul" după război. A fost alături de Dr. Dolfuss atunci cînd acesta din urmă a fost asasinat, în timpul revoltei naziste din 1934, iar mai tîrziu a deţinut un post în Cabinet sub Dr. Schuschnigg. S-a afirmat că nu va tolera niciodată vreo influenţă nazistă în Austria."
„Tot azi-dimineaţă a fost găsit mort profesorul Gus-tav Bayer, în vîrstă de 69 de ani, de la Universitatea din lnnsbruck, despre care se afirmă că mai întîi a otrăvit-o pe fiica sa apoi s-a sinucis tot prin otrăvire."
La capătul de jos al paginii, într-o ştire a agenţiei Reuter, citi :
„DR. SCHUSCHNIGG"
„Viena, miercuri.
In cercurile oficiale de aci nu se cunoaşte nume despre căsătoria Doctorului Schuschnigg cu contesa Vera Fugger. Deşi improbabilă, este imposibil ca ştirea să fie confirmată sau dezminţită. Reuter."
Imogen puse ziarul deoparte şi se ridică. Ce oare înseamnă toate astea ? Că un alt război lipsit de sens e pe cale de a începe ? Se îndreptă către altarul improvizat, culese cîteva dintre cartoanele de doliu de la slujba religioasă şi le aduse la patul Helenei pe care se aşează. Aceste cartoane fuseseră aşezate pe capacul sicriului şi le-au fost înmînate, ei şi lui Lily, cînd Requiemul de la slujbă se sfîrşise. Nu deschisese nici unul dintre ele. Acum despături unul.
Un porumbel zbura dintre petalele unei flori pictata pe un oval argintiu. Pe un fond de culoare bleu, interior ovalului, o Madonă argintie. „O, Sfîntă Mărie, tu care ai fost concepută fără de prihană, roagă-te pentru noi cei care te implorăm." Apoi o cruce stilizată. „Sinceră compasiune" (Caractere gotice). Scrise cu peniţa, numele, Mr. & Mrs Dempsey.
261
Altă filă interioară. Mielul înconjurat de flăcări. „Sfîntul Sacrificiu al Liturghiei va fi oficiat pentru odihna sufletului domnişoarei Helen Langrishe. RIP". Pictat : un părinte bărbos rostind liturghia, reprezentînd momentul consacrării, cu mîinile ridicate, ţinînd sus sfînta împărtăşanie. Copilul de altar ţinîndu-şi sfita ridicată, gata să lovească clopotul.
O altă copertă. Din nou mielul. Multe flori : „Cu sincere condoleanţe din partea (scris cu peniţa) lui C. A. Maxwell." Oficiant: Reverend Fr. D. Binchey, P. P. Pe verso. „învoire îţi cerem supuşi, o, Doamne, ca sufletul slugii tale să fie purificat prin Slujba Sacrificiului, să se bucure de iertare şi de odihnă veşnică." Foarte ornată.
Luă un alt carton şi—1 examina. Era alb, cu o cruce subţire, neagră, deasupra rîndului : „Requiescat in Pace".
Pe pagina interioară : o pagină albă, goală, cu numele oficiantului, după titlu, jos, la bază. Pagina opusă : „în semn de sinceră compasiune, Sfîntul Sacrificiu al Liturghiei va fi oficiat pentru fericita odihnă a... D-şoarei Helen Langrishe (scris cu peniţa)..." de la... Mr. &c Mrs T. FarrelT (caligrafiat).
Stătuseră în faţa bisericii în timpul Requiemului. După terminarea slujbei, se îndreptaseră cu toţii spre sicriul aşezat pe catafalcul aflat în partea din fund a bisericii, lîngă un alcov separat de restul bisericii printr-un gard din fier forjat, înapoia acestuia, înălţîndu-se cam

vreo douăsprezece picioare, o masă întunecată de siluete înaripate, care ar fi putut reprezenta clopotniţa ornamentală a unei alte biserici, ţîşnea din pedea.
Cartoanele ilustrate le erau înmînate, lor, celor două surori ale decedatei, apoi sicriul a fost aşezat pe un cărucior şi transportat afară, la carul funebru, care aştepta parcat în curtea bisericii. Oamenii antreprenorului au aranjat coşciugul în el, iar dricul a pornit-o la pas de înmormîntare, urmat de procesiunea celor care îl vor conduce la cimitirul Donycomper. Imogen şi-a cufundat mîna în urna cu apă sfinţită pe care erau săpate cuvintele : „Rugaţi-vă pentru Sean Cumimins" şi păşi prima afară din biserică.
Apoi au urmat funeraliile.
262
Imogen stătea lungită pe patul Helenei, citind pagina de divertismente a ziarului de seară, vechi de patru zile. Filmul „Dr Syn", cu George Arliss mai rula încă la Grand Central. „Capătul Pămîntului" (Indicat ca fiind „cel mai bun film al anului"), în distribuţie cu Niall Mac Ginnis şi Belle Chrystall, urma să ruleze la Pillar Picture House. în luna martie, al 3-lea an. „Ceea ce caut este dragostea", se proiecta încă la Savoy. Leslie Koward, Bette Davis. O fotografie a operatorului de luat vederi german, Karl Freund, ridicînd spre lumină o bobină de film. Cotat pentru marea atenţie pe care o acordă detaliului... va rămîne în amintire pentru strălucita sa creaţie operatoricească în filmul „Pămîntul cel bun."
Reclame de localuri : „Masă şi Dans la Naas Rugby." Localul de noapte „La Sf. Patrick" (martie 17), „Sala de baluri Lawlor", intrare 10 şilingi (inclusiv taxa). Faţa albă a actorului veteran George Arliss o privea fix din cadrul cel negru. „Dr. Syn". Imogen lăsă deoparte ziarul şi rămase aşa, lungită, privind fix spre tavanul pe care un ciorchine de inele decolorate, cercuri întregi sau numai porţiuni, se împrăştiau la întîmplare.
Helen ieşise ultima dată pentru a se duce la Donycomper, cu un an în urmă, aproape un an ; pentru ultima dată, după care de-abia dacă se mai mişcase de lîngă casă. Un an în care se consumase, un an de boală. Iar acum, moartă. Helen moartă. Obişnuia să stea tăcută, pe jumătate lungită, sau mai bine zis pe jumătate în capul oaselor, într-un scaun, zile întregi, suspinînd, suspinînd mereu şi fără astîmpăr ; dar nu putea rămîne în această poziţie mult timp.
Aşa stătea, în capul oaselor sau zăeînd pe oasele-i fragile cît era ziua de lungă, fără a avea pe cineva ale cărui cuvinte —să le asculte sau căruia să-i vorbească, într-o singurătate pe care mintea nu o poate suporta.
Nu putea asculta spusele cuiva pînă la capăt, nu-i mai rămăsese putere în picioare, cu mari sforţări se tîra prin casă.
Spunea că nu putea suporta zgomotul paşilor celor din jur ; îi călcau pe nervi. Aşa că începu să-şi petreacă sus, la etaj, din ce în ce mai mult timp, iar în ultima vreme, tot timpul.
263
Imogen cu greu reuşise să-şi adune toate puterile pentru a putea privi spre sora moartă (tremurase din toate mădularele), care zăcea cu un trandafir alb în gură şi vată în nas ; pleoapele închise pentru totdeauna erau nefiresc de grele, iar tenul cadavrului era urît — o piele de un gri rece, spongioasă.
Nu-i observase ochii pe cînd mai era în viaţă, sau chipul, sau fizionomia obişnuită. Ochii ei se remarcau nu pentru că ar fi fost frumoşi — fiindcă, în realitate, nu erau — ci pentru expresia lor, o strălucire intermitentă şi neliniştită.

Iar acum iată : pleoapele ca plumbul ; un ten de o nuanţă ciudată ; o piele buretoasă ; vată în nări. Helen cu pălăria ei veche şi demodată, întorcîndu-i spatele cu indiferenţă, rece. Agăţîndu-se de viaţă, mult îmbătrînită de un an plin de necazuri şi nesiguranţă. Avusese hepatită — şi apoi, pentru a pune capac la toate, o congestie. Nu mai putea fi vorba de plimbări pe afară. O siluetă încremenită, deplasîndu-se pe lîngă terenul de tenis, cu un fel de mişcări îngheţate.
—Hepatita ... este un fel de icter cronic, spusese doctorul.
Ea răspunsese :
— Cînd mă privesc acum în oglindă, văd o femeie foarte, foarte bătrînă ; săptămîna trecută am simţit o durere îngrozitoare.
Devenise morbidă, fugea de viaţă, văzînd numai părţile rele, şi numai Dumnezeu ştie că erau destule.
îmi amintesc purtarea ei înţepată faţă de mine cînd i-am adus zahăr de orz, din sat, pentru că simţise în răsuflarea mea mirosul alcoolului, în timp ce, aşezată în capul oaselor pe scaunul de lîngă fereastră, privind dealurile acoperite de zăpadă, îşi deschise gura să-mi spună doar că datoria pentru lapte ajunsese la 9 lire, ceea ce voia să însemne că eram strîmtoraţi...
-O să mor neliniştită;--
Apoi lumînarea care s-a stins pe altarul improvizat cînd tocmai se împărtăşea. Am văzut broboanele de transpiraţie pe chipu-i pudrat. înghiţea cu greutate. Ţinea gura deschisă pentru a primi împărtăşania, gîtul era întins.
I s-a administrat împărtăşania pe limbă şi apoi a urmat dificultatea de a o înghiţi, fruntea i s-a îmbrobonit, în timp ce preotul stătea aplecat peste ea.

Se agăţa de viaţă, era încăpăţînată. Boala o cocîrjase de tot. Cînd purta vechea blană de vulpe, o ruină acum, semăna cu sărmanul Robinson Crusoe venind dinspre cealaltă pane a insulei cu un ied pentru fiertura lui. Veşmintele ei meritau să fie văzute.
După care n-a mai putut fi vorba să iasă pe afară. Nevoia de exerciţiu, constrîngerea de a se mişca, strădania de a pune un picior înaintea celuilalt, pentru a-şi face poftă de mîncare — toate astea s-au terminat. în camera ei domnea o atmosferă de iarnă. Se închidea în sine. Palidă în lumina amurgului. Stătea lungită în pat, trează. Avea multe necazuri (degetele îşi pierdeau agilitatea). Multe lucruri o tulburau. Cînd am întrebat-o dacă să aduc un preot, tîmplele supte, înapoia cărora ardea o mare temperatură, începură să-i zvîc-nească.
Sînt singură. Helen a murit. îmi reamintesc viaţa ei, expresia ei morocănoasă, pieptarul ei auster, felul ei dificil de a fi, parcă spunîndu-mi : „Piei din faţa ochilor mei !" Plimbările pe iarba terenului de tenis, mersul ei dificil cu unduiri de vierme.

îmi amintesc broderiile aurite ale veşmîntului preoţesc, dantela albă ; pînza de pe altar ; mica lumină pîlpîitoare în faţa crucifixului. Auzeam pîrîitul aproape insesizabil al aripilor pudrate. Sudoarea i-a ţîşnit pe faţă, dar a reuşit să înghită. Molia ardea în flacăra luminării.
Braţele îi erau înlănţuite, întreaga-i fiinţă era înlănţuită... Helen nu mai era, nu mai era. Preotul îi administra miruirea din urmă cu ulei sfinţit. Uneori, după aceasta, viaţa vine înapoi, dacă Dumnezeu găseşte că e potrivit, dacă o consideră utilă. Dar de data aceasta considerase că nu e cazul. Preotul îşi spălă mîinr'lp şi sp HnspJ Hplpn pnm ră ?i rr-vine

i'bi iiiinijr pentru a se cufunda din nou în nesimţire şi muri, pur şi simplu fără chinuri, o săptămînă mai tîrziu.
Tu-quoque. Cu toţii trebuie să ajungem aici.
Era beznă, aproape beznă, cu excepţia unui muc de luminare care pîlpîia mai departe pe bordura dulapului. în colţurile camerei umbre vălureau.
Peste poartă, flori galbene, parfumate, de drob-de-munte atîrnau în cascade ; liliac, violete, flori de ştir în ciorchini
265
purpurii, ameninţarea unui nume şi a unei prezenţe. Pîcla alburie plutea în valuri în această frumoasă zi de vară. O ridicătură ca un dig, acoperită cu flori. Vîntul rătăceşte din nou printre fagi. Le vent chant dans le cordage. încerc să mă liniştesc. Imposibil să aştept. O aversă de ploaie. Ramurile copacilor fumegînd !
îmi vine în minte tavanul acela murdar. Departe spre Hazelhatch se aude şuieratul unei locomotive. Şi această spaimă care se cuibăreşte în mine ; nu că aş putea fi distrusă, ci că totul ar putea fi ras de pe faţa pămîntului — poate că o să-mi treacă. Cîndva. Dar acum totul începe din nou.
Lumini rare puteau fi văzute pe cerul nopţii, spre nord, deasupra Vienei. Cît era ziua de lungă, escadrile de bombardiere grele zburau la mică înălţime peste oraşul lovit de nenorocire, îndreptîndu-se, pentru aterizare, spre aeroportul As-pern. Himmler cobora din ceruri. Ce nume : „Seyss-lnquart!" Sună ca presentimentul sfîrşitului.
(Obosită peste măsură de evenimentele zilei, Imogen simţi că se prăbuşeşte în nefiinţă, că este purtată de mîini nevăzute, în timp ce întunecimea invada camera. Era rece. Se acoperi cu pilota. Ziarele şi cartoanele de la slujba religioasă alunecară pe podea. într-o clipită, se prăbuşi în somn ; cît era de lungă, într-o atitudine religioasă, asemenea unei sfinte într-o criptă de biserică.) 37
-»MOGEN se trezi de timpuriu. Clopotul unei biserici suna în întunecime, ca şi cum frînghia era trasă de o mînă adormită. Mai aşteptă preţ de o jumătate de oră, pînă ce o lumină slabă se furişă pe cer, apoi se ridică. Afară vîntul sufla puternic.
Coborînd scările, se strecură prin uşa din spate, apoi traversă curtea şi străbătu prispa grajdului care ducea în grădina de trandafiri, pe lîngă adăpostul ascuns în care tata îşi păstrase bidonaşele de petrol.
Tufe şi ierburi ascundeau cărările. Pîlnia de fier a coşului gropii de gunoaie se înălţa bine conturată din caraghioasa coafură a ferigilor, care, cu vîrfurile crescute prea grele, se prăbuşise de la sine, iar acum era abătută la pămînt, turtită de zăpada şi ploaia iernii. Casa de vară aproape că se năruise după căderea zăpezii. Acoperişul se lăsase într-o rînă, iar podeaua era acoperită de cioburi de sticlă ; numai ferestrele din pereţii laterali rămăseseră întregi. Imogen îi dădu tîrcoale o bucată de vreme.
Părăsi grădina ieşind pe poarta de lemn din faţa ierburilor decolorate şi, cotind la stînga, merse cam vreo treizeci de paşi, intrînd pe acolo în curtea din faţa casei. Găinile ei ciuguleau prin jur, în apropierea garajului unde Roverul zăcea pe aripile roţilor, acoperit de găinaţ şi de pene. Găinile se repeziră spre ea din toate părţile, cu aripile întinse. Era o oră neaşteptată pentru apariţia ei. Le izgoni şi, tară nici un motiv anume, intră în magazie. Saci de grîu rupţi zăceau pe podea, sprijiniţi de pereţii pe care atîrnau harnaşamente intrate în putrefacţie, frîie ruginite şi zăbale ; o masă de dulgherit acoperită cu o grămadă de lucruri părăsite, de mult ieşite din uz, dosare, potcoave, un ciocan, părţi dintr-o

bicicletă, un canal interior improvizat, o cutie galbenă de cretă franţuzească. O scară scurtă din
267
lemn cu cîteva trepte ducea spre podul de deasupra în care se păstra fînul. Pe unul din pereţi atîrna un şir de chei, cu etichete din piele de bivol, atârnate de fiecare dintre ele. Desprinse una dintre ele. Pe etichetă era scris neciteţ „Pavilionul din spate".
Scurtând drumul prin tufărişul lateral, trecu pe sub coroana fagului mare, păşind cu încetineală. Puţin mai încolo creştea un tufiş de pyrocantă, înflăcărat de roşu boabelor transparente. Rupse o rămurică şi îşi continuă drumul.
Poarta din dos era închisă. Uşa pavilionului încuiată. Era greu să-şi croiască o trecere, deoarece gunoaie şi scînduri fuseseră îngrămădite în faţa uşii. împinse uşa pentru a o deschide puţin apoi se strecură înăuntru pieziş.
Ce murdărie şi dezordine domneau în camerele vechi ! Un miros de sărăcie, de nefolosinţă, lambriuri putrezinde şi paturile murdare. Vîntul stîrnea ecouri în căsuţa pustie. Tapiseria sfîşiată din sufragerie atîrna din pereţii mucegăiţi, iar pe duşumele, cutii de chibrituri şi zeci de lame de ras răspîndite peste tot.
Colecţii de ziare vechi fuseseră adunate grămadă pe sofa, „Herald", „Mails" şi „Irish Fields", mirosul lor fetid umpluse camera.
Sofaua plesnise în diferite locuri, expunând privirilor umplutura aspră de păr de cal şi droturi scăpate din sforile care putreziseră. Perdelele de la ferestre, umflîndu-se în curentul de aer, se destrămau acolo unde erau prinse pe barele metalice. Pînze de păianjen se tîrau din colţurile tavanului sau atîrnau pe ramele tablourilor. Diverse lucruri fuseseră mutate prin toată camera, care arăta ca şi cum cineva locuise acolo.
Se întoarse la uşă şi o închise ; apoi pătrunse în dormitor. O atmosferă cenuşie, de iarnă, plutea în camera puitje. Ci-neva fusese acolo, fără nici o îndoială. Salteaua fusese scoasă de pe pat şi în aer plutea un miros greu.
Imogen străbătu sufrageria şi pătrunse în bucătărie ; ceea ce văzu acolo o convinse că cineva locuise în căsuţă, sau încă mai locuia acolo. Cîţiva saci cu pleavă zăceau împinşi într-un colţ ; o sumedenie de oale şi tingiri care trebuie să fi aparţinut vreunui caldărar — cu siguranţă nu-i aparţinuseră
268
ei ; iar pe duşumea era întins un strat gros de grăsime, care mai păstra încă urme de cizme. Trecu cu scîrbă peste toate astea şi se opri la fereastră, privind îndelung afară. Groapa de cenuşă era supraîncărcată. O bicicletă fără cauciucuri şi fără lanţ, cu o şa îmbibată de apă era adîncită într-o imensă grămadă de ziare umede, saci şi paie. Şoareci se furişau peste maldărele de vechituri. Articole de îmbrăcăminte zdrenţuite — zdrenţe de cerşetor — fîlfîiau peste tufe. Răsadurile de cartofi fuseseră tăvălite la pămînt, iar florile care crescuseră printre pietre — după toate semnele — dispăruseră cu desă-vîrşire. înaintea ochilor ei, în curte, o pereche de pantaloni negri de om sărac, îmbibaţi de apă, zăceau cu partea din faţă în sus, cu micii nasturi ruginiţi descheiaţi. Deschise uşa împingînd-o cu piciorul şi rămase în picioare acolo, privind afară, reflectînd asupra celor ce vedea. După un timp se înapoie, de data aceasta în camera unde, cîndva, îşi depozita Otto cărţile şi hîrtiile.
O scenă de o şi mai mare murdărie i se înfăţişă ochilor. Intrusul dormise acolo, la depărtare de drum, în partea dinspre plantaţie, de unde licărirea slabă a luminării sale nu ar fi putut fi văzută. Salteaua era pe podea. Pretutindeni, pe scînduri, căzuseră picături de

seu din luminările sale. Un căldărar poate, dormise acolo, venind dinspre drumul din spate.
Tulburată, Imogen se înapoie în sufragerie şi rămase în picioare, în faţa căminului pustiu ; privi spre tablourile drapate în pînze de păianjen, reprezentînd sălbatica despuiată, cu părul roşu, şi vulcanul erupînd lavă într-o marc fără nume, mărginită de mpari ciuntiţi., negri.---
El, Otto, venise în clipa cînd ea se simţise nenorocită şi pierduta, şi-i îndrugase poveşti pretenţioase, lăsîndu-şi pumnul de fier pe slăbiciunea ei de femeie.
Cînd auzi un zgomot înapoia ei, se întoarse repede. Nu, nu era nimeni ! Doar o lumina cenuşie şi vîntul care bătea la uşă. Nimic altceva. Se îndreptă spre geamul care dădea spre străduţă şi rămase acolo, cu spatele sprijinit de cadrul ferestrei.
269
Afară, aerul era rarefiat, cîmpurile golaşe, începutul unei tipice zile de iarnă.
îşi întoarse din nou faţa către fereastră, spre o lumină difuză, potolită, de iarnă. începea o zi blinda de martie. Pe pervazul umbrit, rămăseseră cîteva muşte moarte.
„Ascunde-te aici, departe de lume, lasă zilele să se scurgă şi speră că lucrurile se vor schimba." Nori treceau leneşi prin faţa ferestrei. „Da, da, atît - sau nimic altceva. Amarnic bate astăzi vîntul !;t
Nr. colilor de tipar : 17
BCombinatul Poligrafic „CASA SCÎNTEII" Bucureşti — R.S.R. Corn. 1076